

יש בורא לעולָם!

**הוכחות ברורות למציאות הבורא
סתירת כל יסודות וענפי הכפירה**

מעמד הר סיני | מדעי הטבע | השגחה | דת ומדע |
אבולוציה | סתירת הנצרות והאיסלם

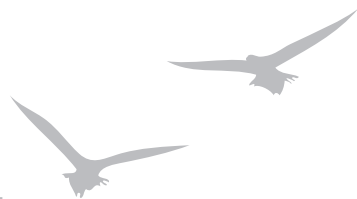
ספר זה מיועד לכל אדם!

ליהודי המאמין ביותר, כדי שיוכל לקיים את מצות ידיעת האמונה מתוך הוכחות שכליות חלוטות.

ליהודי שאינו מאמין כלל, כדי לעוררו לאמונת הבורא הברורה.

הספר נכתב ונערך בלשון קלה ובהירה, צחה וקולחת, ההוכחות ניתנות להבנת כל קורא, אף למי שאין לו כל רקע בתחומי הספר.

ספר זה הינו תמצית הספר שולחן ערוך המידות - חלק האמונה, שם נתבארו הדברים ביסודיות וביתר הרחבה.

יש בורא לעולם!

**הדרכה מעשית
לקיום מצות האמונה
וידיעתה**

מאשר חנני ה' יתברך
אסי הלוי אבן יולי
ירושלים התשפ"א

כל הזכויות שמורות

את הספר ניתן להשיג אצל
משפחת הלוי
רח' הרב שמעון בוקשפן 2/18
רמות ד' ירושלים
052-7112601 • 02-5862601

להצלחת הנדיב המפואר,
ראש וראשון לכל דבר שבקדושה,
איש חיל רב פעלים לתורה ולתעודה
כמר שלום חודרה שליט"א ומשפחתו
ג'מייקה

ולעילוי נשמת הוריו
שמואל בן דינה זצ"ל
ורבקה בת מלכה ע"ה
רוח ה' תניחם בגן עדן יחד
עם שאר מתי ישראל. אכי"ר.
תנצב"ה

המרחם הוא ירחם
על נפש רוח ונשמה של
ר' דוד בן אסתר
מרת רוחמה צפורה בת אסתר
אברהם רוסו בן רג'ינה
טובה בת רג'ינה
יצחק בן רג'ינה
רג'ינה בת אסתר
רוח ה' תניחם בגן עדן,
יחד עם שאר מתי עמו ישראל. אבי"ר.
תנצב"ה

אשת חיל מי ימצא ורחוק מפנינים מכרה

לע"נ אחותי היקרה
מרת **דפנה** בר שלום
בת **מרים** לבית הלוי ׳ יולי
נלקחה לעולמה בקיצור ימים ושנים
מתוך יסורים וחולאים קשים ומרים
ביום כ"ד בכסלו התשס"ה
נפשה בטוב תלין וזרעה ירש ארץ
תנצב"ה

מפתח

8.....	הסכמות
9.....	הקדמה
12.....	הלכות
29.....	פרק א מעמד הר סיני
77.....	פרק ב הוכחות נוספות למציאות הבורא
96.....	פרק ג השגחה
119.....	פרק ד אבולוציה, וניאו-דארווניזם
149.....	פרק ה דת ומדע
169.....	פרק ו נצרות ואיסלם
176.....	פרק ז נצרות (המשך)
183.....	פרק ח איסלם (המשך)

הסכמה*

הובאו לפני גליונות מספר "שלחן ערוך המדות ח"ב" על דרך הנהגת האדם במידות נכונות על פי ההלכה, ועל פי דברי רבותינו הפוסקים, מעשה ידי אומן, נטע נאמן, צנצנת המן, חכו ממתקים וכולו מחמדים, תהלתו בקהל חסידים, שמן תורק שמו, טעמו ונימוקו עמו, היקר והנעלה, מיחידי סגולה, האברך המצויין, שוקד על דלתות תוה"ק בהתמדה מופלאה לילה כיום יאיר כחשכה כאורה, ולאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא, יראת ה' היא אוצרו, מוכתר במדות נעלות, כש"ת הרב הגאון המצויין רבי אסי הלוי שליט"א, מבחירי הלומדים בבית מדרשו "יחזה דעת".

והנה כבר יצא שמו של הרה"ג המחבר שליט"א לשם ותהילה בספריו בחלק א' ובשו"ת "נחלת לוי", והראה את כוחו הגדול בעיון ישר ועמוק ובבקיאות רחבה בדברי רבותינו הפוסקים הראשונים והאחרונים, וכמעשהו בראשון כך מעשהו בשני, וביודעו ומכירו קאמינא שבנוסף על שקידתו המופלאה בתוה"ק, הינו גם מיוחד במינו במידותיו המופלאות ובהנהגותיו בין אדם לחברו, ולכן בודאי שמחמת היותו נאה דורש ונאה מקיים, כי לו נאה כי לו יאה לחבר ספר שיהיה מורה דרך אמיתי על פי ההלכה ועל פי דברי רבותינו הפוסקים לדרכי המידות והמוסר שראוי לו לאדם שינהג בהם.

והנני לברוך שיזכה לברך על המוגמר ולהוציא את הספר היקר הזה לאור עולם, ויזכה להמשיך להפיץ מעיינותיו חוצה להגדיל תורה ולהאדירה, באורך ימים ושנות חיים ונחת מכל יוצאי חלציו. אמן.

עובדיה יוסף

*ניתנה לשו"ע המדות חלק אהבת הבריות
הסכמות נוספות של גדולי ישראל נדפסו בספרי הקודמים

הרב חיים וואלקין*
רחוב קאסוטו 7
ירושלים

בס"ד

חשון תשס"ח

הנה בא לפני אחד מהת"ח המזהירים, תורתו ויראתו, עתידו לגדולות בישראל, הגאון הנפלא רבי אסי הלוי אבן יולי הי"ו. אשר כבר נודע לתהלה בחיבוריו המועילים, מלאים מזן אל זן בבקיאות ועמל התורה הניכר בו. וב"ה לא אלמן ישראל, שזכה דורינו לת"ח המחזירים עטרה ליושנה. ועתה הואיל לזכותינו בחיבור מוסרי-הלכתי לשלב את חובות הלכות ויסודי תורת המוסר בהלכות קבועות וגדורות. וכבר הזכיר ד"ז אדונינו אור ישראל הגרי"ס זצ"ל, באור ישראל מכתב ז' וז"ל: הוא מאמר חז"ל קידושין ל' אם פגע בך מנול זה, משכחו לביהמ"ד, ביהמ"ד שונות יש לפעמים. עכ"ל. וזכה הרהמ"ח לגלות לנו ביהמ"ד בהלכות מוסר. ישר חילו, על חיבורו הנפלא, ויה"ר שיפוצו דבריו, ותרבה הדעת ורבים ילכו לאורו. והנני בזה מברכו, שיזכה שנים רבות ללון בעומקה של הלכה, ותורת המוסר, מתוך מנוחה והרחבה.

ביקרא דאורייתא

חיים וואלקין

*משגיח רוחני בישיבת עטרת ישראל. ההסכמה ניתנה לשו"ע המדות חלק ראשון.

הקדמה

מה אשיב לה' כל תגמלוהי עלי, על רוב חסדיו ניסיו ונפלאותיו שעשה עמדי, ועתה עוד הגדיל חסדו עמי, והנני נצב בפתח הספר יש בורא לעולם.

ספר זה מיועד לכל אשר בשם איש ישראל יכונה, בין למאמין ובין לשאינו.

לאיש המאמין עד מאוד, אשר ינק מחלב אמו את האמונה, ואדוק הוא בה עד מאוד, עד כדי מסירת נפש ממש, שאף שסוברים העולם שהאמנה במציאות ה', היא אמונה בלב מתוך שכך חינכוהו וגדלוהו הוריו, ברם זה אינו, כי לדעת רוב הראשונים מצות עשה לדעת את מציאות ה' בידיעה גמורה, מתוך הוכחות שכליות ודחיית הסותר, ואין די באמונה שהורהו הוריו ורבותיו, אף אם אמונה זו עמוקה וחזקה בליבו עד בלי די. וכאשר יתבאר להלן בחלק ההלכה, ולכך באנו בספר זה בהוכחות שכליות לאמונה בבורא, והם ליקוט דברי הראשונים והאחרונים וכאשר יתבאר להלן.

וכן מיועד ספר זה לאיש שאינו מאמין, כדי להביאו אל האמונה בבורא יתברך, ושנתן תורה ומצוות, והורה לנו את הדרך אשר נלך בה ואת המעשה אשר יעשון.

ספר זה הינו תמצית ספר שלחן ערוך המדות חלק האמונה, שם נתבארו הדברים ביתר שאת, והיות ונתארכו שם הדברים מבחינה הלכתית, ואין הדברים הכתובים שם שוים לכל נפש, רק לאיש התורני, בזמן שתועלת ספר זה הינה גם להמון עם, על כן יעצוני ידידי ורעי להוציא ספר זה במהדורה ציבורית בצורה המוגשת לכל אחד, כדי שיהיו הדברים שוים לכל נפש, לרוב חשיבות הדברים ותוכנם, ישנו הרבים ותרבה הדעת. ספר זה שונה משאר ספרנו, כאשר כל עין תראה, הוכחות למציאות הבורא בכמה דרכים, וסתירת עיקרי סוגי הכפירה המפורסמים כיום

בעולם, ומבואר הדבר שנתגלגלנו לעסוק בכך מתוך העיון בחיוב מצות האמונה, ולכך הגענו עד הלום.

בכריכת הספר מצולמים כוכבים, ובשו"ע (יו"ד סי' קמא ס"ד) נפסק שאסור לעשות כוכבים, ברם עיקר האיסור הוא על העשייה שהוא איסור תורה, וקניית דבר המוכן וכן השהייתו בביתו, מותרת כל שאין חשד, וכדאיתא במקור הדין בר"ה (כד ע"ב) ובע"ז (מב ע"ב) שאיסורם משום חשד, וביארו הראשונים (בה"ג סוף ע"ז ורמב"ן שם ותוס' ר"ה שם ד"ה סמי, ועוד), שיחשדוהו שהוא עובד לה. וכל שאין חשד שרי, כמבואר שם בר"ה וע"ז, בחילוקים שנאמרו ברבן גמליאל, וכ"כ הריטב"א (ע"ז שם ד"ה אלא שאני) ועוד. [ויתר על כן התירו הראשונים אף להורות לגוי לעשות לכתחילה בכה"ג, כל שהוא לצורך מצוה, וה"ה הכא, ראה בתוס' (ר"ה שם ד"ה שאני) רשב"א (ר"ה שם ד"ה שאני ר"ג) ריטב"א (ע"ז שם ד"ה אלא שאני, ועע"ש) הר"ן (ר"ה שם) ועוד, ואף הכא הוי צורך מצוה, וכדלהלן], ולפיכך שרי לקנות ולשהות תמונת הכוכבים במקרה דידן לכתחילה, כיון שכל תכלית התמונה שבכריכה ומעשיה, להורות שיש בורא לעולם, וכאשר גם חרוט על הספר באותיות קידוש לבנה, וא"כ הוא ההיפך הגמור מחשד. ואף העשיה מעיקר הדין יש להקל כאן בנידו"ד, בצירוף סיעת הסוברים דשרי בשקוע, וסיעת המתירים בציוה, ואף ששניהם נגד מרן, לס"ס שפיר דמי לצירופי, ועמהם את סיעת האחרונים שמתירים עשיה כל שניכר שאינו לע"ז, ראה בשו"ת יבי"א (ח"ג יו"ד סי' ח אות ו) ובשו"ת יחו"ד (ח"ג סי' סד, ושם התיר לעשות לכתחילה). ובצירוף דברי היד קטנה (ח"ב פ"ג ל"ת יח) שרק כוכבים עם קרנים נאסרו, כאשר הכוכבים נראים לעין, וכך עבדוה עובדי הע"ז, וכ"כ בספר חוט שני (קרליץ, עשיית צורות עמ' רלו) שאם הוא עיגול בלבד ללא זנבות, או אם השמיטו חלק מן הזנבות שרי. ובצירוף ספקו של שו"ת שבט הלוי (ח"ז סי' קלד ס"ק ה) דלא תעשון דוקא בעשיה ולא בלחיצת כפתור של מדפסת, ע"ש, וראה עוד בהליכות עולם (חלק ז' עמוד רפז), ובשו"ת ציץ אליעזר (ח"ט סי' מד) ובספר חשוקי חמד (נדרים כה ע"א) ובשם הגריש"א. ואע"פ שכאמור מן הדין מותר הדבר, לא היתה דעתי נוחה בכך, ברם היות וכבר נעשתה עבודת הגרפיקה, והיה בכך הפסד ממון, וגם יצא הדבר יפה, לאור האמור הקלנו בכך. ואי לכך אל ילמד הלומד מכאן להקל במקום אחר, אא"כ התייעץ עם מורה הוראה, דעסקינן באיסור תורה.

ברכות מעומקא דליבא משוגרות להורי היקרים הלא הם אבי מורי ר' **גבריאל הלוי אבן יולי** נר"ו, ואמי מורתי **מרת מרים** מנשים באוהל תבורך, יהי רצון שימלא ה' כל משאלות ליבם לטובה ולברכה, מתוך בריאות איתנה ונהורא מעליא, ויראו נחת מכל יוצאי חלציהם, ובביאת גואל צדק במהרה בימינו. ובכלל הברכה מבורכים מפי עליון מור חמי היקר הרה"ג **רבי יצחק אנג'ל** נר"ו וחמותי **מרת אביגיל** תחי' שבכל אשר יפנו ישכילו ויצליחו, ויזכו לראות את כל צאצאיהם עובדי ה' ויראו באמת, מתוך בריאות, אושר, כבוד וכט"ס. לא אמנע פי מלברך לנוות ביתי ועזרתי בחיים **מרת ורד** מנשים באוהל תבורך, שתזכה כל ימיה רק לעשות נחת רוח לה' יתברך, מתוך בריאות אושר ושמחה, ונזכה יחד לגדל את כל ילדינו לעובדו בלבב שלם, ללכת בדרכיו ליראה ולאהבה את שמו, ולא תמוש התורה מפינו ומפי זרעינו ומפי זרע זרענו עד עולם. אכי"ה. ולהבדיל בין החיים, זכור אזכור ותשוח עלי נפשי, את אחותי היקרה **מרת דפנה** בת מרים ז"ל, אשר נלקחה לעולמה בקיצור ימים ושנים, מתוך יסורים וחולאים רעים. נפשה בטוב תלין וזרעה ירש ארץ. אכי"ה.

אסי הלוי נ' יולי

ההלכות דלהלן נדונו בהרחבה בספר שלחן ערוך המדות חלק האמונה, וכאן הובאו רק תמצית הדברים.

מצות עשה

א. מצות עשה להאמין במציאות השם שנאמר (שמות כ, ב) אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים¹.

מה כלול במצוה זו

ב. בכלל מצוה זו, לדעת רבים מן הראשונים, גם שהשם מנהיג את העולם [שאינן העולם נוהג מאליו חס ושלום] ומשגיח על העולם [ויתבאר להלן (פרק ג)]. ולדעת הרמב"ם גם לדעת שהבורא מחוייב המציאות, דהיינו שיצר את כל העולמות על כל חלקיהן מתוך מציאותו, ומחייב את כל הבריאה על כל חלקיה באופן פעיל, ואם יפסיק להחיותה לרגע, תיעלם הבריאה לחלוטין, ושמציאות השם שונה

1. כן נקטו רוב הראשונים, שכ"כ הרמב"ם (במשנה תורה יסודי התורה פ"א ה"ו, ובספר המצוות עשה א ובמורה מ"ב פל"ג) הן' עזרא ביסוד מורא (שער ז במצוות הלב, ובפירושו הארוך על התורה שמות כ, א), הרמב"ן בדוכתי טובי (בחיבורו על ספר המצוות להרמב"ם עשה א, ועל ל"ת ה, ובשכחת הלאוין אות א, ובפירושו על התורה שמות כ, ב) ובספר הבתים (ספר המצוה א) דעת זקנים מבעלי התוס' (שם) ובפירוש רבנו יוסף בכור שור (שמות כ, ב) החזקוני (שם) ורבנו בחיי (על התורה שמות כה, יח). וכן נקטו עוד ממוני המצוות במנייניהם, ר' שלמה ן' גבירול באזהרותיו (אות א) הסמ"ג (עשה א) רבנו עזרא מגרוניא (אות א) הראב"ן במאמר השכל (מצוה א) החינוך (מצוה כה) הסמ"ק (מצוה א).

מכל המוכר לנו, שהוא ודעתו, ידיעתו, רצונו, מציאותו וכו' כולם אחד באחדות גמורה, שהוא "סוג" אחר מכל המוכר לנו, ונתבארו דברים אלו בשלחן ערוך המדות (חלק יחוד השם סימן א סעיף ב והלאה) קחנו משם².

חיוב הידיעה

ג. סוברים העולם שהאמנה במציאות השם, היא אמונה בלב גרידא, ואולם זה אינו, כי מצות עשה לדעת את מציאות

2. כן כתב הרמב"ם (ריש הלכות דעות) ובדומה הרמב"ן (שמות כ, ב) והחינוך (מצוה כה). וראשונים רבים כתבו רק את חיוב האמנה במציאות האל, שכ"כ חובות הלבבות (שער א בריש הפתיחה), הן' עזרא (שמות כ, ב, וביסוד מורה אמצע שער ז) הרד"ק (ישעיה מה, יט), והר"ן בדרשותיו (ריש דרוש ז ודרוש ט ד"ה והוא שאין אצלי) רבנו בחיי (שמות כה, יח) מלמד התלמידים (שמות כ, ב) האלשיך (שמות כ, ב ויקרא יט, ה ובמדבר טו, כב) ועוד. ברם נראה שגם הם יודו להאמנה, כיון שהגדרת "אל" [שלהאמין באל גם הם מחייבים להאמין במצוה זו וכאמור]. כוללת את רוב החלקים הנזכרים למעלה, שאחרת האדם אינו מאמין באל, אלא בדמיונותיו, וכגון מי שיאמין שהאל הוא משה רבינו ח"ו, ברור שלא קיים את מצות האמנה במציאות האל לשום דעה, אף שהוא מאמין ב"אל" לדעתו, וכן המאמין בע"ז, אף שמאמין ב"אלהים", ברור שלא מקיים מצוה זו בהאמנתו באלהים אחרים. וביתר עומק ביאר הרמב"ם במורה (ח"א פרקים ס, סו) שמי שאינו יודע מה כולל המושג אלהים האמיתי, הרי הוא עובד זולתו [דהיינו הוא עבודה זרה, אף על פי שהוא סובר שהוא מאמין אמיתי, עיין שם במשלו במשל הפיל ונפלא], וכ"כ עוד ראשונים רבים (ראה בשו"ע המדות חלק יחוד ה' סי' א ס"ז אות י, וסי' ג סי"ב אות יד). ולכן נראה דלכו"ע חיוב האמנה באל הוא לפי הגדרת "אל" האמיתי, וזה כולל את החלקים הנ"ל.

השם בידיעה גמורה, מתוך הוכחות שכליות ודחיית הסותר, ואין די באמונה במציאות ה' מתוך שכך חינכוהו וגידלוהו הוריו, אף אם אמונה זו עמוקה וחזקה בליבו עד בלי די. הן אמת כי ישנה בכך מחלוקת גדולה ורבה מזמן הראשונים ועד אחרוני האחרונים, פשטנים מקובלים וחסידים, שיש הסוברים שחובה לחקור זאת, ויש אומרים שעדיף לחקור, ויש אומרים שאמנם עדיף לחקור אך רק מעט, ויש אומרים שעדיף שלא לחקור כלל, כי התמימות משובחת, חוץ ממי שהתעוררו לו שאלות באמונה, עליו בלבד לחקור. ויש אומרים שאסור לחקור כלל בשום אופן. מכל מקום העיקר להלכה כרוב הראשונים, שחייב תורה לחקור את מציאות האל³.

3. רוב רובם של הראשונים נוקטים ש"ידיעת" מציאות ה' בהוכחות שכליות, היא חיוב גמור דבר תורה, שכ"כ הרס"ג בהאמונות והדעות (בהקדמה אותיות ה, ו) חובות הלבבות (בהקדמה ובריש שער היחוד, ובפרקים א, ב, ג) וכ"כ הרמב"ם (יסודי התורה פ"א ה"א, ו), ובספר המצוות בריש הספר ובמצוה א, וראה בדעתו בסמוך) הרמב"ן בהאמונה והבטחון (פרק יט) שו"ת הרשב"א (חלק א סימן צד, ובחדשות מכת"י סימן שסח) ספר הבתים (בריש הספר בספר האמונה) אהל מועד (שער ראשית חכמה הארוך דרך ב נתיב א) וכ"כ עוד ראשונים רבים. והנה לגבי דברי הרמב"ם בספר המצוות (מצוה א הנ"ל) במקור הספר שנכתב בערבית כתב הרמב"ם "אעתקאד" שפירושה לדעת או להאמין, והרמב"ם גופיה במורה הנבוכים (ח"א פ"ג) עמד לבאר באורך פירוש מילה זו, וביארה שהיא ידיעה מתוך הבנה, ולא קבלה. ושהתכלית בה קביעה בלב, ולא אמירת שפתים וכו' ע"ש, והרי לנו להדיא שכותבו כאן "אעתקאד" היינו ידיעה גמורה, וכן כתב עוד הרמב"ם באגרותיו (מהדו' שילת, ח"ב עמ'

תעט), ולכך תירגם כאן הגר"י קאפח בספר המצוות שבההדרתו "לידע", וכן ביאר בספרו כתבים (ח"ב עמ' 587 והלאה), וברמב"ם שבההדרתו (יסודה"ת פ"א הע' ד), ואף שבספר המצוות בתרגום ן' תיבון תירגם "אמונה", כאמור הרמב"ם גופיה ביאר שיחתו שהכוונה לאמונה מתוך ידיעה. ועל כן ממה נפשך, או שתרגום המילה הוא אמונה, אך כוונת הרמב"ם היא לאמונה מתוך ידיעה, ולא לאמונה בלבד, וככתוב במשנה תורה ובמורה, או שהתרגום הוא ידיעה. וכ"כ האחרונים בביאור דעת הרמב"ם ודלא כחולקים, ומהם הגר"ח הלר בספר המצוות להרמב"ם שבההדרתו (הוצאת מוסד הרב קוק), וכ"כ בצינינים שעל ספר המצוות מהדו' פרנקל (על מצוה א), והגר"י קאפח הנ"ל ועוד.

מאידיך גיסא דעת החינוך (מצוה כה) שחקירת מציאות האל היא מצוה ולא חיוב. ודעת בעל העקידת יצחק (לך לך שער ששה עשר ד"ה ועתה ראה, והלאה) ובעל המאורות בספר מלחמת מצוה, שהחקירה עדיפה על התמימות [ולא חיוב]. ודעת הסמ"ג (עשין ב) והסמ"ק (מצוה ב) שאין חיוב חקירה, אך טוב מעט לחקור. ודעת הכוזרי (ריש מאמר ה) שעדיף שלא לחקור, אך המסופק, חייב לחקור. ודעת הראב"ד הקדמון בהאמונה הרמה (בהקדמת הספר) שעדיף שלא לחקור. ודעת הרי"א ז"ל (סנהדרין פי"א אות ג) ועבודת הקודש לר' מאיר ן' גבאי (ח"ג פרק טו) שאין חיוב חקירה כלל.

ואף באחרונים נחלקו בכל זאת, ואכמ"ל, רק נראה עוד שנמצא אף בראשי המקובלים, האר"י הרמח"ל הגר"א והבעש"ט, שלא הרחיקו את החקירה בשתי ידיים, ולא גזרו עליה חרם ושמטא, אלא אפילו השתמשו בה, שהנה היעב"ץ במטפחת הספרים (בסופו במפתחות ומילואים על ח"ב דף צד בהשגות על ספר יושר לבב) כתב, מצינו שהאר"י ז"ל צוה לגמור בעשרת ימי תשובה קריאת ספר חובות הלבבות, וחזינן שילמד את שער היחוד בדעת האר"י גופיה. ע"כ. [ושער היחוד מבוסס על חקירה והוכחות], ועל הגר"א (כתר ראש וארחות חיים שבסידור הגר"א) כתוב, היה מחבב ספר מנורת המאור וספר חובת הלבבות, ובמקום שער היחוד היה אומר ללמוד ספר הכוזרי הראשון, שהוא קדוש וטהור, ועיקר אמונת ישראל והתורה תלויין בו. עכ"ל. והרי אף

מקור חיוב הידיעה

ד. מצות עשה זו לדעת את מציאות האל יתעלה מתוך חקירות שכליות, למדוה הראשונים, ממה שאמרה תורה (דברים ה, לט) וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד. ופירוש המילה וידעת, היא ידיעה דרך חקירה, וסתירת הצד השני. [וכאשר נאמר בנחמיה (י, כט) כל יודע מבין, ובתהלים (פב, ה) לא ידעו ולא יבינו, ובישעיה (מה, יט) ולא ישיב אל לבו, ולא דעת ולא תבונה וגו', רואים אם כן מפסוקים אלו, שהמילה ידיעה היא חקירה.] גם למדו את חיוב החקירה דבר תורה, ממה שאמרה תורה (דברים ו, ד) שמע ישראל, ושמע היא הבנת הלב, הבנה פנימית לא חיצונית, והציווי

שהרחיק את החקירה דרך הפילוסופיה, שעליה מושתת שער היחוד, מ"מ קירב את עצם החקירה, והורה לעסוק בה לכתחילה, והפנה באצבע ללמוד את הכוזרי שחלקו רב עד מאוד בעיסוק בחקירה. וברמח"ל בריש ספרו דרך ה' (ח"א פ"א אות ב שבההדרת הר' ספינר מכת"י) מבואר שהתאווה לחבר ספר על דרכי ההוכחות, ע"ש. ובמכתב הבעש"ט אל בעל פאת השולחן הנדפס במכתבי הבעש"ט (מכתב לז) ובגנוזי נסתרות (עמ' יז מכתב נה) כותב כזה"ל, וגם על שצועק רבו נ"י, על מנהגינו לעשות תנועות משונות בעת התפלה וכו'. הלא נעלם ממנו מאמר הכוזרי [מאמר ב אות עט] אשר שאלו מדוע היהודים מתנועעים בעת התפלה, ע"ש לשונו הזהב. עכ"ל. הנה לנו שלמד את ספר הכוזרי ומשתמש בו. וגם לשונו מורה על פשטות הפירסום, והצורך בידיעת ספר זה באומרו "הלא נעלם" וכו'. והעיקר להלכה דאזלינן בתר רובא כבכל התורה, ולפיכך נקטינן כרוב הראשונים בחיוב הידיעה, בפרט דעסקינן במצות עשה דאורייתא, שספיקו לחומרא.

”שמע” הוא את המשך הפסוק, ה’ אלהינו ה’ אחד, דהיינו תדע את מציאות האל ואחדותו. וכן למדו שהחקירה היא מצות עשה, ממה שאמרה תורה, אנכי ה’ אלהיך (שמות כ, ב. דברים ה, ו) שהיא מצות ידיעה שה’ הוא האלהים. ויש מן הראשונים שלמדוה גם מן הסברה⁴.

4. הראנו לדעת לעיל בסעיף קודם, שהרס”ג בהאמונות והדעות (הקדמה אותיות דו), והרמב”ם במורה הנבוכים (ח”א פ”ג) כתבו ש”דעה” היא ידיעה בעומק, ושליטת הצד השני, ולא מס שפתים גרידא. והנה הם הראו שני פסוקים על כך, שנאמר בנחמיה (י, כט) כל יודע מבין, ובתהלים (פב, ה) לא ידעו ולא יבינו, והרי שהידיעה תלויה בהבנה. ועוד בחובות הלבבות (שער היחוד פרק ג) הוכיח שההשבה אל הלב היא ידיעה בזה”ל, כמו שכתוב וידעת היום והשבת אל לבבך כי ה’ הוא האלהים (דברים ה, לט), והראיה שההשגה אל הלב הוא עיון השכל, הוא מה שאמר הכתוב (ישעיה מה, יט), ולא ישיב אל לבו ולא דעת ולא תבונה וגו’. עכ”ל. והכי ילפי עוד ראשונים רבים, חיוב ידיעה מפסוקי התורה שנאמר בהם ידיעה כגון בשו”ת הרשב”א (חלק א סימן צד) רבנו בחיי (בכד הקמח (יחוד ה’), ובפירושו על התורה (דברים ו, ד)) ובספר הבתים (ספר המצוה מצוה א שער א ושער ב) ועוד רבים. ואומנם יש ראשונים שלמדו שידיעה הנזכרת כאן בפסוק, אינה חיוב חקירה, ברם רוב הראשונים עומדים בדעה הראשונה.

גם רבים למדו את חיוב הידיעה מדכתיב (דברים ו, ד) שמע ישראל, שכן למדו הציידה לדרך (מאמר א’ כלל א פל”ג) האהל מועד (שער ראשית חכמה הארוך דרך ב נתיב א) החינוך (מצוה תיז), ועוד. והם למדו שהמילה ”שמע” פירושה הבנה פנימית ולא הבנה חיצונית בלבד, ולכן מאמר התורה שמע ישראל ה’ אלהינו, הוא חיוב ידיעת ה’, ואת חיוב ידיעת יחודו, למדו מהמשך אומרו ”ה’ אחד”.

הרמב”ם (יסודה”ת פ”א ה”ו) ורבנו עזרא מגרונאי (בריש ספרו) ועוד, למדו

מצות עשה תמידית

ה. מצוה זו של האמונה במציאות השם, הינה אחת מן מצוות התורה התמידיות, שבכל עת שהאדם מהרהר בהן, זוכה להרויח מצוה מן התורה. אם כן מה נפלאה מצוה זו, שאם יניחנה עטרה על ראשו, ויקשרה על לוח ליבו, ירויח רבבות מצוות, ויהיה קשור אל הבורא בקשר של קיימא תמידי, אשרי העושה כן. ובעל המשנה ברורה בסוף ספרו שמירת הלשון (חתימת הספר) כתב, שיראה לקיים המצוות התמידיות לכל הפחות פעם ביום. ועצה טובה שיקבע לכך זמן קודם הסעודה. עד כאן. ובעל החיי אדם בהקדמת ספרו חכמת אדם, כתב, הגם שנסעתי למרחקים והייתי סוחר, אף חכמתי עמדה לי בנסיעתי לדרך, דעתי [על התורה] ובישיבתי בחנות דעתי עליה. ותיתי לי, שאפילו בשעת משא ומתן, פעמים הרבה היה דעתי עליה בהרהור פירוש או קושיא. ובפרט בשש מצוות עשה שכתבתי בחיי אדם

כן מדכתיב (שמות כ, ב) אנכי ה' אלהיך, ולמדו בפשט הפסוק, שהוא ציווי לדעת ולא רק לומר בפה. וכנראה הסברא לכך הכריחה אותם לפשט זה, כי מה תועלת באמירה בעלמא. או משום שאחר שלמדו שאנכי ה' הוא ציווי, ולא הודעה שמודיע ה', כדמוכח בש"ס (ראה בספר המצוות עשה א), הרי שאם כוונת התורה לצוות על האמונה [ולא ידיעה], מה שייך ציווי על כך, הרי אי אפשר להשיג אמונה, שאם יש לו אותה מוטב, ואם לאו מה יעשה? ולכך למדו שכונת התורה בציוויה זה, הוא על ההשגה בידיעה, שהוא דבר הניתן להשגה. או בצירוף הנ"ל.

והרס"ג בהאמונות והדעות (הקדמה סוף אות ב) וחובות הלבבות (בהקדמה) הוסיפו ללמוד את חיוב הידיעה דבר תורה מן הסברא.

(כלל א) [ואחת מהן היא כאמור מצות האמונה]. וקיימתי בעצמי "אל תעובה, ותצרך" וכו'. עד כאן לשונו. ובהקדמת ספר נטע בתוכינו, מובאת עדות נפלאה על הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל מחבר שו"ת שבט הלוי, ששוחח עמו אודות ספרו הנ"ל הסובב הולך אודות שש מצוות תמידיות, וענה הגאון ואמר לו, שזה למעלה משבעים שנה, שאין יום שאינו מהרהר במצוות אלו, ואפילו יותר ממאה פעמים ביום. עד כאן. תן לחכם ויחכם עוד⁵.

קבלת מלכות שמים בק"ש

ו. בקריאת שמע מלבד החובה להבין את המילים של פסוק ראשון [שו"ע (סי' ס' ס"ה) וראה בשו"ע המדות (חלק יחוד השם סימן ג סעיף א)], עוד יש מצוה להמליך את השם עליו, דהיינו לא רק לכוון אל פירוש המילים, אלא להתחבר אליהם. ומי שמכוון באמת בקריאת שמע, אכן עושה כן, ברם מי שמכוון רק לפירוש המילים, פעמים רבות לא מקיים את חיובו. שאפשר לומר "ה' הוא האלהים", ולהבין את פירוש המילים, אולם ללא חיבור למילים, אלא כהודעה. ואפשר להתחבר למילים ולהרגיש שהשם הוא האלהים ואני עבדו [דוגמא עוצמתית לכך במוצאי יום הכיפורים עת שמכריזים הציבור "ה' הוא האלהים" שכולם כאש שלהבת בוערת אל הבורא]. וכצד השני כן היא החובה בקריאת שמע, ולכן חז"ל קראו למצות קריאת שמע "קבלת מלכות

5. נתבאר בשו"ע המדות חלק יחוד השם (סימן ב סעיף א) קחנו משם.

שמים" במקומות רבים, שכן על האדם בקריאת שמע לקבל על עצמו מלכות שמים.

והנכון ביותר לקבל מלכותו של ה' יתברך הן באומרו את המילים "השם אלהינו" דהיינו שיקבל עליו שהשם הוא האלהים עלינו, והן באומרו את המילים "השם אחד", יקבל על עצמו שהשם הוא אל יחיד ושהוא אחד באחדות גמורה שאין לו גוף וכו' [שהוא פירוש המילה "אחד" המוכרח לכוונה, ראה בשו"ע המדות חלק יחוד ה' (סימן ג סעיף יב)], דהיינו שיתחבר למילים, ולא רק יוציאם מפיו. ברם אין זה מעכב, ואם יקבל עליו מלכות שמים רק במילים ה' אלהינו, או רק במילים השם אחד, גם טוב הדבר.

6. כפי שנמצא רבות בחז"ל, שקראו למצות קריאת שמע מצות המלכת ה' יתברך, וכגון במתני' דברכות (יג ע"א) ובגמ' (יג ע"ב, כא ע"א, סא ע"ב) ויש ראשונים שכן גרסתם שם בגמ' להדיא בזה"ל, כדי שתמליכהו עליך על השמים ועל הארץ, שכן הוא בבה"ג (ברכות יג) ובשבלי הלקט (תפילה סי' טו). וכ"כ הראשונים, שיש חיוב להמליך את ה' עליו בעת אמירת ק"ש, שכן מבואר ברש"י (ברכות דף כא ד"ה ה"ג והרי ברהמ"ז) וכ"כ האשכול (המהדורא עם נחל אשכול הלכות תפילה וק"ש) רבינו יונה (שערי העבודה אות כה) שו"ת הרשב"א (ח"א סי' שדמ) המאירי (רפ"ב דברכות ד"ה והמשנה הראשונה) הראב"ה (ברכות על דף יג סי' מו ד"ה תנו רבנן) הגימוקי יוסף (ברכות יג ע"ב) האבודרהם (דיני קריאת שמע ד"ה והטעם) ועוד רבים.

וכ"כ להדיא הב"י (בסי' סג סעיף ד) כרשב"א (ברכות יג ע"ב) ולמד כן ברמב"ם (ק"ש פ"ב ה"א) שיש לקבל מלכותו, וכ"כ בכס"מ (ק"ש רפ"ב, וגם בב"י ס"ס ס ציין לדברי בכס"מ) בדברי הרמב"ם, דבעינן כוונת הלב להמליך את ה' עליו. ע"ש, וכיון שמרן בשו"ע (סי' ס ס"ה) נקט כלשון הרמב"ם, א"כ כן דעת

ידיעה דרך מעמד הר סיני

ז. יקיים מצות עשה של ידיעת מציאות האל, דרך הוכחת מעמד הר סיני ומצוה זו היא אף לנשים והמון עם, להודיעם וללמדם את מעמד הר סיני, שבו ראו עם ישראל את כבוד ה', ושמעו את קולו, והשיגוהו. וכן שאר המופתים שראו בעיניהם במכות מצרים, יציאתם מעבדות לחרות, ומהלכם במדבר ארבעים שנה בניסים גלויים וכו'. והועברה עדות זו שראו בעיניהם כל ישראל, אל בניהם הבאים אחריהם, דור אחר דור עד היום. עדות זו הועברה ברצף ובדיוק רב שאינם מניחים מקום להכחשה או למרמה, מה שמוביל בהכרח אל ידיעת מציאות האל, כפי שראוהו שישים ריבוא עם ישראל במעמד הר סיני. ובלי נדר נרחיב בכך להלן (פרק א).

ומצוה זו היא אף למתנגדי החקירה הפילוסופית ומרחיקיה, שאף לדעתם מצוה לחקור את מציאות האל דרך מעמד

מרו, וראה בזה בשו"ע המדות יחוד ה' (עמ' שעג והלאה). גם בלאו הכי יש לומר שגם הרמב"ם והש"ע סוברים כן, שהרי הרמב"ם ביסודי התורה (פ"א ה"ז) ס"ל שהמילה "שמע" היא הבנה וקבלה, כלומר הפנמה, והיות ופסקו הרמב"ם (ריש הלכת תפילה) והשו"ע (סי' ס' ס"ה) שחובה לכוון לבו בפסוק ראשון של ק"ש את פשט המילים, ממילא יוצא לדעתם שכשאומרים פסוק ראשון, עליו להמליך את השם בפועל. גם הכי מבואר מפסק הרמב"ם (ק"ש פ"ב ה"ט) והשו"ע (סי' סא סעיף ו) שצריך להאריך בדל"ת של "אחד", כדי "שימליכהו" בשמים ובארץ ובארבע רוחות וכו'. ועיין בזה בשו"ע המדות (חלק האמונה סעיף ו) שכ"כ עוד ראשונים ואחרונים רבים.

הר סיני, ואם כן בזה אין כמעט מי שחולק?⁷

7. התורה ציוותה שנעמיק חקר במעמד הר סיני ושעליו נעמיד את הדת, ככתוב בתורה (דברים ה, ט-יב. לב-לט. י, יב והלאה. יא, ב. כט, א והלאה. ובשמות יט, ט. כ, יד והלאה) ע"ש. וכ"כ להדיא הרמב"ם באגרת תימן (באגרות הרמב"ם ח"א עמ' קכו במהדו' שילת) והרס"ג בהאמונות והדעות (בהקדמה אות ו) והרמב"ן (בשכחת הלאוין מצוה ב, וכיוצ"ב לו באורך בסוף פרשת בא, ועוד לו באורך בדרשתו תורת ה' תמימה מוסד הרב קוק כתבי הרמב"ן חלק א) וכ"כ רבינו בחיי (דברים ה, ט) וז"ל, ולשון הדברים אשר ראו עיניך, וכו', שאם ישכח ויסיר ענין המעמד הנכבד והנפלא ההוא מלבן, יבא לכפור בעיקר, וזה אבדן הגוף והנפש. עכ"ל. ועוד לו (שמות יט, ט). וכ"כ רבנו יונה בדרשותיו (הנדפסים מכת"י יתרו ד"ה הדיבור הראשון עמ' קיד הוצאת וגשל). וכ"כ באורך בשו"ת הרשב"א החדשות מכת"י (סימן שסו ד"ה ויש לך לדעת), וכ"כ החינוך (בהקדמתו). והר"ן בדרשותיו (דרוש ט ד"ה וזהו אצלי) ועוד רבים. ושילמדו כן אף לנשים וקטנים, כ"כ הרס"ג בהאמונות ודעות (הקדמה אות ו) חובות הלבבות (הקדמת שער יחוד המעשה) הרמב"ם (אגרת תימן) ועוד. ואף שלדעת רבים מן הראשונים, חיוב החקירה של מציאות האל הוא בדרכי ההוכחות הפילוסופיות, וגם הם האריכו לכתוב הוכחות אלו, כגון הרמב"ם במורה (ח"ב פרק א) הרס"ג בספרו האמונות והדעות (בהקדמה אות ו ולאורך ספרו), חובות הלבבות (שער היחוד פרקים ב,ג), אהל מועד (שער ראשית חכמה הארוך דרך ב נתיבים א,ג,ה) ועוד רבים, ונלקטו בשו"ע המדות (יחוד ה' סעיפים ג, ח). ברם כיום מתברר שיסודות הראיות הפילוסופיות נשענות על ידע מדעי עתיק, שעבר ובטל מן העולם, דברים שהיום הוכחו בעליל שאינם נכונים בהוכחות מוחשיות ובהשגת הראיה, ולא רק בהוכחות חקירתיות. ממילא בנפול היסוד לראיותיהם הפילוסופיות, נפל הבנין, ואין מקום להוכחות הפילוסופיות כמות שהן עתה, אחרי שהן מושתתות על ידע מדעי שעבר ובטל מן העולם. שהנה יסודות הראיות הפילוסופיות הן שישנם גלגלים [הגלגל הקרוב אלינו הוא גלגל הירח, ופירושו שהירח אינו "טס" בחלל, אלא הוא נח

בתוך "חלל" המכונה גלגל, וכל מקום הגלגל, נע ומסתובב סביב כדור הארץ, ממילא הנמצא בתוך החלל, מסתובב יחד עם הגלגל, ולפיכך הירח נע. משל לרכבת הנוסעת בסיבוב, כשראש הרכבת מחובר לתחילתה, כך שהרכבת מסתובבת בסיבוב שלם מחובר. כמובן האנשים הנמצאים ברכבת, אף שהם יושבים ואינם נעים ממקומם, מכל מקום הם מסתובבים בגלל סיבוב הרכבת. כך הכוכבים הנמצאים בגלגל מסויים, מסתובבים מפני סיבובו של הגלגל. האנשים שברכבת הם ככוכבים בשמים, והרכבת כגלגל. והגלגל העליון סובב בכח אין סופי, ומכח סיבובו, נבראה כל המציאות שתחתיו, וגם מכח סיבובו מקבלת כל המציאות חיות בכל עת. דהיינו כל הגלגלים והכוכבים, עד כל הנמצא בכדור הארץ, מציאותם וחיותם היא מכח סיבובו של הגלגל העליון. ולגלגלים ולכוכבים יש נפש חיות ודעת, והם עשויים מיסוד חמישי שאינו נמצא בכדור הארץ. [החפץ לראות כל זאת, הנה הוא במורה (ח"ב פרק יט) שם מבאר את סיבת המסקנות המדעיות הנ"ל, ובח"א (פרק עב) היא הקדמה לכל החקירה המדעית על מה יסודותיה מושגתים, ועוד ראה לו בח"א (לקראת סוף פרק נח). עוד אודות חיות הכוכבים ראה בפירוש המשניות (ריש פ"י דסנהדרין דף רסו, תרגום הרב קורה, מכון המאור), דכתב הרמב"ם, ואין זה נכון אצלנו על פי התורה, ולא אצל האלהיים מן הפילוסופים לומר שהמלאכים והכוכבים והגלגלים אין להם תענוג. אלא יש להם תענוג גדול מאד במה שהשיגו בשכלם מן הבורא יתהדר ויתרומם. עכ"ל. וכמו שכתב ביסודי התורה (פ"ה ה"ח ופ"ג ה"ט) ובעוד דוכתי. עוד "ארכיאולוגיה" עשירה במורה (ח"ב פרק ד), ועל הידיעות האלו ממשיך בפרקים דלהלן התם.] והן היום יודעים שאין גלגלים הסובבים, ושהכוכבים עשויים מגשם כגשם הנמצא בכדור הארץ, ושאין להם חיות ולא דעת. וכ"כ שהידיעות מדעיות של הפילוסופיה מושגתים על ידע מדעי שאבד עליו הכלח, הגר"י קאפח (בספר מלאכת ההגיון להרמב"ם פ"ט עמ' קכג שבתרגומו), ושלכן פשוט שהרמב"ם יחזור בו מראיתו הפילוסופיות. והכי הוא לו בהערותיו על מורה הנבוכים שבההדרתו, כגון בהקדמה לח"ג במורה (הע' 23) ובפרק עא (הע' 91) ועל המורה (פרק עב) שהכוכבים הם

גוף חמישי, כתב בהערותיו שם כמה פעמים שהיום נודע שהם דברי הבל, כגון (הערות 10, 12, 17). וכ"כ עוד על המורה (ח"ב פרק יט הע' 40) וז"ל, ולא אתעכב בבאור הדברים הללו, כי גם השקפות ארסטו, וגם השיטות שהביא רבנו, שייכים כיום לתחום הארכיאולוגיה האסטרונומית וכו'. ועוד ראה אליו במורה (ח"א פרק עב הע' 17). וכן הגאון הנזיר בספרו קול הנבואה (ח"ג עמ' יט) על יסוד הפילוסופיה בענין הגלגל העליון הסובב ומחמם את יסוד האש, כתב, זו שיטת אריסטו ובטלמיוס שעכשיו עברה ובטלה מן העולם, שאינם מודים (המדענים היום) בגלגל האש שאינו נמצא. ועוד ראה אליו בספרו בקול הנבואה (עמ' קסו). וכ"כ הגאון רבי שלמה מנחם כשר ז"ל בתורה שלמה (סוף חלק טז סוף דף 317 ובערה 3).

וכיון שמחייבי החקירה הפילוסופית, מודים ואומרים שהידיעה דרך המסורת ומעמד הר סיני קודמת לחקירה הפילוסופית [אך סברו שאין די בה], א"כ ברור שכיום שהתבטלו ההוכחות הפילוסופיות, הם יסברו שחייב החקירה יהיה דרך מעמד הר סיני. שכ"כ הרס"ג בהאמונות והדעות (הקדמה אות ו דף כד) שתחילה קודם החקירה הפילוסופית ישען על המסורת והקבלה, כי היא יסוד שלא תמוט, ע"ש. וכ"כ חובות הלבבות (בהקדמה) והרמב"ם במורה (ח"ג פנ"ד, וח"ב פ"ג ובח"א פל"ד) ולכן באיגרת תימן הוכיח באורך כל זאת ממעמד הר סיני, ולא בהוכחות פילוסופיות, וכן הוא בספר אהל מועד (דרך ו בנתיב ה), ועוד.

מאידך גיסא אף מרחיקי העיסוק בפילוסופיה וחקירותיה, חייבו את ההוכחה למציאות האל מתוך מעמד הר סיני, כאשר עשו הכוזרי (מאמר ה סוף אותיות ו, יד, כא) הריא"ז (סנהדרין פי"א אות ג, ובפסקיו לסנהדרין דף צ ע"א) וכן עביד היעב"ץ ממגורשי ספרד בספרו אור החיים (פרק ד ד"ה ואנכי ופרק יא) אף שכל ספרו עשוי לנגח את הפילוסופיה, וכ"כ בספר הברית (ח"א מאמר כ פרק ט והלאה, ושם פרקים יב, יג), וכן עביד היעב"ץ אף שגם הוא ממנגחי הפילוסופיה, כגון בספרו מגדל עוז (אלון מורה אוצר הטוב אות יא), וכן עביד רבנו צדוק מלובלין בדברי סופרים (ספר הזכרונות עמ' 50) ועוד. ואם כן יוצא

ידיעה דרך הטבע

ה. אף שחיוב הידיעה הוא דרך מעמד הר סיני, עדיין כל דרך אחרת שיש בה חיזוק לידיעת מציאות האל, תבורך ומצוה להשתמש בה, אחרי שהתורה ציוותה על הידיעה. לפיכך יוכיח את מציאות האל דרך נפלאות הבריאה אשר עצמו וגדלו עד מאוד המוכיחות שיש לבריאה יוצר ומתכנן. וכן דרך שאר הוכחות, והובאו להלן (פרקים א, ב)⁸.

שלדעת כל הפוסקים יש להוכיח את מציאות האל, דרך מעמד הר סיני [למעט את מעט הדעות שאין לחקור שום חקירות, ונזכרו לעיל (סעיף ג)].

8. כיון שנתבאר לעיל (סעיף ד) שהתורה ציוותה על הידיעה, שפירושה חקירות והוכחות שכליות וסתירת הסותר, וכיון שגם דרך חכמת הטבע מגיעים לידיעת מציאותו, על כן גם אם כוונת התורה בחיוב החקירה הוא דרך מעמד הר סיני (וכדלעיל בסעיף קודם), מכל מקום מצוה להשתמש בכל ההוכחות הקיימות. וכך עולה מדברי חובות הלבבות (הקדמה ד"ה האחד מהם) שלומד מכך שחייבה תורה את העיון השכלי במצות יחוד ה', שהוא הדין בכל מצוה אחרת שיש בה מקום לעיון שכלי, שתחוייב החקירה בו, אחר ראותינו שחפץ ה' בחקירה, ע"ש. ולדרכו זו מבואר שה"ה לגבי האמנה במציאות ה', שתחקור בכל דרך שכלית שאפשר לחקור. גם כן יוצא הדבר מתוך מחייבי החקירה שלמדו חיוב זה גם מכח סברא, ואותה סברא שהולידה את חיוב החקירה, מורה שיש לחקור בכל הכלים השכליים הנצבים לפנינו, ראה ברס"ג בהאמונות והדעות (הקדמה סוף אות ב ואות ו) במעלת החקירה, שהמאמין מתוך עיון, יאלם [דהיינו ישתק] המטעה מהטעאותיו, ויבוש [דהיינו יבייש] המתנגד העקש, וישמחו הצדיקים והישרים, כמו שנאמר, יראו ישרים וישמחו וגו'. ובכך יוכשרו מצפוני בני אדם כברים, ותהיה תפלתם בלב שלם וכו'. עכ"ל. וה"ה הכא. וכן מבואר בחובות הלבבות (בהקדמה ובשער היחוד פ"א) במעלת היודע ע"ש. והכי נמצאו רבים שדרכו בדרך זו, להוכיח את מציאות האל מתוך נפלאות

סתירת הכפירה

ט. כיון שנצטוינו על ידיעת מציאות האל [ונתבאר לעיל (סעיף ב) שידיעה זו כוללת לדעת רבים מן הראשונים שהעולם מונהג ומושגח]. לפיכך מצוה לסתור את טענות האבולוציה הכופרת בעולם נברא ומושגח, וכן להשיב על הסתירות שבין דת ומדע בנושאים אלו. [ויתבארו להלן (פרקים ד, ה) ושם ניווכח שכלל אין אלו סתירות, רק אי הבנות].

אולם אין משום כך מצוה לסתור את טענות הנצרות והאיסלם, רק למי שמסופק בטענותיהן והבליהם, עליו לברר את פרכתם. ולצורך אנשים אלו יתבארו הדברים להלן (פרקים ו-ח)⁹.

הבריאה, דהכי עביד בחובות הלכבות (שער הבחינה), וכן דרך החזו"א באמונה ובטחון (סימן א אותיות א-ח) וכן בספר דע מה שתשיב להגר"מ שטרנבוך, ועוד רבים.

9. זה ברור שלו התעוררה לאדם שאלה באמונה והיא טורדת את מנוחתו, אין לו להניחה, אלא לעסוק בתשובתה, וכאשר נתבאר לעיל (סעיף ג) שאף לכוזרי המרחיק את החקירה, כתב את ספרו למי שהתעוררה לו שאלה, שאז עליו לבררה וללכנה הדק היטב, והוא מילתא בטעמא, ק"ו שכן הוא לסיעת מחייבי החקירה.

ברם יתירה מכך נראה, שהיות ונתבאר לעיל (סעיף ב) שיש מצוה לדעת את מציאות ה' בחקירה שכלית, המכריחה את מציאותו, וסותרת כל טענות שמנגד, כיון שהסתירות שבין הדת והמדע ותאוריית האבולוציה, סותרות את מציאות האל, ושהוא בורא ומשגיח, על כן מצוה לחוקרם משום מצות זו של ידיעת השם. שכשהמדע סותר את מציאות האל, כל עוד לא סתרת זאת,

עדיין אינך "יודע". [ואף שהראשונים לא עסקו באלו הדברים, זהו מפני שלא היו בזמנם טענות אלו.] והכי מבואר בדברי הרס"ג בהאמונות ודעות (בהקדמה אות ד) שהובא לעיל (ר"ס ג) שכתב שחובת הידיעה היא לחקור כל צד הסותר, וכך בנוי ספרו בהוכחות לסתור כל צד הסותר, ולא כתבו שרק מי שהוטרד בשאלה פילוסופית פלונית, יעסוק בשאלה פלונית ולא באלמונית, וכיוצ"ב, אלא יחקור הכל. ומינה להכא. וכך עוד מבואר בדבריו בהקדמה (עמ' לב) שכתב, שבכל נושא שהוא יעסוק להלן בספרו, הוא יביא את שיטת החולקים עלינו מכל מי שידעתי עליו ושישיבם. ע"כ. הנה שאילו היה חי עתה עמנו, היה מביא את טענות דרווין וכיוצא ומשיבם. וכן מבואר בחובות הלבבות (גם הוא מובא לעיל ר"ס ג) שמחייב את החקירה בעומק ע"ש. וגם מדבריו (בשער היחוד פרק ג) שכתב וז"ל, ואמרה תורה, ושמרתם ועשיתם, כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים וגו', וא"א שידודו לנו האומות במעלות החכמה והבינה, עד שיעידו לנו הראיות והמופתים ועדי השכל על אמתת תורתנו ואומן אמונתנו. וכבר הבטיחנו יוצרנו לגלות מסך הסכלות מעל שכלם, ושיראה כבודו הבהיר לאות לנו על אמתת תורתנו, כאשר אמה, והלכו גוים לאורך וגו', ואומר, והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' וגו'. עכ"ל. הנה שסובר שגם להשיב לטענות הגויים יש לעשות, וממילא גם הטענות הנ"ל בכללן. וכך גם מבואר ברמב"ם במורה (ח"א פ"ג) בבארו את חובת הידיעה שכתב, הושג עם הדעה זו שלא יתכן היפך הדעה הזו כלל, ולא ימצא במחשבה מקום לדחיית דעה זו, ולא השערת אפשרות הפכה, יהיה זה נכון. ע"כ. הנה שצריך לסתור את כל דעות הכפירה. וכך הוא טורח לאורך ספרו, לסתור את כל שיטות הכפירה שבזמנו. וממילא כן בפשטות דעתם של שאר הראשונים (שהובאו בחלק ההלכה סעיף ג) העומדים בשיטה זו, ומחייבים את הידיעה משום וידעת היום וגו', שכלול בידיעה זו, לסתור את טענות הכפירה המתחדשות שבכל דור ודור, שבלא כן עדיין לא הגיע לידיעה השלימה של "וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים", אם אינו יודע להשיב על טענות הכפירה החדשות. והכי מבואר בשו"ת הרשב"א (ח"ה סימן

נה) שכתב ש"שמע" ישראל, כולל ג' ענינים שנצטוונו לשמוע וללמוד, כי לולי שנשמע ונלמוד, לא נתבונן אליו. ואחרי השמיעה והלימוד וחקור הישב אם יש ראייה סותרת ח"ו. וכו'. הנה שמצריך האדם לחפש את הראיות הסותרות ולסותרם. ועוד הכי הוא לו בשו"ת הרשב"א (החדשות מכת"י סימן שסח) אמר, וידעת היום והשבות אל לבבך, לכונה שאמרתי, לשמוע ולדעת ולבחון אותו מצד החקירה, כדי שנדע אמתתו, ושלא נתפתה בהבאתו בחקירה ראשונה, עד שנקבל על הכל מה שאי אפשר לחלוק עליו, ונשיב אותו אל הלב, ונחקיר אותו חקירה אמיתית הסותרת כל הסיפורים וכל המחלוקות וכו'. עכ"ל. וכ"כ הספורנו (דברים פרק ה, לט) זו"ל, וידעת היום. אם כן ראוי בלי ספק שתתבונן ותדע כל חלקי הסוטה. ע"כ.

ולגבי סתירת הנצרות והאיסלם וכן שאר דתות, כיון שלא מצינו בהני קמאי שעמדו עליהם לסותרם, אף שידעו מהם ושמעו מהם והכירו וחיו בתוכם, ונהגו כן על אף דבריהם האמורים לעיל בסמוך בצורך לסתור את כל טענות הסוטה. לפיכך יש לבאר זאת, מפני שיסודי דת הנצרות והאיסלם המה הבל וריק ממש, ולכך כלל אין צורך להתייחס אליהם. ומ"מ מי שהוטרדה מנוחתו בשאלות מחמת דתם, מצוה עליו לסותרם, וכאשר נתבאר לעיל, שאף מרחיקי החקירה מודים שמי שהוקשה לו קושיא מחמתם, עליו לחוקרה, כדעביד הכוזרי (ריש מאמר ה) והדורכים בדרכו. ולשם כך נתחברו חיבורים רבים הסותרים את הנצרות, וגם חיבורים לסתור את האיסלם, והמחברים חיברום לשערם ומקומם של הגרים במקום הנוצרים שהיו מלסטמים אותם בטענות שוא, ומכריחים אותם להתווכח על דתם, מפני שהיה השילטון בידם, וכן הוא אף במקומות איסלם, אך בצורה פחות מקיפה. וליקוט הספרים הדורכים בסתירת הנצרות, ראה להלן (חלק המחשבה סוף פרק ז הערה מג) ובסתירת האיסלם (סוף פרק ח הערה מז).

פרק א

מעמד הר סיני

א. היות ונתבאר לעיל (בחלק ההלכה סעיפים א, ג) שיש חובה לדעת את מציאות האל בידיעה שכלית, ולא די באמונה שבלב, ואף אם היא אמונה עצומה עד מאוד, יש חובה לדעת זאת בשכל, לפיכך נבא עתה בעזרת השם להוכיח בהוכחות שכליות את מציאות האל, ושהוא נתן מצוות והוראות לבני האדם¹.

הקדמה

תחילה נקדים לעיין בנושא אחר, מדה הן סוג ההוכחות החזקות ביותר הנמצאות בידי אנוש? לצורך כך נפנה אל בתי המשפט², שם הרי משתמשים בהוכחות להוכיח את צדקת הצדיק או רשעת הרשע הלכה למעשה. נבחין כי פעמים בית

1. כיון שמטרת מאמר זה, להוכיח בכח השכל את מציאות האל, על כן בכוונה מכוונת כמעט ולא השתמשנו בפרק זה בציטטות שכתבו גדולים, שאמרו דבר זה או אחר, כך שיוכל הקורא לבחון את הדברים בעין שכלו, ולא ישוחד מפני גודלם של אומרי הדברים, והקורא לבדו יחליט האם ההוכחות נכונות ומכריחות, או שלא. [מכל מקום, כדי להראות באצבע לפני הקורא החפץ לראות את הדברים במקורם, לכן בסוף כל נושא הוצג מראה מקום, מן הראשונים ומן האחרונים, מהיכן נחצבו הדברים]. משום כך גם הוצגו ההוכחות בצורה שתוצג לפני איטאיסט או כופר, ללא שום מושכלות ומוסכמות ראשונות. לכן גם לא השתמשנו בראיות מן התורה שבעל פה, רק מן הדברים הכתובים במפורש בפסוקי התורה, וגם מהם רק מפשרות המקראות, מה שכתוב במפורש ואינו משתמע לשני פנים. חוץ ממקומות שעסקנו בידיעות מדעיות, שם אין ברירה אלא להזכירם במקורם.

2. כמובן שהיה ראוי לדון במשל לפי דין תורה ולא לפי חוקי בתי המשפט, ברם אילו עסקנו לפי דיני התורה, יקשה על הקורא שאינו בקיא בדיני התורה, להבין את המשל, כשיעסוק שכלו להבין פרטים דיניים שאינו מכירם, לפיכך נקטנו משל של בית משפט, למרות הסלידה מכך.

המשפט פוסק אף על הוצאה להורג [או מאסר עולם, כל מדינה וחוקיה]. דומה כי כדי להורות על הריגת נאשם, ההוכחה חייבת להיות האמינה ביותר, משום שפעולת הריגה, לפי כל דעה, הינה החמורה ביותר בפעולות אנוש. על כן כל בר דעת מבין שהכח להורות הוראה כה חמורה, חייבת להתבסס על ראיה מוחלטת, שאין עליה שום עוררין. על כן נתבונן באילו הוכחות מסתמכים בבתי המשפט, כדי לפסוק דינו של רוצח.

אף שסוגי ההוכחות רבים המה, אולם ההוכחות החזקות ביותר, ושעליהן נשענים ביותר, הינן עדויות אנוש שראו את הרוצח מבצע רצח. כל שאר ההוכחות נקראות הוכחות נסיבתיות, אף אם ראינו אדם האוחז בידו סכין מגועלת בדם, ויוצא מחדר שבו מוטל נרצח, ובחקירה לא מצליח לבאר מה עשה בחדר זה, ולמה החזיק סכין זו, עדיין הוכחה זו קרויה נסיבתית, סוף סוף לא יצאנו מידי האפשרות שלא הוא הרוצח, אלא אחר שקדמו, והוא הגיע לשם לאחר מעשה, והרים את הסכין לתומו, אף שאפשרות זו רחוקה היא מאוד. קל וחומר אם לא ראינו את החשוד בחדר הנרצח, אלא שנמצאו טביעות אצבעות של החשוד, על גבי גוף הנרצח, או שנמצאו רקמות ד.נ.א שלו בזירת הרצח, והוא הדין אם ההוכחות מתבססות על כך שהחשוד אינו נותן מענה מספק היכן היה בעת הרצח, וכדומה לכך שאר הוכחות, הן הוכחות נסיבתיות. גם הוכחות המתבססות על צילום או הסרטה של המאורע, לוקות בחסר, היות ואפשרויות הזיוף נמצאות בעינם, יתכן שיצרו את הצילום או הסרט, על ידי תוכנת מחשב. אולם כאשר אדם מעיד לפנינו, שראה את הרוצח מניף את הסכין ותוקעו בליבו של הנרצח, זוהי ההוכחה החזקה ביותר שישנה ביד בית המשפט.

כמובן גם להוכחה זו יש סייגים וגדרים, הן הלא עדיין לא יצאנו מידי אפשרות כזב, שמא העד עד שקר הינו. על כן תחקר עדותו של העד היטב. כמו כן מוכרח שהעד יהיה איש ישר והגון, כי עד שאינו ישר, עדיין חשוד על עדות שקר גם אם עמד היטב בחקירת עדותו. גם אם יתברר שלעד אינטרס או נגיעה בעדותו, תשלל עדותו. ברם אחר שכל פרטים אלו יבואו לידי בדיקה וחשבון, וימצאו ישרים, שוב יש בכחם להוכיח את אמינות העדות, עד כדי הוצאת אדם להורג. במידה והעדות תהיה של שני עדים העומדים בכל הקריטריונים הנזכרים, הרי שההוכחה הינה חזקה ומהימנה יותר. ככל שישגדל מספר העדים, כן תגדל עוצמת ההוכחה.

כל פסקי הדין נכתבים ונחתמים בחתימת השופט, ונשמרים בארכיון בית המשפט. כשמגיע לידנו פסק זה החתום בחותם השופט, וכשברור שהינו פסק בית המשפט, ואין כאן זיוף, הרי שפסק דין זה הינו הוכחה וודאית שהעידו עדים כנגד הרוצח, ושנחקרה עדותם, ובוזה אנו יודעים שאת הרצח ביצע הרוצח, כאשר כתוב בפסק בית המשפט. ולכן מכח פסק הדין מוציאה המשטרה את הדין לפועל, לאסור את הרוצח במאסר עולם, או להוציאו להורג. אף על פי שהשוטר המבצע את גזר הדין, לא היה בבית המשפט, ואינו יודע עליו דבר, מלבד זאת שהגישו לפניו את פסק הדין לביצוע.

ישנה הוכחה אחת חזקה יותר מעדויות אלו, אך היא אינה ברת שימוש בבתי משפט, והיא במה שראו עיני. אם אני ראיתי שהרוצח רצח, והראיה היתה ברורה כשמש, המקום היה מואר, והייתי ערני. הרי שגם אם יעידו רבים בבית המשפט שהרוצח הוא אדם אחר, אני יודע שהרוצח הוא זה שראיתי, ואדע בוודאות שהעדים עדי שקר הינם. [אכן כח ראיה זו הינה רק לרואה עצמו, ולא לבית המשפט, בית המשפט יוכל להשתמש בראיה זו כמשקל ההוכחה של כל עד אחר].

כיצד נוצרו הדתות

ב. אחר הקדמה זו, נשוב אל נידוננו, נפנה ונשים לב, כיצד בדרך כלל נוצרת דת חדשה. לשם המחשה, נדמיין ברוחנו שבא לפנינו אדם, המספר כי אלהים נגלה אליו, ונתן לו ולכל העולם הוראות כאלו ואחרות כיצד לפעול, מה לעשות ומה לא, כיצד להתנהג וכדומה. מה תהיה תגובתנו לדבריו? בודאי גם אם נכירו שהינו חכם גדול, וגם אם יטען כן במלא הרצינות ובלהט גדול, נרחם עליו, או נצחק לדבריו, אולי נפנהו לטיפול פסיכולוגי מתאים. אך אם איש זה יביא הוכחות להתגלות שאירעה לו, אז נעמוד על הוכחותיו ונמשש בכליו אם יש בהם ממש. פשוט שהוכחות אלו צריכות להיות חד משמעיות שאינן ניתנות לפירכה. מכל מקום גם אם ימצאו הוכחותיו איתנות דיין, סוף סוף בסיס ההוכחות נשען על עדות יחיד, הוא הטוען להתגלות שחוזה. כך בדרך כלל נוצרת דת, על ידי יחיד הטוען לכתה, שאליה נתגלה אלהים או מלאך שהורה לו את הדרך, וכדי שיקבלו את דבריו עשה אותות או מופתים, גילה עתידות וכדומה.

עד כה עסקנו בדמיונו ביחיד הבא לפנינו וטוען להתגלות אלהית, נמשיך ונטייל

על כנפי הדמיון, ונתאר לעצמנו שעם שלם יבוא לפנינו ולפני כל העולם, ויאמר כי אתמול נגלה האלהים לעיני כל עמנו, ראינוהו בעינינו ושמענו את קולו, וציווה אותנו לעשות כך וכך. בודאי היינו בודקים אם דוברי אמת הם, שואלים וחוקרים אותם לאמיתות דבריהם, והיה אם יתגלה לנו שדוברי אמת הן, שוב לא יהיה מקום לערער עליהם ועל עדותם. שכן עם שלם, אינו יכול לדמיין יחדיו התגלות אלהית. גם אם חלק מעם יכול להיות חולה נפש, הוזה, או חולם, מכל מקום עם שלם לא. על כן אם עם שלם היה טוען לפנינו שהם ראו יחדיו את אלהים, פירושו של דבר שכך אירע. ברם לכאורה אין אנו עוסקים אלא על כנפי הדמיון, כי איך יתכן כזאת, שעם שלם יטען שראה את אלהים בעיניו, הן הלא התחלת הדתות אינה על דרך זו, אלא בדרך הראשונה, על פי יחידים שטוענים להתגלות, ואט אט לקחו את לב שומעיהם אל הדת שייסודה, ומנין שומעי לקחם ובאי כוחם גדל, עד שהתבססה דתם. כל הדתות עוברות תהליך היתפתחותי, עד ביסוסם בקרב ההיסטוריה.

יסוד דת ישראל

ג. למרבה ההפתעה, לא כך אירע בדת ישראל, כל הכללים השתנו, כיון שדת ישראל קמה ונוצרה בבת אחת, ולא היה לה תהליך התפתחותי, קמה בדרך פלאית שאין כמותה, במאורע ההיסטורי הגדול ביותר בכל הזמנים, שהינו מעמד הר סיני [בהמשך נעסוק בבירור מעמיק האם מאורע זה קרה באמת] בו נגלה השם לעיני אומה שלימה, הם עם ישראל, וראו עין בעין את כבוד השם, שמעו את קולו וציוויו. מספר הגברים לבדם היה אז שש מאות אלף שלושת אלפים וחמש מאות וחמשים איש, ואז ציוה עליהם השם את עשרת הדברות. העם שחווה כל זאת, סיפר את אשר ראו עיניו לבניהם, והם לבניהם הבאים אחריהם דור אחר דור, עד ימינו אנו. בנוסף ישנם עוד פרטים היסטוריים מפעימים, בעת התהוות עם ישראל, ונזכיר כאן קצתם, שחרור אומה שלימה מהיותם עבדים מתחת יד מצרים, שאז היתה האימפריה החזקה בעולם, על ידי שינוי כל מערכות הטבע, בעשרה מכות על טבעיים שבהם הוכו המים, הארץ, האוויר, הצמחיה, הבהמות והאדם, עד שכשל כוח המצרים, וגירשו את עם ישראל מלהיות להם עוד עבדים. אומנם לבסוף חזרו בהם ורדפו אחריהם, אז נבקע ים סוף לפני עם ישראל, וצלחו את הים ביבשה, והמים היו עומדים נצבים מימינם ומשמאלם, והמצרים ברודפם אחריהם נכנסו לים הבקוע, ושוב הפיל השם עליהם את מי הים וטבעו. אחר כך

הולכים במדבר ארבעים שנה, וזן ופירנסם בדרך ניסית, על ידי מן, שלו ובאה, ולכל אורך מסעם עמוד אש ועמוד ענן הולכים לפניהם. נתאר לעצמנו אומה שלימה שבמשך למעלה ממאה שנה הינם עבדים לאומה השולטת עליהם דור אחר דור. הדרך הטבעית שיצאו מתחת ידם הינה, או על ידי מרידתם במלחמה, או על ידי השתלטות על השילטון, או על ידי אומה אחרת שתלחם במעבידהם ותשחררם [כאשר אירע ביבשת אמריקה בעבדות הכושים, שפרצה מלחמה גדולה בין צפון אמריקה לדרומה, עד שגברו הצפוניים ושחררו את הכושים מלהיות עבדים. ובדומה לפני מעט שנים ביבשת אפריקה, השתחררו השחורים משלטון מיעוט הלבנים על ידי השתלטות על השלטון]. אך היעלה על הדעת שיבא אדם לנשיא הדרומים, ויודיעו שאם לא ישחרר את הכושים מלהיות עבדים תוך שבוע ימים, כל המים שבארצו יהפכו לדם, או שיכנסו חיות טורפות אל ארצם, ויעשו בהם שמות וכדומה, וכך יקרה בפועל, הלא כמה נפלא הדבר, ולא נשמע כמוהו בכל הארץ מימות עולם, מלבד ביציאת מצרים.

אין ספק שכשאומה שלימה מספרת שחוותה כל זאת, אין חשש שמא ראו כן רק בדמיונם, או שהיו הוזים, או שאחזם שגעון, כי כאמור זה יתכן ביחידים, לא באומה שלימה שכולם יחדיו היו מדומיינים או הוזים [גם עצם העובדה שכולם מספרים את אותו סיפור, סותר את אפשריות ההזיה, הדמיון, והשגעון, כיון שכל אחד הוזה בדרך משלו]. פשוט שכל מי שהיה חווה אף חלק מדברים אלו, היה מקבל עליו את אלהות הקדוש ברוך הוא ואת מצוותיו. על כן כשיתברר לנו שמאורע זה אירע בשלימותו, ברור שהוא מחייב אותנו, להאמין באלהים ולקבל את מצוותיו³.

זיוף היסטורי של אירועים המוניים

כשם שאנו מקבלים כעובדה שאלכסנדר מוקדון היה מלך יון ושלט על כל העולם,

3. כל ניסי יציאת מצרים, מבטלים כליל את כל השקפות הכפירה לסוגיהם, את הכפירה בעיקר שאין בורא לעולם, ואת המודים בבורא, אך טוענים שלרוב גובהו ולרוב שפלות הבריאה אינו מתעניין בקורה כאן, ולכן לא יודע מהקורה בעולמנו. כמו כן הם סותרים את המודים בכך שיועד ה', אך כופרים בהיותו משגיח, כיון שהנסים והמופתים שנעשו, מורים שיש לעולם בורא, ושהוא יודע את העולם, ושהוא משגיחו. מה גם שבניסי יציאת מצרים, עוד לפני הגעתם, היה מודיע משה על בואם, מזה גם יוכח שהשם מנבא את בני האדם, ומגלה סודו לעבדיו, וממילא תתקיים בזה כל התורה.

כשם שאנו יודעים שהיו פרעונים במצרים, כיון שאי אפשר לשתול להיסטוריה דמויות **צבוריות** ואירועים **המוניים** שלא היו ולא נבראו. ומי שיטען כזאת, אין מקומו אלא במוסד המתאים לטועני טענות שכאלו. כך ובתורת קל וחומר, אי אפשר לומר שיום אחד קם מי שהצליח לשכנע עם שלם, שהם היו עדים לאירוע שאף פעם לא התרחש, ולשכנע אותם מכחו, שישנו את אורח חייהם מכף רגל ועד ראש, ושינחילו שקר זה לבניהם אחריהם, ויגדלו אותם על ברכיו, עד כדי כך שימסרו את נפשם עליו⁴.

ואם יקחך ליבך להשיב, שאין הנידון דומה לראיה, מה דומה זכרון היסטורי של אלכסנדר מוקדון, אשר מתואר הוא בספרי היסטוריה אוטנטניים הנמצאים עמנו, אשר בנינים שבנה נמצאים עמנו, והינם אתרי תיירות, אשר חומר ארכיאולוגי רב נמצא עמנו המאשר את מציאותו, ואת כל אשר עבר עליו ועל עמו, לבין סיפורי יציאת מצרים שהינו רק סיפור העובר בעולם.

אף אתה השב לו, אם הבנינים והכתבים על אלכסנדר מוקדון, המה עדות למציאות היסטורית עליו, הרי שעדויות מסוג זה ועוד רבות כאלה וכיוצא בהן נמצאות עמנו על יציאת מצרים, והוכחות אלו המה בעוצמה שאין לה שום אח וריע בשום מציאות היסטורית, ולא רק בהיסטוריה קדומה, אלא אף בהיסטוריה סמוכה. כלומר המידע וההוכחות ההיסטוריות הנמצאות בעולם אף על כגון נפוליון, לא מתקרבות ולא משתוות אל המידע וההוכחות ההיסטוריות הנמצאות לפנינו על יציאת מצרים ומעמד הר סיני. נשמע לך היפוטטי? נשמע לך הזוי או לא הגיוני? אתה מוזמן לקרא את העובדות שיובאו להלן.

4. התורה מדגישה את הפלא הגדול הזה, ושהינו יסוד הדת, כנאמר בתורה בזו הלשון (דברים ד, לב-לט), כי שאל נא לימים ראשונים אשר היו לפניך, למן היום אשר ברא אלהים אדם על הארץ, ולמקצה השמים ועד קצה השמים, הנהיה כדבר הגדול הזה, או הנשמע כמוהו. השמע עם קול אלהים מדבר מתוך האש, כאשר שמעת אתה ויחי. או הנסה אלהים לבוא לקחת לו גוי מקרב גוי, במסות באותות ובמופתים ובמלחמה וביד חזקה ובזרוע נטויה ובמוראים גדולים, ככל אשר עשה לכם השם אלהיכם במצרים לעיניך. אתה הראת לדעת כי השם הוא האלהים אין עוד מלבדו. מן השמים השמיעך את קולו ליסרה, ועל הארץ הראך את אשו הגדולה, ודבריו שמעת מתוך האש, וגו'. וידעת היום והשבת אל לבבך כי השם הוא האלהים, בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד.

כללי בדיקת ההיסטוריה

ד. היות וההשלכות של סיפורי יציאת מצרים ומעמד הר סיני, הן כה משמעותיות, לא נסתפק בידע היסטורי שראו רבים בלבד, אלא עלינו לבדוק היטב את רצף המסורת של סיפור זה שהועבר מדור לדור, שמא באיזה דור קם מנהיג כריזמתי, ששיקר ויצר היסטוריה מרומה, ברצונו לגדול בעיניהם, או שימליכוהו עליהם.

גם אם ניווכח שההעברה מדור לדור הועברה ברצף, עדיין עלינו לבדוק האם הדברים הועברו בידיוק מרבי, כי אם אומה זו אינה מדקדקת בהעברת המסורת, בודאי שבמשך הזמן תפח הסיפור, כך שמסיפור קטן, נעשה הר עצום, שלא היה ולא נברא.

גם אם ניווכח שהסיפור הועבר בדיק מרבי ללא תוספות, עדיין עלינו לבדוק היטב את תחילת היווצרות דתם, האם לא היתה שיקרית, אולי יוצר הדת היה איש כריזמתי, שהצליח להונות ולמכור לשומעי לקחו, סיפורי בדים על דתם.

המנעול והשרשרת

משל למה הדבר דומה, עשיר החפץ לנעול את חדר אוצרותיו. אל חנות מנעולים ישים פעמיו כדי לרכוש מנעול ושרשרת, ותחילה יבדוק כל לולאה לאורך השרשרת, אם היא חזקה ויציבה דיה ואינה ניתנת לשבירה, הלא אף אם רובן חזקות ואינן ניתנות לשבירה, הגנב יוכל לשבור את הלולאה החלשה שבהן. גם אם כל הטבעות חזקות דיין, כמובן עליו לבדוק את המנעול שיהיה חזק דיו, ולא ניתן לפריצה. כן שלשלת ההיסטוריה, היא שרשרת אחת, שעלינו לבדוק את כל טבעותיה, ובראשה לבדוק את תחילת היווצרות הדת, הדומה למנעול שבמשל.

חקירה זו תצטרך להיות במשנה מרץ, עם הידיעה שההיסטוריה רצופה בדתות שקמו זו אחר זו, וכל אחת מכחישה את דת חברתה. עצם העובדה שכל דת מכחישה את רעותה וסותרת אותה, מכריחות לפחות שכל הדתות שקר חוץ מאחת. ואכן כך באמת טוענות כל הדתות כל אחת על רעותה, כולן באות ואומרות שכל הדתות שקר, חוץ מאותה דת שמחזיקים בה מאמיניה. כיון שכן, ממילא על הבודק, לשים לב אל ההוכחות שנותנים מולידי כל דת, ביתר תשומת לב וביתר היתבוננות, כיון שברור שקמו שקרנים רבים במשך ההיסטוריה שיצרו דתות, כל אחד במקומו ובשערו, לחפצו בקצירת זרי תהילת הכבוד לעצמו, אף תמורת מחיר

הולכת השולל של מאמיניו. או שסבל מבעיה נפשית, על אף גאונותו וכשרונותיו.

תוכנית בדיקה

לצורך הבדיקה, נעמוד תחילה על זמן היווצרות דת ישראל, האם נוכל לטעון שהעומד בראשה רימה את מאמיניו, או שקבוצה של רמאים התאגדו כדי ליצור מרמה זו. אחר כך נעמוד על רצף ההעברה ההיסטורית עד זמנינו זה, כיצד הועברה מדור לדור, שמא הועברה שלא בדיוק והתנפחה מדור לדור. ושמא באיזה דור קם רמאי שהונה את מאמיניו בהיסטוריה בדויה, ולמעשה רק אז התחילה ה"היסטוריה".

היווצרות הדת

ה. ניגש תחילה לבדוק את דור היווצרות הדת, ולכן **לעת עתה, לצורך הבדיקה, נניח כי רצף המסורת הינו מדוייק** [לבדיקה זו נגיע בהמשך (להלן אות ג)], **ולכן נהיה כאילו אנו עומדים בדור היווצרות הדת, ומקבלים את התורה ממשוה**. ניזכר כי בסיס דת ישראל הינו שכל עם ישראל יחדיו ראו את השם, עדות של שש מאות אלף גברים [מלבד נשים וטף וגברים מעל גיל שישים] וציווה עליהם את עשרת הדיברות, והורה להם לשמוע לקול נביאו משה, ולכן האמינו בהשם ובמשה עבדו אמונה שלימה. כמו כן ארעו להם ניסים מופלאים אחרים, כאשר נזכרו הדברים בתחילה (לעיל אות ג).

אם עם ישראל לא יצא ממצרים, לא ראה את עשרת המכות וקריעת הים, לא הלך במדבר, ולא ראה את השם במעמד הר סיני, כיצד קיבל עליו את התורה שבה כתוב שהוא ראה כל זאת, **ושזה יסוד דתם** ואמונתם בהשם וקבלת מצוותיו. אם הם לא ראו כל זאת, פירושו של דבר, שמשה בא לעם ישראל, ואמר להם שהשם התגלה אליו, וציווהו לו ולעם ישראל לקבל אלהותו ומצוותיו, והראיה לכך היא, **שהם**, עם ישראל, ראו בעיניהם את כל המופתים הנזכרים, בזמן שבאמת לא היו דברים מעולם, והם לא ראו מזה דבר. פשוט שצד זה מופקע בעליל, ולא יתכן בשום פנים, הן אז בודאי היו עם ישראל לועגים למשה או אף סוקלים אותו, על שהוא מספר להם שהם חוו כל זאת, איך שלא יהיה, אין צד בעולם, שהיו מקבלים את דבריו. אף אחד לא יקבל דת על בסיס טענה, שהוא עצמו ראה את השם, ושמע את קולו המצוהו לעשות מצוותיו, בו בזמן שהוא יודע שלא היו דברים מעולם, הוא לא ראה, לא שמע, ולא ידע. גם משה כלל לא היה מעיז להעלות

טענות כאלו, אחרי שהם תכלית השטות והטיפשות, שהרי אין להן שום בסיס, אמנם לשקר אין רגלים, אך כדי ששקר יאמן, יש צורך שיהיה לו מינימום הגיון, ולא אווילות וכיסלות מוחלטת.

ו. לצורך ההמחשה, נתאר לעצמנו שיבא לפנינו אדם חכם ככל העולה על רוחנו, ודמגוג מעבר לכל דמיון, ויאמר לנו על עצמנו שראינו את השם, ושהשם הצילנו בדרכים ניסיות, ונתן לנו את התורה, ושלכן חייבים אנו לשמוע בקולו. האם היינו מקבלים את דבריו? הרי נשימו במוסד סגור, או שנלעג לדבריו, ובודאי שלא נשמע לקולו. כיון שאנו יודעים שלא היינו, ולא חוינו דבר מכל אשר דמיון. וזאת גם אם בדבריו לא יחייב אותנו לקיים שום מצוה. קל וחומר אם יטען שמכח כן עלינו לקיים איזו מצוה, וקל וחומר בן בנו של קל וחומר, אם יטען שלכן אנו צריכים להקדיש את כל חיינו לכך. והנה בתורה מסופר כל זאת שבסיס האמונה של עם ישראל הינו, שעם ישראל חווה בעצמו את כל המופתים, ושלכן עליהם לקבל את אלהותו יתברך, החפץ לראות חלק מן הפסוקים הכתובים כן במפורש בתורה, מוזמן לעיין כאן בהערה⁵.

5. הבה ונראה שאכן כך כתוב בתורה פעמים רבות, שעם ישראל היה נוכח וראה בעיניו את כבוד השם, ושלכן עליו ללכת אחר ציווי השם, וממילא על ידי כן, נדחית מכל מקום האפשרות שמשה סיפר להם על היסטוריה שאירעה להם בעבר. שהנה נאמר בתורה (דברים ד, ט-יב, כל הציטוטים כאן הובאו בכתיב חסר, ככתוב בתורה) רק השמר לך ושמר נפשך מאד, פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך, ופן יסורו מלבבך כל ימי חייה, והודעתם לבניך ולבני בניך. יום אשר עמדת לפני השם אלהיך בחרב, באמר השם אלי, הקהל לי את העם ואשמע את דברי, אשר ילמדון ליראה אתי כל הימים אשר הם חיים על האדמה. ואת בניהם ילמדון. (יא) ותקרבון ותעמדון תחת ההר, וההר בער באש עד לב השמים, חשך ענן וערפל. (יב) וידבר השם אליכם מתוך האש, קול דברים אתם שמעים, ותמונה אינכם ראים זולתי קול. ועוד ממשיכה שם התורה (פסוק לב) להורות על כך, וזו לשונה, כי שאל נא לימים ראשנים אשר היו לפניך, למן היום אשר ברא אלהים אדם על הארץ, ולמקצה השמים ועד קצה השמים, הנהיה כדבר הגדול הזה, או הנשמע כמהו. (לג) השמע עם קול אלהים מדבר מתוך האש כאשר שמעת אתה ויחי. (לד) או הנסה אלהים לבוא לקחת לו גוי מקרב גוי, במסת באתת ובמופתים ובמלחמה וביד חזקה ובזרוע נטויה ובמוראים גדלים, ככל אשר עשה לכם השם אלהיכם במצרים לעיניך. (לה) אתה הראת לדעת כי השם הוא האלהים אין עוד מלבדו. (לו) מן השמים השמיעך את קלו ליסרך, ועל הארץ הראך את אשו הגדולה, ודבריו שמעת מתוך האש וגו'. ועוד כתוב בתורה (שמות ה, ד) פנים בפנים דבר השם עמכם וגו' עשרת הדברות. (פסוק יט) ויהי כשמעכם את הקול וכו', הן הראנו השם אלהינו את כבודו וכו'. (כ)

את השם אלהיך תירא אתו תעבד ובו תדבק ובשמו תשבע. (כא) הוא תהלתך והוא אלהיך **אשר עשה אתך** את הגדלת ואת הנוראת האלה **אשר ראו עיניך**. (כב) בשבעים נפש ירדו אבתיך מצרימה, ועתה שמך השם אלהיך ככוכבי השמים לרב. ועוד בשמות (יט, יז) נאמה, **ויוצא משה את העם** לקראת האלהים מן המחנה ויתייצבו בתחתית ההר וגו' (כ, יד) **וכל העם רואים** את הקולות ואת הלפידים ואת קול השפר ואת ההר עשן, **וירא העם וינעו** ויעמדו מרחק וגו'. (יח) ויאמר השם אל משה, כה תאמר אל בני ישראל, **אתם ראיתם** כי מן השמים דברתי עמכם.

ניסים מופלאים שראו וחוו בעצמם

גם נביא עתה פסוקים מפורשים בתורה, שעם ישראל חווה בעצמו ועליו עברו כל מופתי מצרים, ושמכח חווייה זו מחייבת התורה את עוברי החויות האלו על שמירת מצוותיה. הנה אמרה תורה (דברים י, כ) את השם אלהיך תירא, אתו תעבד, ובו תדבק, ובשמו תשבע. (כא) הוא תהלתך והוא אלהיך, **אשר עשה אתך** את הגדלת ואת הנוראת האלה **אשר ראו עיניך**. (כב) בשבעים נפש ירדו אבתיך מצרימה, ועתה שמך השם אלהיך ככוכבי השמים לרב. (יא, ב) וידעתם היום, כי לא את בניכם **אשר לא ידעו** ואשר לא ראו את מוסר השם אלהיכם, את גדלו את ידו החזקה וזרעו הנטויה, ואת אתתיו וגו', לחיל מצרים וגו', הציף את מי ים סוף וגו', אשר עשה לכם במדבר וגו', לדתן וגו', **כי עיניכם הראת את כל מעשה השם הגדל אשר עשה**, ושמרתם את כל המצוה אשר אנכי וגו'. ובדברים (כט, א) כתבה תורה, ויקרא משה אל כל ישראל ויאמר אלהם, אתם **ראיתם** את כל אשר עשה השם לעיניכם בארץ מצרים, לפרעה ולכל עבדיו ולכל ארצו. (ב) המסות הגדלת **אשר ראו עיניך**, האתת והמפתים הגדלים ההם וגו'. (ד) ואורך **אתכם** ארבעים שנה במדבר לא בלו שלמתיכם **מעליכם**, ונעלך לא בלתה מעל **רגלך**. (ה) לחם לא אכלתם ויין ושכר לא שתיתם, **למען תדעו** כי אני השם אלהיכם וגו'. ובדברים (ח, ב) וזכרת את כל הדרך אשר **הוליכך** וכו', **ויאכלך** את המן אשר לא ידעת וכו', שמלתך לא בלתה **מעליך ורגלך** לא בצקה זה ארבעים שנה. ובדברים (ז, יז) איכה אוכל להורישם, לא תירא מהם זכור תזכור את אשר עשה השם אלהיך לפרעה ולכל מצרים המסת הגדלת **אשר ראו עיניך** וכו'. ועוד בדברים (יג, ו), המוציא **אתכם** בארץ מצרים והפך מבית. ובדברים (ט, ט) אתם נצבים... לעברך בברית השם... ולא אתכם לבדכם... כי **אתם ידעתם את אשר ישבנו** בארץ וגו'.

כמובן לאור כל זאת, לא ניתן לטעון שמשה רימה את עמו בסיפור היסטורי **שהם** חוו את יציאת מצרים על ניסיה הרבים, ו**שהם** ראו את השם במעמד הר סיני, ושלכן חייבים הם להאמין בהשם ובמשה עבדו, ובאמת דברים אלה לא היו ולא נבראו, רק בדאם מלבו, ועם ישראל לרוב תמימותו, קיבלו ממנו את ההיסטוריה הבדויה, ויחד עמה את התורה. כי פסוקי התורה שאותם נתן להם משה, מספרים שהם עצמם חוו כל זאת, וזה כתוב שוב ושוב בתורה, וכפי שנלקטו עתה חלק מפסוקי התורה המפורשים כן, וממילא אילו היה משתית משה את הדת על סיפור היסטורי כזה, פשוט שעם ישראל לא היו מקבלים את דבריו, והיו

טענת מרמה

ז. ננסה לנגח את היווצרות הדת מצד אחר ונטען, אכן שמושה יספר לעם ישראל שהם חוו דברים שלא חוו, זה לא יתכן, אך שמא משה היה איש מתוחכם עד מאוד, ובדרכי מרמה, זייף את מופתי יציאת מצרים ומעמד הר סיני והליכתם במדבר, כדרכם של קוסמים, מכשפים ומאחזי עינים, כן עמד משה מול המצרים ועם ישראל. תחילה וראש נשיב, כי טענה מסוג זה, אינה הגיונית לחלוטין, כי לפי סוג טענות כאלה, לעולם לא נוכל לקבל שום עדות בבית משפט, שמא הרואה ראה כישוף ולא מציאות, או ראה דבר אחיזת עינים, או שהטילו עליו כישוף, וכדומה לכך שאר ספקולציות מטורפות, אף אחד לא חי על פי טענות כאלה, וממילא אין מקום לטענתם גם כאן. ובעיקר עוד יותר מופקעים הם בסיפור יציאת מצרים ומעמד הר סיני, כיון שמדובר על עדות מליונים, ואז טענה מסוג זה עוד מופקעת יותר ויותר. ברם היות ואנו עסוקים בראיות לדת ישראל, שהשלכותיהן מרחיקות לכת ביותר, על כן נעמוד גם על טענות מסוג זה, ונוכיח מעוד פנים שאין להן מקום כלל.

מופתי מצרים אינם ניתנים לזיוף

טענה זו נשללת מכל וכל, לפי עוצמת הניסים שארעו שם, שום מאחז עינים לא יוכל לעשות כאלו קסמים או כשפים, שכל היאור יהפך לדם, שכל ארץ מצרים תתמלא צפרדעים, שעם שלם יצלח נהר כששני צדדיו עומדים ניצבים, והעם השני יטבע בו, שעם שלם יראה את השם וכו', כל אלו עלו למעלה מכל אפשרות של מרמה, שכן עוצמת ניסים כאלו עברו את גבולות הכישוף והמרמה והשאירום הרחק מאחור.

מכחישים אותו מכל וכל.

דבר נוסף, אם משה הולכים שולל בסיפורי בדים שלא היו ולא ראו, כיצד הצליח עוד לשנע אותם לגדל את בניהם על סיפורים אלו, ושהם יספרו לבניהם אחריהם, שהם חוו כל זאת, ראו בעיניהם וחשו בבשרם את כל האותות והמופתים, והם ראו את השם כולם יחד. ונשוב ונזכיר שעסוקים אנו בכשלושה מליון בני אדם שטוענים כן. האמנם איש לא יפקפק בכך, ויספר לבנו את האמת שלא היו דברים מעולם? האם כולם חזרו החזיקו אחר משה בסיפורים שלא היו, עד כדי מסירת נפשם ונפש בניהם על כך, היש מחשבה מטורפת יותר מרעיון כזה?!

זאת ועוד, דת ישראל מושתתת על ניסים רבים שנעשו לפני מליוני אנשים למשך זמן ארוך. לפיכך גם אם לגבי ניסים יחידים וקצרי מועד, ניתן לתלותם במרמה, או שלא היו, או שהיו בדרכי אחיזת עינים, או כישוף וכדומה, אולם ניסי יציאת מצרים וניסי המדבה, שרבים מהם נעשו במשך ארבעים שנה, לפני מליוני אנשים, שורת התגלויות כזאת, מוציאה כל חשש אחיזת עינים, קסם, כישוף, היפנוזה, מרמה וכדומה. נזכיר מספר דוגמאות על ניסים מתמשכים שחוו במדבר: עמוד הענן ההולך לפניהם ביום, ועמוד אש לילה, במשך ארבעים שנה בהיותם במדבר (שמות יז), ירידת המן במשך ארבעים שנה [בנוסף, היה יורד בכמות כפולה ביום שישי, ופוסק בשבת] (שמות טז). אכילת השלו במשך ארבעים שנה (שמות טז), באר מרים במשך ארבעים שנה (במדבר כ), שמלתך לא בלתה מעליך ורגליך לא בצקה זה ארבעים שנה (דברים ח), עשרת המכות במצרים שכל אחת נמשכה שבוע שלם (שמות פרשות וארא ובא). וכל אלה, חוץ מניסים רבים אחרים, חד פעמיים המתוארים בתורה.

ניסים שחיים אותם

ח. ביתר התבוננות נבחין, כי רבים ממופתי מצרים, אינם ניסים שנעשו רק למראית העין גרידא, ללא השלכה על המציאות, כהופעת קוסם על הבמה, שבעת הורדת המסך, הכל שב אל מקומו כבתחילה. אלא שמכח המופתים שחוו, היו לניסים אלו השלכות מעשיות על החיים מכאן ולהבא. הנה מכח עשרת המכות, המצרים גרשו אותם בפועל מלהיות להם עוד עבדים. בעקבות מכת דם, המצרים לא יכלו לשתות מים במשך שבוע ימים, וכל הדגה מתה ביאור. במכת צפרדע מחמת ריבוי הצפרדעים קולם נשמע בכל הארץ, ואחר המכה צחנת רבבות הצפרדעים המתות עלתה בכל הארץ, ולא חלפה רק אחר זמן רב. בערוב ראו את החיות הטורפות חודרות למצרים, ומכלות באנשים את זעמם, ופגריהם היו מוטלים ברחובות. אחר מכת דבר, בהמות המצרים היו מוטלות מתות ברחובות, ואחר מכת שחין המצרים היו חבולים ופצועים. בחלוף מכת ברד, ארץ מצרים נשארה שבורה וחבולה, עציה שבורים, ובתים רבים בה הרוסים. הארבה חיסל את כל ירק השדה, ואחריו לא נשארה תבואה עוד בארץ מצרים. במכת בכורות מתי המצרים לא ניתנו להספה, וכצעקת מצרים לא נשמע כמוה, ובפועל גירשו אותם בארצם.

אי אפשר היה לרמות את בני ישראל שהם אכלו מן ארבעים שנה במדבר, כי

אם כן, כיצד הם שרדו במשך ארבעים שנה במדבר, מה אכלו ומה שתו, מי כילכלם במקום שאין מזון ומים במשך תקופה כה ארוכה, אי אפשר שיתכלכל עם המונה קרוב לשלוש מליון, במשך ארבעים שנה מלא כלום, אילו היתה אפשרות שכזו אפילו במקצתה, מזמן היו המדענים ששים עליה לייצרה ולשווקה לעולם. כאמור אלה ואחרים, אינם ניסים שנעשו למראית עין בלבד, אלא שתוצאותיהם והשלכותיהם נראו עוד בחלוף זמן רב. ועל כן אינם נתונים בידיהם של מאחזי עינים וחבר מרעיהם.

מה גם שהאומה המצרית אז הייתה בשיא תפארתה, ולה היו טובי המומחים בעשיית כשפים וכדומה, כאשר נזכר בתורה (שמות ז, יא), כמו שגם כך ידוע לנו היום מדרכי עבודתם, והם הודו ואמרו (שמות ח, טו) "אצבע אלהים היא", לאמור, שהמומחים העולמיים בדרכי הכישוף וענפיהם, מורים שעשיית ניסים כה גדולים ועצומים, מופקעים בדרכים אלו, והדרך היחידה שיתכנו, אינה אלא על ידי אצבע אלהים.

דמגוג נפלא ועם פתי

ט. ואולי נטען שמשה היה דמגוג נפלא ונואם בחסד עליון, שהצליח להערים ולהוליך שולל את עמו, בספרו להם על ניסים שחוו ועברו, כתינוק שאביו מספר לו סיפור, ברם באמת לא היה מכל זה דבר. בל נשכח שמשה הצליח לשחרר את עמו ממצרים, ועל כן העם הלך אחריו שבי, בהיותו מוקיר לו טובה וחב לו את חייו. מה גם שעסוקים אנו בעם פרימטיבי לפני כשלשת אלפים ושלש מאות שנה, שכמעט כולם היו עבדים במשך כמה דורות, ועל כן יש לומר שקיבל את כל המצאותיו, סיפוריו ודבריו של משה, בתמימות פנטית.

לא דמגוג אלא כבד פה

מלבד שכבר דחינו זאת בטענות הנזכרות לעיל מכל וכל, לפי שככל שיהיה העם פרימטיבי, וככל שמנהיגם יהיה כריזמטי ודמגוג נפלא, לא יוכל להוליכם שולל, שהם חוו חוויות מופתיות בקנה מידה שלא היה בשום היסטוריה, ובמשך שנים כה רבות, ושהם ראו את השם ושמעו את קולו במעמד הר סיני וכו'.

ברם יתרה מכך, משה רבנו לא רק שלא היה נואם בחסד עליון ודמגוג נפלא, אלא בכלל לא היה נואם, ואפילו לדבר כיאות לא יכל, וכמו שהתורה העידה שמשה

היה "כבד פה וכבד לשון" (שמות ד, י), ולכן השם אמר למשה שאהרן יהיה הדובר ולא הוא, כנאמר (שמות ד, טז) ודבר הוא לך אל העם, והיה הוא יהיה לך לפה, ואתה תהיה לו לאלהים.

עם ישראל פתי?

י. בנוסף, באמת עם ישראל כלל לא היה פתי מאמין, כי אם "עם קשה עורף" (שמות לב, ט. לג, ג. לג, ה. לד, ט. דברים ט, ו. ט, יג), וכבר הזכרנו שהמצרים הודו למשה, אולם עם ישראל עדיין לא האמין למשה, כי היהודים כפי שהם עתה, כן היו כבר אז, חשדניים ובררנים, ולא מקבלים בקלות כל דבר. הנה אחרי כל מופתי יציאת מצרים, שבהם היו עם ישראל צריכים להעריך את משה ללא גבול, רואים אנו במעשה קורח ועדתו (במדבר טז) שחשדו במשה שנטל לעצמו ולמקורביו יתר סמכויות. ועוד לאחר נס בליעתם באדמה, העם מוסיף להתלונן, ככתוב בתורה (במדבר יז, ו) וילונו כל עדת בני ישראל על משה ועל אהרן לאמר, אתם המיתם את עם השם. גם קודם לכן, בהיותם על ים סוף התלוננו (שמות יז, ג), המבלי אין קברים במצרים לקחתנו למוות במדבר וכו', וילן העם על משה, למה זה העליתנו ממצרים להמית אותי ואת בני ואת מקני בצמא, ועוד כהנה רבות. לא פלא, שבעת ששלח השם את משה בפעם הראשונה אל ישראל, משה בהכירו את עם ישראל, אומר (שמות דב, ה) הן לא יאמינו לי ולא ישמעו בקולי וכו'. וכך מעידה התורה על עם ישראל (דברים לא, כא), כי ידעתי את יצרו אשר הוא עושה היום, וכו'. ובהמשך (פסוק כז) כי אנכי ידעתי את מרייך ואת עורפך הקשה, הן בעודני חי עמכם היום, ממרים הייתם עם השם, וכו'. ולכן גם עם ישראל לא האמין במשה בלב שלם, אפילו אחר כל עשרת המכות, רק אחרי שעברו את הים וראו את המצרים מוטלים מתים, כנאמר (שמות יד, ל) וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים, וכו', ויאמינו בהשם ובמשה עבדו. רק עתה הם האמינו בהשם ובמשה עבדו, ועד כה אמונתם היתה לוקה בחסר, ולא בלב שלם, עדיין היו מפקפקים האם משה איש האלהים או לא.

כל זאת מראה בעליל, שלא בעם תמים, פתי מאמין לכל דבר אנו עסוקים, אלא בעם החושד היטב במוליכיו, ואינו מניח פנים לתמימות ומירמה.

גם המצרים פתאים!?

דבר נוסף, אף לו היה מקום לטענה שעם ישראל היו פתי מאמין לכל דבר, עם פרימיטיבי ונחשל [מה שאינו בשום פנים ואופן, כמבואר לעיל], הרי לא כן האומה המצרית, שהיתה אז בתכלית הקידמה ובראש העמים, והנה משה בא לנגחם, והם כמובן יצאו כנגדו בחרב ובחנית, ורצו להראות שאין בדבריו אלא דרכי כישוף רגילים, אשר הם היו בקיאים ורגילים בהם. והנה הם בעצמם כבר במכה השלישית הודו ואמרו (שמות ח, טו) "אצבע אלהים היא", כי הבינו שלא יתכן שבדרך כשפים פועל משה, ומצליח לשדד את כל מערכות הטבע באופן מוחלט ובקנה מידה כזה. וכן אחר כך אמרו לפרעה (שמות י, ז), הטרם תדע כי אבדה מצרים.

היפנוט

יא. כדי שלא להשאיר פינות ריקות, גם הרחוקות בתכלית, נתייחס גם לטענה היכולה להשמע, שמא משה היפנט את עם ישראל במעמד הר סיני, ובדמיונם ראו כל זאת, ולא במציאות.

מלבד שעל פי האמור שאין אפשרות מרמה וכישוף, כן הוא אף לענין ההיפנוט, ונדחית אפשרות זו מכל וכל. זאת ועוד, האמת היא שאין דרך מציאותית לעשות כן, היות וכח ההיפנוט הינו מוגבל עד מאוד, ועל כן נזכיר כללים בסיסים בהיפנוט. כ-20% מבני האדם כלל אינם ניתנים להיפנוט. השאר הינם בעלי דרגות קושי שונות בדרך להפנטם. הכלל הראשון בהיפנוט הינו רצון המהופנט להתהפנט, אי אפשר להפנט אדם נגד רצונו. בנוסף אף במצב היפנוטי, אין ביכולתו של המהפנט להורות למהופנט הוראה הנוגדת את מצפונו, כגון להרוג אדם, או לתת את כספו. שכן בשעת ההיפנוט תודעת המהופנט נשארת בעינה. מהופנט השומע להוראות המהפנט, אין זאת אלא בשעת ההיפנוט, בזמן ששקוע הינו בתרדמה מלאכותית זו, אז הוא כפוף נפשית למהפנט, בגבולות מסויימים. אך אחר ההיפנוט, המהופנט אינו זוכר דבר מכל זה, ובודאי שאינו חי ופועל על פי ההוראות שניתנו לו בשעת ההיפנוט. כללים בסיסיים אלו בהיפנוט, מראים בעליל שלא ניתן היה למשה, אף לו היה גדול המהפנטים שבכל הדורות, להפנט עם שלם, ולהוליכם שולל בדבר עובדת מעמד הר סיני ושאר ניסים שראו.

עובדה היא, ששום מהפנט לא גרם לקהל צופיו שיבחרו בו בבחירות, או שיתנו

לו אפילו פרוטה אחת יותר מדמי ההופעה. שום מדינה לא הצליחה לנצח את יריבתה בדרך היפנוט, או כל כיוצא בזה, שכן כח ההיפנוט מוגבל הוא עד מאוד, ועל כן האמירה שמשה היפנט עם שלם, ושמכח כן אומה שלימה חייה עד עתה על פיו, אינה אלא דמיון חסר שחה.

גם לו היתה אפשרות על ידי היפנוט ליצור ברוחם של עם ישראל את מעמד הר סיני, מכל מקום אין בדרך זו אפשרות להסביר כיצד יצאו בני ישראל ממצרים מלהיות עבדים, כיצד חיו במדבר במשך ארבעים שנה. כדי לצאת מתחת יד מצרים, לא מספיק לדמיין זאת בהיפנוט, לא מספיק לדמיין את מכות מצרים, כי אז עדיין ישארו תחת עול מעבידיהם. כדי לחיות ארבעים שנה במדבר, לא יספיק שום היפנוט שיראה המהופנט בדמיונו שהוא אוכל מן או שלו, כי בשלב מסויים, הגוף ידרוש את צרכי האכילה והשתיה...

הוכחות נוספות שלא היה מרמה

יב. אילו משה היה בדאי, לא היה מן ההגיון שיטיל מצוות הגיוניות בלבד, כי אמנם בתורה ישנן מצוות הגיוניות רבות, אך מאידך ישנן בה מצוות רבות נטולות הגיון לחלוטין [וקבלתנו אותם, היא מכח הידיעה שיש להשמע ל"הוראות היצרן", גם אם איני מבין את ההוראות]. ואם משה הוא "הממציאן", מה יובילו להטיל מצוות מסוג זה, כגון מצוות הקרבנות על סוגיהן, מניעת מאכלות אסורות לסוגיהן, ועוד כהנה רבות רבות. האם אין ההגיון מורה שהחפץ לרמות, לא יקשה על עצמו ויטיל כל כך הרבה מצוות לא הגיוניות, הן אם יטיל מצוות הגיוניות בלבד, יקבלו את דבריו ביתר קלות, וכל מצוה שאינה הגיונית מקשה עליו.

גם אם רמאי היה, משום רצונו בכבוד, לא היה עדיף כבר להגדיל את עצמו ולהציג עצמו כאלהים, כפי שכבר קדמוהו וגם אחריו עשו כן, האין זה יותר "משתלם". הן לפי המופתים שעשה, יכל גם להערים כזאת. ועתה ששם עצמו רק שליח האל, כמה מרורות סבל, כאשר מתוארים בתורה כל ההתנגדויות שהיו אליו, ועליו, וכנזכר לעיל.

גם עצם גילוי טעויות משה הנזכרות ומפורשות בתורה, מורות המה, כי משה לא המציא את התורה, הן אז בודאי לא היה מגלה את טעויותיו וחורטם בעט ברזל בספר התורה לדורות עולם, ולא היה מגלה במה טעה. שהנה במדבר (כ, יב)

נאמה, ויאמר השם אל משה ואל אהרן יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל, לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ. [לו משה היה רמאי, וכאמור הציג עצמו כשליח ה' וכצדיק ועניו שלא היה כמותו, וזהו כל האינטרס שלו להיות ראש עם ישראל, על שום מה לו לבדות טעויות של עצמו הפוחתות מכבודו ופוגמות בהיפך מטרתו]. ובדברים (ד, כא) ויחר אף השם במשה. ובמדבר (טו, לד) פרשת מקושש העצים, שלא ידע משה את דינו, כנאמה, כי לא פורש מה יעשה לו. וכן במדבר (כו) פרשת בנות צלופחד שלא ידע דינם. ועוד נאמר (במדבר כ, יב) והשם התאנף בי על דבריכם, וישבע לבלתי עברי את הירדן, ולבלתי בא אל הארץ הטובה אשר השם אלהיך נותן לך נחלה. גם למה שלא יכנס לארץ שהוא כל כך מתאוה אליה אם הוא המחליט? גם בודאי שאת חשקו שבנו ימלוך אחריו (במדבר כז, טז) ברש"י, וגם בפסוק (כא), היה מוציא לפועל, ולא נותן את הנהגת העם ליהושע כפי שנצטווה בתורה (דברים לא).

כמו כן עוד נזכרו חטאי ראשונים רבים בתורה, חטא המרגלים, חטא העגל, מי מרה, ומי מריבה, חטא המתאוננים וקברות התאוה ועוד. עד כדי כך מגיעים הדברים, עד שאמר השם (במדבר יד, כב) וינסו אותי זה עשר פעמים, ולא שמעו בקולי. ובנביאים נזכרים חטאי שאול דוד ושלמה, וכמעט כל מלכי ישראל ויהודה, המפורשים ומבוארים באר היטב בתנ"ך. כל אלו מורים על אובייקטיביות התורה שהינה ללא משוא פנים, ואין לה אח ורע בשום מקום אחר, תיאור טעויות מנהיגי האומה, מחזקים את אמינותה ואי זיופה של התורה.

אמנם אלו הראיות הנוספות אינן מכריחות לבדם, כי יש מקום לבעל דין להשיב, שמשה ברוב חכמתו עשה כל זאת בכוונה, כדי לאמת את דבריו וכן כיוצא בזה. מכל מקום בודאי שהראיות הנ"ל משתלבות יפה ומחזקות את האמור, ויחדיו מראות באצבע, כי התורה, תורת אמת היא⁶.

6. עוד מילה בפינו לגבי סוג טענות אלו [בדאי, היפנוט, כישוף וכדומה], באמת טענות אלו אינן אלא למי שהחליט לא לקבל את האמת, ומחפש בכל דרך אפשרית לקיים את חשקו ותאוותו שלא להאמין. הן על ידי סוג טענות כאלו יוכל כל אדם לעשות כל אשר יחפוץ, אם חפץ הוא בממון אחרים, יטען שמא הם גנבו את ממוני, או את ממון אחרים, ויתיר לעצמו להשיב את ספק גנבתו או לגנוב מן הגנב. אף על פי שמבחינה מציאותית טענה זו אפשרית ותתכן, אך האם מחמת כן אדם יתיר לעצמו לגנוב? על ידי ספקולציות כאלה, האם מישהו

בדיקת הטבעות

יג. אחר שהוכח בעליל, כי דור מעמד הר סיני לא כיזב, ולא ניתן היה לרמותו ביסוד דת ישראל, נבא לבדוק את המשך השרשרת. כאמור בראש דברינו הצבנו את השלבים הזקוקים לבדיקה יסודית, כמשל המנעול והשרשרת, אף אם המנעול חזק ואיתן דיו [בנידוננו הוא מעמד הר סיני, שעד עתה עמדנו עליו], עדיין יש לבדוק את חוזקם של כל הטבעות [בנידוננו שלשלת הדורות, שנעמוד עליה מכאן ואילך], שמא כלל לא אירע כל זה בהיסטוריה, וכל שהיה הוא כגון מעבר של עם ישראל ממקום למקום, ועם הזמן נולדו, נוצרו ונתווספו סיפורי התורה ומצוותיה, וכדרכם של סיפורים, שככל שעובר הזמן, כך עוברים הם התקדמויות ושידרוגים, עד שהתורה המוגשת לפנינו היום, אינה כלל התורה שהיתה עמהם. [בהמשך נדון בחשש שמא לא היה דבר מכל זה, רק בדור מסויים קם בדאי, שיצר את ההיסטוריה, ועימה את דת ישראל. את מאורעות יציאת מצרים ומתן תורה בדה מליבו, וסיפר לעם ישראל שכל זה אירע להם לפני כגון אלף שנים, וכך יצר דת חדשה]. לצורך כך כמובן עלינו לבדוק את רצף המסורת, ואת אמינותה, האם עוברת היא במדוייק מדור לדור.

משל השואה

יד. כדי להבהיר את הדברים היטב, נשתמש בשואה כדוגמה. אף בימינו אנו, כשבעים שנה אחר השואה, כשעדיין ישנן נצולי שואה המסתובבים בינינו, כשעדיין אנשים שהעידו בבתי המשפט על השואה [משפטי אייכמן ודמניוק] חיים אתנו, כשכותבי קורות חייהם בשואה בספרים הרבים מספור שתיארו את כל הזוועות שחוו על בשרם, נמצאים עמנו, והם סיפרו ומספרים את אשר אירע עמהם, בכל אופן אין בזה בכדי למנוע קבוצות מן העולם, הנמנות עם כת מכחישי השואה, שיכולים

יתיר לעצמו לעשות ככל אשר יחפוץ, ולהשיג את כל מאוויו?

על פי טענות של כישוף ומרמה בדברים הנעשים לעיני רבים ובפרהסיא, שוב לא נוכל לקבל שום עדות בבית משפט, לא נאמין לשום אדם, לא נקנה דבר, וכו' וכו'. פשוט שאף אחד לא חי כך, כי אין אלו אלא דמיונות "אפשריים", ולא משום האפשרות התאורטית אנשים פועלים וחיים, רק חולה נפש יוכל לחיות על פי טענות כאלו ואחרות. כיון שכן, באותה המידה וההגיון, אי אפשר לגבי מעמד הר סיני להפעיל את כח הספקולציות המטורפות, רק כדי להתיר לעצמי לעשות כתאוות ליבי.

לפרסם מאמרים ו"מחקרים" על כך שהשוואה לא היתה ולא נבראה, אלא בדמיונם של היהודים, מתוך שאיפתם להקים מדינה יהודית, שעל ידי סיפורי השוואה, השיגו אהדה עולמית, ועוררו את רחמי אומות העולם עליהם, מה שלבסוף הביא להקמת מדינת ישראל בהצבעת האו"ם.

לנו, המכירים את השוואה מפי קרובינו ושכננו שהיו שם, וסיפרו לנו את אשר חוו, את אשר עבר עליהם בשוואה, כשחותמת השוואה חתומה על בשרם, הדבר מעורר גיחוך ואף כעס, כיצד ניתן להכחיש עדות רבים. ברם, מה יארע בעוד כחמשים שנה, כאשר לא ישארו ניצולי שואה, ואף בניהם הבאים אחריהם יאבדו מן העולם, וקל וחומר בעוד מאה שנה, מה יהיה יחס העולם לדברים אלו, האם ידעו שהייתה שוואה או לא? במידה ויוודעו להם אז דעות המכחישים, מסתבר שיאמרו כי במחלוקת שנוי הדבר, יש אומרים שהיתה שוואה ויש מכחישיה.

נניח שמדינת ישראל החפצה בזכרון השוואה לדורות, תחפוץ לשמר את השוואה בזכרון ההיסטוריה, בדרך שלא תהיה ניתנת לעירעור, גם אחרי שנים רבות, כיצד תוכל לעשות כך שגם בעוד מאה, ידעו כולם שהשוואה הייתה, ומכחישיה הטוענים שיצירתה הינה אינטרס לאומי, אינם מכחישים אותה, אלא מהסיבה שהם טוענים עלינו, מפני שיש להם אינטרס לאומי אנטישמי.

לצורך המשל, נניח שהאפשרויות המעשיות אינן מוגבלות בפנינו, וכל עם ישראל מוכן להירתם למשימה זו, ולהשקיע בכך רבות מזמנו ומהלך חייו. במידה זו, נבא להציע דרך לשמירת הזכרון ההיסטורי של השוואה, שלא תהיה נתונה לעירעור.

תחילה, נכנס את כל אלפי ניצולי השוואה אל מקום אחד, בו יעידו הניצולים על אשר עבר עמיהם, וישבעו אמונים לארגון שיקדישו את חייהם למען זכרון השוואה לדורות. על פי עדויות אלו, יכתב מסמך המפרט את השוואה מתחילתה ועד סופה, שמות הקהילות החשובות שעברו את השוואה בכל מדינותיהם, פרטי עליית הנאצים לשלטון, שמות המפקדים ומספר חייליהם וכו', הזוועות שעברו בשוואה וכל שמות הניצולים ומניינם, מקום מגוריהם הקודם, ולבסוף כיצד הגיעו אל כנס זה. כתיבת הליכי כנס זה והתחייבותם לנאמנות למקור, ולהמשיך מסר זה לדורות הבאים אחריהם, בדיוקנות ונאמנות, ללא תוספות וללא חסרון.

כשתסתיים כתיבת המסמך, סופרים את המילים והאותיות, ומצווים איסור להוסיף

או לחסר אפילו אות אחת ממסמך זה. כל ניצול מקבל עותק שחובה להשוותו למקור, ועליו לייחד לו מקום, אשר מעתה והלאה "קדוש" יחשב, ועל כן חובה לנהוג בו כבוד.

בנוסף, יכתבו במסמך הוראות רבות המחייבות את כל בני הארגון, חובה ללמוד במסמך בכל יום, חובה ללמד את בניהם מסמך זה, ולחנכם על כללי הארגון. חובה להתאסף אחת ליומים ולקרוא במסמך יחדיו. יום בשבוע לא עובדים, ובו מתאספים יחדיו ללמוד את המסמך ולעסוק בו. חובה שלכל אחד יהיה עותק מן המסמך, כשהוא עובר השוואה מדוקדקת אל המקור. במידה ותחסר אות אחת מן המסמך, או שיחול שינוי אפילו באחת מן האותיות בהשוואה למקור, המסמך פסול וחובה לתקנו. חובה לבדוק את המסמך אחת למספר שנים, לראות שלא חל במסמך שינוי, מחמת אריכות הזמן, דהיות צבע וכדומה. אנשי הארגון יתפזרו בעולם, כך שלא יוכל איש לשנות את כל העותקים ברחבי העולם.

חובה ללבוש בכל יום טלאי צהוב זכרון לדורות. חובה לכרוך על היד מסמך המתעד את זכרון השואה ועקרונות האירגון. יחקק מספר כחול על זרוע היד. בפתח הבית תקבע קופסה שעליה יכתב "אל תשכח", בתוכה יכתבו את עקרונות המסמך. מותר להתחתן רק עם בני הארגון, כך שתשמר המסורת מדור לדור. אחת לשבע שנים, שנה שלימה אסור לעבוד, ובה עוסקים בלימוד מסמך הארגון וזכירת השואה.

יקבעו מספר חגים במשך השנה בתאריכים קבועים, הראשון הינו חג השחרור, ביום שיצאו ממחנות הריכוז, ובו אסור שיהיה בבית שום חפץ תוצרת גרמניה, ושום חומר רעיל, גז וכדומה. בימים אלו חובה לאכול לחם יבש ומים בלבד, זכר למאכל אבותינו בשואה. כמו כן בימים אלו אסור שתהיה בבעלות אדם עוגה או לחם טרי, בשום מקום, אפילו מכוסה. ולכן חובה לחסל בכל מקום את כל סוגי העוגות ותערובותיהם. בחג זה חובה ללבוש בגדים בלויים, ולספר את מאורעות השואה. החג השני יקרא חג הנדודים, ויחול פעם בשנה, בו אסור לגור בבית, כי אם במחסנים הבנויים כמחנה ריכוז. חג שלישי הינו חג יסוד האירגון, שבו חובה לעסוק כל הלילה במגילת הארגון.

כל מי שעובר על כלל מן הכללים הנזכרים, יענש קשות, מלקות, או מיתה, כאשר מפורט במסמך. לצורך כך יוקמו בתי דינים ומשטרה המוציאה לפועל דינים אלו.

עוד ניתן להרחיב בפרטי דמיון זה, ואולם נראה שדי בזה, כל מבין יבין שאילו היה קם אירגון כזה, ובעוד אלפי שנים היינו פוגשים מליוני בני ארגון זה, החיים על פי כללים אלו בדיוק רב, ללא שינוי מן הכתוב במסמך, היינו יודעים בבירור, שהשואה היתה, ודברי המערערים אין בהם ממש.

הנמשל

טו. כזכור כל זה אינו אלא משל, והנמשל הינו אמינות סיפור יציאת מצרים ומעמד הר סיני. כל הפרטים הנמצאים במשל נמצאים ביתר חוזק וביתר תקיפות עשרת מונים בנמשל, כשלושה מליון אנשים שחוו את יציאת מצרים ומעמד הר סיני והליכה ארבעים שנה במדבר, קבלו עליהם את ספר התורה [חמשה חומשי תורה], שבה מתוארים כל פרטי חוויותיהם אלו, ובה הם מצווים לקיים את כל מצוות התורה, וללמדה לבניהם אחריהם, ולא יענשו קשות, כל מצוה לפי חומרתה. העברת הספר הנמצא לפנינו, הינה בתכלית הדיוק וללא שינוי, עד כי השכל ממאן להאמין שיתכן ספר שיהיה כה מדויק, ברם העובדות ממשיות ונמצאות לפנינו, כאשר יתבאר להלן (אות כ). קריאת התורה בציבור בימים שני וחמישי ושבת, כך שמסיימים את ספר התורה בציבור פעם בשנה. מצוות התורה הרבות המקיימות את התורה, ושומרות עליה, ובהן מצות לימוד תורה בכל יום, ומצוה ללמד את הבנים את התורה. מצות הנחת תפילין בכל יום, שבהם כתובים יציאת מצרים. מזוזה בפתח הבית, שיזכירו בכל כניסה או יציאה מכל שער את יסוד הדת, מצות לבישת ציצית שתכילתה זכירת יציאת מצרים. מצות ברית מילה, שהינה ברית בין השם לעם ישראל. מצות שמירת השבת שבו יום בשבוע פוסקים ממלאכה על כל דיניו ופרטיו הרבים, והמה עדות על שהשם ברא את העולם בשבעה ימים, וכילה מלאכתו ביום השביעי, כאשר כתוב בתורה. חגי ישראל הלא הם חג הפסח, שבו אסור שיהיה חמץ במשך שבעה ימים, ולכן מנקים את הבית היטב, כך שלא ישארו אפילו פירור חמץ. ואוכלים בו רק מצות, כשם שאכלו בני ישראל בצאתם ממצרים. חג הסוכות שבו ישנים ואוכלים רק בסוכה, כי בני ישראל בצאתם ממצרים ישבו בסוכות. חג השבועות יום בו ניתנה תורה הוא מעמד הר סיני, שבו הוגים בתורה כל הלילה. ועוד מצוות רבות, הלא הן תרי"ג מצוות שצוותה תורה, ועוד רבבות מצוות מדרבנן. וכך רואות עינינו בימינו אנו, עם שלם הנמצא בכל קצוות תבל, שכולם עושים את אותם מצוות, ואת אותם זכירות, בדיוק רב,

ובקנאות אין סופית, עד כדי מסירת נפש על עמידת דיני ומצוות התורה, כאשר מתועדת ההיסטוריה בכל דור ודור.

אין זאת אלא שלפנינו עדות גמורה ומסורת אמינה, שאינה ניתנת לעיריעה, העוברת איש מפי איש, דור אחר דור מאב לבן, את אשר חוו ועברו אבותינו, ומה שנצטוו, ועל כן הדבר מחייב אותנו בהחלט.

מצוות שתכליתן זכירת מופתי יציאת מצרים

טז. נרחיב במנגנון הנפלא לשמירת זכרון יסוד דת ישראל, ודיוק העברת פרטי היוסדה, הלא הם מצוות התורה שתכליתן זכירת המופתים שנעשו ביציאת מצרים ומעמד הר סיני, והחמירה התורה במצוות אלו עד מאוד, עד שחייבה עונש כרת על חלק ממצוות אלו, ואחר שרואות עינינו את עם ישראל, היום ובכל דור ודור, מקיימים מצוות אלו, ושומרים עליהם בכל עוז, ממילא אין לך אתר ארכיאולוגי חי, ועדות טובה מכך, להוכיח את ההיסטוריה שאירעה לעם ישראל ביציאת מצרים ומעמד הר סיני. כגון מצות הנחת תפילין תכליתה כדי שנזכור את יציאת מצרים [כנאמר (שמות יג, טז) והיה לאות על ידכה ולטוטפת בין עיניך, כי בחזק יד הוציאנו ה' ממצרים]. לכן בתוך התפילין כתובים מופתי יציאת מצרים, ואנו מניחים אותם על ידינו ובין עינינו, כדי שזכרון זה לא ישכח מאיתנו בשום זמן, ויהיו סמוכים אלינו ככל האפשר. כשאני רואה שהיהודים מניחים היום תפילין בידיוק כמו שהניחו אבותיהם ואבות אבותיהם, ואינם משנים שום דבר במצוה זו, כי התפילין שמניחים היום, הם הם התפילין שהניחו בשנים קדמוניות אבותיהם, כשניגש ליהודי במשך כל ההיסטוריה ונשאל אותו, מדוע אתה מניח תפילין אלו, יענה, שכן ציוותה אותנו התורה, כדי שנזכור את יציאת מצרים. הרי בזה ניצב לפנינו זכרון חי של ההיסטוריה, המעיד כאלף עדים על מופתי יציאת מצרים לבל ישתכחו או ישתנו בזכרון האומה. זכרון חי זה עולה עשרת מונים על כל מבנה היסטורי אילם, שהחוקרים לבדם משייכים אותו לאומה היסטורית זו או אחרת, ואינו מספר דבר על עצם ההיסטוריה שעברו. [ושמא תאמר שהמחקר ההיסטורי עדיף מפני ריבוי הפרטים ההיסטוריים הנמצאים עמנו, כתבים, תעודות, אתרי מגורים, מבנים וכדומה, המה יחידיו מעידים את ההיסטוריה, ולא רק תעודה אחת. אכן בדת ישראל רבוי ההוכחות ימצא עשרת מונים, כאשר נראה בעזרת השם]. נזכיר חלק מן המצוות שנצטוונו בהם כדי לזכור את יציאת מצרים [כמובן בתורה ישנן עוד

מצוות רבות, ברם עסוקים אנו כעת, רק במצוות שפירשה התורה שתכליתן כדי לזכור את יציאת מצרים]. בנוסף לתפילין, ציוה הבורא על קביעת המזוזה בפתח הבית, שניזכר בכך בכל יציאה וכניסה. ציוה שנקרא פרשת שמע בבקר ובערב, ושנעשה סוכה בכל שנה, גם מצות זכירת יציאת מצרים בכל יום, ומצות זכירת מעמד הר סיני, וזכירת ירידת המן. כמו כן מצות פדיון בכור אדם, ומצות פדיון בכור בהמה שנצטוונו בהן כדי לזכור את מכת בכורות. מצוות חג הפסח במשך שבעה ימים על פרטיו הרבים, חיוב אכילת מצה, ואיסור אכילת חמץ, שתית ד' כוסות והקרבת קורבן פסח. כל אלו ועוד רבים, הינם מערכת שמירה מופלאה, היוצרת חומת הגנה אדירה למסורת התורה, ורצף העברתה בדיוק רב.

ציווי התורה השומרים על המסורת

יז. זאת ועוד, ישנם ציווי תורה רבים שחיזקו את שרשרת הדורות, חיזוק שאינו ניתן לשבירה, לבל תסור טבעת אחת או תחלש במשך הזמן. כגון, מיסודות האמונה היהודית להאמין בכל הכתוב בתורה, והסובר אפילו על אות אחת בספר התורה שלא ניתנה למשה בסיני, אין לו חלק לעולם הבא. [ככתוב בפירוש המשניות להרמב"ם (סנהדרין תחילת פרק י)]. כיון שכן, כל אחד נזהר לזכור את המסורת בדיוק, וגם להעביר הלאה את מה שקיבל, ולא להוסיף עליו ולא לחסר ממנו, שכן אם הוא ממציא חלק מהמסורת או גורע ממנה, יודע הינו שתוספת זו אינה חלק מהמסורת, ואחת דינו לצאת מכלל ישראל.

נתאר לעצמנו יהודי שנכנס לבית הכנסת, עם תפילין שרצועותיהן צבועות אדום, קל וחומר אם יחליף את הרצועות ביריעות, או בפס לדים, או כל דבר אחר, הרי מיד יגרשוהו מבית הכנסת, ומלהסתפח בבית השם. קל וחומר אם ינסה ליצור מצוה חדשה, קל וחומר אם יטען שלכך כיוונה תורה, יוציאוהו מכלל ישראל ויחשב יוצר כת חדשה, וכמו שאירע במשך ההיסטוריה ליוצרי דתות חדשות שיצאו מן היהדות, הכותים, הבייתוסים, הצדוקים, הנצרות, הקראים [האיסים], האיסלם [בני ישראל], השבתאים, הפרנקיסטים, משכילים, רפורמים וקונסרבטיבים⁷. הלכות כגון מצות

7. המנהגים השונים שבין העדות, ומחלוקות הפוסקים שבכל דור ודור, אינם קשורים לנידון זה, כי אנו עסוקים עתה בעצם התורה שבכתב, עם פירושה התורה שבעל פה, הלא הן המשניות והגמרות המוסכמות על כולם, ועל כך ציוותה תורה, שלא להוסיף ולא לגרוע. בנוסף, ציוותה התורה שהחכמים שבכל דור ודור יתקנו תקנות ומנהגים, ויפסקו הלכות לפי כללים שכליים

תפילין הנזכרת, ועוד רבות כהנה, הינם מנגנון הגנה עצמי ונפלא על רצף ודיוק העברה המסורת. תקצר היריעה למנות כאן את המצוות השומרות על התורה, ומכל מקום פטור בלא כלום אי אפשר, ולכן נביא מספר דוגמאות למצוות אלו.

ציווי התורה על חיוב זכרון מעמד הר סיני כנאמר (דברים ד, ט) רק השמר לך ושמור נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך, ופן יסורו מלבבך כל ימי חיך, והודעתם לבניך ולבני בניך. ע"כ. ציווי זה הינו משמרת חזקה לזכירת והעברת המסורת המדוייקת, וכך גם ציווי והגדת לבנך (שמות יג, ח)⁸. כמו כן ציווי התורה שכל אחד יכתוב לעצמו ספר תורה ככתוב (דברים לא, יט), ועתה כתבו לכם את השירה הזאת וגו'. עוד חייבה התורה מיתה את העובר על דברי חכמים, כמאמר התורה (דברים יז, יא) לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל, והאיש אשר יעשה בזדון לבלתי שמוע וגו' ומת האיש ההוא. גם חיוב למידת התורה, כנאמר (דברים ה, א) שמע ישראל את החוקים ואת המשפטים אשר אנכי דובר באזניכם היום, ולמדתם אותם ושמרתם לעשותם. וחיוב קביעת עתים ללימודה בכל יום בבוקר ובערב, שנאמר (יהושע א, ח) לא ימוש ספר התורה הזה מפיהך, והגית בו יומם ולילה וגו'. חיוב ללמד את בניו תורה, או בעצמו או למנות אחר שילמדם, כנאמר (דברים יא, יט) ולמדתם אותם את בניכם לדבר בם. צווי התורה שלא

הנתונים להכרעת אנוש, וממילא נתונות למחלוקת אנוש, לפיכך כל זה הוא נושא אחר שהתורה בעצמה ציוותה עליו [כנאמר (דברים יז, ט-יג) ובאת אל הכהנים הלויים ואל השופט אשר יהיה בימים ההם, ודרשת והגידו לך את דבר המשפט. ועשית על פי הדבר אשר יגידו לך, מן המקום ההוא אשר יבחר השם, ושמרת לעשות ככל אשר יורה. על פי התורה אשר יורה, ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה, לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל וגו', וכנאמר (שמות כג, ב) אחרי רבים להטות], ואין כאן מקום להרחיב.

8. הרשב"ץ במאמר חמץ (אות קט ריש שער ב) כתב וז"ל, וזה סותר מאמיני הקדמות, שאומרים כי לעולם לא נתחדש דבר, אלא כך היה. וזאת הדעת נשארה לפילוסופים של יון וחרבו בה ספרים. ואילו ראו קריעת ים סוף שרפו כל ספריהם וכו'. וכשראינו אנחנו, או הגידו לנו אבותינו דור אחר דור הגדה מפורסמת שאי אפשר להכחישה, הרי הוא כאלו ראינו אנחנו בעינינו קריעת ים סוף [הרי] בשעה קלה ראינו חדוש העולם. ואם הוא מחדש, יש לו מחדש, מזהיר על יד נביאיו בתורתו. ויודע. ומשגיח. וגומל ועונש. על כן צותה התורה להגיד זה [את מעמד הר סיני] לבנינו מנעוריהם, וגם עד זקנה ושיבה לא יעזבוהו, עד יגידו זרוע השם לדור אחרון. לכל יבא גבורותיו. וזהו תועלת זאת המצוה [והגדת לבנך]. והיא תועלת גדולה לנפשות ולגופות, בעולם הזה, ובעולם הבא. עכ"ל.

לשנות שום אות מן מלות התורה ומן ציוויה, כנאמר (דברים ד, ב) לא תוסיפו על הדבר אשר אנכי מצוה אתכם, ולא תגרעו ממנו. ועוד כתוב (דברים יג, א) את כל הדבר אשר אנכי מצוה אתכם, אותו תשמרו לעשות, לא תוסף עליו ולא תגרע ממנו. איסור גמור לא רק לגרוע איזו מצוה מן התורה, אלא אף להוסיף עליה מצוה אסורה החפץ להניח שתי תפילין, לתלות שתי מזוזות וכדומה, עובר על ציווי התורה הנזכר. גם נאסר כאן, להוסיף פסוק או אות בתורה, וממילא אף אחד לא יוכל לשתול מצוה חדשה, או אפילו לשנות מעט מצוה קיימת.

משל הטלפון

יח. כדי להפנים יותר את משמעות דיוק העברת המסורת היהודית, נשתמש במשל נוסף. ישנו משחק ילדים הקרוי "טלפון שבור", בו יושבים מספר ילדים זה לצד זה, הראשון לוחש דבר מה לרעו בצורה שבקושי ישמע את דבריו, והלה את אשר שמע לוחש ליושב לידו, עד שהאחרון מודיע בקול את הדבר ששמע, והראשון מודיע את המילה שאמר. בדרך כלל העברת הדברים ודרכי שיבושיה, מעוררות שחוק ושמחה. לצורך המשל ננסה לבנות "טלפון מתוקן", כך שנדע בוודאות שהדבר שאמר הראשון הוא אשר ישמע האחרון. לצורך כך נניח שאין אנו מוגבלים באמצעים ויכולות, ושמטרת "הטלפון המתוקן" היא פסגת ותכלית חיינו. לשם כך נבנה מערכת הגנה כך שהדבר שיועבר, יועבר בדיוק רב וללא שינוי. מנגנון מס' 1, כל ילד בנוסף לאמירת המילה, מעביר את עצם הדבר שאמר, כגון אם בחר לומר "תפוח", יעביר לרעו תפוח בידו. כך ידע בודאות שומע המילה, מה שמע, וגם לא ישכחה, שכן התפוח בידו הינו, וכך יעבירו איש ביד רעהו. מנגנון מס' 2, המילה תכתב על פתק, וגם אותה יעבירו. מנגנון מס' 3, אמירת המילה תאמר חמישים פעם לכל ילד. מס' 4, ניצור עשרה טורים של חמישה ילדים, כך שהראשון מודיע את אותה המילה לראש כל טור, והם יעבירו את המילה באותו טור, ולאורך העברת המילה ובסופה, יוכל כל טור לוודא שהמילה שהועברה אצלו, הועברה בטור רעו, ולא אירעו תקלות. מס' 5, במשך עשרה ימים יעשו את אותו התרגיל, עם אותה המילה בזה אחר זה, כך שתיקבע ולא תתחלף. מס' 6, יפסק שמי שישבש את המילה יענש קשות, ומי שידייק יתוגמל היטב. מס' 7, נעודד מוטיבציה על ידי הסברה שתשכנע את המשתתפים בגודל ומעלת תפקידם.

לו יצוייר שאכן יקויימו כל התנאים האלו, ברור לנו שהמילה שתועבר בתחילה,

היא המילה שתגיע לבסוף, ואם גם תארע תקלה ושיבוש, יוכלו לוודאה ולתקנה. הנמשל הינו רצף העברת התורה וקיום מצוותיה בעם ישראל, העולים ועדיפים עשרת מונים על פני המשל, נראה זאת בקצרה, מנגנון מס' 1, התורה מועברת מדור לדור, ברציפות היסטורית בלא הפסק, יחד עם חפצי מצוות שאינם ניתנים לשינוי, כגון ציצית, תפילין, מזוזה וכדומה. נתאר לעצמנו מי שיחליף את הטלית, ויכנס לבית הכנסת מעוטר בכנפי מלאך, תיכף יסלקוהו מבית הכנסת. מס' 2, התורה מועברת יחד עם מסמך כתוב ומדוייק, הוא ספר התורה. מס' 3, התורה נלמדת וחוזרת ונלמדת מידי יום ביומו, במשך כל ההיסטוריה, ועל כך מוסרים היהודים את חייהם. מס' 4, שלשלת העברת התורה אינה אחת, אלא רשת של שלשלאות המתפרסת בכל קצוות תבל, ולפנינו כולם מחזיקים באותה שלשלת בידיוק. מס' 5, מצוות רבות נעשות בכל יום ויום, מידי שבת בשבתו, ומידי חודש בחודשו במעגל השנה. מס' 6, התורה הבטיחה שכר ועונש על קיום או אי קיום מצוותיה, בעולם הזה ובעולם הבא. מס' 7, מעבירי ושומרי התורה התייחסו ומתייחסים לתורה ברצינות שאין למעלה ממנה, עד כדי מסירת נפשם בפועל ממש על שמירתה, כאשר אירע אין ספור פעמים במשך ההיסטוריה.

אבות לא ישקרו לבניהם

יט. נביא עוד הוכחות למהימנות ודיוק העברת המסורת, כאשר מעבירי שלשלת הדורות כולם הם אבות לבניהם, והם מעידים על מה ששמעו מאבותיהם, עד האבות הראשונים שהעידו על מה שראו עיניהם, אנו בטוחים שאבות לא ינחילו שקר לבניהם בדבר שהינו בר משמעות, וחיובות רבה. כיון שאין מי שיאהב את האדם יותר מאביו, ועל כן לא ישקר לבנו בדבר שהוא מהות חייו. גם אם נצייר ציור היפוטטי, שהיה לאב אינטרס לשקר לבנו בדבר, סוף סוף לבסוף היה מגלה לו סוד זה.

שרשראות רבות של אבות לבנים ומפוזרות בכל העולם

ואם שרשרת זו, אינה שרשרת אחת של אב לבנו ולבן בנו וכו', אלא שרשראות רבות של אבות לבניהם, ועוד זאת, השרשראות התפזרו בכל העולם, וכשאנו בודקים את תוצאות העברת המסורת אצל כולם, מוצאים אנו שכולם מעידים על אותו הדבר, הרי שלשלת זו מתחזקת שבעתים, והיא שרשרת שאינה ניתנת

לשבירה, מדוייקת ואמינה. שהרי אם במשך הזמן הוסיפו על סיפורי הדברים פרטים ומעשים, כיצד יתכן שכולם מגיעים לפנינו עם אותה המסורת, ועם אותם פרטי דת בדיוק, אותן מצוות, אותה תורה, אותה משנה גמרא ופוסקים, אין זאת אלא שהמסורת הועברה בדיוק מרבי מדהים כל כך, עד שיפתיע כל רואה.

דיוק העברת המסורת בספר התורה

כ. נשים לבנו לדבר פלא, אשר מהווה אות חותך, לרצף ודיוק העברת המסורת היהודית, והינו ספר התורה הנמצא לפנינו. כל מי שמתעסק מעט בספרות עתיקה, מודע לטעויות אנוש בכתיבה או בהעתקה או בהדפסה, המובילות לטעויות בגירסאות, וככל שהספר עתיק יותר, ומועתק ביותר ויותר עותקים והדפסות, ריבוי השיבושים בו הולך וגדל, עד שכמעט בכל ספר כותבים בתחילתו, "כשם שאי אפשר לבר בלא תבן כך אי אפשר לספר בלא טעויות", ומבקש המחבר מקהל קוראי ספרו שיעמידוהו על טעויות אלו.

וראה זה פלא, בימינו אנו, שרבים מעם ישראל חזרו מהגולה, ולפנינו קיבוץ גלויות מכל קצוות תבל, כולם נקבצו ובאו לך אל ארץ ישראל, הנה כולם הגיעו עם אותו ספר תורה בדיוק, למרות שעם ישראל היה מפוזר בין עמים שונים בלשונותיהם, בתרבותם, מנהגיהם ולבושיהם, והיו רחוקים זה מזה אלפי קילומטרים במשך אלפי שנות גלות, והגיעו עם הספר העתיק ביותר, המועתק במספר העותקים הרב ביותר, והמפוזר ביותר בעולם, בכל זאת אצל כולם נמצא אותו הספר בדיוק ללא שום שינוי, והינו הספר המדוייק ביותר עלי אדמות, דבר המלמד רבות על דיוק העברת המסורת היהודית. לצורך הדגשת הדברים, להבדיל, אם נפנה אל הנצרות, ספר יסודם הינו האוונגליון שגודלו כחצי מגודל ספר התורה [בו כמאה וארבעים אלף אותיות, ובספר התורה כשלוש מאות אלף אותיות] וקיימות בו אלפי גרסאות שונות. ואילו בספר התורה אין שום גירסא שונה, האין זה אות חותך לדיוק העברת המסורת היהודית המדקדקת על כל קוצו של י' [שעצם ביטוי זה יצא מדיוק כתיבת ספר התורה]. מה גם שהוונגליון נכתב לפני כאלף תשע מאות שנה, בעוד שספר התורה נכתב לפני כשלוש אלפים ושלוש מאות שנה, ובודאי שככל שעובר הזמן, מתרבות שנויי הנוסחאות⁹. וזאת על אף כל הצרות שאירעו לעמנו

9. לצורך הדיוק, ישנם מספר שינויים בספרי התורה, שלצורך נידונו אינם נקראים שינויים,

השמדות הפוגרומים וכו', מה שלא היה אצל הנוצרים. [לשלימות רצף המסורת בספר התורה, נזכיר שמשה כתב את ספר התורה בסוף ימיו, ומסרה לעם ישראל, וציווה להניחו בקודש הקודשים, ככתוב בתורה (דברים לא, ט) ויכתוב משה את התורה הזאת, ויתנה אל הכהנים בני לוי, הנושאים את ארון ברית השם, ואל כל זקני ישראל וכו', ויצו משה את הלויים נושאי ארון ברית השם לאמר, לקוח את ספר התורה הזה, ושמתם אותו מצד ארון ברית השם אלהים, והיה שם בך לעד. ספר זה שכתבו משה היה בבית קודשי הקודשים עד סמוך לחורבן בית ראשון, ובמשך כל הזמן הועתק ספר התורה על ידי יחידים, כדי ללמוד תורה, וכדי לקיים את מצות התורה, שכל אחד יכתוב לעצמו ספר תורה. כל זה היה עד גלות החרש והמסגר בתקופת יכניה בסוף בית ראשון, ואז החל פיזור ישראל בגולה. כמובן היהודים נטלו עמהם את היקר להם מכל, הוא ספר התורה, ושמרו עליו כבבת עינם, וכציווי התורה לכותבו וללומדו ושלא לשנות בו דבר.] ועוד ראה להלן (אות לא) חיזוק לאמינות, ודיוק התורה שבידנו, מן התרגומים הקדומים, תרגום השבעים, הפרסי, ועוד, שנמצאים בכל העולם, בשפות שונות ותוכנם תואם לשל התורה.

חקירת האמת הניכרת מתוך התורה שבעל פה

כא. כל הלומד גמרא יודע, שרצף המסורת בה הינו כה מדוייק וכה אמין, שמצדו לבד יודע הינו ידיעה גמורה שהמסורת בדת ישראל עוברת בדיוק רב, ושרצף זה אינו ניתן לעירעור בטענת אי דיוק. כל העיסוק בגמרא הוא מלחמה תמידית לחקירת האמת בלא משוא פנים, ועמידה על דיוק הדברים, מה אמרו ובאיזה נוסח, באיזו מילה השתמשו, איזה דין יתכן ואיזה לא. מי אמר מה בדיוק, ובשם מי אמרו, וכך הוא אחר כך בגאונים ובראשונים ובאחרונים, ועד הספרות התורנית הנכתבת בימינו אנו, חקירה אין סופית על האמת ואליה.

כל מי שלמד תורה יודע זאת, ואין צורך להראות לו זאת, ומי שלא יודע, מוזמן ללמוד מעט, ולראות את העמידה על דיוק הדברים, על כל פסיק. אך פטור בלא

כאשר תראה, ונביאם: פצוע דכה, או פצוע דכא (דברים כג, ב). ויהיו כל ימי נח, או ויהי כל ימי נח (בראשית ט, כט). ומספר מצומצם של שינויים בפרשה פתוחה או סתומה [כל פרשה בתורה מתחילה בחצי שורה ריקה לפנייה (ריק באורך של ט' יודין). יש שהריק הוא בתחלת השורה ויש שבאמצע השורה, ונקראים פרשה פתוחה או סתומה]. ראה בזה בשו"ת יחו"ד (ח"ב סי' ג, וח"ו סי' נו) ובשו"ת יבי"א (ח"ח יו"ד סי' כה).

כלום אי אפשר, ונביא מעט מן המעט דוגמאות, המשנה באבות (פ"ו משנה ג) אומרת, הלומד מחבירו פרק אחד, או הלכה אחת, או פסוק אחד, או דבור אחד, **אפילו אות אחת**, צריך לנהוג בו כבוד וכו'. הסיום שאפילו מי שלמד מרעו אות אחת צריך לנהוג בו כבוד, אינו גוזמא, אלא דברים כפשוטם, כפי שהתורה שבעל פה דורשת מאות פעמים, ולומדת דינים, מתוך אות אחת, מן התורה. וממילא תבין שאם לומדים דין מאות אחת, ואם כה מעריכים את מי שלימדו אפילו אות אחת, כמה דקדוק ותשומת לב שמים אל התורה. הגמרא בתחילת מסכת פסחים דנה במשך כמה דפים על המילים שבה פותחת המסכת "אור לארבעה עשר", ומדוע לא נכתב ליל ארבעה עשר. ובמסכת בבא מציעה (דף נה ע"א) על דברי המשנה חמש פרוטות הן, ושכן כתוב בברייתא, הגמרא מבארת מדוע המשנה נקטה דווקא דוגמאות אלו, ואילו הברייתא נקטה דוגמאות אחרות של אותו הדין, ומה הניע את התנאים לכתוב דוגמאות אלו ולא אחרות. ועוד בב"מ (דף פ ע"א) דיון איך גורסים קשה כמשאוי, או קשה למשאוי (ודיוק זה מוליד הלכה). ובריש יבמות באורך, מדוע במשנה נקטו דוקא סדר זה של איסורי הערוה ולא בסדר אחר. ובגיטין (ריש פרק ד) מדייקת הגמרא היטב את לשון המשנה שם. וכך אין ספור דוגמאות, רק תפתח גמרא או פוסקים ותראה, ועתה רק הבאנו ממה שהעלה המזלג.

לאור זאת הטענות על ניפוח היסטורי ואי דיוק בה, יכולות לנבוע, רק אצל מי שאינו מכיר את תורת ישראל. אך כל מי שמעיין בה רק מעט, רואה את הדיוק המרבי של העברת התורה, ואת המלחמות שקמו על שמירת כל קוצו של י', בגמרא או בפוסקים, שבהם וויכוחים וחקירות על כל צעד ושעל, על דיוקים בלשון ובגירסא, קל וחומר על כל קוצו של י' הכתובים בתורה, כאשר יראה כל רואה אם ילמד אפילו מעט.

יוצר היסטוריה בדאי

כב. עוד יש לבדוק את חוזק הטבעות היא שלשלת הדורות, מפני הטענה, שאף על פי שאת דור מתן תורה אי אפשר היה לרמות, כאשר התבאר לעיל (אותיות ה-יב), ואף על פי שהמסורת הועברה בדיוק רב, כאשר גם זה הוכח בעליל (אותיות יג-כא), עדיין יש לעורר את הספק שמא בדור מסויים קם בדאי כשרוני ביותר, שהצליח לרמות את עם ישראל, בספרו להם היסטוריה בדויה על עמם, וטען שהם שכחו את ההיסטוריה שלהם, ועל כן בהזכירו להם את ההיסטוריה האבודה, שלמעשה

אינה אלא שקר, עליהם לקיים את התורה והמצוות. דהיינו שכגון לפני כאלף חמש מאות שנה הגיע בדאי, שאמר לעם ישראל שכחתם את ההיסטוריה שלכם, ואת מעמד הר סיני... כשלמעשה הוא בעצמו המציא את ההיסטוריה שלא היתה ולא נבראה, ובחכמתו ובחלקות לשונו, הצליח לשכנעם בכך, ומשם אכן כאמור עברה המסורת הלאה בדיוק רב ובמהימנות, כאשר נוכחנו לדעת, אולם האמינות היתה לדבר שקר, שהמציא יוצר הדת, ובשקריו יצר את סיפורי יציאת מצרים והר סיני ומצוות התורה על כל רבדיהן.

כדי להבהיר מדוע לא יתכן כזאת בהיסטוריה, נתרגם את הדברים לימינו אנו, נתאר לעצמנו שיבא היום מי שיטען לפנינו על היסטוריה אחרת של עמנו, שאינה ידועה לאף אחד חוץ ממנו, ושמכח ההיסטוריה שהוא מספר לנו, עלינו לקבל עול מצוות של אל לא ידוע, ולהשתעבד לו במשך כל ימי חייו, ולגדל את בנינו על דרך חיים זו....

האם היה מישהו מקבל את דבריו?! הרי זה מופקע בעליל! כיצד ניתן לבדות היסטוריה שונה מהידוע לנו ולכל העולם, הרי פשוט שהיינו לועגים ובזים לו, וזאת אף אם לא היה שום חיוב נופל עלינו מכח ההיסטוריה שבדה. קל וחומר אם קבלת מרותו של אל זה, כוללת כמה מצוות אשר מצרות את צעדיו, קל וחומר אם כוללת דת זו אלפי מצוות על כל צעד ושעל בימי חייו, מי יקבל את דבריו, גם אם יהיה אדם זה הדמגוג הנפלא ביותר, וגם אם העם השומע את דבריו יהיה העם הסתום ביותר.

כג. קורא יקר, בודאי זוכר הינך את כנס היסוד של חוקי מדינת ישראל, שנעשה בככר דיזינגוף בי' בשבט תשט"ז שבו השתתפו כל ראשי מדינת ישראל על כל קצוותיהם, ובו נמנו כ-5000 משתתפים, כל חברי הכנסת רבני וראשי הערים והשכונות. בכנס זה הוחלט על ידי בחירות, על קבלת דת מדינת ישראל, הכוללת חיוב מצוות רבות. בן גוריון עמד על הבימה, והודיע את כל המצוות שחובה על כל תושבי מדינת ישראל, ובהם חובה על כל תושבי ישראל בכל יום במשך חמש דקות להתייחד בעצימת עינים ובמחשבה, עם מתי חיילי ישראל. חובה על כל תושב ישראל ללבוש בכל עת בגד שבו תפור דגל מדינת ישראל קטן. חובה בכל שבוע על כל התושבים לשמוע נאום מראש העיר או בא כוחו, אודות מעלת מדינת ישראל, ועל חוקיה ופרטיהם, ועוד חיובים רבים שאין כאן המקום לפרטם. כל מי

שיפר חוק אחד מחיובים אלה, יסגר בבית האסורים למשך שנה. וכידוע כל תושבי ישראל מקיימים מצוות אלו בקנאות רבה, המשטרה עוקבת אחר ישום כל מצוות אלו, על ידי התושבים, ויש עוד להאריך, ברם הדברים ידועים.

בודאי תמה אתה, מה קרה לכותב שורות אלו, על מה הוא מדבר?! ...

אין זאת כמובן אלא משל, שנועד להראות כמה אינה ברת מציאות הטענה שמישהו שתל באיזה דור את ההיסטוריה של מעמד הר סיני ויציאת מצרים. האם לדעתך יוכל מישהו ליישם דמיונות כגון אלו על מדינת ישראל, ועל ידיהן ליצר היסטוריה, ולהוליד דת חדשה, בודאי שאף אחד לא היה שומע לו ובקולו, כי אנו לא שמענו ולא ראינו דבר מכל זאת, ואף אחד לא מקיים מצוות אלו, ואנו יודעים שהמשטרה לא עוקפת כל זאת, ואין שום דבר מזכרון דבריו ידוע לנו, לא כנס, לא ככר, לא מצוות ולא התייחדות וכו' וכו'. וראה כי המשל מזערי ביחס לנמשל, הוא מעמד הר סיני, ששם ההיסטוריה מופלאה עשרת מונים, ומיוסדת על ניסים גלויים לעיני רבבות, ועם הטלת מצוות רבות לאין שיעור, ואם כן קל וחומר בן בנו של קל וחומר, שאינה ניתנת ליצירה, על ידי שיחזור היסטורי בדוי.

גם אם היה מצליח מישהו במשימה בלתי אפשרית זו, לשכנע אותנו בהיסטוריה בדויה זו, הן לא די בכך ששומעי לקחו ישתכנעו, אלא ישנו צורך הכרחי שעוצמת השיכנוע תהיה כה רבה, עד שמכאן ועד סוף ימיהם יחזיקו בדבריו, ויעבירו אותם לבניהם אחריהם בקנאות רבה, ושאיש מהם לא יקום ויערער על כך שהסיפור בדוי, ויטען לא היו דברים מעולם.

היכן בהיסטוריה מופיע יום תחית האומה מחדש

כד. מלבד זאת, אם היה באיזה דור בדאי שיצר היסטוריה, בודאי שהיה חייב פרט זה להופיע בהיסטוריית דת ישראל, שבדור מסויים קם אדם שהחיה את האומה, והחזיר את אבידתה הנוראה, את הדת האבודה. זכרון תחיית האומה, או סיפור תחיית האומה על ידי אותו איש שהחזיר את האבידה ההיסטורית, בודאי היה נקבע לחג מסויים, ולכל הפחות היה נזכר היטב. עצם העובדה שאין תזכור כזה, או הדומה לו, מכריחה שלא היה כדבר הזה, ואין טענה ממין זה אלא ספיקולציה דמיונית בכדי לדחות את השכל הישר¹⁰.

10. כתוכן זה כתב בשו"ת הרשב"א (ח"ח מכתב יד סימן שסח) וזו לשונו, כי מצוות התורה

גם בדת ישראל אין העלמת וכיסוי עובדות, כאשר חטאות גדולי האומה מפורשים באר היטב בתורה ובכתבי הנביאים, מגולים המה ואינם מכוסים, כאשר נזכרו קצתם לעיל (אות יב), דברים שאחרים היו חפצים להסתיר, בתנ"ך המה גלויים ומפורשים, וכן הוא אחר כך בגמרא, חטאות ראשונים מגולים ומפורשים. ועל כן, אם היה הליך תחיית האומה שכזה, הוא לא היה נעלם מלהופיע בנביאים או בכתובים או בגמרא באיזה דור שהיה קם כדבר הזה, כיון שאפילו חטאות ראשונים מגולים בתורה ואינם מכוסים, קל וחומר שלא יתכן שפרט כה חשוב וכה יסודי על תחיית הדת והשבת אבידתה, יעלם מעיני האומה ומן ההיסטוריה, ולא יזכר בקורות דברי הימים של עם ישראל, ולא בשל שום אומה אחרת, על כן טענה זו

נהגו במדבר בימי משה רבינו עליו השלום, ומשה עומד בעת ההיא בין השם יתברך ובינינו, ורואה במעשינו. ואם כן אמוה, התחשוב שנהגנו אנחנו בעשיית המצוות על הדרך הזה שאנו נוהגים היום. אם כן כבר יש לנו ראייה מוכרחת שעל הכונה הזאת נצטוינו בהן.

שאם אין אתה אומר כן, אין נמלט מאחד משני דרכים, או שתאמר שראה משה שאנו טועין במשמען, ועם כל זה לא הודיענו, ולא מנענו מן הטעות, ולא הדריכנו בהן על דרך אמיתתן. וזה אי אפשר לנביא נאמן שנצטווה להודיענו וללמדנו, כמו שכתוב ולמדה את בני ישראל שימה בפיהם. באו שטעה גם הוא עמנו, וסכל ממנו יתעלה חלילה, והוא נביא אמת, ולא ידע, ולא הבין, ולא יתבונן, ולא יודיענו יתעלה?!

ואם תאמר שלא נהגנו בימיו על הדרך הזה, גם כן אינך נמלט מאחד משני דרכים, או שתאמר שאחר זמן שנהגו כך בימי משה ויהושע והזקנים והנביאים, נתחלף בטעות. באו שתאמר שנתחלף בהסכמה. ואם נתחלף בטעות, אי אפשר שיתפשט הטעות בכל העולם בלי שום חלוף דבר גדול או קטון. וכשתחקור אחר כל עמינו, עם היותנו מפוזרים מעבר אל עבר, תמצאם כולם נוהגים בכלל המצוות על תכונה אחת, בלי חלוף כלל. לא תמצא מקום אחד יוצא מן הגדר הכללי אפילו בנקודה אחת. ואם נתחלף בהסכמה, אי אפשר להיות הסכמה גדולה כזאת, בלי קבוץ עם רב מן הקצה אל הקצה, להסכים על חלוף דת בשורשי מצוותיה לבד תר"ג. ואם היה [דהיינו אף לו יצוייר שהיה נעשה ציור היפוטיטי זה], אי אפשר לקבוץ גדול כזה על דבר גדול כזה שלא נודע. וגם הנוצרים החולקים עלינו בזה, ומחפשים וחוקרים עלינו בדת חקירה הגדולה, עד שלא הניחו דבר לחקור עליו, ואיך לא הגיעו בחקירתם הגדולה אל ידיעת החטא והזיוף הגדול הזה. ואומר אני, שאפילו לא החליפו רק מילה אחת קטנה, היו מוצאים ויודעים באמת, שהם מחפשים כמחפש בנרות, עד שהם באים עלינו במקצת מלות קראנום תקון סופרים, וחושבים שאנו חלפנום בתרמית, ולהחליף כונות חלילה לאל. והנני עתיד בעזרת השם, לבאר ענין תקון סופרים בסוף דברי אלה וכו'. אלא באמת לא סרנו אנחנו קהל עדת ישראל בהיותנו נוהגים בכלל המצוות על תכונה אחת, מימות משה רבינו עליו השלום, עד יהושע, עד הזקנים, עד כנסת הגדולה, עודנו היום. עכ"ל.

מופקעת בעליל, ואינה ניתנת להעליתה אף במחשבה.

רצף המסורת

כה. מעוד סיבה לא יתכן לטעון שבאיזה דור קם שקרן שבדה את ההיסטוריה, היות ולפנינו ישנו רצף מסורת מדור אל דור, איש בשמו ומקומו, ובכל דור כמה קרבו וכמה רחקו מן הדת, עם פרטים רבים, מי היו ראשי עם ישראל נאמני המסורת ומעביריה ומלמדיה לדורות שאחריהם, הכולל תאריכים מדויקים לכל אורך ההיסטוריה, שנכתבו על ידי אנשים שחוו ועברו היסטוריה זו, ולא על פי סיפורים ששמעו. רצף זה הינו מזמן קום האומה לעם, ממעמד הר סיני עד ימינו אנו, כאשר מפורטים הדברים בתנ"ך, ואחר כך דרך כותבי העתים הרבים יהודים ושאינם יהודים. ממילא לא יכל שום אדם בשום זמן לשתול היסטוריה, כיון שלצורך זאת, מוכרח שיהיה לפניו זמן היסטורי מת, שבו יוכל לשתול היסטוריה בדויה. אך כשרצף המסורת רציף וידוע לפרטי פרטים, כיצד ניתן לשתול בה בדיות, הרי יוכרח אז לשתול בדיות עד ימיו הוא עצמו, וזה לא יתכן.

נרחיב ונבאר, נתאר לעצמנו שיבא מי שיטען על היסטוריה אבודה לנו, ויספר את ההיסטוריה עד הדור הקודם לנו עם פרטים על אנשים שאנחנו לא מכירים עתה, ושהם הוריהם של פלוני ואלמוני שחיים היום עמנו, ושהם היו גדולי האומה ועשו מעשים גדולים כאלה וכאלה. הרי פשוט שזה לא יתכן, כי החיים יכחישוהו, פלוני ואלמוני וכל מכיריהם יאמרו שהוריהם לא היו מי שהוא מספר, וקל וחומר שלא עשו ככל הנפלאות שסיפר עליהם.

ואם ירחיק עדותו, וימציא היסטוריה כגון מלפני מאתים שנה לזמננו, ואת המאתים שנה עד עתה ישאיר כשהיה. כיון שביוצר דת דרך היסטוריה שקרית עסוקים אנו, אם כן הדור הקודם לו וזה שלפניו, היו חילוניים או מאמיני דת אחרת, שלא הכירו את דת ישראל, והוא "הזכיר את דתם השכוחה", אם כן לצורך זה חייבים להיות מאתים שנים שאנחנו יודעים שלא הכירו בהם עם ישראל את דת ישראל, ובהם הוא יליבש את שקריו. אולם זה לא יתכן בעם ישראל, כיון שההיסטוריה בה רצופה, ואין שום שטח מת, שניתן לשתול בו היסטוריה. ואם קם שקרן כזה, היתה צריכה להיות לפניו תקופה "מתה" של כגון מאתים שנה, שבהם אף אחד מעם ישראל לא היה יהודי, ואנחנו יודעים שבמאתים שנים אלו אף אחד לא שמר על

דת ישראל ואף לא ידעה, וכיון שאין שום תקופה שכזו בהיסטוריה הידועה לנו, ממילא נדחית אפשרות מרמה כזו, מעוד פן.

רציפות היסטורית אינטנסיבית

כו. תורת ישראל עברה עד הלום תוך רציפות היסטורית אינטנסיבית שאין דומה לה בשום אומה ולשון, ושאינן דוגמתא סביב שום סיפור היסטורי אחר, גם בסיפורי ההיסטוריה המפורסמים ביותר, אין איש יודע לנקוב בשמות כה רבים שחיו אז, ובפרטיהם הרבים שסבבו שם. וממילא ידיעה היסטורית מפורטת, דוחה כליל אפשרות זיוף. למשל, סיפור אלכסנדר מוקדון שהינו היסטוריה וודאית שאינה ניתנת לערעור, ומוסכמת על כל כותבי העתים, ועל כל חוקרי ההיסטוריה ולומדיה, מכל מקום הרציפות ההיסטורית ממנו עד הלום, אינה אלא רציפות סתמית. ואילו התורה העוברת עד אלינו, עוברת ברציפות היסטורית שמית מפורטת, שמות האנשים הפועלים והחיים והמעבירים את המסורת מאיש לאיש עד הלום, עם פרטים רבים מכל מעביר היכן חי, ומה פעל, מה היו חידושי שאמרו, ודינים שפסקו, אחרי מי מלך ועל איזה חבל ארץ, וכדומה, והכל מתוארך היטב, בשונה מסיפורי היסטוריה אחרים אשר בדרך כלל מהוזכרים בתאריכים עגולים, כאלף שנה לפני הספירה וכדומה. כתוכן זה טען דוד בן גוריון בפני ועדת החקירה האנגלו-אמריקאית של האו"ם, להסביר מדוע ארץ ישראל מגיעה ליהודים, ראה בדבריו כאן בהערה¹¹.

11. נאומו של בן גוריון

נאום זה נשא לפני ועדת החקירה האנגלו-אמריקאית של האו"ם, שנשלחה טרם הקמת מדינת ישראל, לאור דרישת היהודים להקמת מדינה עצמאית. תפקיד הוועדה היה לחקור את קשר היהודים לארץ ישראל, ואלו דברי בן גוריון (מובן במקומות רבים וכגון בספר אמונות עמ' 24 בהוצאת אוניברסיטת בר אילן):

לפני כשלוש מאות שנה הפליגה לעולם החדש אונייה ושמה "מייפלואור", ובה אנגלים שקצו בחברה ובמשטר האנגלי, וחיפשו חוף שומם לחלוטין להתנחל בו ולהקים עולם חדש. הם עגנו ב... אמריקה, והיו ראשוני המייסדים והבונים של אומה זו.

היה זה מאורע גדול בתולדות אנגליה ואמריקה, ועל כן כל ילד אמריקאי יודע שם זה מבית אביו ומבית ספרו, ועוד. תאב אני לדעת, אם יש אנגלי אחד היודע בדיוק יום ושעת הפלגת אונייה זו? כמה אמריקאים יודעים זאת? מה יודע ילד אמריקאי ואף מבוגר, כמה אנשים היו באוניה זו, שמות משפחותיהם, מה לבשו, מה אכלו, מה היה מסלול הפלגתם, ומה אירע להם כל הדרך. ממה ניזונו וכיצד שתנו מים. היכן הנקודה בה עלו על חוף הארץ שיסדו אבותיו

כדי לעמוד על כל זאת, נבא בקיצור נמרץ ונזכיר את שושלת ראשי מעבירי הדת, שכל אחד מהם היה ראש אומות ישראל ומעביר השושלת, ותחתיו היו אלפים מעם ישראל תלמידיו, וראה כאן בהערה¹² את מקורות הדברים אם תחפוץ בכך. מתן תורה היה בשנת 2448 לבריאת העולם, סוף זמן התנאים היה בשנת 3974 לבריאה, סוף זמן האמוראים היה בשנת 4236 לבריאה, סוף זמן הסבוראים היה בשנת 4349, סוף זמן הגאונים היה בשנת 4800, סוף הראשונים 5275 ואחר כך תקופת האחרונים עד ימינו אנו. ונזכיר את ראשי מעבירי התורה [וכולם מתוארכים, ברם קיצרנו וכאמור].

א, משה קיבל תורה מסיני ומסרה ב, ליהושע, והוא מסרה אל ג, פנחס. ד, עלי. ה, שמואל. ו, דוד. ז, אחיה השילוני. ח, אליהו. ט, אלישע. י, יהוידע. יא, זכריה. יב, הושע. יג, עמוס. יד, ישעיה. טו, מיכה. טז, יואל. יז, נחום. יח, חבקוק. יט, צפניה. כ, ירמיה. כא, ברוך. כב, עזרא. עד כאן מעבירי המסורת הכתובים בתנ"ך, ועתה נמשיך את סדר ראשי מעבירי המסורת המבוארים במשנה ובגמרא, ותחילה הם התנאים הקרויים זוגות. כג, שמעון הצדיק היה משיירי כנסת הגדולה וקיבל מעזרא. כד, אנטיוגנוס איש סוכו. כה, יוסי בן יעזר ויוסף בן יוחנן. כו, יהושע בן

אלה, ובה הוא גר היום בזכותם?

והנה לפני יותר משלושת אלפים ושלוש מאות שנה, רבות קודם הפלגת "מייפלאואר", יצאו היהודים ממצרים. כל ילד יהודי בעולם, באמריקה, ברוסיה, בתימן ובגרמניה, יודע בדיוק שאבות אבותיו יצאו ממצרים בעלות השחר של החמישה עשה לניסן. מה לבשו? מותניהם חגורים ומקלם בידם. הם אכלו מצות והגיעו אחרי שבע ימים לים סוף. הוא גם מכיר את מסלול המסעות במדבר, ואת קורותיהם במשך ארבעים שנה. אכלו מן ושליו ושתו מים מבארה של מרים. הגיעו לארץ בירדן מול יריחו ואף שמות משפחותיהם לבית אבותם יצטט מן החומש. עד היום הזה אוכלים יהודים בכל העולם כולו מצה זו בשבעה ימים, מחמישה עשר בניסן, ומספרים ביציאת מצרים ובצרות שבאו על היהודים מיום שיצאו לגולה ואילך, והם מסיימים בשני מאמרים "השתא עבדי [השנה אנחנו עבדים] לשנה הבאה בני חורין. השתא הכא [השנה אנו כאן בגולה] לשנה הבאה בירושלים". כך טיבם של יהודים.

12. כדי לעמוד על מקורות הדברים, מלבד בתנ"ך, מסודרים הדברים באיגרת רב שרירא גאון, ובסדר תנאים ואמוראים (נכתב בזמן הגאונים), ובכוזרי (מאמר ג אותיות סה-סז), ובהקדמות הרמב"ם למשנה תורה ולפירוש המשניות, ובסדר הקבלה להראב"ד, ובספר יוחסי תנאים לרבו של הרוקח, ובהקדמת המאירי לאבות, ובעוד מקומות רבים של מסדרי הזמנים. כי במסגרת מצומצמת זו, לא יכולנו להראות מקורות, גם כי יארך הדבר עד מאוד.

פרחיה ונתאי הארבלי. כז, יהודה בן טבאי ושמעון בן שטח. כח, שמעיה ואבטליון. כט, הלל ושמאי. [מכאן תקופת הנשיאים] ל, רבי שמעון. לא, רבן גמליאל הזקן מאביו. לב, רבן שמעון מאביו. לג, רבן גמליאל מאביו. לד, רבן שמעון מאביו. לה, רבי יהודה הנשיא מאביו. [הוא סידר את המשנה. מכאן תקופת האמוראים] לו, רב ושמואל ורבי יוחנן. לז, רב הונא. לח, רבה. לט, רבא. מ, רב אשי מסדר התלמוד. [מכאן ואילך רצף ההעברת התורה ההיסטורי מפורסם ואין צורך להביאו].

בנוסף לכך, אין לפנינו דור שאין לנו ממנו כתבי קודש, התנ"ך שנכתב בזמן התהוות ההיסטוריה, ונכתב עד סוף זמן אנשי כנסת הגדולה. [ואפילו נמצאים לפנינו ממנו כתבים עתיקים, כגון במערות קומרן שנתגלו ב-1974 בחוף הצפוני של ים המלח, נמצאו כתבים, וביניהם מגילת גויל שלא נפגמה, באורך שבעה מטרים, ובו ספר ישעיה כתוב עברית, ששייכו אותה החוקרים ללא ספק למאה שנים לפני הספירה (מתוך התנ"ך כהיסטוריה עמ' 342)]. המשנה שהוא קובץ דברי התנאים, וכן מדרשי תנאים רבים שלפנינו. הגמרא שהינה קובץ דברי האמוראים, ועמהם מדרשים ואגדות רבות. הסבוראים שדבריהם נתווספו לגמרא שלפנינו. הגאונים שספרים רבים שלהם נמצאים לפנינו. הראשונים והאחרונים שספריהם לפנינו לאלפים. כל אלו, חוץ מעוד ספרים רבים שהיו, ונזכרים בתוך הספרים האלו, ועתה אבודים הם מאיתנו. גם עבודת המחקרים מגלה במשך הזמן רבים מהם, ומעלה אותם ממצולות, ומן הגניזות.

בתורה כתוב שהתורה לא תשכח

כז. זאת ועוד, בתורה עצמה מפורש שהתורה לא תשכח בשום דור כליל, וממילא אם היה מגיע מישהו הטוען שהתורה נשכחה, ושהוא מחזיר עטרה ליושנה. הלא מעצם התורה שהוא הביא, נמצאת סתירתו ודחיית דבריו מכל וכל, והיו משיבים עליו, הרי בתורה כתוב שהתורה לא תשכח כליל אף פעם, ואם כן, כיצד יתכן שלא אנחנו ולא אף אחד, יודעים על התורה, למעט אתה. שהנה אמרה תורה (דברים לא, כא) והיה כי תמצאן אותו רעות רבות וצרות, וענתה השירה הזאת לפני לעד, כי לא תשכח מפי זרעו. [נזכיר את הקשר הפסוקים שם, הקדוש ברוך הוא אמר למשה שעתידים ישראל לחטא, ושהשם יענישם קשות, ולכן עליו לכתוב את שירת האזינו (שנכתבה בסמוך בפרק לב) וללמדה לבני ישראל, שהיא תהיה לעד לבני ישראל, שאם הם יחטאו, השם יענישם. וכאן באה ההבטחה הנזכרת, כי אף אם הם יעזבו

את דרך השם, התורה לא תשכח מפּי זרעם, ולכן שירה זו תוכל להעיד בהם.] ואם היה טוען בדאי היסטוריה זה, שאין סתירה מפסוק זה על לדבריו, מאחר והתורה לא נשכחה, כי הוא זכרה. הרי הפסוקים מעידים שהתורה לא תשכח ולכן תהיה עדות לעם ישראל, כיצד זכירה של אדם יחידי יכולה להוות זכירה ועדות לעם ישראל, הן לזאת יקרה שכחה גמורה. ועל כן פשוט שאף אחד לא יאמין לדבריו. וכיוצא בטענה זו, היו דוחים את דבריו על פי מצוות נוספות בתורה שהובאו לעיל (אות יז) שהרי כתוב בתורה שאסור לשכוח את התורה, ושאסור להוסיף בה דבר, וחיוב לימודה ולהעבירה לבנים וכו' כל המצוות הנזכרות, וכיצד זה אירע שזכרונה נעלם כליל, וכל האומה אינה זוכרת ממנה דבר, ואפילו הזכרון שהיתה עמנו תורה אבדה נכחד, ואיננו יודעים ממנו, אין זאת אלא שבדאי הינך.

להמציא היסטוריה

כח. זאת ועוד, כל הטענה ההיפוטטית שהגיע מי שהמציא את ההיסטוריה, מתבססת על ההנחה, ששונים הזמנים הקדמונים מימינו אנו, שאם בימינו ההיסטוריה נשמרת נחקרת נבדקת ונכתבת, לא כן בימים קדמוניים, שבודאי ההיסטוריה היתה ידועה עד כמה דורות, רק מה שעבר מפה לאוזן בתוך המשפחות, אולם היסטוריה של מאות שנים, לא היתה ידועה בשער בת רבים, ולכן יכל בדאי לשתול היסטוריה. ברם הנחה זו, אין בה שמץ מן האמת, ואינה נכונה לחלוטין, וכאשר נראה שגם אז היו רושמים את דברי הימים בספרים וכמבואר כאן בהערה¹³, ואם כן היו שומרים

13. תחילה וראש, התנ"ך עצמו הן הינו גם ספר היסטורי, ולמעשה הינו ראש ספרי ההיסטוריה באמינותו ההיסטורית, ואם כי עסוקים אנו בעצם אמינותו, אך גם אם היה הוא ח"ו ספר מזויף, עצם הזיוף מורה שהיו הם כותבים את קורות העתים ושומרים עליהם, כאשר כן הוא בספר התנ"ך עצמו. עוד נראה בעליל שהיו לקדמונים כבר כשלש מאות שנה אחרי מתן תורה ספרי היסטוריה נוספים, שהנה כתוב בדברי הימים (א, ט) וכל ישראל התייחשו, והינם כתובים על ספרי מלכי ישראל ויהודה. ע"כ. וכתבו הרד"ק והמצודות במקום, שספרים אלו אינם נמצא עמנו [משום שיחוס כל ישראל אינו נמצא בספר מלכים]. הנה לנו שהיו ספרי היסטוריה גם למלכי ישראל, וגם למלכי יהודה, ושהינם נגשים, כאשר מפנים לעיין שם למי שחפץ לראות את כל יחוסי ישראל. ועוד בדברי הימים (ח"ב פכ"ד, כז) נאמר הנם כתובים על מדרש ספר המלכים. וכן נזכרו ספרים של מלכי ישראל ויהודה אלו עוד רבות בדברי הימים [אם כי פעמים הכוונה לספר מלכים כגון דברי הימים ב, כ, לד], כגון בפרק כה, כו. פכ"ז, ז. פכ"ח, כו. פל"ב, לב. פל"ג, יח. פל"ה, כז, פל"ו, ח, ובכולם כתוב שבספרים אלו הושלמו הקורות שהובאו בדברי הימים בקיצור, כלומר קחנו משם. גם ספרים אלו נזכרים במלכים (ח"א, יד,

יט "על ספר דברי הימים למלכי ישראל" ובמצודות כתב, שאינו עמנו. ועוד בח"ב טו, יא, וגם בפסוק לא) ובעוד מקומות רבים בתנ"ך שלא אספנו כעת את כולם.

גם בדברי הימים (ח"א, כט, כט) כתוב, ודברי דוד המלך הראשונים והאחרונים, הנם כתובים על דברי שמואל הרואה, ועל דברי נתן הנביא, ועל דברי גד החוזה. ע"כ. ואמנם "דברי שמואל" הכוונה לספר שמואל, אולם שני הספרים הנותרים אינם עמנו, כמו שכתוב שם במצודות ובמלבי"ם. הרי לנו עוד ב' ספרי קורות העתים. ובספר מלכים (ח"א, יא, מא) נאמר, הלוא הם כתובים על ספר דברי שלמה. גם בדברי הימים (ח"ב לג, יט) נאמר, הנם כתובים על דברי חוזי. ועוד נאמר בדברי הימים (ח"ב, לה, כה), הנם כתובים על הקינות. ועוד רבות כהנה וחלקם נביא, במלכים (פי"ד כט. פט"ו, ז. טו, כג. טו, לא), דברי הימים (ח"ב פט"ז, יא). ובנחמיה (פי"ב פכ"ג) נאמר, בני לוי ראשי האבות, כתובים על ספר דברי הימים, ועד ימי יוחנן בן אלישיב. ע"כ. ואינו ספר דברי הימים שלפנינו, אלא אחר, שאינו עמנו. [עוד נאמר בספר יהושע (פ"י פסוק יג) וידום השמש, וירח עמד, עד יקום גוי אויביו, הלא היא כתובה על ספר הישר. ע"כ. והרלב"ג במקום כתב, שספר זה אינו עמנו (כי ספר הישר שעמנו, הינו מאוחר בהרבה ומיוחס לרבנו תם). גם בשמואל (פ"ב, א) נזכר ספר הישר, ברם רש"י שם מפרש שהוא ספר בראשית]. עתה ראיתי במבא לדעת מקרא (דברי הימים עמ' 51 והלאה מאת הרב יהודה קיל הוצאת מוסד הרב קוק) שעמד על מי כתב את ספרי מלכי יהודה וישראל הנזכרים, על פי הפסוקים עיין שם].

גם לגויים היו ספרי היסטוריה של אומותם ושל אחרים, חלקם נמצאים עמנו בשלמות, חלקם באופן חסר, חלקם אבדו היום, אולם נמצאים ציטוטים מדבריהם בספרים אחרים הנמצאים עמנו, וחלקם רק נזכרים שמותם, ואין לנו זכר מהם. כגון ספרי ההיסטוריון מנתון המצרי שנכתבו לפני כ-2500 שנים, ההיסטוריון בירוסוס הכשדי בספריו שנכתבו לפני כ-350 שנה קודם ספירת הנוצרים, ספרי תוקידידס וקסנופון שחיברו היסטוריית מלחמות היונים. פוליביוס ליוס ודיודורס, מחברי היסטוריה כללית. ארינוס וקורטיוס רופוס מחברי מסעי אלכסנדר מוקדון, כתבי פילון, וכתבי ארוטוטוס, וכמובן ספרי יוסף בן גוריון ועוד רבים.

גם במגילת אסתר כתוב שהיו גם הגויים כותבים את קורותיהם, שנאמר (פ"ב, כג), ויכתב בספר דברי הימים לפני המלך. ושם (פרק ו,א) נאמר, ויאמר להביא את ספר הזכרונות דברי הימים. ושם (פרק ז, ב) כתוב, על ספר דברי הימים למלכי מדי ופרס. וכן בספר עזרא (פ"ד, טו) שצרי ישראל כתבו אל ארתחששתא, שיבטל את בנין הבית, ושם מורים לו שיעיין בספר זכרונות אבותיך, ותמצא בספר הזכרונות, ותדע, כי העיר הזאת עיר מורדת וכו' [תרגום חופשי]. והוא משיב להם בהמשך (פסוקים יח,יט) האגרת אשר שלחתם אלינו מפורש, נקראה לפני, ומאיתי ניתן צו, ובדקו ומצאו, שהעיר הזאת מימות עולם על מלכים מתנשאת וכו' [בתרגום חופשי].

וכך יראה הרואה בספרי יוסיפון [קדמוניות היהודים, מלחמת היהודים, חיי יוסף, נגד אפיון] שחי בזמן בית שני, וכתב ספרי היסטוריה עד זמנו [וגם תרגום ליוונית, ומשם נשאר לנו ספר זה, ולא בעברית או ארמית כאשר הוא נכתב], לחפצם בידיעות היסטוריות]. ומביא

את זכרון ההיסטוריה, וממילא לא יכל אדם לבא ולבנות היסטוריה חדשה לעם שלם, ועוד היסטוריה כה מסעירה ומפליאה של יציאת מצרים ומעמד הר סיני, וקל וחומר שלא היו מקבלים על פיו איזה חובות או מטלות.

תדיר ספרי היסטוריה של אומות העולם, כאשר יראה הרואה במבואו למלחמות היהודים, שמנגח סופרי היסטוריה יוונים, שבדו על מלחמות, ושכתבו דברי ימי אשור ומדי בשינוי ממה שכתבו הסופרים העתיקים. והסופרים הראשונים השתדלו לכתוב מאורעות זמנם בלבד. וסיים, שכותב רק מזמן שאחרי חורבן בית ראשון, כי קודם לכן הרבו היהודים לפני לכתוב את דברי ימי אבותינו באר היטב, וכן אחדים מן היוונים תירגמו את הדבר בשפת אבותיהם, ולא נטו הרבה מן האמת. ע"כ. וכן יראה הרואה את דבריו במבואו לקדמוניות היהודים על ספרי היסטוריה קדומים, ובגוף הספר (פרק ראשון בדברו על ימי נח) כותב על אריכות ימי הראשונים והנה זה לשון התרגום, עדים לדברי כל ההלנים והברברים, שחיברו ספרי קדמוניות, כי מניתון [חי בזמן תלמי במצרים כשלש מאות שנה קודם ספירתם] שחיבר ספר דברי ימי המצרים, ובירוסוס שליט את דברי ימי הכשדים, ומוכוס והיסטיאוס וגם היירונימוס המצרי, שכתבו את דברי הפניקים מסכימים לדברי. וגם היסאודורוס והיקטאיוס והילניקוס ואקוסילאוס, ונוסף על אלה הפורסו וניקולאוס, מספרים שהקדמונים חיו אלף שנה. ע"כ. [חלק מהספרים הנ"ל הינם, כחמש מאות שנה קודם הספירה, חלקם נמצאים אף עמנו היום, וחלקם אבדו, אך ספרים אחרים הנמצאים עמנו היום מצטטים מהם, ראה בכל זה בקדמוניות היהודים בתרגום אברהם שליט (הוצאת מסדה ח"ב בהערות לפרק א הערות 87-95)]. גם בספרו נגד אפיון יוסף בן מתתיהו מביא מספרי היסטוריה רבים של גוים, ושם (עמ' 3) לאורך המאמר מביא מספרי המצרים, הפניקים, והכלדיים מספריהם בשמותם, על יציאת מצרים וכבישת הארץ ובנית בית המקדש, והסכם שלמה עם חירם ועוד, דברים המאשרים את ההיסטוריה היהודית, כפי שאנו מספרים, ועל שמירת היהודית את מצוות דתם בחירוף נפש, על אף הצרות והיסורים עד כדי מסירת נפש, וגם הוא מעיד כזאת על מסירות נפש ממש של היהודים, לך ראה שם.

גם התנ"ך תורגם לשפות אחרות, כבר בשנים קדמוניות, ותרגומים אלו נמצאים לפנינו, מה שמראה, הן שהאומות עסקו בהיסטוריה, הן [והוא עיקר] שתרגומים אלו מאמתים את התנ"ך, כיון שאנו רואים שוויון בין התנ"ך שלפנינו לבין התרגומים, ואם כן ברור שלא שלחו יד בתנ"ך, ולא הוסיפו או גרעו ממנו, שאילו שלחו בו יד, היה צריך לשלוח יד גם בכל התרגומים הנמצאים בכל קצוות תבל, דבר שלא יתכן. שהנה לפנינו תרגום השבעים של כל התנ"ך לשפה היונית הקרוי ולגטה שנכתב בזמן בית שני, בסוף זמן אנשי כנסת הגדולה, ותורגם לדרישת תלמי שבמות אלכסנדר מוקדון מלך על מצרים ואגפיה. והעתקים ממנו נמצאים בכל העולם, ועוד קודם לכן תורגם התנ"ך לסורית, וגם תורגם לפרסית, ואחר כך ללטינית.

ארכיאולוגיה

כט. עוד רבות ניתן להראות שהתנ"ך הוכח כמהימן מבחינה היסטורית, באמצעות הצלבת היסטוריה של עמים שונים מעמי קדם, המתארים את מאורעות המקרא מזווית ראייתם, כשכתבו את הדברים בזמן הווייתם, דרך ממצאים ארכיאולוגיים שנמצאו בכל העולם, בתבליטים, מצבות, לוחות, חותמות, מטבעות, כתבים ושאר תעודות שנמצאו בעולם, כגון בחפירות אור, מארי, נוזי, נינוה, בבל, אשור, ואבלה, כמו כן נמצאו בארץ ישראל ממצאים ארכיאולוגיים רבים של יהודים, כנעניים, פלשתיים [המכונים גויי הים בכתבים המצריים] וכדומה, גם רבות נמצאו במצרים מראשית זמן השופטים כתובות ותבליטי רעמסס השני והשלישי, והבאים אחריהם. כל אלו מעידים על הנאמנות ההיסטורית של התנ"ך. הן אמת כי בעבר השתמשו בארכיאולוגיה ככלי ניגוח לתנ"ך, ברם במאה השנים האחרונות השתנתה הגישה בתכלית.

במסגרת זו לא נוכל להרחיב בכך כיאות, ברם פטור בלא כלום אי אפשר, ועל כן נביא את דברי האנציקלופדיה העברית (כרך מ עמ' 286) וזו לשונה, כל ההשערות הללו [של מכחישי האבות] חסרות היום נקודת אחיזה. התעודות הקדומות שנתגלו בזמן האחרון במיסופטמיה (ביחוד של מארי ושל נוזי), איפשרו לנו להכיר את החברה המיסופטמית על מנהגיה ותנאי חייה במחצית הראשונה לאלף השני לפני הספירה, והרקע התרבותי, החברתי והאתנוגרפי והגיאוגרפי של סיפורי ספר בראשית על אברהם, הריהו דומה ממש לרקע שבאותן התעודות. החוקרים נוטים איפוא היום לראות באברהם, אישיות שבמציאות, ולחשוב כי התגליות הארכיאולוגיות עולות בקנה אחד עם מסורת ישראל, שלפיה באו האבות הראשונים של ישראל מחרן. ע"כ. כתוכן זה כתב גם ספייזר בספרו ההיסטוריה של עם ישראל בתקופת האבות (כרך ב עמ' 79).

כמו כן פרופ' יוחנן אהרוני בספרו ארץ ישראל הכנענית המאוחרת ובתקופת ההתנחלות הישראלית (עמ' 5-2 בהוצאת מטכ"ל) כתב, התגליות החדשות שינו לחלוטין את גישת החוקרים למקרא, הם רואים בו עתה מקור היסטורי ממדרגה ראשונה. גישת החוקרים השתנתה לא רק משום שבינתיים נמצאו מקורות מקבילים המתארים את ההתרחשויות המסופרות במקרא, מנקודת ראותם של מצרים, האשורים או הכנענים הקדמונים... גישת החוקרים השתנתה, משום שתיאורי

המקרא אינם שרויים עוד בחלל ריק, היום אנו מכירים יפה את התמונה היישובית והמדינית של העולם ושל הארצות שבתוכם התרחשו, את המנהגים והחוקים המתוארים במקרא, את שמות האנשים והמקומות הנזכרים, וכל אלה מתאימים אך ורק לתקופה הנידונה. שום סופר או עורך לא היה יכול לחבר או להמציא סיפורים אלה מאות שנים לאחר התרחשותם. אין עוד חוקר רציני אשר יכול היום לפקפק בעובדה שמסורות אלה אמנם נמסרו בנאמנות מפליאה מדור לדור. עכ"ל.

פרופ' ויליאם פוקסול אולברייט (THE BIBLICAL PERIOD) שהינו מגדולי המזרחנים ואחת הסמכויות הבכירות בתחום זה כתב, המסורת העברית הלאומית, עולה על כל המסורות הלאומיות האחרות, בתמונתה הברורה על "יסודות שבטיים" ומשפחתיים. במצרים, בבל, באשור, ובפניקיה, ביוון וברומא, נחפש לשווא אותה תופעה דומה. בניגוד לעמים אחרים אלה, שמרו בני ישראל על תמונה בהירה באופן יוצא מגדר הרגיל של התנחלות, פשיטות, הגירות מסובכות ושינויים קיצוניים. עד הזמן האחרון נהגו ההיסטוריונים של תקופת המקרא להתייחס אל מסורת האבות של ספר בראשית, כאל יצירות מלאכותיות של סופרים ישראלים בימי המלוכה המפולגת. והנה התגליות הארכיאולוגיות של הדור האחרון, שינו יחס זה בתכלית. מחוץ לכמה עיקשים מבין החוקרים הוותיקים, אין למעשה אף היסטוריון אחד שלא התרשם מן הריבוי המהיר של עובדות התומכות בנאמנות ההיסטורית היסודית של מסורת האבות (מתוך הספר יציאת מצרים ומתן תורה, אברהם קורמן עמ' 166). עוד מדבריו בספר הארכיאולוגים של ארץ ישראל (עמוד 115) דורו של שלמה, ודאי היה אחת התקופות הפורחות ביותר של תרבות הישוב החומרית בקורות ארץ ישראל. הארכיאולוגיה, לאחר שהאריכה בשתיקתה, מאמתת סוף סוף את מסורת התנ"ך בנדון זה, בלשון מפורשת בתכלית. גם בספרו מתקופת האבן ועד הנצרות (עמ' 143 הוצאת אחיאסף 1953) כתב, אין בדעתנו להתעכב כאן על דברי ימי האבות בארץ, עד כדי כך מרובים כאן הפרטים שנתאמתו על ידי התגליות בשנים האחרונות, שרוב המומחים סילקו ידם מן התיאוריה הישנה של ביקורת המקרא.

כמו כן כותב פרופסור נלסון גליק בספרו עבר הירדן המזרחי (עמוד 41 הוצאת ביאליק תשי"ד מתורגם מאנגלית על ידי א' יערי וש' ייבין) ימים הרבה עסקתי בארכיאולוגיה מקראית, ועד היום לא הוצאתי ממעבה האדמה שום חפץ, לא

חשפתי עיר קדומה, ולא נזדמן לי לראות דבר ארכיאולוגי כלשהו, שיהיה בו סתירה כביכול לדברי המקרא. [ראה עוד במאמרו "מקרא וארכיאולוגיה" בבית מקרא, שנה שביעית א (יג) ניסן תשכ"ב].

גם פרופ' בנימין מזר (מחננים חלק לא עמ' 21) כתב בזו הלשון, בסיכום אפשר לומר, שהממצאים הארכיאולוגיים בארץ, לא זו בלבד שאינם עומדים בסתירה למסורת המקרא, אלא אדרבא, משמשים הם חומר רב ערך וחשיבות להארתו של המקרא, להכרת רקעו ההיסטורי, והבנת יתר של חיי העם והארץ מתקופת האבות, ועד שיבת ציון.

וויל דורנט כותב בספרו הגדול ההיסטוריה של התרבות (THE HISTORY OF CIVILIZATION) 1) סיפור היהודים כפי שגולל בתנ"ך, עמד במבחן הביקורת, והארכיאולוגיה כל שנה מוסיפה אישורים מתעודות, מונומנטים וחפירות, עלינו לקבל את דיווח התנ"ך וכו'.

עוד כתב הרמן ווק בספרו זה אלי (עמ' 215 הוצאת כתר 1974) קשה להאמין עד כמה דבקו אנשים בדברי הכזב הבדויים, למשל וילהאוזן שהיה מראשי האסכולה של מבקרי המקרא, וספרו נתקבל כאורים ותומים, הניח הנחה עיקרית שבתקופת משה לא נודעה עדיין חכמת הכתב. הארכיאולוגיה גילתה תילים שלמים של הוכחות להיפוכו של דבר. ממצאי (הערים) אור, מארי, נוזי, נינוה, בבל, אשור ולאחרונה "אבלה", מלמדים שזה כבר ארבעת אלפים שנה ידעו בני אדם את מלאכת הכתיבה וכו'.

מספר דוגמאות

ל. נביא דוגמאות מועטות ממצאים ארכיאולוגיים התואמים את התנ"ך, בספר התנ"ך כהיסטוריה מאת ורנר קלר (עמ' 37-40 הוצאת מחברות לספרות 1961) כתב, שבקברי "מלכי אור" שבדרום עירק, נתגלו עקבות המבול, כשבקרקע המחפורת הגבוהה מטרים רבים מעל פני הנהר, נתגלתה שכבת טיט טהור בגובה כמה מטרים [טיט כזה מתהווה רק לאחר שקיעת הטיט במים, מאיזה משקע מימי נוצרה?] ותחתיו שוב נתגלו עתיקות של פסולת עתיקה. [אגב פרופ' משה קווה במאמרו "המבול והמדע", בדף שבועי היוצא לאור על ידי אוניברסיטת בר אילן (פרשת נח, 415, תשס"ב) מציין כי סיפור המבול מוכר במאתיים ושבע עשרה (!) תרבויות בעולם. וראה עוד בספרה של ד"ר הדסה מלמד, "סוד המבול ומשולש

ברמודה".] אברהם קורמן בספרו הבריאה והמבול (עמ' 203-197 תש"מ) מראה את הלוח הגילגמשי ה-11 שנתגלה בחורבות ארמון אשורבניפל בנינווה, ובו נח מתאר את עשיית התיבה. באנציקלופדית עולם התנ"ך (עמ' 207) מובא גילוי פפירוס הריס א' (טור 75, 9-1) מהמאה הי"ב לפני הספירה, שבו נמצא תיאור מנוויו של יוסף לשליט מצרים, ועל אגירת המזון והשבר בארץ, ועוד פרטים רבים. כמו כן בספר אנחנו לא לבד (עמ' 234 מאת הרב עדי כהן 2008) הביא שכתובת החקוקה בסלע שנמצאה באי סהל בדרום מצרים, מספרת על "הראשון לפני המלך", ושמו "אימחוטב", עם פרטים רבים המתאימים ליוסף. ושבאנציקלופדית עולם התנ"ך (עמ' 207, הוצאת דודזון-עתי, 1993) כתוב שהפרטים המתוארים בסיפורי יוסף בספר בראשית מוכרים מהתרבות המצרית, והביאו לכך הקבלות רבות ועוד ראה שם באורך. בספר פני עולם המקרא בעריכת מ. אבי-יונה וא. מלמט (עמ' 105 הוצאת החברה הבינלאומית להוצאה לאור תשי"ח) כתבו, בתמונות מצריות רבות מודגמים המחסנים הללו, ובהם רושמים הסופרים את כמות התבואה. כמו כן פפירוס איפוור שבמוזיאון ליידין שבהולנד (מספר קטלוגי 344) בו מתאר המצרי איפוור את מכות מצרים, ומקונן עליהן, כאשר הרחיב בכך פרופ' עמנואל וילקובסי בספרו חוזים בכוכבים וחופרי קברים (עמ' 32). גם בספרו תקופות בתהו (עמ' 31, ת"א תשנ"ז), מביא שבאל עריש נתגלתה מצבה, ובו מתוארת מכת חושך וקריעת ים סוף בפי החירות. בספר התנ"ך האבוד ליהושע עציון (עמ' 59-53 הוצאת שוקן 1992), הראה שנמצאו שרידי מסעות במדבר סיני של רבבות אנשים, שדות קבורה בריכוזים גדולים, ולידם אתרי מגורים ללא אופי ארכיטקטוני, ללא סימני מאגרי מים ושרידי מזון. כמו כן המזבח שנמצא בהר עיבל הנזכר בספר יהושע, נחשף על ידי משלחת עשרות חופרים מאוניברסיטת חיפה, ובראשה אדם זרטל, והינו בנוי לפי כל כללי המידות שבמסכת מידות. על מצבת מרנפתח מלך מצרים (בערך בשנת 1230 לפני ספירת העמים) כתוב בסופה בזו הלשון, כנען נכנעה..אשקלון הלכה שבי..גזר נלכדה..ישראל אבד זרע אין לו [כמובן הסיום הינו גוזמא, וכדרכם של מלכים להתרברב בהישגיהם] מלך זה הוא שישק מלך מצרים שברח אליו ירבעם בן נבט מפני שלמה, ולאחר שמלך ירבעם בישראל, בא שישק לכובשה, ככתוב במלכים (א, יד, כה) הנה בארמונו של אסרחדון בחורבות נינוה העתיקה, נמצא כתוב על אחד הקירות, "אחי הרגו את אבי וברחו לארץ לא נודעת", מה שתואם

לתיאור בישעיה (לז, לח, מתוך ניצוצות מס' 3 במאמרו של הרב משה גרילק). ונסיים עם דברי הארכיאולוג יגאל ידין בספרו חצור (עמ' 198-193) שכתב על חפירותיו בזו הלשון, האמת היא, שמדריכנו העיקרי היה המקרא, כארכיאולוג, איני יכול לתאר לעצמי התרגשות רבה יותר מאשר עבודה כשתנ"ך ביד אחד [אם נרצה להיזקק ללשון ציורית] ואת החפירה בשנייה, וזה היה סודן העיקרי של תגליותינו מתקופת שלמה וכו'. וכשחפר בחצור על פי הנסיון שצבר מהעיר מגידו, שגם היא נבנתה על ידי שלמה, ומצא את מבנה השער הזה, כתב, לא רק שנתאשרו מסקנותינו בייחוס שבכתוב לשלמה, אלא שנתאשרה גם אמיתות התיאור המקראי לפעילותו של שלמה בחצור ובמגידו, ולא היה גבול לשמחתנו. זכורה לי היטב התחבולה שהשתמשנו בה כדי לעשות רושם על פועלינו. עוד קודם שנחשף מתארו של השער, סימננו את תכנית השער של מגידו, על פני הקרקע בחצור, ותקענו יתדות לסימן פינות וקירות. לאחר מכן הורינו לפועלים לחפור על פי הסימנים, אמרנו להם "כאן תמצאו קירות", או "כאן תמצאו חדר", כשנתאמתנו "נבואותינו", עלה כבודנו בעיני הפועלים לאין ערוך, הם ראו בנו קוסמים. אלא שפועלינו שהיו ברובם עולים חדשים מצפון אפריקה, לא הכירו את התנ"ך על בוריו, וכשקראנו באוזניהם את הסיפור המקראי על פעולות שלמה בחצור, במגידו ובגזר, ירד כבודנו לשפל המדרגה, ואילו כבוד התנ"ך עלה למרום. ע"כ¹⁴. שוב נדפסו סדרת הספרים

14. החפץ להרחיב במחקרים ארכיאולוגיים התואמים את התנ"ך, מוזמן לעיין בספרים, התנ"ך האבוד מאת יהושע עציון (הוצאת שוקן 1992), ספר א"י הכנענית המאוחרת ובתקופת התנחלות ישראל מאת פרופ' יוחנן אהרוני, התנ"ך כהיסטוריה מאת ורנר קלר (הוצאת מחברות לספרות 1961), הבריאה והמבול מאת אברהם קורמן (הוצאת חמו"ל תש"מ) ובספרו האבות והשבטים (הוצאת חמו"ל תשמ"א), ספר עולם התנ"ך (1993), ספר פני עולם המקרא בעריכת מ. אבי-יונה וא. מלמט (תשי"ח-תשכ"א). ובספר ייחודו וקדמותו של ספר בראשית, יוסף ובני ישראל הממצאים הארכיאולוגיים (הוצאת ערכים 2006), נתיבות אל התורה (הוצאת ערכים), ובחברת אמיתות התנ"ך לאור מימצאי הארכיאולוגיה (הוצאת ערכים). הבריאה מוצא החיים (פרופ' משה טרופ 1982), ובספר אמת מארץ תצמח להרב יואל שוורץ (בהוצאת ספריית קעסט-ליבוויש משי), והוא ליקוט נפלא, ובמבא אוסף רמאויות ושקרים של אוחזי ביקורת המקרא. ספר מסילות אל האמונה לר' יוסף גבאי (פרק ה). תולדות ישראל ליעב"ץ (ח"ג בסופו מאמר ארוך הנקרא החטיטות והחקירות, וכן בח"ד בסופו תוצאות הפפיראות). עוד נגד ביקורת המקרא בספר דורות הראשונים להגאון ר' יצחק אייזק הלוי (כל כרך ו, וכן לאורך שאר הכרכים) ובספר ראיות מכריעות נגד וילהויזן לפרופ' דוד צבי הופמן זצ"ל,

ארכיאולוגיה תנ"כית (ה' חלקים, משנת תשע"ו והלאה בהוצאת הידברות) מאת הרב זמיר כהן שליט"א ושם הוכיחו בראיות רבות מן הארכיאולוגיה את אמינות התנ"ך, עיין שם ותרווה את צמאונך.

קטע מתוך אגרת תימן

לא. כתוכן האמור ובקצרה, כתב הרמב"ם באגרת תימן (איגרות הרמב"ם ח"א עמ' קכו מהדו' שילת) וזו לשונו, וזכרו מעמד הר סיני אשר צונו השם לזכרו תמיד, והזהירנו משכחו, וצונו להודיע אותו לבנינו עד שיגדלו על ידיעתו, והוא אמרו יתעלה (דברים ד, ט) רק השמר לך ושמור נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך, ופן יסורו מלבבך כל ימי חיך, והודעתם לבניך ולבני בניך, יום אשר עמדת לפני השם אלהיך בחורב וגו'. וראוי לכם אחינו שתגדלו בניכם לדמוי המראה הגדול ההוא, ותספרו בכל קיבוץ גדולתו וכבודו, שהוא קוטב הדת, והטענה המביאה לאמת. והגדילוהו הגדלה עצומה, כמו שגידלוהו השם יתעלה ואמר (דברים

ובהקדמתו לספר ויקרא. ובאנציקלופדיית אוצר ישראל (ח"ג ערך בקרת כתבי הקדש, ושם לגבי הארכיאולוגיה דף 163 ע"ב, גם בח"ד ערך חמורבי דף 293 ע"ב ובח"ה ערך כרונוולוגיא דף 291 ע"ב), ובספר קדמוניות לאהרן מארקוס (קרקא תרנ"ו) ובספר דורינו מול שאלות הנצח לאהרון ברט, ובספר אחד היה ישעיהו לרחל מרגליות (הוצאת סיני, ירושלים, תשי"ד) להוכיח את אחדותו של ספר ישעיה, ובספר המקרא והמסורה להגאון רבי ראובן מרגליות זצ"ל, ובספר מסע אל פסגת הר סיני להרב מרדכי נויגרשל (עמ' 41 והלאה ובנספח ב). אדר היקר להראי"ה קוק (עמ' מב), ובאנציקלופדיה הלכתית רפואית (ח"א מבוא ב עמ' 58) מאת פרופ' אברהם שטיינברגר הגדיר נפלא את ביקורת המקרא, למי שמכירה אפילו במקצת, בזה"ל, כל התחום הזה איננו מדע בשום מובן מקובל, שכן הוא בנוי על גיבוב של השערות פילולוגיות, שנקודת מוצאם היא, שדברי התנ"ך אינם מן השמים, ולכן כל השערה פראית מותרת. אין בדברים אלו שום עניין רציני לדיון על סתירה בין דעת ומדע. עכ"ל. וציין לעיין במאמרו של י. אליצור, בקובץ אמונה דת ומדע (עמ' קכג ואילך ירושלים תשל"ג), ובמאמרו של הרב י. אריאל בד"ד 2 (עמ' 49 ואילך תשנ"ו). ע"כ. עוד ראה בספר אנחנו לא לבד מאת עדי כהן (פרק מסע אל העבר). [ניתן לראות טקסטים מתורגמים של ממצאים ארכיאולוגיים, שנמצאו במסופוטמיה, מצרים, ופרס, בספר א"י ותולדותיה (ת"א ש"ג). גם בספר מדע המקרא (עמ' 53 והלאה) מפנה לספרים נוספים בנושאים אלו.] כמו כן לכל אורך סדרת הספרים דעת מקרא (הוצאת מוסד הרב קוק) המשופעים בממצאים ארכיאולוגיים המתאימים לכל אורך תקופת התנ"ך, ומקבילים לעובדות המסופרות בו. ועתה נדפסו סדרת הספרים ארכיאולוגיה תנ"כית (ה' חלקים משנת תשע"ו והלאה בהוצאת הידברות) מאת הרב זמיר כהן, וכן ספר המכתב (פרק ג, 2018) מאת הרב יצחק פנגר.

ד, לב), כי שאל נא לימים ראשונים וגו', השמע עם קול אלהים מדבר מתוך האש. ואתם אחינו בברית הזאת ובאמונה הזאת, דעו כי הענין ההוא העצום אשר היה במציאות אשר העיד עליו הטוב שבעדים [הכוונה להשם יתעלה], שלא היה לפניו כמוהו, ולא יהיה אחריו, והוא שתשמע אומה אחת כולה דבר השם יתעלה, ותראה אורו עין בעין, לא נעשה כן אלא שתתחזק האמונה התחזקות שלא ישנה משנה, ויגיע לנו בו מן האמת, מה שיעמיד רגלינו באלו הזמנים הקשים וכו'. וכאשר לא מצאו [הישמעאלים] להם טענה כלל בכל התורה [לאמונתם] לא כתוב, ולא דמיון, ולא מקום מחשבה להתלות בו, אמרו, המירותם התורה ושיניתם אותם, ואתם מחקתם שם פלוני ממנה [הכוונה לשם מוחמד], ולא מצאו טענה טובה מזאת, עם היותה בתכלית הגנות והפחיתות, וביטולה פשוט להמון וליחידים, בהיות התורה נעתקה ללשון הסיריאן [סורי, הקרוי פשיטא. מהדורא מדעית מאת הר' חיים העלה, תרפ"ח], והפרסי והיוני [תרגום שבעים "ולגטה"] והלועזי [לטיני] קודם שעמד הפסול [מוחמד] מאות שנים. ועוד, בהיותה קבלה רבים מרבים במזרח הארץ ובמערבה, ולא נמצא בכולם חילוף כלל ואפילו בנקודה, וכו'.

סיכום

לב. מהימנות היסטורית מתחזקת, ככל שמספר האנשים שחוו את ההיסטוריה גדל. היסטוריה הנשענת על עדות איש יחיד שחווה איזה דבר, משענתה היא אדם יחיד. ואם שנים חוו, עדותם היא המשענה. ככל שמספר הרואים גדל, כך כח העדות גדל, ולכן היסטוריה המסתמכת על מספר גדול של רואים, כגון עשרת אלפים איש שהשתתפו באירוע מסויים, או ראו אותו, ייהפך בלי ספק לעובדה היסטורית שאין עליה עוררין. אין אפשרות שעשרת אלפים איש יספרו על דבר שחוו [וכל שכן שלא יחנכו בניהם עליו] כאשר באמת חוייתם לא היתה אלא בדמיונם. המכחיש את נשיאותו של נשיא ארצות הברית הראשון ג'ורג' וושינגטון, את קיסריותו של יוליוס קיסר, את המהפכה הצרפתית וכדומה כל שאר אירועים היסטוריים שהיו עדים להם רבים, הינו ניצב מול משימה בלתי אפשרית, לשכנע אלפי אנשים, שהם היו עדים לדברים רק בדמיונם ולא במציאות, ממילא אין זאת אלא כסלות. [הסיבה היחידה שיטען אדם כן, אינה אלא מפני רצונו שלא להאמין באיזה דבר.] כבר הזכרנו שדת ישראל נוסדה על עדות של הרבה יותר מעשרת אלפים איש, שבהערכה גסה עולה מנינם כשלוש מליון אנשים המעידים שהיו נוכחים במעמד

הר סיני [גם הם בעצמם יצאו ממצרים על ידי ניסים ונפלאות, וחיו במדבר ארבעים שנה בצורה ניסית]. והעבירו עדות זו לבניהם אחריהם, שחיו וחיים עד היום על פי עדות זו. עדות היסטורית שכזו, הינה כה עוצמתית, שאינה ניתנת לזיוף, בשום פנים ואופן, והרי היא עדות גמורה לדורות עולם.

העדות העצומה ביותר בעולם

לג. עתה ניזכר בתחילת דברינו, עדות שני אנשים מהימנים היא כה חזקה, עד שיש בכוחה להוציא להורג, וככל שירבו מספר העדים, כן תגדל כח העדות. כל עדות שנחקרה בבית משפט ועל פיה פסקו דבר, פסק הדין נכתב ונחתם בחתימת השופט, ונשמר בארכיון בית המשפט. וכשמגיע לידנו פסק זה החתום בחותם השופט, וכשברור שהינו פסק בית המשפט ואין כאן זיוף, אז אנו יודעים בוודאות שעדים העידו כנגד הרוצח, ושנחקרה עדותם, ועל כן אנו יודעים שאת הרצח ביצע הרוצח, כאשר כתוב בפסק בית המשפט. ולכן המשטרה מענישה את הנאשם כשמגיע לידה פסק בית המשפט, אף על פי שהשוטר לא היה כלל בבית המשפט, ואינו יודע על המשפט דבר. עדות מעמד הר סיני, היא העדות הגדולה ביותר בהיסטוריה, שבו העידו שש מאות אלף איש על מעמד הר סיני, שבו ראו את השם, והם חתמו את עדותם במסמך הנשמר במהימנות מוחלטת, הוא ספר התורה, המועבר מדור לדור בדיוק רב, על ידי שמירות והגנות רבות, שלא יפול בו ולא במסורת, איזו טעות או שגיאה. עדות זו היא העדות החזקה ביותר שעמדה אי פעם בהיסטוריה כולה, ועל כן עדיפה עשרת מונים ממסמך בית המשפט חתום, שבו התקבלה עדות שני עדים בבית משפט. וממילא הינה הוכחה מוחלטת לכך שיש בורא לעולם, ושהוא גילה מה חפצו מן הבריאה שברא. החפץ להרחיב ולהעמיק בהוכחת מעמד הר סיני, מוזמן לעיין במקורות שבהערה¹⁵.

15. הרס"ג בספרו האמונות והדעות (הקדמה אותיות ה, ו ובסוף ההקדמה), הכוזרי רבות בספרו על כך (מאמר א אות פ והלאה באורך, במאמר א אות מח והלאה, ובריש מאמר א אותיות יא-כו, ובמאמר ד אות יא, ובמאמר ה אות ו, ובסוף ספרו חתימת הספר מאמר ה אות כא). [ועוד לו רבות במעלת המסורת (מאמר ה אותיות ה, ו, ובאות יד כמה פעמים)]. הרמב"ם באיגרת תימן ובמורה הנבוכים (ח"ג פ"נ), הרמב"ן (בשכחת הלאוין אות ב שעל ספר המצוות), הרשב"ץ במאמר חמץ (אות קט ריש שער ב), הרשב"א בספרו מאמרי אמונה (עמ' יד והלאה ובהערה, ועמ' לא והלאה באורך ועמ' פו. הוצאת פלדהיים תש"ע) שהינו ב' מאמרים מכת"י נגד האיסלם והנצרות ובחיזוק הדת היהודית, כמו כן בשו"ת הרשב"א

(ח"א סי' ט, נדפס גם בפירושי הגדותיו ב"ב על דף עד ע"ב), ספר החינוך (בהקדמת הספר), העקרים (מאמר א, פרקים יז-כ), ספר בית אלהים להמבי"ט (שער היסודות), ספר הנצחון (סי' נט), ספר הברית (מאמרים יט, כ באורך), ספר יד קטנה (שער יב פרק יב), ספר מסילות אל האמונה לר' יוסף גבאי (פרק ב), ספר מסע אל פסגת הר סיני לרב מרדכי נויגרשל, המכתב (לאורך הספר, 2018) מאת הרב יצחק פנגר.

פרק ב

הוכחות נוספות למציאות האל¹⁶ מי ברא כל אלה¹⁷

א. היות ובחלק ההלכה (סעיף ח) הוכח שיש מצוה לדעת את מציאות ה' בהוכחות נוספות, דרכנו כאן בפרק זה בדרך זו.

16. כמו כן ישנן הוכחות נוספות למציאות האל יתעלה, אולם הארכנו די, וכדי להביאם נצטרך ספר שלם, וכבר קדמוני רבים ועשו מלאכתם נאמנה, והחפץ יראה בספריהם, בשערם ובמקומם ונראה מקום לחפץ בהרחבה:

הוכחות מנבואות שהתגשמו, ניתן לראות בספרים מסע אל פסגת הר סיני (שיחה ב) מאת הרב מרדכי נוייגרשל, ובמסילות אל האמונה (פרק ג) ובספר אנחנו לא לבד (עמ' 106 והלאה), ובספר תולדות הדורות האחרונים מאת יקותיאל פרידנר (ירושלים הוצאת ישורון תשנ"ז), ובספר המכתב (פרק ה עמ' 150 והלאה, 2018) מאת הרב יצחק פנגר.

הוכחות מתוך צפונות התורה בדילוגי אותיות, בספר המימד הנוסף מאת הפיסיקאי דורון ויצטום, ובספרו צופן בראשית (המסורה תשס"ד). גם בספרים מסע אל פסגת הר סיני (שיחה ג ובנספח ד), מסילות אל האמונה (פרק ו), ובספר אנחנו לא לבד (עמ' 200 והלאה).

הוכחות מתוך ידיעות התורה וחז"ל המדהימות, הרב זמיר כהן בהמהפך ה' חלקים, מסע אל פסגת הר סיני (שיחה ד), מסילות אל האמונה (פרק ד), אנחנו לא לבד (עמ' 154 והלאה, ועמ' 186 והלאה).

17. המקורות המדעיים למאמר זה הינם מן הספרים, אנחנו לא לבד מאת הרב עדי כהן (תשס"ח ישראל), המהפך 1 מאת הרב זמיר כהן (הוצאת הידברות תשס"ה) והמהפך 2 (כנ"ל תשע"א), מסילות אל האמונה מאת הרב יוסף גבאי (מכון אור החיים ירושלים תשנ"ח), דלות הכפירה מאת פרופ' בנימין פיין (מוסד הרב קוק, ירושלים, תשע"א).

הקדמה

הפילוסופיה במשך מאות בשנים, חקרה והוכיחה בדרכים רבות, ובוויכוחים רבים ועמוקים, את מציאות האל, וכולם בנויים על הדיון, האם העולם נברא, או שהעולם קדמון [פירוש קדמון הוא, שהעולם היה מאז ומעולם, והוא לא נברא], ואם הוא קדמון, היש יישות שמחיייה אותו, ומהי מהותה של אותה יישות. ברם על הצד שהעולם נברא, בזה פשוט וברור לכולם, שכל נברא יש לו בורא, לפי שאין שום דבר שבורא את עצמו. טענת היווצרות העולם בדרך מקרה כמעט¹⁸ ולא נשמעה בשום דור, כיון שמקריות יוצרת אי סדר ולא סדר, הרס ולא בניה. ועינינו רואות בכל פינה ובכל צעד את הסדר המופלא הנמצא בעולם. יתרה מכך, הבסיס לכל חקירה מדעית הינו הסדר בעולם, ללא הידיעה שהעולם מסודר וחוקי קבועים, לא היה שום מקום למדע, שבסיסו הוא חוקי הטבע המסודרים בתכלית¹⁹. לכן פשוט שכשאנו רואים עולם עם חוקים קבועים מסודרים ונפלאים, פשוט שיש לו מסדר, ובזה למעשה צריך לחתום את הנושא. לכן אילו בזמנם היתה להם הוכחה חותכת לכך, בזה היה נסתם הגולל על חקירה זו, שכולם היו מודים שיש בורא לעולם. היום המדע הוכיח שהעולם נברא ולא קדמון, ואם כן ממילא צריכה לצאת המסקנה הברורה, שיש בורא לעולם, הוא האלהים. לשם כך נזכיר חלק מן ההוכחות המדעיות שהעולם נברא, ובזה חסכנו מעצמנו את הטורח הרב בהבאת הדיונים והראיות הפילוסופיות העמוקות עד מאוד [ושמושגיהם קשים ולא מוכרים היום], לכך שיש בורא לעולם והוא מנהיגו [אף על פי כן להלן יובאו

18. למען הדיוק, גם בעבר נשמעו טענות של עולם נברא במקרה [רס"ג בהאמונות והדעות (מאמר א), וחובות הלבבות (שער היחוד פרק ו) הזכירו שיטות אלו ודחו אותם, גם הרמב"ם במורה (ח"ב פרק כ) הביא את דחיית אריסטו בפיזיקה (ספר ב פ"ד ופ"ה) לטענה זו], אולם הן היו שוליות, ורוב הדיונים וההוכחות הפילוסופיות, הן על האמור.

19. אילולי הסדר, כל חוקי המכניקה ותורת הכבידה, השדה האלקטרו-מגנטי, תורת היחסות הכללית והפרטית, הפיזיקה הקוונטית וכו', היו בטלים ומבוטלים. כגון, אילולי שכח המשיכה הינו חק תמידי וקבוע, שום אדם לא היה נשאר על הקרקע, אלא "ממריא" אל החלל החיצון, מימי השלג הנמסים בהרים הגבוהים, לא היו נהפכים לנחלים ומשקים את כדור הארץ, האטמוספירה היתה נבלעת בחלל, ולא היו נשארם חיים על הארץ. אילולי הסדר בטבע, לא היה טעם ליטול תרופה, גם אם נוכחו פעמים קודמות שריפאה מחלה כזו. כאמור, הסדר הינו יסוד כל חקירה מדעית.

הוכחות נוספות לעולם נברא וליוצרו]. כי כאמור, כשיש ידיעה מדעית שהעולם נברא, כל הפילוסופים היו מניחים את טענותיהם בקרן זזית, והיו ששים על עצם ידיעה זו כמוצאי שלל רב, ויודעים ממילא שאם יש עולם שנברא, בהכרח שיש לו בורא, כי כל דבר מסודר ומתוכנן מוכיח על מסדר ומתכנן, לפי שום דבר לא יוצר את עצמו, וככל שהדבר מתוכנן ופלאי יותר, כך הוא מעיד על מתכנן ויוצר חכם יותר. וכיון שהעולם בנוי בחכמה פלאית עד אין חקר, הרי זה מעיד שאין חכם כבורא העולם.

אולם במאה וחמשים שנים האחרונות התפתחה תורה חדשה, שכאמור, בשום דור לא חלמו לטעון אותה, והיא שאף שהעולם נברא, מכל מקום נברא הוא במקרה, הלא היא טענת האבולוציה. רק בדור חצוף כשלנו יכולה טענה מופקעת כזו, להשמע ועוד לדון אודותיה באורך וברוחב. [יכולים ללבוש את "בגדי המלך" (העולם נוצר במקרה) ולהתפאר בהם, ואף לשמוע את קולו של הילד הצועק "המלך הוא עירום" (שקר וכזב, אין דבר היוצר את עצמו, וכל מקריות יוצרת עירבוביה ולא סדר), ובמקום לברוח מבושה, עוד לצחוק על כך.] על כן נוכרח לדון אודותיה ולהראות שאין לטענה זו, שום כיסוי ולבוש, רק חוצפה.

לצורך כך נראה תחילה שמבחינה מדעית העולם נברא, ואחר כך נבוא לדון האם יתכן שהעולם נברא במקרה.

העולם נברא

ב. תאוריית המפץ הגדול²⁰: בראשית, בנקודה זעירה היתה אנרגיה עצומה דחוסה בצפיפות ובטמפרטורה אינסופית (תנאיה היו כתנאים השוררים בחור שחור, הוא כוכב שקרס אל תוך עצמו בגלל הכבידה²¹), לפתע היתה התפוצצות אדירה שיצרה

20. על פי הספר בראשית ברא (תקציר עמ' 17-26) מאת פרופ' נתן אביעזר מהמחלקה לפיסיקה אוניברסיטת בר אילן. ועל פי ספרו של פרופ' סטיבן ווינברג שלושת הדקות הראשונות.

21. כל כוכב אינו גוש חומר בלבד, אלא בעצם הינו מתקן פיזיקלי המייצר חום ואור במשך שנים רבות, על ידי כור תרמו-גרעיני המצוי במרכז הכוכב. כשנגמרת הפעילות הגרעינית (כל כוכב יבוא יום שתכלה הפעילות הגרעינית שבו) חיות הכוכב נגמרת, ואז כח המשיכה של הכוכב "בולע" את הכוכב לתוך עצמו, מה שנקרא "קריסה", וגורם לפיצוץ החומר של הכוכב, תופעה הנקראת "סופר-נובה", אולם בעוד השכבות החיצוניות של הכוכב מתפוצצות כלפי חוץ, הליבה שלו קורסת פנימה, כך שמרכז הכוכב קורס לתוך עצמו, ונדחס לנפח הולך וקטן,

כדור אש קדום, בו היה בריכוז רב עוצמה של אנרגיית אור, הכוללת את כל סוגי הקרינה, ולבסוף הפכה אנרגיה זו לחומר (על פי נוסחת איינשטיין, שכשם שחומר יכול להפוך לאנרגיה, כך אנרגיה יכולה להפוך לחומר). החומר היה תערובת של קווארקים וגלואונים חופשיים שהם חלקיקים תת גרעיניים. [אטומים שלמים, לא יכלו להתקיים בחום כה רב], ומאותו רגע, הוא החל להתקרר ולהתפשט במהירות עצומה, מה שאיפשר לחלקיקים חדשים, דוגמת פרוטונים וניוטונים להווצר, עד שהתארגנו בשלב מסויים לאטומים של שלושת היסודות המרכיבים את היקום, מימן, הליום וליתיום.

הראיות לתאוריה זו הובאו בתחילה בשנת 1965, כשגילו שמכל מקום אליו מפנים מקלט, קולטים קרינת רקע קוסמית אחידה [שהיא קרינה אלקטרומגנטית חלשה ביותר, בעוצמת 3 קלבין, שהוא סוג מעלות חום חלש מאוד. עד אז, לא היו מכשירים שמסוגלים לקלוט קרינה כה חלשה]. דבר המוכיח שהיקום כולו מלא בקרינה שנוצרה בראשיתו, מה שמתאים לתאוריית המפץ הגדול. בהמשך בשנות התשעים, כשסוכנות החלל נאס"א שיגרה לוויין מדעי למדוד את תכונות קרינת הרקע הקוסמית, התברר שהקרינה הינה בתחום גלי המיקרו, והיא מתאימה לקרינה של "גוף שחור". כמו כן עוד לפני כן, כשהוכחה תנועת הגלקסיות המתרחקות זו מזו, ושההתרחקות פרופורציונלית למרחקן, חוזקה התאוריה, שהרי על פיה, מזמן הפיצוץ הראשוני, החומר מוסיף ומתרחק ממקור הווצרו. כמו כן הכמויות היחסיות של הגזים מימן והליום ביקום, תואמות את הכמויות החזויות בתאוריה. גם החוק השני של התרמודינמיקה מכריח שהעולם נברא ולא קדמון ראה על כך להלן (פרק ד אות יב). כל אלו ועוד, ביססו את התאוריה המדעית, עד שכיום הינה מוסכמת על הקהילה המדעית, שכאמור העולם נברא.

האם יתכן שהעולם נברא במקרה

ג. בודאי אין אנו צריכים להוכיח שמצלמה נוצרה בבית חרושת, על ידי מתכנן אנושי מבריק, ולא שסופת הוריקן שחלפה על פני מעבדת אלקטרוניקה, עירבבה

עד שכל הכוכב נמחץ לנקודה מיקרוסקופית. ואף אם הכוכב היה גדול פי מליון מן השמש, מציאותו מצטמצמת ל"חור שחור". ההרס שבו נובע משום שכוח המשיכה שלו נשאר כפי גדול הכוכב הראשוני שהיה. לפיכך כשיעבור החור השחור ליד כוכב אחר, הוא יבלע אותו לתוכו אט אט, על ידי כח המשיכה העצום שלו.

את הרכיבים האלקטרוניים ונוצרה מצלמה משוכללת. כל אחד מבין בהגיון פשוט, ששום ספר כתוב לא נוצר מהתפוצצות בית דפוס, ושמהתנגשות ברזל זכוכית ובד ריפוד, לא נוצרה מכונית. תינוק שעירבב חומרים לא יצר אנטיביוטיקה. חתול שריקד על פסנתה, לא יצר את סמפונית בטהובן. וטיל שפגע בבית חרושת, לא יצר בואיינג 787, וכן הלאה והלאה, כל אדם יודע שכל אלו ועוד מליוני דברים מורכבים ומתוכננים שאנו רואים ומכירים, נוצרו בכוונת מכוון, על ידי יוצר חכם שתיכנן ועשאו. כל דבר שאנו רואים בו תחכום ומחשבה, מורכבות ושילוב, מכריח שיש לו יוצר.

יד המקרה עושה את ההיפך הגמור, פיצוץ גורם להרס וחורבן, ידי תינוק שבוחשות במבחנות שוברות אותם והחומר נאבד, דיו שנשפך יוצר כתמים ולא אותיות כתובות, וקל וחומר שלא יוצר טקסט חכם ובעל תוכן, וכן הלאה. ככל שהחפץ הניצב לפנינו מורכב ומתוחכם יותר, כן הדבר מוכיח על יוצרו שהינו חכם יותר.

עתה נבחן את היקום כולו, על מרחביו העצומים, הגלקסיות, וכל צבא השמים, כדור הארץ וכל אשר בו, מפלי מים ויערות עד, פסגות הרים עטויי שלג, חיות טרף ונשרי שמים, תאי החיים לרבבות סוגיהם, הד.נ.א. ויסודות החומר, שבודאי הינם משוכללים לאין ערוך מן המכונית והמצלמה הנזכרים, היתכן שכאן האדם יטמון את ראשו בחול, ויאמר שנוצרו הם במקרה, ואין להם מתכנן ויוצר. ולא רק שיטען כן, אלא שגם יחייה על פי זה? אם ברור לנו שהמחשב נוצר בידי אנוש, השכל המשוכלל לאין שיעור מן המחשב, הוא כן נוצר במקרה?! כשאנו רואים יקום מופלא ומורכב, אנו יודעים שיש בעל הבית לבירא!

גם לו יצויר, שהיתה אפשרות היפוטטית להיווצרות מקרית של איזה מוצר, האם אדם שפוי יכל לחיות על פי הנחה כזו, וכגון לטעון למוכר מכונית, שהיא נוצרה מסופת הוריקן שעברה בפח האשפה העירוני, ותוך כדי עירוב הגרוטאות, המתכות, הברגים, העצים והבדים נוצרה, ולכן יקח את מכונית ללא תמורה? כמו כן יטען למוכר בחנות, שהחנות וכל תכולתה נוצרו במקרה, ולכן יטול ללא תשלום מכל הבא ליד?! הנמשל הינו, האיננו מאמין באלהים, שחי כאן בכדור הארץ נושם שותה אוכל וכו' ואינו משלם.

פלאי בריאה

ד. כדי לחזק ולהדגיש את הדברים, עלינו להביא את כל דברי האנציקלופדיות וכתבי העת המדעיים, את כל דברי המדענים וגילוייהם, שבהם נראה כמה העולם מורכב מתוכנן ופלאי, אולם כמובן אין זה המקום. מכל מקום פטור בלא כלום אי אפשר, ועל כן נגיש דוגמה קטנה מן פלאי הבריאה, והינו תהליך יצירת העובר (על פי הספר סיור בגוף האדם-המסע שלא ייאמן, בתרגום לעברית, הוצאת נשיונל גאוגרפיק, הד ארצי, ת"א, עמ' 40-61, שנת 2000) שהינו פלא אין סופי, לאחר הפריית הביצית, התא²² מכפיל את עצמו פעמיים, כך שמתקבלים ארבעה תאים

22. אי אפשר לכתוב "תא", ולא להזכיר מעט מן הפלאים העצומים הטמונים בו. כל דבר חי [החי והצומח], מורכב מצירוף של תאים רבים, גודל התא נע בין 0.1 מ"מ ל-0.01 מ"מ. התא הוא כעיר שלימה שבה מפעלי יצור ודרכי תעבורה רבים, העיר מוקפת חומה אלקטרונית, ולה מיליוני פתחים מבוקרים, הנפתחים או נסגרים בפני חומרי גלם שונים, הנצרכים או שאינם נצרכים לתא. הפתחים נפתחים ונסגרים על פי מידע המתקבל מ"מרכז הבקרה", הוא הד.ג.א. של התא. במידה ויש צורך בחומר מסוים ובכמות מסויימת, הפתחים הרלוונטיים ישארו פתוחים עד כניסת הכמות הנדרשת בדיוק, ומיד יסגרו את השערים בפני השאר. חומר שהגיע לאחד ממיליוני הפתחים ואינו נדרש, ההוראה הניתנת מ"מרכז הבקרה" היא שלא להכניסו בשום אופן. כל החומר הנכנס נע במסלול מדוייק, המוביל אותו לאותו "מפעל" הזקוק לו לשם הייצור. באותה מידה, אך בצורה הפוכה, מיליוני השערים פותחים שעריהם מפני חומרי פסולת המגיעים אליהם מתוך התא על גבי "סרט נע", ומאפשרים להם לצאת החוצה.

בתוך התא ישנם "מפעלים" רבים המייצרים חומרים חשובים, אשר מועברים למפעלים אחרים בתא, שבהם מחברים את כל החומרים יחדיו, וגורמים את מלאכת הייצור. בין המפעלים מחברים אין ספור רחובות שבילים, ופרוזדורים המתוכננים בסדר מופתי, וכל חומר או פריט הנדרש במקום כל שהוא, מועבר מיד, באין ספור דרכים אלו, כעל גבי סרט נע. **בתא חיים אחד נעשים יותר ריאקציות כימיות, מבכל המעבדות בעולם.**

מבנה התא משתנה בין סוגי הבעלי חיים, ובין הצמחים למיניהם. כגון תא דם של נמה, שונה מתאו של העלה, או מתא דם של אדם. גם בבעלי החיים או הצומחים עצמם, מבנה התאים ותיפקודם שונה זה מזה, לדוגמה, התאים המרכיבים את המח, שונים מן תאי הלב, וכן על זה הדרך בכל האברים. יתרה כן, בתוך האברים עצמם [או בתוך כל צומח] שונים התאים זה מזה, כל אחד לתכליתו. לקבוצת תאים בעלי מכנה משותף של תיפקוד ומבנה, שמבצעים יחדיו פעולה מסויימת, קוראים רקמת תאים.

במרכז התא צפון הקוד הגנטי, המורכב ממיליארדי סימנים וקודים, ועל פיו ישק כל דבר, ולפי סימניו מופעלים המפעלים, יוצרים, לוקחים חומרים, ופולטים אחרים וכדו'. בד.ג.א. רשומים כל תכונותיו של בעל החיים, צבע העינים, צורת סלסול השיער, מבנה הגוף, צורת הפרצוף,

זהים בשלמות. כעבור 48 שעות מעת ההפריה, התאים שוב מכפילים את עצמם, ומתקבלים במעטפת הביצית שמונה תאים זהים. בהמשך מתרחש תהליך שהינו אחת החידות הגדולות הקשורות ליצירת העובר, ה"התמיינות", לפתע לוקח על עצמו כל תא תפקיד שונה להשלמת העובר, מכאן ואילך הם אינם אוסף תאים זהים, אלא בעלי זהות עצמית ותיפקוד שונה. כעבור חמישה ימים, הוא מכיל 64 תאים, ומשיל מעליו את מעטפת הביצית, ולמחרת מכפיל את תאיו, ומשתרש בדופן הרחם. מיום ה-15, מתחילים להיווצר איברי העובר, לראשונה מתחילה להיווצר מערכת העצבים, הכוללת את חוט השדרה והמוח. בהמשך מתחילים להתפתח צינורות הדם, ובמקביל מתחילות להיווצר כדוריות הדם בתוך הצינורות. בהמשך מתחיל להיווצר הלב, וזמן קצר לאחר מכן הוא מתחיל לפעום. אחר כך מופיעים העיניים, הידיים והרגליים, הפה והנחיריים ושאר חלקי הגוף. לאחר 56 ימים כבר הופיעו בעובר כל האברים החיצוניים והפנימיים, ומעתה העובר רק גדל והולך. ניקח לדוגמא התפתחות של אבר אחד, המוח, בסביבות יום הארבעים להריון, מתרבים תאי המוח בקצב של 250,000 תאים לדקה!!!, אז התאים אינם נמצאים באתרים הסופיים שלהם, מיליארדי התאים המיועדים ליצירת קליפת המוח למשל, צריכים עדיין לפלס להם דרך אל יעדם הסופי, בתוך מסה צפופה מאד של תאים שכבר נוצרו. המוח האנושי מורכב מכ-100 מיליארד נוירונים, כשלכל אחד מהם בין 10,000 ל-15,000 קשרים עם נוירונים אחרים, ובסך הכל מספרם מגיע לכ-100 קוודריליון (המספר עשר ואחריו 14 אפסים). פלא עצום הוא כיצד נבנית רשת העצבים הנזכרת של המח? כדי להמחיש את גודל המשימה, נדמיין לעצמנו מרכזיית טלפון עצומה, המנתבת את כל שיחות הטלפון שבין אמריקה לאירופה, על מיליארדי הסיבים האופטיים והמימסרים שבה, כשהיא בשלבי בנייה. והנה לנגד עינינו, הסיבים והמימסרים ושאר אביזרים אלקטרוניים, עפים מאליהם מקצה אחד אל הקצה השני, ומתחברים זה לזה, באופן שלבסוף ניצבת לפנינו

רגישות למחלות וכדו', כאן צפון המידע בן מילארדי הסימנים, שלפיו פועלים כל אולמות הייצור, ומרכזי ההרכבה של התא.

והפלא העולה על כולנה הינו, שביכולת התא להכפיל את עצמו, על כל מפעליו, רחובותיו, קודיו ויכולותיו, וליצור תא זהה נוסף. וכך אין ספור פעמים ככתוב למעלה.

בגוף האדם לבד ישנם כמאה טריליון תאים (100,000,000,000,000).

מרכזיה מתפקדת בשלמות, כשהכל נעשה מאליו בלי מפקח ומנחה. היתכן הדבר?! ברחם, העובר נמצא בתוך בועה מלאה במי שפיר שהצטברו מהפרשותיו. המזון והחמצן הדרושים לו, הגיעו אליו ממחזור הדם של אמו באמצעות השליה, ששימשה עבורו כמכונת לב ריאה דיאליזה וכבד מלאכותי!.

בשניית יציאתו לאויר העולם, העובר עובר שינויים מדהימים בכל מערכות גופו, ורק בזכותם הוא מתקיים. בכיו הראשון של התינוק מבשר שריאותיו, שהיו מושבתות במשך תשעה חודשים התחילו לפעול. בבטן האם, הגיעה אספקת החמצן לעובר דרך חבל הטבור, כך שלריאות לא היה שימוש, ולכן גם מחזור הדם דילג עליהן כמעט לחלוטין. רק 5% עד 10% מתפוקת הלב הגיעה אליהן, כאשר רוב הדם זרם בלב, היישר מן העלייה הימנית אל העלייה השמאלית, דרך פתח מיוחד במחיצה שבין שני צידי הלב. וכן דרך החיבור המיוחד שבין עורק הריאה והעורק הראשי. עתה, משנכנסו הריאות לתפקוד, יש צורך שמחזור הדם יגיע אליהן במלואו. ולכן שני קיצורי הדרך נסתמים, וכל הדם זורם במסלול ארוך יותר, ומגיע גם אל הריאות, שם הוא מתחמצן, ואחר כך חוזר אל הצד השמאלי של הלב, ומזרם אל הגוף. במקביל שני העורקים הטבוריים, שתפקידם להחזיר את הדם מן היילוד אל השליה, מתכווצים ונסתמים, כדי למנוע מדם היילוד לעזוב את גופו. הווריד הטבורי, שתפקידו להזרים את הדם מהשליה אל העובר משתהה מעט, לפני שאף הוא נאטם, כדי לאפשר לדם מהשליה לחזור אל היילוד.

בהיות העובר בבטן אמו, סילוק הבילירובין [הוא חלק מן תאי הדם שסיימו את תפקידם, ומסולקים ממחזור הדם] נעשה על ידי השליה, ומשם דרך מחזור הדם של האם אל הכבד, ואל חוץ הגוף. כשמגיע התינוק לאוויר העולם, כיון שהשליה חדלה לתפקד, הכבד שלו צריך לבצע מלאכה זו, תהליך זה הינו מורכב ביותר, ומעורבים בו אנזימים וחלבונים שונים, ואף על פי כן היילוד מבצעו בהצלחה, כיצד הוא עושה זאת? מתברר שהעובר כבר בהיותו בבטן אמו, מבצע סידרת פעולות המדמות את פעולת פירוק הבילירובין והפרשתו מהגוף, כדרך שבהגיעו לאוויר העולם, כל מרכיבי המערכת כבר מתפקדים. כמובן ישנם עוד פלאים רבים הנעשים בתינוק שהינם מדהימים, ועליהם נכתבו ספרים רבים, על מה שנודע למדע, ועוד יכתבו רבים על מה ששיג המדע, ועוד יעלמו מעיניהם רובם, מה

שלא ישיג המדע²³, אולם אין כאן מקומן.

23. המדע יודע הכל?

כדי לסלק מחשבה תמימה שעלולה לעלות, שאומנם אלה פלאים גדולים, אך בוודאי המדענים כבר עמדו עליהם, והגיעו עדי חקרם, וביארו את כולם. על כן נביא מן הירחון המדעי Science (מדע) בגיליון ה-1 ביולי 2005, בו הביא רשימה של 125 דוגמות של בעיות שהמדע טרם מצא להם פתרון, בציינם שלמעשה התאספו אצלם אלפי בעיות, אלא שמחמת קוצר היריעה, הביאו רק מקצתן. נזכיר כמה מהן הקשורות לענייננו עד מאוד. מהו הגורם שעושה אותנו לבני אדם, ומבדיל בינינו לשאר בעלי החיים? מי מפקח על הפעילות הגנטית? כיצד הגוף יודע מתי להפסיק לגדול? מהו המנגנון שמפקח על התחדשותם של איברים שנפגעו או נכרתו? התשובה לכל אלו כמובן הבורא, אותו אי אפשר לחקור בכלים המוגבלים של המדע, וממילא מובן מדוע לשאלות אלו, אין פתרון מדעי. [שאלות אלו ואחרות, באו בהרחבה בספר אנחנו לא לבד (עמ' 60 והלאה)].

יתרה מכך השאלה ממה מורכב החומר, אף שלכל אורך ההיסטוריה המדעית, המדע חוקר, וסותר שוב ושוב את התאוריות העדכניות ביותר, עדיין לא הגיע המדע עדי חקרו, פרופ' יחיאל דומב בספר אל המקורות ("ג עמ' 243 תשנ"ד) כותב, שאף אחר מסקנת המדע, שהחומר מבוסס מג' יסודות, אלקטרונים, פרוטונים ונויטרונים, שוב נתגלו הפוזיטרונים, שבאמצעותם הופיעה מערכת גדולה של חלקיקים חדשים, מיסונים מסוגים שונים, ניוטרינוס, קסי, סיגמה, למבדה, דלטה, וכו'. כיום מכירים כמאה חלקיקים כאלה וכו'. מדענים סברו שעל ידי חלקיקי יסודי חדש המכונה "קווארק", יהיה ניתן להסביר את הכל בצורה פשוטה, אולם גם הקווארק "הסתבר", והיה צורך לסווג אותו לפי תכונות שונות כמו, צבע, מוזרות, קסם וכיוצא בזה. וכיום דנים אם הוא יסודי ממש, או שגם הוא מורכב. רוב הפיסיקאים שבימינו סבורים, כי אף כאשר תיפתרנה הבעיות הללו, הרי תימצאנה בעיות אחרות הטמונות בהן. עד כאן.

פרופ' בנימין פיין בספרו דלות הכפירה (פרק ב תשע"ב) בהסבירו את יסודות הפיזיקה המודרנית ביאר, שה"חלקיקים" היסודיים, האטומים והמולקולות, הינם "קוונטיים", המילה "חלקיק" עלולה להטעות, אין שום דמיון בין החלקיק הקוונטי, לחלקיקים שאנו מכירים בחיי היום יום, כמו גרגירי חול. משום שלחלקיק הקוונטי, יש תכונות של חלקיקים ושל גלים, שהן תכונות סותרות זו את זו. כשמבצעים בו ניסויים, מצד אחד הוא מתנהג כחלקיק, ומצד שני מתנהג כגל, דבר שאינו ניתן להמחשה, או להעלותו בדמיונו של שום מדען. המושג גל מתייחס תמיד לדברים מתפשטים, מתרחבים, כמו גלי מים או גלי אוויר, כמו כן לגל אין גבולות מוגדרים, והוא תופס מרחב רב. בעוד החלקיק מרוכז בנקודה זעירה, ואינו מתפשט. המדען לא יודע להסביר, ולא מבין מהו החומר בצורה מוחשית, הוא יודע שהחומר פועל בצורה של גל, ובצורה של חלקיק, הבנה הסותרת את המוחשיות. נציג את ההבנה הפיזיקלית של החומר, גוף המורכב ממולקולות, שהם הרכבות של אטומים, שבין האטומים למולקולות פועלים שדות חשמליים ומגנטיים, כך שמחזיקים אותם יחדיו [במצב מוצק, נוזל, או גז]. האטומים עצמם מורכבים מאלקטרונים ומגרעינים אטומיים, אשר ביניהם פועל שדה חשמלי. גרעיני

אכן מי שסיבור שפלאים כאלו קרו וקורים במקרה, ללא תכנון ומנווט, יוצרך לסבור בתורת קל וחומר בדוגמאות שהובאו לעיל (בתחילת אות ג, מצלמה שנוצרה מסופת הוריקן, מוזיקה שיצר חתול המרקד על פסנתר וכו'), שגם הם יכולים להיווצר במקרה. [ומי שסיבור שאכן גם הם יכולים להיווצר במקרה, פטור הוא מקיום תורה ומצוות, משום שמקומו במוסד המטפל במקרים כשלו].

מחשבת שאינו מאמין

ה. תשובת האינינו מאמין שהתבונן ועמד על האמור תהיה, אכן, ההסתברות להיווצרות מקרית הינה חסרת הגיון לחלוטין, ברם הצד האחר הינו חסר הגיון לא פחות, והוא שיש בורא בעל יכולת בלתי מוגבלת, בעל כוחות וחכמה על אנושית ואין סופי, ואם כן הוא, איה מקום מושבו, ולמה אף פעם לא ראיתיו. קשה לאדם שלא גדל על אמונה, להאמין שיש כח רוחני שברא את העולם. ולכן מעדיף הוא להשאיר עם האפשרות חסרת ההגיון של יצירה עצמית מקרית של העולם, ובלבד שלא להאמין באפשרות "חסרת הגיון" גדולה מזו לדעתו, שישנה יישות רוחנית כבירה, אשר יצרה את העולם, ועיין כאן בהערה²⁴ שאף לו צדק החושב כן, עליו

האטומים מורכבים מפרוטונים ומניוטרונים, אשר מוחזקים זה ליד זה בכח גרעיני. מבחינה פיזיקלית כל נפח החומר נתפסת על ידי שדות פיזיקליים, חשמליים, ואילו חלקיקי החומר אינם תופסים שום נפח! הנפח של כל החלקיקים שבחומר שווה לאפס, לא נפח מזערי, אלא אפס מוחלט! אין זה אומר שהחלקיקים אינם קיימים ואינם ממשיים, הם ממשיים בממדים קטנים יותר מן המרחב ה"תלת מימדי", הם נקודות או קויים "חד ממדיים" הקרויים "מיתרים". מה שמעלה שבלי הפעלת חוקי הפיזיקה על החומר אין לחומר קיום. דהיינו בלי שאלהים מפעיל את הישות הרוחנית, שהם חוקי הטבע, על הטבע, אין לטבע קיום, ועוד עיין להלן (פרק ד אות כא בהערה) ולהלן (פרק ד אות טז).

24. גם לו עצרנו כאן, אדם העומד בפני שיקולים אלו, לפחות מכח הספק עליו לחשוש שמא יש בורא לעולם, כיון שהחלטתו שאין בורא, אינה מכח וודאות, אלא משום שהדבר נראה לו יותר הגיוני. אולם מאחר והצד השני, שיש בורא לעולם לא בטל, ולצד זה הבורא נתן תורה ומצוות, ויש גן עדן וגיהנום, אם כן ההשלכות לכך הינן הרות גורל, ויתכן שהוא מפסיד את חייו! כיון שכן, מכח הספק עליו לפחות לחשוש לצד שיש בורא, ולחיות בהתאם, לכל הפחות באופן חלקי. משל לאדם צמא מאוד שניצב לפניו משקה, ונודע לו הספק שהמשקה מורעל, האם היה שותה משקה זה? בודאי שלא, וזאת גם אם תאוותו וצמאו גדולים עד מאוד, ואף אם ההסתברות שישנו רעל הינה נמוכה עד מאוד, מכל מקום היות וההשלכה לכך שיש רעל בכוס, הינה כה הרת גורל, ורבת משמעות, שום אדם לא ישתה כוס זו. הוא הדין ובתורת קל

לשמור מצוות. ובהמשך נדחה מחשבה זו לחלוטין.

חקירת שני הצדדים, הראשון של בורא והשני של מקרה

ו. נפתח עם ראיית המחץ, שכל מי שיעיין בה יודה על האמת, ובזה נחתם הוויכוח, והוא דרך מעמד הר סיני. כבר הוכח לעיל, שהיתה התגלות אלהית על הר סיני, בה נתן את התורה לעם ישראל. ועל כך מעידים רבבות שראוהו, ועדותם הועברה אלינו בדיוק מדהים, ללא שום שינוי ותוספת. ממילא אנו יודעים שישנה יישות אלהית, ועל כן בזה נחתם הדיון. כיון שכאמור כל הצד לטעון שהעולם מקרי, נובע מכך שאף אחד לא ראה את אלהים, ולהאמין במציאותו נראה לו מופקע לחלוטין, אך כשהתברר שכן ראו אותו, וכן שמעו את קולו, והדבר ברור ללא ספק, ממילא הוכחת הבורא מתוך סדר הבריאה, הינו עוד פן חזק ועצום המוסיף על ראיית מעמד הר סיני, ומחזק את ידיעת מציאות האל, ורוב כוחו.

טועני היווצרות העולם בדרך מקרית, אינם מודעים לכך שמעמד הר סיני הוא מציאות ברורה, זאת כיון שלא חקרו אודותיו ולא עמדו על עוצמתו. בדעתם עולה שמעמד הר סיני הינו סיפור דתי עתיק ומעניין, ותו לא, ובודאי שאין לו משקל של ראייה, רק פנטיות דתית, שהסכימו עליה שלושת הדתות המפורסמות. ברם באמת כבר התבאר לעיל באורך, שכל מעיין חוקר ובודק, שיעמוד על מעמד זה, יווכח שמעמד הר סיני הינו העדות העוצמתית והאמינה ביותר שהיתה מימות עולם בכל קצוות תבל, אין עדות אחרת שניתנה אי פעם, שהיא בעלת עוצמה עדותית כזו, ולא הקרובה אליה²⁵. ממילא כשיודעים שהיה מעמד הר סיני, ובו

וחומר בנושא שלנו, שהשלכותיו כה הרות גורל. מה גם שאם יאמר האדם שעל אף האמוה, חפץ אני בהפקרות, שווה לי לקחת סיכונים. מכל מקום מה עם נפש ילדיו, מי התיר לו לגדל אותם על ברכי הכפירה, בזמן שהבסיס לכך הינו רק יתר הסתברות לדעתו שהעולם נברא במקרה. גם אם אדם ירשה לעצמו לשים את חייו מנגד מכח ספק [שזו כמובן דרך מגונה ביותר], אך להפקיר את נפש ילדיו, זה לא יתכן משום צד, רק מתוך חוסר חשיבה.

25. מדענים המכחישים יצירה על ידי בורא, שורש טעותם נובע מחוסר ידיעתם ממעמד הר סיני, אילו היו יודעים, היו מאמינים ואת כל קושיותיהם היו מתרצים בקלות, כך כתב בשו"ת הרשב"א (ח"א סימן ט) שאינו מאשים את אריסטו, בכפירתו, כי לא היתה לו קבלה, וכשם שאילו אריסטו לא היה מכיר את כוחו של המגנט, בוודאי שהיה מכחיש את מציאותו, רק אחר שידע מכח המגנט, חיפש להסביר את תכונתו המופלאה בכלים המדעיים שהיו ברשותו, וגם אם לא עלה הדבר בידו, כמובן שלא יכחיש את מציאות המגנט. כן הוא אף

נגלה השם לעיני כל עם ישראל, אז כולם יודו שהסדר הנפלא בבריאה, התחכום העצום בו, מכריח מעוד פן שישנו יוצר ומתכנן, שיצרו אף עשהו, הלא הוא ריבונו של עולם, מלך העולם.²⁶

לגבי מעמד הר סיני וכ"כ גם בחידושי הגדוהו (ב"ב דף עד ע"ב). וכן כתב הרשב"ץ במאמר חמץ (אות קט ריש שער ב). וכ"כ הכוזרי (ח"ד אות יג) לגבי המדענים מזמנם [אז היו קרויים פילוסופים], שאין להאשים אותם בכך שהתרחקו מהאמת מרחק גדול, כי הם הגיעו לידיעה האלהית בדרך ההיקש השכלי. הפילוסוף המודה על האמת יאמר למאמיני הדתות, כפי שאמר סוקרטס לעם בזו הלשון, חכמתכם האלהית הזאת איני מכחישה, אך אומר עליה שאיני מכירה. אמנם אני חכם בחכמה האנושית. עכ"ל. ועוד דיבר בזאת הכוזרי (ח"א אות יג, ובהרחבה באות סג והלאה) שאין להאשים את הפילוסופים בדעותיהם, כי היונים שמהם יצאו הפילוסופים, הם עם שלא קיבלו במסורת תורה וחכמה וכו'. וזה מחייב שלא נסמוך על חכמת אריסטו בנידונו, כי מכיון שלא היתה בידו מסורת ברורה להאמין לדברי מי שקדם לו, ולא מצא לנחוץ לחקור באופן היסטורי את שנות העולם והשתלשלות הדורות, היה מוכרח להעמיק בשכלו ומחשבתו בלבד, וחשב בשאלת הקדמות והנצחיות, וכיון שהראיות הנוטות אל הקדמות נראו בעיניו מכריעות יותר, כן הכריע. אך לו היה חי הפילוסוף באומה שנחלה מסורות מקובלות ומפורסמות, שאי אפשר לדחותן, היה טורח בראיות והוכחות לחזק את אמונת החידוש, עם כל הקושי שבזה, כשם שהחזיק באמונת הקדמות שיותר קשה לקבלה. וע"ע בזה להלן (פרק ד אות יז).

26. מי יצר את הבורא

יש המקשים, הן הוכחנו שיש בורא לעולם, מתוך הסדר הנפלא שיש בבריאה. בורא זה בהכרח שהוא פלאי עוד יותר מן הבריאה שברא. ועל כן, כשם שהוכחנו מן סדר הבריאה, על יוצרה, כן נכריח על הבורא מתוך פילאוס, שיש לו בורא. אולם כיון שכל הטענה היא שהבורא הוא היוצר, ואין יוצר לו, בזה נסתרת עצם הוכחת הבריאה מתוך הסדר המצוי בה.

כדי לענות על כך, הבה נלך בדרך זו, ומכח השאלה נסיק שיש לבורא בורא שבראו, שכן פלא הבורא מוכיח על מי שיצרו, ומי שיצר את הבורא הוא האלהים. רגע, אם כך נמשיך את השאלה על אלהים זה מי בראו, וכנזכר, ומה ענינו על השאלה? התשובה תהיה כאמור גם אלהים זה באמת אינו האלהים, ויש אלהים שמעליו שהוא האלהים, ועל כן הוא הבורא, והכל בראים תחתיו, וכך נמשיך בדיון עד אין סוף. אולם כיון שברור שיש סוף לדיון זה, על כן השכל מכריח, שלבסוף נגיע לבורא שברא והוא אינו נברא והוא האלהים באמת, וכל האחרים יצירותיו. וכיון שכל דבר שנברא יש לו בורא, ואי אפשר להמשיך עד אין סוף בחיפוש הבורא הראשון, הדבר מכריח שהבורא הראשון הינו מחוץ לגבולות הטבע, וממילא השאלה מי בראו מסתלקת. שכן בסיס שאלה זו נשען על חוקי הטבע המוכרים לנו, שבהם הטבע מכריח סופניות וגבול, ולכן עולה השאלה מי יצרו. ואולם האלהים, שבהכרח הינו מחוץ לגבולות הטבע המוכרים לנו, והיה הוא מאז ומעולם, ממילא אין מקום לשאלה מי בראו.

הוכחות נוספות למציאות רוחנית

ז. למעשה היה די בזה [במעמד הר סיני], ורק היה מקום להוסיף עוד הסתכלויות על פלאי הבריאה, על התחכום המופלא הטמון בה, על כך שכל חוקרי תבל מעולם ועד עולם, יחקרו על פלאי הטבע ולא יגיעו עדי חקרו, וקל וחומר שלא ליצירת כמוהו, וממילא כל פרט בטבע שנחקר ומתגלה, הינו עוד ראייה על יוצר ומתכנן, וכל מחקרי תבל, כולם יעידון יגידון על חותמת היצרן אשר יצרם, אף עשהם ומנהיגם. ברם חפצנו להראות יתירה מכך, ולבא מעוד פנים אל ההוכחה שיש בורא ויוצר לעולם, אף לו יצוייר שלא היה מעמד הר סיני, שבו נגלה השם לעם ישראל, ועל כן נוסיף ונדרוך עוד בהמשך לדברינו הנזכרים לעיל. לצורך הבהירות, נשוב ונזכיר את טענת הכופר, אכן סדר הטבע מכריח בורא, אולם כיון שניצבות לפני שתי ברירות להבין את בריאת העולם, או על ידי בורא, או במקריות, אף שאומנם האפשרות שנברא העולם במקרה אינה הגיונית, מכל מקום מעדיף אני אותה על פני התשובה שיש אלהים, שהיא לדעתי בחירה עוד פחות הגיונית. עיקר הקושי לקבל שיש בורא, נובע מחמת אי היכרותנו את הרוחניות, במידה ונדע, או נראה אישיות רוחנית, ממילא השכל גם של הכופר יכריח שיש בורא לעולם רוחני, מתוך עדות הסדר בעולם. לשם כך נביא סדרת הוכחות מדעיות למציאויות רוחניות, וממילא בזה הכרחנו מעוד פן את מציאות בורא העולם, עם הסדר והתיכנון בעולם המכריח שיש לו בורא. [כמובן גם עצם ההוכחות שיובאו בעז"ה, יש בהם חיזוק הדת, מצד עצמם].

מות קליני

ה. מחקרים מורים שיש לאדם נשמה! מפתיע?! הבה ונראה. מאות רבים של

כיוצא בזה כתבו הרב ד"ר יצחק רפאל הלוי עציון בחוברת "המדע והדת" (יצא בשנת תש"ז), ובספר באמונות (עמ' 73 בהוצאת אוניברסיטת בר אילן), שאומנם טבעי הדבר שניגש אל שאלת בריאת העולם לפי הכלים המוכרים לנו ושאלנו חיים על פיהם, לפי חוקי הטבע, ברם זו טעות, לפי שכשברצוני לדעת מאין באו החומר והאנרגיה, אין לידיעה זו כל אחיזה בתוך תחומי הטבע. כדי לדעת את תהליך יצירת חוקי הטבע, בזמן שאין חוקי טבע, מוכרח אני לצאת מעולם הטבע, ולהגיע לזמן בו הטבע וממילא חוקיו עדיין לא היו קיימים, וזמן זה אינו ניתן לחוקרו בכלים מדעיים, המושתתים על חוקי טבע. עד כאן. ועוד עיין בזה להלן (פרק ה אותיות יא, יב, יד).

אנשים שחוו מוות קליני נחקרו על ידי מדענים, ממחקריהם עולה, שחוויה זו חוו מליוני בני אדם! ותוכנה הינו, בעת הפטירה הרגישו שהם יוצאים מן הגוף, ורואים את גופם מוטל במקומו [אוטוסקופיה]. להם עצמם היה גוף, אולם הוא היה שונה מהגוף הגשמי הרגיל, היה זה גוף רוחני שקוף, שקשה לתארו, כיון שאין בעולם הפיסי תופעה דומה. מעבר הנפש במנהרה אפילה. ראיית קרובים וידידים שנפטרו מככה. פגישת אור גדול שאינו ניתן לתיאור בכלים המוכרים לנו, שהיא ישות שופעת אהבה ללא קץ. דרכי הדיבור נעשים במחשבות בלבד. מעבר תהליך חייהם בתמונות מהירות חדות וברורות.

נזכיר חלק מן החוקרים ומחקריהם שהעלו את האמור, ריימונד מודי ד"ר לפסיכיאטריה באוניברסיטת וירג'יניה בספרו החיים לאחר החיים (תורגם לעברית בהוצאת עדן 1986, על הספר נערכה כתבה במעריב 4.2.87) ובספרו האור שמעבר. ד"ר אליזבת קובלר רוס, פסיכיאטרית בעלת שם עולמי, בספרה על מיתה ומוות. פרופ' קנת רינג לפסיכולוגיה, בספרו החיים בתוככי המוות. ד"ר ג'ורג' ריצ'י נשיא אקדמיית ריצ'מונד לרפואה, בספרו חזרה מן המחה. הפסיכולוג קארלוס אוסיס מההתאחדות האמריקנית למחקר פסיכולוגי, בספרו בשעת המוות. ד"ר מוריס ראולינגס קרדילוג מאוניברסיטת טנסי, בספרו מעבר לסף המוות. הספר בספיריטואליזם מאת ח. גולדגרט, והספר בחיים לאחר המוות, מאת סגוט רוגו. כמו כן נושא זה בא בהרחבה עם ציטוט הנחקרים ודרכי אימות דבריהם, בספר מסילות אל האמונה מאת הרב יוסף גבאי (הוצאת ישיבת אור החיים ירושלים פרק השארת הנפש) ובספר אנחנו לא לבד מאת הרב עדי כהן (פרק תעלומת נפש האדם) ובספר המהפך 1 (עמ' 204 והלאה פרק המוות חדלון?, ובעמ' 212 והלאה בפרק חיים לאחר החיים). ובספר האמת היחידה מאת הרב יוסף שעשוע (פרקים א, ב מכון חן החיים תשנ"ז).

רגסיה- גלגולי נשמות

ט. נסיגה היפנוטית לגילגולים קודמים, כלומר היפנוט עמוק שבו המהפנט מוביל את המהופנט לחוות ולספר על עברו, עד לגילגולו הקודם, ואף לגילגולים קודמים. כגון פרופ' זאב קולמן בספרו *We Are Born To Be Together Again*, גם הספר מפגשים עם העבר על החוקר ז'ו קיטון, כמו כן אדגר קייסי בספרו המקיף על ריגרסיה הקרוי *Sleeping Prophet Jess Stren* הספר של מורי ברנשטיין בעקבות בריידי מרפי (תורגם לעברית, ובראשונה פורסם בשנת 1956), אז פורסמו ממצאיו

בעיתונים. גם ארנולד בלוקסם ערך מחקרים רבים על כך, עד שה-בי. בי. סי. ערכו על עבודתו סרט דוקומנטרי. כמו כן הסופר הבריטי פיטר מוס בספר מפגשים עם העבר, מתעד את חקירותיו של ג'ו קיטון על הגרסיה. כמו כן ישנם עוד מחקרים רבים בנושא, ראה בספר המהפך 1 (עמ' 250 והלאה), ובספר מסילות אל האמונה (פרק השארת הנפש עמ' 326 והלאה).

גלגולי נשמות

י. ד"ר איאן סטבינסון פסיכיאטר ופאראפסיכולוג מאוניברסיטת ווירג'יניה חקר את גילגולי הנשמות במשך כ-30 שנה, מחקריו התפרסמו בארבעת ספריו, בהם מבול עובדות על גילגולים שחקה, חקירותיו התמקדו בילדים דוקא [זאת משום שבילדים ניתן לוודא שאין רמאות], תוכן הדברים הינו, חקירת ילדים שלפתע החלו לספר על חיים קודמים שהיו להם, היכן חיו, למי היו נשואים וכדומה. לאחר מכן בודקים אם היו קיימים האנשים שסיפרו אודותיהם, או אם הם חיים עתה. כמו כן בודקים את המקום שהם סיפרו שגדלו בו, האם קיים, והאם תיאוריהם עולים בקנה אחד עם המציאות. אחר שבדקו מצאו שהכל כדבריהם, בחלק מן המקרים אף יכלו להביא את הילד לביתם הקודם, והם הכירוהו כאילו גרו שם שנים, יתרה מכך גילו את מסתרי, כגון מטמון שהסתירו וכדומה. כמו כן העיתונאי האנגלי גי ליון פלייפר בספרו The Unknown Power חקר את ממצאיו של הפאראפסיכולוג הרנאני אנדראדה מאמריקה הדרומית, כשילדה מסאן פאולו החלה לדבר איטלקית, ונזכרה בחייה הקודמים, בה היתה ברומא. גם מחקרו של ד"ר ג'ים ב. טאקר (Scientific Explorataion 14(4):571-581, 2000) שנערך עם 799 ילדים שטענו שהם גלגול של אדם נפטר. כמו כן פורסמה כתבה בידיעות אחרונות יום שלישי ו' אייר תש"ן 1.5.1990 על כך. ראה כל זה בהרחבה בספר המהפך 1 (עמ' 240 והלאה), ובספר מסילות אל האמונה (פרק השארת הנפש עמ' 318 והלאה). ובספר המכתב (פרק ט, 2018) מאת הרב יצחק פנגר.

מדיומים

יא. מדיום, פירושו איש או אשה, שנשמות חיצוניות מתלבשות בהם ודרכם מדברים עם הנוכחים כשהם שומעים את קול הנשמה, ולא את קולו של המדיום. מחקרים רבים נעשו על מדיומים, לוודא שאין זו רמאות, על ידי חקירות רבות והצלבת

מידע, שבשום פנים לא יכל המדיום לדעת אודותיו, והמדיום גילהו. תחילת חקירת המדיומים החלה בעקבות הדווח ששלח פרופ' ויליאם ג'יימס בפסיכולוגיה מאוניברסיטת הארוורד, אל האגודה לחקר העל חושי בלונדון, על אמינות המדיום גב' ליאונורה פייפר מבוסטון. דווח זה הוביל את ד"ר ריצ'רד הודגסון לחקירת גב' פייפר במשך 18 שנים. במסקנה כתב, עכשיו אין לי ספק שהדברים שהזכרתי לעיל הנם אמת ממשית, הנשמות הן, כפי טענתן, אנשים הממשיכים לחיות אחרי השינוי הנקרא מוות. הם התקשרו אתנו, הנקראים "אנשים חיים", בעזרת תווך גופה הנרדם של גברת ליאונורה פייפר. גם בספר השארת האדם של הפיסקאי אוליבר לודג', מחשובי האגודה לחקר על אנושי, בשנת 1889 באנגליה, חקר אודותיה וסיכם את דבריו בזו הלשון, סדרה של פגישות עם גברת פייפר, שכנעו אותי, שהמשך חיי האדם אחרי פטירתו הם עובדה. נשמות בעלי כוח שכלי התקשרו אתנו מתוך הכרה. ההשערה שהכוחות השכליים המתקשרים אתנו, מרצונם ובמאמץ מצדם, הם נשמות בעלי אישיות, היא ההשערה ההגיונית ביותר, והיחידה המסבירה את כל העובדות. עכ"ל. העובדות כמובן מתוארות בספר בהרחבה. כל זאת בהרחבה בספר המהפך 1 (עמ' 247).

דיבוקים

יב. דיבוק הינה נשמה חוטאת, שנכנסה בגוף אדם חי, ומשתמשת בכח הדיבור שלו. כשמדברים עמה, האדם מאבד את הכרתו, וקולה נשמע בקול אחר מקולו של האדם שהיא מתארכת אצלו. פעמים רבות הנשמה מספרת באיזה עוון קיבלה עונש זה, וגם פרטים נסתרים על בני האדם. ישנן עדויות רבות על דיבוקים שדיברו עמהם והצליחו או שלא, לסלק אותם, והם עדויות החתומות מפי הרואים עצמם, כגון בספר תולדות האר"י, החוקר הרב מאיר בניהו הדפיס מכתב יד מהרח"ו קונטרס אלה תולדות יצחק, וכת"י זה הינו תמצית ספר שבחי האר"י (נדפס גם בספר שבחי האר"י בהוצאת אהבת שלום באותיות מודגשות לאורך הספר). שם מעיד מהרח"ו על מעשה שהוציא הוא דיבוק. כמו כן בשבח"י מהרח"ו, וכן בספר החזיונות מעיד כהנה וכהנה על דיבוקים שהוציא בפועל (כגון ח"א אותיות כב, כד, כה, ובח"ב אות לה, ובח"ה אות יח). גם בספר שלשלת הקבלה (דף פו), עדות פגישתו עם דיבוק בשנת של"ה בפיררה שבאיטליה. כמו כן עדויות רבות הובאו בספר שומר אמונים (ראטה, ח"א מאמר עניני גלגולים עמ' קמא והלאה באורך רב, וגם בח"ב מאמר

שכר ועונש פרק יא והלאה). כן נמצא מכתב ידו של הגאון רבי אליהו דושניצר על הדיבוק בשטוצ'ין (נדפס בספר לב אליהו עמ' 23), וכן סיפר ר' אלחנן ווסרמן ונדפס בספר אור אלחנן (עמ' עד והלאה) מעשה הדיבוק עם החפץ חיים, כמו כן הספר רוחות מספרות להגאון רבי יהודה פתיא (נדפס בספרו מנחת יהודה, כגון עמ' 143 והלאה), על דיבוקים שהוא הוציא. גם בספר האיש על החומה (חלק א עמ' 345) עדותו של רבי חיים זוננפלד על התגלות בגוף שחוו, ובספר המהפך 1 (עמ' 222 והלאה באורך), ועוד שם (עמ' 280 והלאה) אודות חוט הכסף הרוחני שבאדם, לפי מחקרים מדעיים. ובספר האמת היחידה (פרקים א-ג,ו) מעשים רבים מפי ספרים על דיבוקים וגילגולים. וכן בספר מסילות אל האמונה (פרק השארת הנפש עמ' 309 והלאה, ועמ' 331 והלאה). כמו כן לפני כעשרים שנה, המקובל הצדיק רבי דוד בצרי שליט"א, הוציא דיבוק, והמעשה מתועד בהסרטה שניתן להשיגה בישיבתו ישיבת השלום רח' תחכמוני 1 ירושלים.

מיהו אני?

יג. בספר למעלה מן השמש (חלק 14 עמ' 8) הביאו את תוצאות מחקרו של ד"ר ווילדר פנפילד, מגדולי הנויירולוגים בעולם, ומייסד המכון הנויירולוגי במונטריאול קנדה, במחקרו הוא הזרים זרם לקליפת המח במקום שמפעיל את היד, ואז הרים החולה את ידו. כשהזרים זרם לאיזור המפעיל את הגרון, השמיע החולה הברה. אולם הפלא היה, כשנשאל החולה מדוע השמיע קול, או הרים את ידו? התשובה היתה, לא אני הרמתי את ידי, אלא אתה הרופא. כיון שכשהאדם עצמו חפץ להרים את ידו, רצונו גורם להפעלת זרם חשמלי בקליפת המוח שמפעילה את היד, אם כן מדוע ענה החולה שלא הוא הרים את ידו, הרי מוחו שלו הורה להרים את היד? המסקנה הבלתי נמנעה הינה, שישנה ישות רוחנית לאדם, שהיא המורה למוח לפעול, ולכן כשהרופא הזרים את החשמל, אמר החולה, שהרופא הרים את היד. כמו כן בספר המהפך 2 (עמ' 138 והלאה) הובאו מחקרים אחרים של ד"ר פנפילד בספרו מסתורי המח (פרינסטון 1975), כגון העובדה שלא נמצאה עד כה שום פעולה מוחית עצבית הקשורה לחשיבה, מה שמוכיח שהחשיבה אינה פעולה מוחית אלא חיצונית לה, דהיינו נעשית בנשמה. ועוד ראיות רבות אחרות, מה שגרמו לו להסיק בספרו (עמ' 78-80) "משהו אחר נמצא בין החושים והמכניזם המוטורי, במוחנו יש לא רק מרכזייה, אלא גם מרכזן המפעיל אותה."

נתבונן מעט, האדם שונה מכל יצורי האדמה, בכך שיש לו רגשות, כגון אהבה, שנאה, כבוד, כעס, בושה, מוסריות, כו', כיצד נוצרים רגשות אלו? האם מחמת גוף האדם? נתבונן בגוף האדם, ונראה שבכל חלקי הגוף ואבריו אין להם שום רצון, המקום היחידי שאפשר לתלות בו את הרגשות, הינו המח. אולם גם במוח, מי חש את הרצונות והמחשבות, האם חתיכת הבשר? הרי הרגשות רוחניות, והבשר גשמי, ואיך גשם יחוש רוח? שאלה זו גורמת למטריאליסטים כאבי בטן. ואם סבור אתה כי בודאי יש להם תשובות רבות מדעיות לחלקי המח המפעילים רגשות, הנה לך ממצאי הירחון המדעי Science (-מדע, גיליון ה-1 ביולי 2005) שם הביאו רשימה של 125 בעיות שהמדע טרם מצא להם פתרון, בציינם שלמעשה התאספו אצלם אלפי בעיות, אלא שמחמת קוצר היריעה, הביאו רק מקצתן. נביא כמה מהן, ונבין מדוע אין פתרון מדעי לבעיות אלו, כגון, מהו הבסיס הביולוגי של הכרה אנוש, כלומר מי חש כאב, האם בשר המוח? מיהו "אני"? מהו הבסיס הביולוגי של התמכרות לסמים? איזה חלק מהאישיות שלנו תלוי בהשפעת הסביבה, ואיזה תלוי בגנים? באיזה אופן נובע המוסר האנושי מהפעילות המוחית שלנו. [שאלות אלו ואחרות, באו בהרחבה בספר אנחנו לא לבד עמ' 60 והלאה]. כך גם פרופ' אברהם שטיינברג באנציקלופדיה רפואית הלכתית (ח"א מבוא ב' עמ' 50) כתב, המדע איננו מסוגל להסביר את התודעה אנושית, את עולם החשיבה, ואת מערכת הערכים. היווצרות התהליכים הרוחניים, הם מעבר לכל השגה של המדע. שכן עובדות ונתונים פיסיקליים-כימיים מדעיים, **אין בהם** כדי להסביר תהליכים אלו. לא רק שלא ניתן להבין את המוחות המבריקים של חכמי ישראל וחכמי אומות העולם, אלא **אפילו הנאה רוחנית רגעית, שחש היצור הנמוך והפשוט ביותר, היא מעבר לתחום ההשגה המדעית.** עכ"ל. לתמימים התולים עיניהם במדע הכל יכול, בסוברם שבודאי להם יש תשובות, מיהו אני, ומיהו החש. הנה לפניכם תוצאות המחקרים המדעיים, כולם מודים ואומרים או שאיננו יודעים, או שיש נשמה. והתשובה באמת לכל אלו היא כמובן מה שמחקרים אחרים [הנ"ל] מגלים, שלאדם ישנה נשמה, ובה מקורות כל אלו.

אתה הראת לדעת כי מציאותן הרוחנית של הנשמות הוכחה מדעית מפנים רבות ומגוונות, מה שמוביל אותנו אל הידיעה שלא רק גשם ישנו בעולם, אלא ישנם עולמות רוחניים חיים וקיימים. ממילא בזה נסתרת טענת הכופר המעדיף אמונה

ביכולתו הבלתי מוגבלת של המקרה, אפילו שהדבר זר ומוזר, על פני האמונה בבורא רוחני, כיון שחיים רוחניים נראים לו עוד יותר מוזרים מהאמונה בכוחו של המקרה. ואחר שהוכח מדעית שנשמות חיות וקיימות, לא זר ולא מוזר לדעת שיש כח רוחני לעולם בראותינו את פלאי תבל המוכיחים על בורא ומתכנן בעל חכמה אין סופית, ורק האמונה בכח המקרה נשארה זרה ובלתי אפשרית. להלן בפרק ד נשוב אל ההוכחות למציאות האל, ובפרק הבא נבא אל השגחת ה' בעולמו והנהגתו.

פרק ג

השגחה

א. כיון שנתבאר לעיל בחלק ההלכה (סעיף ב) שלדעת יש ראשונים, האמונה בהשגחה היא חלק ממצות האמנה במציאות האל, לפיכך עמדנו כאן לבאר את דרכי ההשגחה העליונה, כי הנראה למראית העין שהרע גובר בעולם [והיא קושית צדיק ורע לו רשע וטוב לו שעסקו בה בכל הדורות], ולכן נראה העולם כאילו חס ושלום אין לו משגחה, ואינו מובן להיכן העולם מובל ומהי תכליתו²⁷.

27. כך הרמח"ל פותח את ספרו דעת תבונות, שידיעת ההשגחה היא מעיקרי אמונתנו, וחיב כל אדם לרדוף אחריה כל אשר תשיג ידו, כנאמר (דברים ד, לט) והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים. לפי שההשגחה והשכר והעונש בעולם הזה צריכים הסבר וביאור כדי שהשכל ישקוט בהם, אחר ראות העין את העולם כאילו אינו מושגח ח"ו, ע"ש. ובאדיר במרום (עמ' פה) כתב וז"ל, ואפרש לך סוד האמונה הזאת, כי הנה כתיב אל אמונה ואין עול (דברים לב, ד) והוא כי הקדוש ברוך הוא, הוא מנהג את עולמו בכמה גלגולים עמוקים, והכל באמונה לתת לכל אחד לפי מעשיו ממש, ונמשך מראשית הכל, כי שם הקדוש ברוך הוא בעולם צד הקדושה וצד הטומאה, זה לעומת זה, וביניהם שם כל ענייני העולם, להיות שולטת או זו או זו לפי המעשים. אך הכוונה היא לנהוג הדברים בהנהגה כל כך עמוקה, שאי אפשר להשיגה אלא הוא עצמו [כוונתו להגיע עדי חקרה, אי אפשר רק לבורא], ובה סוף סוף יחזור כל רע לטוב, ותהיה הממשלה לקדושה לבדה. והנה זאת היא אמונתינו הקדושה אנחנו בני ישראל, אשר אין מאציל אלא אחד, הוא לבדו עשה את הכל, ושם התפשטות ספירות קדושה, וכנגדם עשה מדריגת הרע, והוא המנהיג לבדו אדון יחיד, להחזיר כל הרע להשתעבד לעבודת קדשו, ואין גם אחד עושה דבר זולת רצונו. ואע"פ שנראין הדברים קשים וזרים להבין דרכם, כי דרך רשעים צלחה, והצדיקים בשפל ישבו. אך הכל ינהיג בהנהגה נאמנה להשיב דבר על בוריו, וכל טוב יהיה נשגב לבדו בלי תערובות רע, ואין שום דבר בעולם נעשה לרע לבריות, רק הכל לטובתם מאת המאציל היחיד ב"ה אשר אין זולתו. עכ"ל המופלא.

תכלית בריאת העולמות להשיג שלימות

כדי לבאר את דרכי ההשגחה הפרטית, מוכרחים לעמוד על תכלית הבריאה שלשמה ה' נתן את הבחירה, ולצורכן ה' מנהיג ומשגיח על העולם שלפנינו בדרך הנראית לעינינו.

תכלית בריאת האדם היא: רצון ה' לתת לאדם את שיא ההנאה שהוא יוכל לקבל לזמן אין סוף [דעת תבונות (ח"א אות יד) דרך ה' (ח"א פ"ב וריש ח"ב וח"ד פ"ד אות א) ובשו"ע המדות יחוד ה' (מוסר סימן א)], תאר לעצמך שהיתה ניתנת לך האפשרות להעניק לבנך, את כל הטוב שיעלה בדמיוןך, ואין לך שום הגבלה, מה תעשה, איזה דברים תעניק לו? בוודאי תיתן לו בריאות, חיים ארוכים כסף וזהב כבוד וממשלה. וביתר מחשבה תעניק לו יראת שמים מדות טובות חכמה וכדומה. והנה יתירה מכך חפץ ה', להעניק לנו את כל הטוב שיכול לבא אלינו, שנהנה במקסימום שאנחנו יכולים להנות, כפי שרק האלהים יכול לתת לנו, ללא שום הגבלה וללא שום מעצור. וכיון שהוא אלהים ולא בן אנוש, הטוב שהוא רוצה ליתן לנו, גדול עד בלי די מהטובות הנזכרות שאתה היית נותן לבנך, לו היה יכולת בידך, והטוב הגדול הזה שהשם רוצה להעניק לנו, היא ההנאה בעולם הבא. הנאה זו היא הדביקות שם בבורא יתעלה, וככל שהאדם ידבק יותר בבורא, כך תגדל הנאתו יותר. והנאה זו היא גדולה לאין ערוך מכל ההנאות שאנו מכירים עד אין ערך ואין שיעור, עד שחז"ל אמרו (ברכות לד ע"ב) כל הנביאים כולן לא נתנבאו אלא לימות המשיח, אבל לעולם הבא, עין לא ראתה אלהים זולתך, דהיינו שאת ההנאות שבעולם הבא, שום נברא, אף מלאך, אינו יכול לשער. ובמשנה באבות (פ"ז מי"ז) אמרו, יפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא יותר מכל חיי העולם הזה. והנה כאמור ההנאה היא הדביקות בבורא, והדרך להשגת הדביקות היא כאן בעולם הזה, על ידי עשיית רצון ה' במצוותיו, וכל המוסיף בהם, דבק יותר, ובמצוות עצמם ככל שעושה יותר לשם שמים, יותר מתוך אהבתו יתעלה וכו', כך דבק יותר בה'. [ראה בכל זה בדרך ה' (ח"ד פ"ג) ובדעת תבונות (ח"ב אות ד והלאה) ובשו"ע המדות יחוד ה' (עמ' תקמא והלאה) מפי ספרים, ושם נתבאר שמושג הדביקות הוא עמוק יותר, והוא גילוי יחודו יתעלה, הסובב את כל הבריאה, עיין שם].

בחירה

ב. וכיון שה' שלם בשיא השלימות, וחפץ להעניק לנו את מקסימום ההנאה שניתן לנברא להשיג, לכן לא שם אותנו הישר בעולם הבא דבוקים בו, כי בזה לא נשיג את שיא ההנאה, אלא על ידי שהאדם בעצמו יבחר להיות טוב ולהיות דבק בה' מתוך רצונו, ולא מתוך הכרח, בזה ידבק בה' ביתר שאת וביתר עוז, ובזה ישיג דביקות הרבה יותר גדולה לה', כי בזה הוא השיג את מעלתו והיא לא ניתנה לו במתנה, וכמו שאף אחד אינו מעריך רובוט שעושה מלאכתו בדיוק רב, בזריזות וביעילות, ואילו אדם שעושה כן מוערך היטב. כזה הוא ההבדל שבין אדם שהשיג שלימות, לבין אם הוא קיבל את השלימות, האם הוא "רובוט" או "בן אדם". גם בזה ידמה לה', כמו שה' "בוחר" להיות טוב, כך האדם בחר להיות טוב, ולפיכך יהיה דבוק בה' ביתר שאת, ובזה תגדל הנאתו בעולם הבא, לאין ערך ושיעור [ועוד ראה כאן בהערה²⁸]. לפיכך הושם האדם בעולם הזה עם אפשרות בחירה לטוב ולרע, ובבוחרו טוב ישיג דביקות בה' ולהיפך להיפך, ובעולם הבא לפי גודל הדביקות כך גודל

28. וכפי שכתב בדרך ה' (ח"א פ"ב) שכיון שחפץ ה' להעניק את שיא ההנאה שיכול נברא להשיג, לא יסתפק בנתינת הנאה, גם אם היא עצומה בתכלית, רק בנתינת שיא ההנאה שניתן לנברא להשיג. ובהמשך (ח"א פ"ג) שאם האדם היה מוכרח במעשיו לבחור בשלמות, לא היה בעל השלמות, אלא מי שהכריחו, וכוונת ה' שהאדם יהיה שלם, לא היתה מתקיימת. וכ"כ השומר אמונים (אירגאס, ח"א אות מא) וז"ל, תכלית הבריאה היתה כדי להיטיב לזולתו, כי הוא הטוב הגמור ומטבע הטוב להיטיב, וא"כ אם הוא יכול להטיב באופן יותר נאות ממה שהוא העולם הזה, ולא עשה כן, נמצא דאינו טוב גמור ושלם, שהרי מונע הטוב ומקמץ ידו מלהטיב כל מה שיכול להטיב, וחלילה לאל מזה החסרון. עכ"ל. היוצא מדבריהם, שהעונג הצפון לצדיקים בעולם הבא היא ההטבה המקסימלית שהבורא יכול לתת לנבראים, כי ה' הוא מקסימום הטוב ומעניק מקסימום טוב שניתן להשיג. [ואין להקשות, איך יתכן שיש גבול ליכולת ה', כי אין זה גבול ביכולת ה', אלא הגבול הוא בנבראים כמה הם מסוגלים לקבל, וכשם שאין זה חסרון בה' שאינו יכול לעשות משולש שהוא מרובע, משום שאין דבר כזה משולש שהוא מרובע. אמנם בעל יכולת אין סופית יכול להפוך משולש למרובע וכיוצא בזה, אך גם הוא לא יוכל לעשות משולש שהוא עצמו מרובע. והסובר שזה חסרון, החסרון היחידי הוא אצלו שלא הבין שזה לא יתכן, בסוברו שהכל יכול ה' לעשות גם דברים בלתי אפשריים. ומש"כ הרמח"ל בדוכתי טובי שה' ברא את העולמות עם גבול ולא לפי כל כוחו (ראה דעת תבונות סי' כו, נב, ובכללים ראשונים כלל ב, ובקל"ח פתח כד) היינו כי אם היה בורא בכל כוחו היינו חסרים את השלימות ואת הדביקות ודו"ק. וראה עוד בזה בשו"ע המדות חלק יחוד ה' (עמ' תקכ והלאה)].

השכר, ככל שהאדם דבק יותר כך יהנה יותר. [אף שהתכלית היא השלימות, מ"מ ינתן שכר לכל אחד לפי מעשיו, כמו שהוא יסוד הדת (דעת תבונות (סי' קסח), מסילת ישרים (פ"ד ד"ה אך לפחותים מאלה)).] וכך כתב בדעת תבונות (ח"א סי' קנח) שהנשמות קודם רדתן לעולם הזה, הן דבוקות בה' "ונהנות מזיו שכינתו", ברם עם החסר האמור, כי לא השיגו שלימותן מצד עצמן, ולפיכך יורדות לעולם הזה להשיג את השלימות על ידי הבחירה כדי להשיג את שיא ההנאה, ע"ש. וכן כתב בדעת תבונות (ח"ב אות ד והלאה).

העולם הזה עולם ההסתר

ג. כיון שהדרך להשיג את שיא ההנאה [היא השגת השלימות שתשיג את הדבקות], על ידי בחירה ולא ממתנה ממרום, לפיכך לצורך הבחירה, יצר ה' את העולם הזה, בו ה' נסתה, כי לא רואים את הבורא, ועינינו רואות רק גשם מכל הסובב, גם האדם מרגיש בעולם הזה שהוא השולט, שעל פי בחירותיו מצליח או להיפך, ומעוד בחינות רבות ההסתר נמצא בכל פינה, בזמן שהאמת בפנימיות הדברים ואמיתותם היא שה' מחיה הכל, אף אמיתות כל הגשם הסובב אותנו היא החיות שהבורא מחייה אותה, ואילו יפסיקה, תעלם המציאות לחלוטין (ראה שו"ע המדות יחוד ה' מוסר סימן ב מפי ספרים). בעולם הסתר זה, עומדות לפני האדם נסיונות העולם על חלקיהם, התאוות לסוגיהם, חשקיו ומאווייו, ומאיך שכלו ונשמתו עומדים לעשות רצון קונו, ועל האדם לבחור בטוב ולא ברע, ובבוחרו טוב ידבק בבורא, ובבוחרו רע חס ושלום, להיפך.

ה' ברא את העולם הזה על ההסתרים שבו, כדי שתהיה אפשרות בחירה בין הטוב לרע, שאילו היינו חשים כאן בעולם הזה, בעולם ההסתר את הבורא, כגון לו היינו מרגישים שמי שמחייה את הספר אשר אתה קורא, הוא הבורא, והמחייה את ידיך המחזיקות את הספר, ואת הקרקע שעליה רגליך דורכות וכו' וכו' כל הסובב אותנו, הוא אבינו מלכנו, היינו "רואים" את השם בחוש, אז לא היתה אפשרות להמרות את פיו, מתוך התשוקה לעשות רצונו, בראותינו את אבינו בוראנו לידנו. ולפיכך למלאכים אין בחירה, לא משום שאינם יכולים להמרות פיו יתעלה, אלא מפני שאינם רוצים בשום אופן להמרות פיו, מתוך התשוקה לעשות רצונו. דרך משל בן האוהב את אביו עד מאוד, ומעייניו וליבו לרצותו בכל דרך. האם יש לו בחירה להכות את אביו? התשובה היא לא, אע"פ שמבחינת המציאות הוא יכול להכות

את אביו, אך אין לו "בחירה" עשות זאת, כיון שאינו מוכן לעשות זאת בשום אופן שבעולם. בדרך זו היא הבחירה בעולם הזה, שאילו היינו "רואים" את ה', לא היתה אפשרות בחירה לפנינו לעשות רע, רק היינו משתוקקים לעשות רצונו. [וכמש"כ הרמח"ל בדעת תבונות (ח"א אותיות מ, מג, קע. ובח"ב אות לב) ובאדיר במרום (עמ' לד, תנה, תנח מהדו' פרידלנדר). ועוד שלמלאכים אין בחירה בקל"ח פתחי חכמה (פתחים מט, פא, צג, קלז)].

זה לעומת זה

ד. ביתר עמקות, לצורך הבחירה ברא ה' שתי מערכות, מערכת של קדושה שהוא עומד בראשה, ומערכת של טומאה הנקראת סטרא אחרא, שמטרתה לנגח את רצון ה' ולהחטיא את בני האדם [גם את מערכת הטומאה ה' מחייה, וכן כשפים שנאמר עליהם שהם מכחישים פמליה של מעלה, חיותם מהבורא, כמו שכתב בדרך ה' (ח"ג פ"ב) דעת תבונות (ח"א סי' לו) קל"ח (פתח ל) שערי קדושה (ח"ג שערים א,ב) וזהו סדר השתלשלות העולמות בתורת הסוד וכבסמוך, וגם זה מבואר מהאמור לעיל שכל העולמות על כל חלקיהם חיותם מהבורא]. כשהאדם חוטא, הסטרא אחרא מקבלת שלטון, לפי שבחטאים היא מקבלת יותר כח, ולפיכך הרע גובר בעולם, וככל שגוברים החטאים גובר שלטונה. וחפצה הוא לשלוט לגמרי ללא תלות בבורא, להתנתק מה', ולשלוט על העולם, לפיכך היא נקראת סטרא אחרא. ואילו רצון הטומאה היה להחטיא את האדם כדי לעשות את רצון ה', היתה קדושה, אך כיון שרצונה בשלטון עצמי, לפיכך היא טמאה. [ואע"פ שאין למלאכים בחירה, ככתוב בדוכתי טובי וכנ"ל (סוף אות ג), מ"מ מקום לטעות בהבנה, יש אף למלאכים, כמו שביאר בדעת תבונות (ח"ב אות כח והלאה) שאע"פ שאין למלאכים בחירה, אך מקום לטעות מחמת חוסר הבנה בהירה יכולה ליפול בהם, ושמכח טעות הבנתם יעשו דבר לא נכון, וזו טעות הסט"א בסוברה שיש לה אפשרות למרוד בה' ולהשיג שלטון עצמאי ללא הבורא, ולכך היא חותרת, ואילו היתה רוצה להחטיא בני האדם כדי למלא את רצון ה', היתה מלאך קדוש, ע"ש].

השתלשלות חיות העולם

ה. ה' הוא היחידי המחייה את כל העולמות על כל פרטיהם דרך השתלשלות, תחילה את הקרוב אליו, הם הנשמות, ודרכם מחייה את המלאכים, ודרכם את

הטומאה, ודרכה את כל העולם הזה (שערי קדושה ח"ג שער ב, ראה גם בדרך ה' ח"א פ"ה א, ח וח"ג פ"ב ח ובאדיר במרום עמ' פה), כך היא השתלשלות העולמות עד עולמנו הגשמי ה' מחייה הכל, ה' מחייה את הנשמות ודרכם חיות המלאכים, ודרכם הסט"א, ודרכה העוה"ז, ומכאן חיות הכל. ואילו ה' יפסיק לרגע את חיותם, הכל יעלם לחלוטין, לא רק שיפסיקו לפעול ולחיות, אלא יעלמו כליל. [ויש לכך פרטים רבים עד מאוד והיא כל תורת הסוד. וראה בדרך ה' (ח"א פ"ה וח"ב פרקים ה,ז). וראה בשו"ע המדות יחוד ה' (מוסר סימן ב, עמ' תקלא והלאה) שה' מחייה את כל הבריאה, ושגם המדע מודה לכך, ושהמציאות היא דמיון.]

כל הקרוב קרוב לאור ה', מקבל אור רב יותר, ויונק קדושה יותר, וכל המתרחק, מקבל פחות קדושה, לפיכך הטומאה חיותה מהסתר פניו יתעלה והקדושה מגילוי פניו, וברבות גילוי פניו תתרבה הקדושה ותתמעט הטומאה, ולהפך להיפך (דעת תבונות ח"א סי' מ, מח, עח והלאה, פד והלאה, קח. ובדרך ה' ח"א פ"ד י וח"ב פ"ח ג, ובשו"ע המדות יחוד ה' עמ' תקלח והלאה, מפי ספרים ובהרחבה).

שורש נסיון הבחירה

ו. לפיכך נשמת האדם שהיא מן הקדושה, והקרובה ביותר לאור ה' [כאמור לעיל שהנשמות הן הקרובות ביותר לאור ה'] חפצה לבחור טוב, ואילו גוף האדם שהוא גשמי יונק חיותו דרך הטומאה [כי הגוף הוא חלק מהעולם הזה, היונק מהטומאה, וכאמור.] חפצו לבחור רע, בתאוות העולם הזה, ונמצא שהאדם במלחמה תמידית לבחור בטוב ולהשליך את הרע, והם המצוות והעבירות אשר לפני האדם בכל עת ובכל שעה, כי נשמתו חפצה בטוב, וגופו חפץ ברע כפי שורשן, והוא נמצא בעולם הזה הרווי בנסיונות עד מאוד. ראה בזה בשערי קדושה (ח"ג שער ב) ובדעת תבונות (ח"ב כז).

האדם הוא היחידי הפועל

ז. והאדם הוא היחידי שמעשיו פועלים ומשפיעים בכל העולמות, שאף למלאכים אין בכוח מעשיהם להשפיע [אומנם דרכם עוברת חיות העולמות שתחתיהם, והשינויים שבהם (דרך ה' ח"א סופ"ה) וכנזכר לעיל, שזהו סדר השתלשלות העולמות, אך לא מחמת מעשיהם יינתן שפע קדושה או להיפך.] וזאת כי שורש נשמתו של האדם הוא מעולם הנשמות, שהוא למעלה מכל הבחינות [כמובן, חוץ מאור ה' שממנו

הוא יונק], ודרכו חיות העולמות, לפיכך מעשיו פועלים בכל העולמות, ובמעשי מצוותיו, משפיע הבורא קדושה לכל העולמות, ומתמעטת הטומאה, ובעבירותיו נסתר אור ה', מתמעטת הקדושה וממילא מתרבה הטומאה. [וכאשר ביאר מהרח"ו בשערי קדושה (ח"ג ש"ב) ע"ש באורך, וכן כתב בדרך ה' (ח"א פ"ה אות ד והלאה) שהכל נפעל מלמעלה למטה חוץ מבחירת האדם שנפעל להיפך מלטה למעלה, וכן כתב בדעת תבונות (ח"ב אות כז והלאה ואותיות לו, נו וראה גם בדעת תבונות ח"א אותיות לו-עד) ע"ש ובגנזי רמח"ל (עמ' רעז) שמעשי המלאכים לא מתקנים בעולמות. ובדרך ה' (ח"ב פ"ד אות ט) שרק מעשי היהודים פועלים בעולמות ולא של הגויים.] ועוד ראה כאן בהערה²⁹ אודות קידוש החומר.

קידוש החומר²⁹

כשהאדם עושה מצוה, הוא מקדש גם את גופו, וגם מקדש את העולם הגשמי, שנשמתו שמצד הקדושה, מקדשת את גופו ואת העולם הגשמי שהם מצד הטומאה. וכשקורה להיפך ח"ו, כשהאדם חוטא, מטמא את נשמתו ומטמא את העולם. שכן ביאר הרמח"ל בדרך ה' (ח"א פ"ג סי' ב וסי' ז ובפ"ד סי' ג ועוד לעיל פ"ג סי' יג) ושהסיבה שהנשמה לא מזככת הישר את הגוף, בעת שהנשמה נכנסת לגוף בעולם הזה, כי ה' ממעט את כוחה בשביל הבחירה, עד לעת התחיה, שאז תפעל בכל כוחה ותקדש את הגוף. וכ"כ הרמח"ל בדרך ה' (ח"א פ"ד סי' ב) שמטרת הנשמה לזכך את הגוף והעולם. [וכ"כ בדע"ת (ח"א אות יד) שרצה הרצון העליון שיהיה האדם משלים את עצמו ואת כל הנברא בשבילו. ובמסילת ישרים (פ"א) כתב, ואם הוא שולט בעצמו ונדבק בבוראו, ומשתמש מן העולם רק להיות לו לסיוע לעבוד בוראו, הוא מתעלה והעולם עצמו מתעלה עמו. ובדרך ה' (פ"ד סי' ה,ז) שדרך ההתקדשות הנזכרת, נעשית על ידי קיום המצוות. ובדרך ה' (פ"ד סי' ח) שהמצוות המקרבות ביותר לבורא, הן היראה והאהבה, ולמעלה מהן מצות ת"ת. וכ"כ שת"ת כנגד כולם להלן בדרך ה' (ח"ד פ"ב ובמאמר החכמה).]

קידוש הגוף

ביתר הרחבה שעל הנשמה לזכך את הגוף ולטהרו מבאר בדעת תבונות (ח"א סי' פח) ומעמיק חקר בנקודה זו שהמטרה של בריאת העולם, שהגוף כל כך יזדכך, עד שלא יקרא יותר בשם גוף, כיון שלא יהיה לגוף שליטה כלל, רק הנשמה תשלוט. אך מציאותו של הגוף, לא תתבטל, כי לשניהם יחד יהיה השכר, אך השליטה תהיה לנשמה לבד. (והוסיף ביאור בדע"ת סי' קכו) ולכן אדם הראשון קודם החטא, המציאות הגשמית שלו, היתה שונה מהאנושות המוכרת לנו, לפי שלא היה לו גוף גשמי כשלנו, אלא גופו היה כרוחניות שלנו. ועל כן היה בגן עדן, שהוא מקום הנשמות עתה. וגם הפירות בגן עדן היו זכים ורוחניים כצורכם. ואדם הראשון היה כחונך שהצליח לזכך גופו. ואם היה אדם הראשון מתקן את העולם ביום השישי, ולא

היה חוטא, היתה "גשמיותו" נהפכת לרוחניות שלו, שהיא דרגה נפלאה. ועץ החיים היה פרי כפשוטו, אך זך ודק, וכפי שבפירות עתה ישנם רפואות, כן בו היתה רפואה להכניס בלב דביקות בה', אהבתו, ושלילת התאוה. ולהיפך בעץ הדעת, היתה בו סגולה לתאוות וחטאים. ולכן כשאדם הראשון אכל מעץ הדעת, ירד בדרגה, ונהיה מצבו כמצבנו עתה, שהגוף שולט, והנשמה אורחת.

ולכן מטרת עבודת ה', להשליט את הנשמה על הגוף, שהנשמה תכוין את כל צרכי הגוף לבורא, על דרך בכל דרכיך דעהו, שכל מעשיך יהיו לשם שמים, שגם האכילה, השינה ושאר כל צורכי הגוף, ישמשו רק לעבודת הבורא. ולעתיד אחרי תחית המתים, יעלו דרגה, הנשמה תשלוט, והגוף יהיה כאורח, עד סוף האלף השישי. ובאלף השביעי יעלה העולם לדרגה רוחנית יותר, והנשמה תהיה עיקר והגוף אורח, ומצבם יהיה כמצבו של משה כשהיה במרום, והגוף לא יצטרך לגשם נגד טבעו, מחמת שהנשמה תספק לו רוח. ובאלף השמיני הנשמה כה תשלוט על הגוף, שהגוף יאבד את חוקיותו לצורך הגשם, שקודם לכן באלף השביעי יהיה צריך הגוף גשם, אך בקבלו רוח ישביע את צורכו זה, ואילו עתה יאבד הגוף את הצורך הגשמי. ובאלף התשיעי יאבד הגוף יותר את חוקיותו, וישאר רק מבחינה שורשית כללית, וכמו שהיגון בלב איש, גורם לכבידות מסויימת לגוף, כך להיפך, הגוף יגרום איזו כבידות "גשמית" לנשמה. ובאלף העשירי ועד עולם, הגוף יאבד לגמרי כוחו, והנשמה תאיר לחלוטין, והגוף יהיה כרוך אחריה. (ושם אות צב) ומציאות האלף העשירי היא התכלית, וכל השלבים הקודמים הם שלבי ביניים של זיכוך הגוף אל התכלית. ועוד ראה בזה בקל"ח (סוף פתח מט).

קידוש העולם הזה

וכך הוא בקידוש החומר של העולם הזה, המטרה בעבודת ה' היא לגלות את הסתר העולם הזה, שאף שהעולם הזה כאמור צועק אין אלהים, עובד ה' משתמש בעולם הזה ובגופו, לצעוק יש אלהים. ולכן את עבודת האדמה, הרישה, זריעה, קצירה וכו', שהאדמה גשם מוחלט, ותלויה הצמחתה בפעולות אדם, ולכאורה כל זה מורה שאין רוח, ושאינן אלהים. עובד עובד ה' את האדמה, על פי ציווי ה' ומצוותיו, חורש קוצר וכו' רק בימים המותרים, לא בשבת, חג, מועד ושמיטה, ושלא בשור וחמור יחדיו, וזורע שלא בכלאים, ומשאיר לקט שכחה ופאה וכו' כל המצוות, שלא בגזל, ובהפרשת תרומות ומעשרות, ובברכה וכו'. הרי שבגשם עצמו המורה אין אלהים, בו משתמש ומראה שיש אלהים.

כל האמור אינו מושג עיוני ומחשבתי גרידא, אלא כך פועלים בפועל כל העולמות, כי כאמור נשמת האדם קשורה בכל העולמות, ופועלת בכלן, וכשאדם עושה מצוה, נותן הבורא שפע חיות לעולמות, ומסלק את החושך שהיא הסתרתו. ולהיפך בעת עשיית עבירה חס ושלום, קורה להיפך, מסתתר כבודו, ומסתתר יחודו, ונראה כאילו יש כח אחר חוץ מהבורא. ובלשונו של הרמח"ל בדעת תבונות (סי' מ"ד"ה ותבינו) כי האדם המקיים תורה ומצוות כרצון בורא, ומרומם ונותן עוז ותעצומות לנשמתו, זוכה על ידי זה להארת פניו, המשפיעה שלמות עליו ועל הבריאה, והחסרונות והרע מתמעטים, ומתקרב גילוי יחודו ית'. ואילו זה המתפתה אחרי

בגלל החטאים מתרבה שלטון הרע

ח. אחרי שברא ה' את העולמות ושם את אדם הראשון בגן עדן לעובדו ולהתדבק בו [כנאמר (בראשית ב, טו) ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה, ובספרי (דברים עקב מא) "לעבדה", זה תלמוד, ו"לשמרה", אלו המצוות, וראה ברמח"ל בדרך עץ חיים]. אילו היה אדם הראשון עושה את רצון ה' בשלימות ביום הראשון לבריאתו [שהיה זה ביום השישי לבריאת העולם] ולא היה אוכל מעץ הדעת, כבר בשבת היה נדבק בבורא ומשלים את תיקונו ותיקון העולם, והיתה נגמרת עבודת האדם, ולא היינו נמצאים במציאות העולם שבה אנו נמצאים עתה. אך היות וחטא, והתרחק יותר מהדביקות בבורא, והרחיק את העולם מהבורא, ברצות ה' שישוב לדביקות שהיה בתחילה, ועוד יוסיף עליה דביקות ויגיע אל תכליתו, כיון שהקילקול כאמור היה התרחקות מהבורא בגלל מעשיו, התיקון לכך הוא התקרבות יתירה לה', שיעשה מעשים של התקרבות לה' וקיום רצונו, במקום שבו ה' נסתר יותר, ולכן אז יותר קשה להתדבק בו. לשם כך ה' הוריד את האדם הראשון לדרגה שבה יותר קשה להתדבק בה', וסולק מגן עדן אל העולם הגשמי הניצב לפנינו, שכן כבוד ה' נסתר

יצרו ומשליט את גופו וחומרו, מגביר את הסתר הפנים, וגורם רעות וחסרונות לעצמו ולבריאה, ומרחיק את גילוי היחוד חס ושלו. עד כאן. וביאר כל זאת הרמח"ל בכללים ראשונים (כלל כט), ובדע"ת (אות קנח) לגבי היחוד שעושה האדם במצוות, ועוד שם (אות קס), וכן בכללי פתחי חכמה ודעת (כלל ח), ושזו כל עבודת הסטרא אחרא להפריד את האור ע"ש. וכן הוא גם בכל תורת הקבלה, וכגון בסוף קל"ח (פתח קלח), ושם (פתח ד), ובקנאת ה' צבאות (ח"ב ד"ה התלבשות הנשמות בתוך הקלי').

התניא

וכך ביאר התניא (שער היחוד האמונה לאורכו, ובפרט בפרקים ב, ג, ו, ז) שה' מחייה את הבריאה בכל עת יש מאין, ושלכן מצד האמת כל המציאות אפילו הגשמית, היא באמת אלהות, רק שה' יחד עם השפעת היצירה בכל עת, נותן גם השפעה של הגבלה, וזה גורם לכל הנמצאים כאן בעולם, אפשרות להיות בתוך מציאות ה', ולראות בעיני הבשר ודם, כאילו חס ושלום אין כאן אלהים. ושם (פרק ה) שאף שכל החומר הוא באמת אלהות, כיון שלמראה עינינו העולם נראה חומרי, והפוך לאלהות, לכן יש בו את המצוות, כדי לגלות בחומר את הרוח. ולכן בעולם הבא אין קיום מצוות, כי שם אין צורך לגלות את האלהים באיזה דבר, ששם הכל רואים שהכל אלהות.

יותר בו, ובמקום הסתר זה, על האדם לבחור לעשות את רצון ה' ולגלות את הסתרו ולהתדבק בו, ואז ישוב למצב אדם הראשון כבתחילה, ואחר כך יתדבק יותר ויגיע אל תכליתו להתדבק בבורא בשיא הדביקות. אולם האנושות לא תיקנה את עצמה, אלא אירע להיפך בהמשך, וככל שהרעו יותר בני האדם במעשים, והתרחקו יותר מן הבורא, כך לצורך תיקון הדבר יש צורך לעשות את רצון ה' במקום נמוך יותר, במקום שיש יותר הסתר של הבורא, במקום הנראה לעין אנוש כאילו אין אלהים חס ושלוה, שם האדם במעשיו יצעק ה' הוא האלהים.

ולפיכך ככל שמתרבים החטאים, ניתן שלטון רב יותר לסטרא אחרא, והרע מתגבר בעולם, צרות, מחלות, פרנסה בדוחק, יסורין, פוגרומים, שואות ושמדות, כדי שיעבוד האדם את ה' בתוך הצרות ובזה יתדבק בו יותר. [דעת תבונות (ח"ב סי' מ) דרך ה' (ח"א פ"ג סי' ה וח"ב פ"ד סי' ב) וראה בשו"ע המדות (יחוד ה' עמ' תקנד)].

גם ברבות הטומאה לא יכחד העולם

ט. אך גם אם תתרבה הטומאה חס ושלוה בגלל חטאות האדם, לא תעלם הקדושה, כיון שחפץ ה' להנהיג את העולם לתיקונו ולשלימותו, לפיכך אז יתן ה' חיות של קדושה לקיום העולם, אף שלא מגיע לעולם קדושה זו בגלל מעשי בני האדם (דעת תבונות ח"א אותיות לו, מח, קמב, קנד וח"ב אות כב ובדרך ה' ח"ב רפ"ח ובקל"ח פתח צד, וזו כוונתו בכללים ראשונים כא) עד לעתיד לבא, שאז ה' יבטל את הסטרא אחרא. (קל"ח פתח מט, ובשו"ע המדות יחוד ה' עמ' תקנו).

לתגבורת הרע ה' שם גבול

גם לתגבורת הרע בעולם יש גבול עד ביאת המשיח, שאז יגלה ה' את כבודו, וכולם יכירו וידעו כי ה' הוא האלהים, ואז ידעו שהסטרא אחרא היתה כלי בידיו, כדי להביא את האדם אל השלימות והדביקות ולהגדיל שכרו והנאתו בעולם הבא, ולא כאשר סברה הסטרא אחרא לקבל שלטון עצמאי, יכירו וידעו כי ה' הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד (דעת תבונות ח"א אות מג, אדיר במרום עמ' קצז והלאה), וביתר העמקה ראה כאן בהערה³⁰.

³⁰ עבודת השם בדרגה נשגבת

לכן עבודת הבורא בדרגה גדולה ועצומה היא, שבשיא הסתר הבורא, לצעוק ה' הוא האלהים אין זולתו, וכל אשר נראה אחרת, אינו אלא הבורא בכבודו ובעצמו. כגון רבי עקיבא בשעה

הרע יהפך לטוב

י. כאמור המטרה בבריאה היא שיבחר האדם בטוב, לנצח את הסטרא אחרא ולהיתדבק מיד בה', ואף כשקורה להיפך כשבחרים ברע, והתגברה הסטרא אחרא והתגבר הרע בעולם, עתיד הרע הזה עצמו להיפך לטוב, ואדרבה התגברות הרע היא בעצמה תגרום שההנאה בעולם הבא, תהיה עוד גדולה יותר, ויושג לאדם יותר עונג בעולם הבא, ויותר דביקות בבורא. הן משום שעל ידי אפשרות הבחירה ברע והתגברותו, יש מקום לבחירה, ואם כן לבסוף כשיבחרו בטוב, יתברר שעצם הסטרא אחרא והרבות הרע בעולם היה אמצעי לדביקות בבורא. הן משום שאדרבה על ידי התרבות הרע ושלטון הסטרא אחרא, תתרבה הדביקות בה' לעושי רצונו מתוך הרע, שבזה שנדבקו בה' ביתר שאת וביתר עוז, בתוך החושך והסתר הפנים, ממילא גדלה דבקותם בה' שבעתים, ב"זכות" התרבות הרע ושלטון הסטרא אחרא בעולם. הרי שהרע עצמו נהפך לטוב, שהוא עצמו גורם להרבות את השלימות ולהתרבות העונג בעולם הבא. והן משום שלבסוף יוכר שברבות הרע והסטרא אחרא, באמת החיות שלה היתה מאת הבורא שהחיה אותה ולא עיכב ממנה להרע [משום חפצו

שסרקו את בשרו במסרקות של ברזל על כך שלימד תורה [כדאיתא בברכות (סא ע"ב)] שזו שעה של שיא ההסתה, שלמראה העינים נראה חס ושלום שאין בורא, שעבדי ה' מומתים במיתה משונה וביסורים נוראיים, ולא די בזה, אלא שהורגים אותם על כך שעבדוהו, והבורא כביכול "לא עושה דבר", מעשה זה מכל כיון צועק חס ושלום אין אלהים, ובשעת הסתר פנים כה גדולה, רבי עקיבא מוסר את נפשו על קדושת שמו, וצועק שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד, מגלה את ההסתה, וצועק להיפך, ה' הוא האלהים, ה' הוא המנהיג, וכל מה שאתם רואים הוא הסתר בלבד. בשיא ההסתה, לחיות את שיא הגילוי, זהו שיא עבודת האדם. וכך כתב הרמח"ל בדעת תבונות (ח"א אות מ עמ' כו ד"ה אמנם הנה זה, ושם אות קכד) שככל שגבר הרע והוסתר כבוד ה', שנראה כאילו אינו נמצא, שהרי הצליחו הרשעים, ועובדי ה' לא קיבלו שכר, וצועקים ולא נענים, ובכל זאת האמינו בה' באמונה גמורה, הרי זו עבודת ה' הגדולה ביותר, וכמה שכר יקבלו על כך, וזהו כבודו, שאפילו החושך הגדול של הסתר פנים, אינו אלא לכבודו. עד כאן. ועוד כתב שם (אותיות קסוקע) שלצדיקים שהחזיקו באמונה בה', ואדרבה לא כפרו, אלא קיבלו את היסורין מאהבה, יקבלו שכר גדול. וכך ביאר בדרך ה' (ח"ד פ"ד אות א) שתכלית העבודה לגלות את יחודו בשיא ההסתה, ושזו מעלת קריאת שמע, שבה צועקים אנו "ה' אחד", שה' הוא מנהל את העולם באמת, וכל הרוע הוא הסתר פנים. ושמוכונים בקריאת שמע למסור נפשנו על קדושת שמו, שיש בכוחה כעין מסירת נפש, למשוך הארה גדולה וחזקה מאוד, לפי רוב עוצמת גילוי יחודו שעושים במצוה זו, עיין שם. ועוד ראה בזה בשו"ע המדות (יחוד ה' מוסר סימן ב).

בבחירה, כדי לתת לאדם שיא העונג שיוכל להשיג. וימצא ששלטון הבורא הוא ללא עוררין, שבחפצו יכול לעשות למראית העין ההיפך משליטתו, שמלבד שהוא החייה את הסטרא אחרא, גם נתן לה כח שיראה כאילו חס ושלום אין אלהים, ושיש לה שלטון עצמאי, בו בזמן שה' אז גם השגיח שלא יכחד העולם מרוב רוע, ואחר כך ברצונו נוטל ממנה את השלטון ומגלה את כבודו. הרי שברצונו נותן לה שלטון אף נגד עצמו, וברצונו מסלקה, ויתברר שה' היה והווה השולט האמיתי היחידי, ברצונו מחליט שהרע יכול לגבור, וברצונו אומר עד כאן הרע, כי אין עוד מלבדו. ויתירה מכך, הכח של הסטרא אחרא והרע בעולם היו מכוחו וברשותו, ולמעשה הם עשו את רצון הבורא לצורך הבחירה, ולא היה להן כח עצמי כלל. ראה בזה בהרחבה בשו"ע המדות חלק יחוד ה' (במוסר סימן ב עמ' תקמט וסימן ג).

סיבת כל הרעות מחמת אהבתו

יא. וזוהי הסיבה שהארכנו בכל האמור לעיל, לבאר את רעות העולם הזה מפני השגחת ה', שמלבד השגחת ה' המוכרת לכל אדם, מחמת שכר ועונש, יסורין מכפרים, ועוד פרטים רבים, שחלקן נזכיר להלן בסמוך ברצות ה', יש עוד סיבה מהותית להנהגת ה' בעולם, והיא, שברבות החטאים בעולם, גובר שלטון הסטרא אחרא, בשביל להרבות שכרו של האדם בעולם הבא, שבזכות כך תגדל הדביקות שלו בבורא ותגדל הנאתו, ולא שה' חס ושלום אינו משגיח. ומה שרואות עינינו רק רע כל היום, עובדי ה' מועטים שבמועטים, וצרות אין סוף באופן הפרטי ובאופן כללי על כל גווניהן, הן מפני שברבות החטאים, ניתן שלטון לרע, ואנשי רע יצליחו והשעה תשחק להם, ואילו הצדיקים יסבלו והישרים מעונים ונדכאים, וכמבואר אולם בזה גופייהו שעבדו את ה' בעת גבור הרע עליהם, יגדל שכרם ושלימותם בעולם הבא. והרי שסיבת הרע היא להרבות את הטוב ולהגדילו עד בלי די (וראה בדעת תבונות סי' קסו).

עוד מערכות רבות שגם תכליתן לצורך הבחירה ולהבאת האדם לשיא ההנאה בעולם הבא

יב. כיון שהמלחמה כאן בעולם הזה לאדם היא על כל צעד ושעל, וגם צדיקים גמורים פעמים יחטאו, כנאמר (משלי כד, טז) שבע יפול צדיק וקם, כדי שיבוא הצדיק לעולם הבא הישר כשהוא שלם ודבק בתכלית, וכפי שנתבאר לעיל שזהו

כל חפץ ה' לתת לאדם את שיא ההנאה בעולם הבא, ואם הצדיק אינו שלם, אינו דבק בתכלית ויחסר הנאה, וה' שהוא טוב בתכלית רוצה להטיב עמנו את שיא ההנאה שנוכל להשיג. לפיכך יביא עליו ה' יסורים כאן בעולם הזה, שמטרתם לעוררו לשוב בתשובה, והרי אם ישוב בתשובה יהיה שלם ויזכה לשיא ההנאה (דרך ה' ח"ב פ"ג אות ה), והיה אם לא יתעורר לשוב, אז יתכן שיבואו עליו יסורים לכפר את חטאיו ולמרקו, כך שיבא שלם לעולם הבא וישיג את שיא ההנאה (דרך ה' ח"ב פ"ב אות ג).

ומי שרבו עוונותיו, ולכן לא יהיה בכך תיקון לייסרו בעולם הזה, הוא יתוקן בייסורי העולם הבא [גיהנום], כדי שיוסרו ממנו נגעיו הפוגמים בשלימותו, ולאחריהם שוב יהיה שלם, וישיג את שיא הדביקות השלימות וההנאה אחר כך בעולם הבא. והרשעים הגמורים שכה הרבו ברע, עד שאינם ראויים להתדבק בבורא כלל בעולם הבא, היסורים לא יועילו להם לנקותם, לפי רוב חטאיהם. [וגם כה הרעו, שאפילו אינם זכאים לבחינה שהצדיקים יזכו אותם, שתתבאר בסמוך בעזר אל (כ"כ בדרך ה' ח"ב פ"ג אות ח ד"ה וזה כי מה)], ואם כן אינם זכאים כלל לשלימות העתידה בעולם הבא, מכל מקום ה' אינו מקפח שכרם, ועל המצוות שהם עשו, ה' משלם שכרם כאן בעולם הזה. והרי שגם זה טוב להם עד מאוד, והוא להם חסד אל גמור, שה' משלם להם שכרם, כי בלאו הכי לא יזכו לעולם הבא שאינם ראויים להתדבק בו בשום אופן לרוב חטאיהם (שם פ"ב אות ו).

רק ה' יודע

יג. וכל זה הוא מבחינת כלליות ההשגחה, ברם פרטיה באיזה עון הגמול כאן, ובאיזה שם. מהו סוג היסורים שיקבל, וכמה. על איזה מעשים יקבל גמולו כאן ואיזה שם, וכן שאר פרטיהם, רק הבורא יודעם (שם פ"ב אותיות ד, ח).

לפי השורשים העליונים

עוד כיון שהבחירה הטובה בנסיונות היא הדרך להשגת השלימות, הושמו הנסיונות כאן בעולם, ולכך נגזר על חלק אנשים להיות עשירים וחלק עניים, חלק נזקקים וחלק עם אפשרות לסייעם, וגם זו סיבה למצבים שבהם נמצאים בני האדם בעולם הזה. ועל מי נגזר להיות כך ומי כך, רק בורא העולם יודעם, והיא הנהגת המזל לפי השורשים העליונים של כל אדם. ומי שינוסה בנסיון קשה מחמת זאת [כגון

עושר או עוני], כיון שתכלית הדבר להביא את האנושות לשלימות, יקבל שכרו על כך ביתר שאת, שבזכותו הושלמה הבריאה (דרך ה' ח"ב פ"ג אות א). ועוד ראה בסמוך (אותיות יד, טז) אודות המזל בחינה עמוקה יותר.

לפי זכות אבות ובניו שאחריו וידידיו וכו'

כמו כן יש מערכת להשגחת האדם בעולם הזה, האם יצליח במעשיו או לאו, לפי זכות אבות ולפי בניו הבאים אחריו. כגון, כיון שאביו עשיר, יזכה לעושה, או כיון שאביו עני יקבל עניות. וכן על זו הדרך אפשר שמשום זכות אביו תגיע לו טובה בזמן מן הזמנים, ואפשר להיפך. וכן יתכן כל זאת בגלל הזרע שעתידי לצאת ממנו. וכן יתכן כן בגלל מקום מגוריו, חבריו ורעיו, שמחמת קישורו עמהם יבואו עליו טובות או רעות, והכל בא לידי חשבון, לפי השורשים העליונים הנזכרים וכו' (דרך ה' ח"ב פ"ג אות ז, גנזי רמח"ל עמ' רעח וע"ש עוד בחינות רבות לגילגולים).

הצדיקים סובלים בגלל חטאי הרשעים לפיכך בזכותם יזכו הרשעים

יד. יש עוד רובדים עמוקים ורבים למערכת של הבחירה שתכליתה העולם הבא, כגון מערכת שגורמת שלבסוף לא ידח ממנו נידח, ועם ישראל רובם גם הרשעים [אף הראויים לעונש גדול וקרובים לכליה, שמצד עצמם אין להם אפשרות כלל להתדבק בבורא בעולם הבא, אף לא על ידי יסורין, אך לא הגיעו לדרגת רשע מוחלט שאינם ראויים לכך אף בזכות הצדיקים (דרך ה' ח"ב פ"ג אות ח)] יזכו להשיג הנאה זו, והיא מערכת הערבות ההדדית שיש בין כל עם ישראל, שבגלל חטאי הרשעים סובלים הצדיקים כאן בעולם הזה, לפיכך שורת הדין היא שבזכות הצדיקים יזכו לגן עדן אלו הרשעים, אף שאין להם זכות לכך [והיא שורת הדין, מפני המדה כנגד מדה שבדבר]. וכמובן ששכרם של צדיקים אלו יהיה בעולם הבא גדול יותר בזכות כך, והוא דבר פלאי ועצום, לרוב חסדי ה' אשר מסובב את הבריאה אל השלימות, לתכלית בריאתו להטיב עם בריותיו.

כמו כן צדיק שחטא מעט, שצריך שיבואו עליו יסורין כאן בעולם הזה, כדי שיוכל להגיע לעולם הבא שלם וכנזכר לעיל (אות יב) יתכן שצדיק אחר שהוא שלם בתכלית יתייטר תמורתו, ואז היסורין שיבואו עליו כדי לזכך את רעו, יפחתו, כיון שלא הוא בעל החטא, וגם שכרו בעולם הבא יגדל, שכאמור יעשה שם ראש לצדיקים

שסבל תמורתם (דרך ה' ח"ב פ"ג אות ח ומסילת ישרים פי"ט ד"ה נמצאת למד, ובקל"ח פתחים פה-פט), ובדעת תבונות (ח"א אות קסו והלאה) האריך הרחיב בכך, והוסיף שאיזה צדיק יונהג בצרות לכפר על אחרים, ואיזה לא, הדבר תלוי בשורשים העליונים (כנזכר לעיל אות ג), ורק הבורא יודעם, ואילו כל הצדיקים היו מעונים, הנסיון היה פחות, שהיו מתנחמים ביסוריהם, בידועם שהם בוודאי צדיקים, "וכל בן שכל היה בוחר באלה היסורים, שודאי אינם אלא יסורי הצדיקים, כי הרשעים אינם מיוסרים". אבל עתה שחלק צדיקים טובלים וחלק לא, הנסיון יותר גדול, כיון שאינם יודעים בבירור מה הקדוש ברוך הוא עושה בעולמו עם כל איש ואיש. ע"כ. וכן כתב בכללים ראשונים (כלל לד), והוסיף שבאחרית הגלות, הקדוש ברוך הוא משתמש הרוב מזאת [המידה], כי הכוונה אז לתת תיקון כללי לכל העולם. עכ"ל. דהיינו בעקבתא דמשיחא, צדיקים רבים יסבלו בשביל שהרשעים יזכו, כיון שכבר לא נותר זמן לתקן, והמטרה להביא את העולם אל השלימות. וראה עוד בשו"ע המדות (יחוד ה' עמ' תקנה).

יסורים לעורר את האדם לשוב אל בוראו

טו. בחינה נוספת של שכר ועונש בעולם הזה, כדי לעזור לאדם להגיע אל תכליתו, לעבוד את בוראו. שבזכות מעשים טובים ומצוות שעשה, יסיר ה' מעליו את מונעי העולם הזה, עול מלכות ועול דרך ארץ וכדומה, כדי שיוכל לעובדו בהשקט ובשלוה, ואז יוכל להשיג את השלימות בקלות. ויש שלפי מעשיו לא יעזרהו משמים, אך גם לא יעכבו בידו. ויש שיושמו בפניו הפסדים וצרות כדי שיצטרך לו עמל וטורח להשיג את שלימותו. ויש שהרשע הגמור יסתמו בפניו דרכי התיקון וידחה ברעתו. וגם לכך בחינות רבות שאפשר שיגזרו טובות על הרשע לפתוח לו פתח לאבדון, ואפשר שיגזרו עליו צרות למונעו מרשע שהיה בדעתו, והכל ידע הבורא כיצד ולמה כל אחד יושגח ויונהג בדרך שהינחהו ה' (דרך ה' ח"ב פ"ג אות ד).

גילגול

טז. מערכת נוספת להביא את האדם לשלימות היא החזרה בגילגול, שבה חוזר אדם בגילגול בעולם הזה, כדי לתקן את מה שלא הספיק לתקן בגילגול קודם, או כדי לתקן את אשר קילקל אז (דרך ה' ח"ב פ"ג אות ז). ואין להקשות שכששב בגילגול וחוטא, גם זאת עליו לתקן, ונמצא שאין לדבר סוף, ולעולם לא יגיע לשלימות?

לפי שחלק הנשמה שתיקן בפעם הקודמת אינו שב בגילגול, כי חלק זה הגיע לשלימותו, ורק החלק שאינו מתוקן, שב ומתגלגל. וגם אם יחטא בגילגול החדש, כל חלק שהצליח להשלימו ונתקן, שב אל מקומו, והמתגלגל בשלישית הוא רק החלק שלא הושלם, (פתחי חכמה ודעת סי' קיט, ובכללות האילן פ"י אות ב נדפס בגנזי רמח"ל עמ' רפב). ובגנזי רמח"ל (עמ' ערב בפירוש זוהר ריש משפטים) הוסיף שיש בחינת גלגול לצדיקים הגמורים לא לצורך עצמם, כי הם כבר שלמים, אלא לצורך תיקון העולם, ע"ש. ועוד ראה בזה בארוכה בשער הגילגולים.

רובדים נוספים

כמו כן ישנם עוד רובדים נוספים להשגחה, ואין כאן מקום להאריך, רק נראה באצבע כאן בהערה³¹ לחפץ להרחיב בכך, ועמדנו עליהם בשו"ע המדות חלק

31. האדם מושגח לפי הקירבה

האדם מושגח לפי דרגתו וקירבתו להשם, שהקרוב קרוב מושגח יותר, וכאשר ביאר הרמב"ם במורה הנבוכים (ח"ג פרק נא) באורך, וכ"כ עוד (ח"ג פרק יז עמוד שיד והלאה במהדו' קאפח) אלא אני בדעה כי ההשגחה נספחת לשכל וחיובית לו, כיון שההשגחה אינה אלא ממשכיל, ואשר הוא שכל שלם שלמות שאין שלמות אחריה, והרי כל מי שנצמד בו משהו מאותו השפע כפי ערך מה שהגיע לו מן השכל, יגיע לו מן ההשגחה. עכ"ל. וממשיך (פרק יח) ומרחיב זאת שהאדם מושגח לפי קירבתו, ומביא ראיות מהתורה על כך, והרשעים השגחתם כהשגחת בעלי החיים (עמ' שטו רע"ב במהדו' קאפח) ומסורים למקרים שיפגעו בהם, ואין מה שיגן עליהם מן המאורעות (עמ' שטז רע"א). עכ"ד. וכ"כ המספיק לעובדי ה' (פרק הבטחון בעמ' 96,97,100) וכן נמשך אחר הרמב"ם הרמב"ן בפירושו לאיוב (לוז), באורך, ובעוד דוכתי טובי: וכ"כ עוד ראשונים ואכ"מ.

עונש של השלכה אל המקרים והטבע

והני קמאי דלעיל, הרחיבו שכיון שהאדם מושגח לפי הקירבה שלו לה', ככל שהוא צדיק יותר וקרוב לה' יושגח בהשגחה מעולה יותר, וככל שפחות, כך יושגח פחות, ולכן הרחוק מה' מאוד, ה' אינו משיגחו, ויונהג לפי הנהגת הטבע ויושלך למקרים. וכ"כ גם האחרונים שכ"כ הרמ"ק בשיעור קומה (ערך השגחה ד"ה העשירי) שפעמים שה' מסלק ההשגחה, ונשאר האדם **אל המקרים**, כענין ואנכי הסתר אסתיר פני מהם והיה לאכול. והיינו **רוב מעשה העמים עמנו** עתה בגלותינו. וכיוצא בזה [דהיינו אדם שמונהג לפי המקרים] אפשר לאדם להשמר על ידי תחבולה טבעית. ע"כ. וכ"כ בשומר אמונים (אירגאס, ח"ב סי' פא ובד"ה והנה עם, ובד"ה השגחה העשירית) שאף עוון קטן גורם **סילוק ההשגחה והשלכתו לטבע וההיזדמן**. וכ"כ בספר המדות למגיד מדובנא (שער הבטחון פ"ה ד"ה השלישית) כי הבלתי בוטח בה'

וכו', גם הקדוש ברוך הוא מסיר השגחתו מעליו והוא נמסר אל הסיבות והמקרים. ושכן מבואר בביאור הגר"א (משלי כט, כה) על הפסוק חרדת אדם יתן מוקש, ובוטח בה' ישוגב. וכ"כ בליקוטי מוהר"ן (ח"ב סי' יז) ה' מסיר השגחתו ונופל לטבע.

רעות שבאו מחמת בחירת האדם

רעות רבות שבעולם, הביאם האדם על עצמו מחמת בחירותיו הרעות, ואינם בגזירת מרום! האדם שרדף אחר תאוות העולם, ולכן הכניס עצמו למציאות שיתכן שיבואו עליו רעות, אם באוהו, יתכן שהגיעוהו שלא בגזירה, אלא מחמת בחירתו הרעה בלבד, כגון אם מחמת רדיפת הממון, עבר את הים ונטרפה ספינתו, או ששבוהו שודדי ים. וכאשר ביאר בהרחבה הרמב"ם במורה הנבוכים (ח"ג פרק יב), והרמב"ן בשער הגמול (סימן מח במהדו' סופר) והאמונה הרמה (מאמר ב פ"ב עמ' 96), הרמ"ק בספר שיעור קומה (ערך השגחה דף 120 ע"א ההשגחה הט') הגר"י אירגאס בשומר אמונים (ח"ב סימן פא השגחה ו) ועוד גאוני עולם ואכ"מ. [ולפום ריהטא הרמח"ל לא ס"ל הכי, הן חילו של הרמב"ם להוליד יסוד זה, נבע מכח הקושיא איך יתכן שרוב העולם סובל רוב הזמן, וכאשר פתח במורה (ח"ג ר"פ יב, ושם בסוף ד"ה אבל באור צדקו יתעלה וכו') ואחר כך סייע זאת מפסוקים רבים, כגון מדכתוב מידכם היתה זאת. וכן מבואר לו עוד (ח"ג פנ"א ד"ה והנה נראה לי עתה עמ' תרפא מהדו' קאפח), שהיסוד שהאדם מושגח לפי הקירבה, ושדווקא בעת הקירבה יושגח מאוה, הוא כתבו מסברתו שבזה הוסרה קושיית צדיק ורע לו, שגרמה לפילוסופים לכפור בהשגחה, ושוב הביא לסייע זאת מפסוקים רבים. וכיון שלרמח"ל יש ביאור אחר לתגבורת הרע בעולם עד מאוה, והיא מערכת התגברות שלטון הסטר"א מחמת ריבוי החטאים, שאז ה' מסתיר פניו, ושלטון הסטרא אחרא גובר, והרעות מתרבות, והכל הוא לטובה, כי על ידי כך יגדל העונג והדביקות הצפוי בעולם הבא, ואז הרע עצמו יהפך לטוב, וכנזכר לעיל (אות ז). א"כ שוב אין לו צורך להגיע לחידוש של הרמב"ם.]

השגחת הזמנים והמקומות

כמו כן ישנה בחינה של השגחה לפי מצבו של העולם בשני אלפים הראשונים לבריאתו הנקראים תוהו, ומצבי תורה בית המקדש ומשיח (דעת תבונות סי' קמב והלאה, דרך ה' ח"ב פ"ח אות ד) ע"ש. ובחינות אחרות התלויים בקדושת הזמנים והמקומות (דרך ה' ח"ב פ"ח אות ה ודעת תבונות סי' קעד, קס).

השגחה מינית על הטבע ועל בע"ח ועל הגוים ולא השגחה פרטית

השגחה פרטית הנזכרת היא רק ליהודים, ברם השגחת בעלי החיים והגויים, היא רק לקיום המין ולא השגחה פרטית, אלא אם כן יש קשר בהשגחתם לעם ישראל, שאז יושגחו בפרטיות, מפני עם ישראל, וכאשר ביאר הרמב"ם במורה הנבוכים (ח"ג פרק טז) והרמב"ן בפירושו לאיוב (לוז), ורבנו בחיי בספרו כד הקמח (ערך השגחה) והרמח"ל בדרך השם (ח"ב פ"א

הבטחון בהרחבה קחנו משם.

השגחה

שילובים של כל האמור

יז. כדי ליישם את כל האמור, לקיים את השכר לעתיד על ידי הבחירה, ה' מנהיג את העולם בכל ההנהגות הנזכרות לעיל, ומשגיח על כל מעשי האדם להובילם

אותיות ב, ג) ובמאמר העיקרים בדברו על ההשגחה. [ועוד ביאר הרמח"ל בדרך ה' (ח"ב פ"ד) שסיבת היווצרות הגויים, בגלל חטא אדם הראשון ע"ש]. וכ"כ עוד רבים, וראה בכל זה בשו"ע המדות חלק הבטחון.

ה' מחייה את הבריאה בפועל ויודע על כל פרטיה

וצריך להדגיש, שלכל הדעות, ה' מחיה את כל הבריאה בכל עת, ויודע את כל פרטיה, כל תנודה של כל יד, או תזוזה של כל אבן וכדומה, לא נעלם ממנו דבר. הן יתירה מכך ה' מחייה את הבריאה כולה בכל עת, את העולמות העליונים את המלאכים והסטרא אחרא, כל הגלקסיות וכל הנמצא בהן ובכדור הארץ וכו', להכל ה' נותן חיות בכל עת, ולכן יש להם קיום בכל רגע ורגע, ואילו יפסיק את חיותם, יעלם העולם על כל רבדיו כליל. בדרך משל ה' הוא ה"חשמל" לכל הבריאה, ואם יפסיק את ה"זרם" הכל יעמוד דום, אך יתירה מכך, לא רק שיעמוד דום, אלא יעלם לחלוטין, כדור הארץ וכל הגלקסיות וכל העולמות הרוחניים, הכל יעלם כליל, ולא ישאר שום גשם ורוח כלל מלבדו יתעלה. וכיון שה' מחייה את הבריאה מתוך עצמו (וכ"כ בדעת תבונות סי' קנח) **ואם כן יודע אותה לכל פרטיה עד סופם**, כי חיותו היא ידיעתו, שידיעתו וחיותו ועצמו וכן כל אשר לו, הכל אחד באחדות גמורה, ואף שאין חושינו יכולים להשיג זאת אולם שכלנו כן, וכפי שכתב כל זאת הרמב"ם (יסודי התורה ריש פ"א יחד עם דבריו בפ"ב ה"י) ובמורה (ח"א פרק סט) וכ"כ רבים ושלמים, ודוק כי קיצרנו, וראה בזה בהרחבה בשו"ע המדות (יחוד ה' מוסר סימן ב עמ' תקלא והלאה).

לפיכך כל הדברות כאן על בחינות של השגחה, שנראים בהסתכלות שטחית כפגיעה ביכולת ה', כגון השגחה כללית, השלכה אל המקרים, רעות האדם הביאים על עצמו, התגברות הרע מחמת בחירה רעה של יהודי ניתן שילטון לרע וכדומה, הכל הן מצד רצון ה' בהשגחה כזו או כזו, ולא שאינו יכול להשגיח ח"ו. ק"ו שאף כשאינו משגיח, כגון כשהרשע מושלך למקרים, או כגון עלה פלוני שנופל מהעץ, שאינו בהשגחה פרטית [שכאמור העצים מושגחים בהשגחת המין ולא בפרטיות], מכל מקום הכל יודע ה', היכן עלה פלוני ובאיזו זווית הוא נמצא וכו' וכו', שפשוט לכל הדעות, שהכל יודע ה' וכאמור, כי ה' מחיה הכל בפועל, אך מתערב בהקשרים של השגחה פרטית או שלא יחד המין כפי פרטיהם, כפי שהוא קבע, וכפי שהוא רוצה, ולא יש לו ח"ו חסרון. וכיוצ"ב הדגיש בדרך ה' (ח"ב פ"ד אות ח ופ"ה אות ב) שידיעתו, פשוט שמקיפה את הכל, אך אינו מפעיל את השגחתו על הכל כמו השגחת המינים וכו'.

אל תכליתם, לכן נותן שכר ועונש בעולם הזה, או כדי לקרבו בתשובה לבורא, או להצילו וכו', וככל האמור לעיל. וכן משגיח ה' בדרך שילוב בין כל ההנהגות הנזכרות, וכגון אם לפי שורש נשמתו צריך לקבל עושה, ולפי מעשיו עניות, ולפי זכות אבותיו אחרת, ולפי בניו אחרת, לפי מעשה פלוני הדין שתבא עליו טובה מסויימת, ולפי מעשה אחר שעשה לבטלה, וכן על זה הדרך, ה' שוקל בפלס הכל ומכריע על הצד היותר טוב עבורו, לכל אחד ואחד לפי ענייניו (דרך ה' ריש ח"ב ובפ"ב אות ג ובסוף פ"ג), וכן כתב בדעת תבונות (ח"א סי' קע) שה' בוחר בין הנהגת המשפט על פי שכר ועונש לבין הנהגת המזל על פי השורשים העליונים של הנשמות, ע"ש בהרחבה. וע"ע כאן בהערה³².

יכול לבחור הנהגות אחרות

והנה יכל ה' לבחור הנהגה של חסד גמור שלא יהיה רע בעולם כלל, ולא יהיה בחירה, וכולם הישר היו דבוקים בו ומכירים כבודו ונהנים מזיו שכינתו. ברם לא חפץ בכך, כי ברצונו להעניק את שיא הטוב עלינו, ואת שיא ההנאה שנוכל השיג, ובדרך האמורה לא תושג השלימות וההנאה, רק חלק קטן ממנה, וכאמור לעיל (אותיות א-ב). כמו כן יכל ה' לבחור בהנהגת עולם לתת לרשעים כחפצם, עד שתושלם סאתם ויאבדו לחלוטין, ורק הצדיקים יזכו לרב טוב הצפון להם בעולם הבא בהשיגם שלימות. אך זהו דין קשה מאוד, שלא יהיה לחוטאים תקומה. ולפיכך ה' מנהיג את עולמו בהשגחה תמידית, ובמשפט תמידי לנקות כל רע מיד מעט

32. חלק מההנהגה לפי הטבע והבחירה

כיוצ"ב ביארו הראשונים, שהנהגת האדם בעולם מורכבת משילוב של אהשגחת ה', בהבחירה, גהטבע דוהמזל. ובהתחזק חלק אחד על רעו ובהשתלבות ביניהם, אלו הם התוצאות שמונהגים בהם האנשים, ואלו הם המאורעות שקורים להם בעולמם. וכאשר כתבו הכוזרי (מאמר ה פרק כ) והאמונה הרמה (מאמר ב פ"ב עמ' 96), הרמב"ן (בראשית טו, א) הרלב"ג (שמואל א, כו, י) והעיקרים (מאמר ד פרק כא ובפרק כד), וכ"כ הרשב"ץ במגן אבות (פ"ה מכ"ב) ובשו"ת הרשב"ש (סי' קצה ד"ה על כן) העקידה (וישלח שער כו באורך) וכיוצ"ב כתב המאירי בחידושו לשבת (קנו ע"א) שמיסודות האמונה שהבחירה ביד האדם, והמזלות הן נטיה נפשית, אך הבחירה בידו. וגם כשנגזרה גזירה, אפשר לשנותה על ידי מעשים טובים. וכבר הארכנו בזה בילדותינו במאמר התשובה. ע"כ. וע"ע אליו בחידושו לר"ה (טז ע"א), וכ"כ השומר אמונים (אירגאס, ח"ב סי' פא השגחה ו). ובאורך עמד על כך בספר המדות למגיד מדובנא (שער הבטחון פרק ח) ועמדנו על כך בשו"ע המדות חלק הבטחון קחנו משם.

מעט, על פי הדרכים הנזכרים, ושאם חס ושלום הרע גובר, מסתיר ה' פניו, ומקיים את העולם לפני משורת הדין מרוממותו, לא בזכות, אלא בחסד, ולעתיד תתבטל הנהגה זו ותתבטל הבחירה ויונהג העולם רק בחסד גמור לרוב עם ישראל אשר ישיגו את השלימות (כ"כ בדעת תבונות סי' קמב, קסו).

הכל מתוך אהבתו ולטובתנו

יח. ועיקר העיקרים, שכל הדרכים הנזכרים, שבהם ה' מנהיג ומשגיח על העולם, יוצאים מהאהבת ה' אותנו, וחפצו להטיב לנו את שיא ההטבה, שנגיע אל שיא ההנאה שניתן לנברא להשיג, וכנזכר לעיל (אות א), ואף הבחינה הגרועה ביותר של השגחה, כשהוא משלם לשנאיו אל פניו להאבידו (דברים ז, י, זהו פשט המקרא! כדפירשו כל המפרשים שם), כשנותן שכר לרשע כאן בעולם הזה, כדי שלא יזכר לעולם הבא, אין זה רע אלא אין סוף טוב, כי חפץ לתת לו שכרו על מה שעבד, ואיש זה לא יוכל לקבל שכרו בעולם הבא, שלפי רוב רעתו אינו יכול להתדבק בבורא, ועסוקים אנו שכה הרע במעשיו, עד שמפני רוב רעתו אף אינו זכאי לעולם הבא בזכות צדיקים, על כן השם מטיב עימו אין סוף ומשלם לו בעולם הזה עבור מצוותיו שעשה, בו בזמן שיכל לסלקו מעל פניו, הן הרבה להרשיע, ומה שכר מגיעו, הן מי הקדימני ואשלם (איוב מא, ג) [ככתוב במדרש (ויקרא רבה אמור פרשה כ) מי הקדימני ואשלם, מי קלס לפני עד שלא נתתי לו נשמה וכו'. מי עשה לי מעקה, עד שלא נתתי לו גג. מי עשה לי מזוזה, עד שלא נתתי לו בית. מי עשה לי סוכה, עד שלא נתתי לו מקום. מי עשה לי לולב עד שלא נתתי לו דמים. מי עשה לי ציצית, עד שלא נתתי לו טלית. מי הפריש לפני פאה, עד שלא נתתי לו שדה. מי הפריש לי תרומה, עד שלא נתתי לו גורן. מי הפריש לפני חלה, עד שלא נתתי לו עיסה. מי הפריש לפני קרבן, עד שלא נתתי לו בהמה]. ועוד יקבל שכרו בשפע רב ועצום כמו שאמרו בגמ' (סנהדרין צו ע"א וע"ב) על נבוכדנצר הרשע שהחריב את בית המקדש ורצח מליונים מעם ישראל, שזכה לשלטון על כל העולם בזכות ג' פסיעות שפסע לכבוד ה' יתברך, ע"ש, ישמע חכם ויוסיף לקח. וכן שאר בחינות הנראות למראה העין כרעות, הן טובות, שגם אם הרעו לו מחמת בחירתו הרעה, היא לו לטוב, ואפילו שעת שמד השם ישמו, שהיא שיא הרע, כשהאדם עובד את ה' בה בשעה, היא ההטבה הגדולה ביותר לו, וכמבואר כל זה לעיל, שהכל הוא טוב מאוד מתוך אהבה אין סופית להביאנו לשלימות,

אל מקסימום העונג שניתן לנברא להשיג.

כל היסורים מחמת אהבה הם

ועל כן כל הצרות והיסורין אם הגיעוהו לאדם כאן בעולם הזה, צרות אלו הן כאשר ייסר אב האוהב את בנו, ומטעם האהבה עצמה פעמים שיכה את בנו, או יענישו, כדי ליישרו אל דרך הישר, ואינה מכת אויב אכזרי, אלא מכת אוהב לטובת בנו, והוא פסוק מפורש בתורה (דברים ח, ה) כי כאשר ייסר איש את בנו ה' אלהיך מיסרך. "ונמצא שהמשפט והדין עצמו ממקור האהבה הוא נובע", ולפיכך גם ייסורי ה', אינם כמכת אויב אכזרי, אלא כמכת אב לבנו, שהמכות עצמן תהיינה ממותקות ולא קשות ואכזריות. וגם אם לפי השעה והעניין לא טוב לייסר עתה, יעביר הבורא את שורת הדין, ולא יביא את הייסורין, וינהג ברחמים גמורים (דרך ה' ח"ב רפ"ח קל"ח פתחים צב-ד, ובכללי מלחמות משה כלל ז, ובדעת תבונות סי' קלח, קנד, קסו והלאה).

אהבה בלי סוף

יט. וכן כתב הרמב"ם במורה הנבוכים (ח"ג סופ"י"ב) שה' עושה את הטוב המוחלט בלבד [דהיינו מקסימום הטוב שניתן להנתן] וכנאמר (תהלים כה, ז) כל ארחות ה' חסד ואמת וגו', ועוד נאמר (תהלים קמה, ט) טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו. "כי המצאתנו [דהיינו מה שה' המציאנו בדרך ההנהגה וההשגחה שעמנו, לך ראה לעיל התם] הוא הטוב הגדול בהחלט". וכן כתב לעיל (בריש הפרק), שחושבים אנשי הצדק וכו' שהוא יתעלה הטוב המוחלט, וכל מה שיבוא מאתו טוב מוחלט בלי ספק. עכ"ל.

וכן כתב השומר אמונים (אירגאס, ח"א אות מא) שכל החכמים הסכימו שתכלית הבריאה היתה כדי להיטיב לזולתו, כי הוא הטוב הגמור, ומטבע הטוב להיטיב. ואם כן, אם הוא יכל להיטיב באופן יותר נאות ממה שהוא העולם הזה, ולא עשה כן, נמצא דאינו טוב גמור ושלם, שהרי מונע הטוב ומקמץ ידו מלהיטיב כל מה שיכול להיטיב, וחלילה לאל מזה החסרון. עכ"ל. דהיינו כל מה שעושה ה' הוא הטוב המוחלט, ולא יתכן אחרת, כי הוא שלם בתכלית, וטוב בתכלית, ואילו היה יכול להיטיב יותר, ובפועל מטיב פחות, הוא חסרון בו, וחלילה לאל מחסרון. וכן כתבו עוד רבים שתכלית הבריאה היא להטיב עם בריותיו, ראה ליקוטם בשו"ע

המדות (שער השמחה עמ' תעה, ושער אהבת הבריות עמ' שלד) והדברים ידועים.

הידיעה שהכל מאהבה תשקיט את הרוח

לפיכך גם אם האדם אינו מבין את עומק הדברים, או לא מבין איך לפי האמור צרות אלו הגיעו עדיו, או אל רעו וכדומה, כיון שהשורש של הכל שהוא להטיב, ולא להרע, והוא כמוסר אב לבנו, בידעו כן ישקוט וינוח רוחו, הן אב אחד לכולנו, והוא אוהבנו ומנהיגנו אל הטוב ביותר עבורנו כפי שרק הבורא יודע.

אם ליבו בל עימו

כ. ואדם השרוי בצער רב חס ושלום מחמת צרות שתכפוהו, ובשכלו מבין שהכל לטובתו, ברם ליבו בל עימו, כי ממאן הלב להתנחם, בגלל רוב הרעה שבאתו חס ושלום, הרגש גובר על השכל, ושוב עולה בליבו המחשבה, די לי בפחות שלימות, ולמה כה ה' מרע עמדי לצורך השלימות שאיני חפץ בה, בראותי כל זאת? כיון שנודע שכל כוונת של ה' רק להטיב בשיא ההטבה האפשרית, אם כן הידיעה שה' יודע שזה טוב לך, ושגם אתה תבחר בכך עשרת מונים אילו יפתחו לך מעיינות חכמה, ותוכל להקיף את תכלית הבריאה וההטבה שבאחריתה, וכפי שיתגלה לכולם לעתיד לבא, רק עתה כשאנו בגוף הגשמי ולא מבינים את הדברים לאשורם, יכולות לעלות לנו מחשבות כאלו. ועל כן עם הידיעה שהמוציא והמביא הוא אבינו רוענו מלכו של עולם, שהכל בידו וכל חפצו להטיב במקסימום שניתן להטיב לנו, ימצא בכך נחמה מזור ורפואה.

דומה הדבר לאב שמכריח את בנו ללכת לבית הספר, והבן שהוא תינוק הבורח מבית הספר, אף שהבין שאביו אמר לו שזה לטובתו, מכל מקום אל מול הצער שלו בכל יום, במשכן הלימודים, בוכה לאביו ואומר, איני חפץ בטובה זו, איני חפץ להיות משכיל, די לי להיות איש פשוט ובלבד שיוסר מעלי מר המוות הזה. הן כשיגדל ידע ויבין שאביו צדק, וכל מחשבותיו היו מפני קטנותו, הן גם הוא כשיגדל יחייב את בניו בכך, ולא ישמע לקול שוועם אליו, בהבינו שהטוב שיצמח מבואם לבית הספר גדול עשרת מונים על הצער שהם חווים.

בדרך אחרת דומה הדבר לניתוח בבית חולים, שמשלמים הון עתק להתרפא תחת ידי הרופא המובחר, והלא יסורי הניתוח וההחלמה קשים מנשוא, ואיך בן אנוש בוחר בידים לעבור ניתוח, ועוד לשלם על כך ממון רב, ופעמים אף יותר

מכל ממונו על ידי לקיחת הלוואות. וכולי האי ואולי, כי אין התחייבות להצלחה, ואיך יתכן שהאדם בידיים יבחר ברע לו, ועוד ישתדל ויטרח בכך, ופעמים יתחנן ויפציר וישפיע בכל דרך אפשרית וממונית לקיים זאת? התשובה פשוטה, מפני גודל הטובה שתצא תחת זאת, היא רפואתו ובריאותו, וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו, ואפילו בשביל ספקה יעשה כן. ומעתה בין נבין, שכיון שמה שבראנו ה', הוא רק כדי להטיב לנו את ההטבה הטובה שיכולה לבא עלינו, שנהיה שלימים ודבוקים בו, הוא יודע שכל הצרות שבאים עלינו, הן כאין וכאפס אל מול גודל ההטבה אשר נזכה לה בזכות הרע והצרות.

שירה חדשה

כא. הקדוש ברוך הוא יציר נפלאה היא בריאת כל העולמות על כל חלקיהן, כפי שרק הוא יכול לעשות, בריות הקשורות בשורשיהן הרוחניים ומונהגות בהנהגה פלאית על כל רבדיה הנזכרים, וה' אורג ושזור את כל הבחינות יחדיו, להוליך את העולם אל תכליתו, להנות את בני האדם בשיא ההנאה שניתן להם להשיג, ורק הוא יודע מדוע פלוני מונהג כך ואלמוני כך, מה הם השורשים הגוברים להוליכו כך, ואת אלמוני כך, מתוך כוונה מכוונת בתכלית, ורק בעתיד כשנזכה ונראה את הפאזל שהרכיב הבורא, מה שינתן לנו רשות להשיג ולהבין, נרוץ אליו כחולי אהבה, על חכמתו הנפלאה והעצומה, ועל טובו האין סופי, וככל שיתגלו לנו עוד רבדים מן הפאזל, כך תגדל ההנאה והקירבה לבורא. [דע"ת (ס"ס קמו, וגם אות נד וס"ס קע) קל"ח (סוף פתח מט)].

ובלשונו של הרמח"ל (דע"ת ס"ס קע) יפרוש האדון ברוך הוא את השמלה לעיני כל היצור, מכל מה שנעשה מיום ברא אלהים אדם על הארץ, ועד היום ההוא. ויראה יושר משפטו בכל מעשה ומעשה, קטון וגדול, ומה נגזר עליו לפי משפטו האמיתי, לזמן קיבול השכר שלעתידי לבא. עד כאן לשונו. פאזל שרק הבורא יכול ליצור, וכאשר יסיר ה' את הלוט מעל התמונה שצייר, ויגלה לנו את מה שנוכל להשיג, נרוץ אליו כחולי אהבה.

פרק ד

אבולוציה, וניאו-דארווניזם

א. שוב נשוב להוכחות למציאות הבורא, ועתה נבא בפנים חדשות, ונכריח שאין כלל אפשרות של היווצרות עולם מקרית [עד כה (בפרק ב) עסקנו בהניח שישנה אפשרות כזו, וגם אז דחינו כאמור, והכרחנו את מציאות הבורא. ועתה נוכיח שאין כלל אפשרות מציאותית שהעולם יברא במקרה].

הטענה שהעולם נברא במקרה, הינה תאוריית האבולוציה, ולאחר מכן הניאו-דארווניזם, תאוריות אלו השתמשו בכלים מדעיים, לבנות השערה כיצד נברא העולם. כדי לעמוד על תאוריות אלו, נזכיר את עיקריהן, על מה אדניהן מיוסדים. הדומם קיבל חיים ונוצר תא החיים הראשון, תא חיים זה הכפיל את עצמו, ובמרוצת השנים עבר שינויים והתפתח מצורות חיים פשוטות, לצורות חיים מורכבות יותר, עד למצב הניצב לפנינו היום. השינויים חלו מתוך ברירה טבעית, דהיינו לפי הצרכים המתחדשים, והכלל הקובע הוא, שהמתאים שורד, ושאינו מתאים, נכחד. כך שמבנה גופם ותכונותיהם של בעלי החיים מותאמים לצרכיהם. כגון צווארה של הג'ירפה נוצר, כיון שהיא ניזונה מעלי העצים, וכדי להגיע למזונה צווארה נמתח עוד ועוד, עד שהאריך. תכונות נרכשות הועברו בגנים לדורות הבאים, כך שנולדו כבר ג'ירפות עם צוואר ארוך.

אולם תורתו של דרווין נדחתה בעת גילוי חוקי התורשה על ידי גרגורי יוהאן מנדל בשנת 1865, ולאחר מכן על ידי גילוי מבנה הדי-אן-איי על ידי ג'יימס ווטסון שמהם עולה שתכונות נרכשות אינן עוברות בירושה, לאור הגנטיקה המודרנית.

עקב כך נוסחה תיאוריית האבולוציה בניסוח חדש המכונה "ניאו-דארווניזם", לפיו כל בעלי החיים המורכבים, התפתחו מבעלי חיים פשוטים יותר שקדמו להם, בתהליך של מוטציות אקראיות [מושג זה יתבאר בסמוך] שגרמו לתוספת חיובית בצופן הגנטי, ולהופעת אברים חדשים. וכפי שאנו רואים שינויים גנטיים החלים בגזעי בעלי חיים הנמצאים לפנינו, כגון סוגי הסוסים, סוגי הכלבים וכדומה, שהינם שונים זה מזה, אף על פי שאב אחד לכולם. אותם אברים שנוצרו במוטציות אקראיות, אם נתנו לבעליהם יתרון קיומי, שרדו, ואם לא, נכחדה אותה יצירה. במשך הזמן נוספים עוד איברים, באותו אופן, עד להופעתו של המין החדש, שגם עליו חל הכלל האמור, שאם מין זה בעל יתרון הישרדותי על פני שכניו, ישרוד, ואם לא יכחד. כך שהחיות החזקות שעמדו בשינויים, היוו את התשתית לדור הבא של אותם בעלי החיים המתקדמים יותר בשלב האבולוציוני, והכל בבחינת "החזק והמתאים שורד".

באומרנו "מוטציות אקראיות" הכוונה (על פי פרופ' בנימין פיין בספרו דלות הכפירה עמ' 116) לכך: כל עולם החי והצומח, על כל פרטיהם, בנויים על צורה אחידה של תאים [ראה לעיל (פרק ב אות ד בהערה)]. ההבדל ביניהם תלוי בחומר התורשתי-הדני"א, שהינה מולקולה גדולה וארוכה, שב"טקסט" הכלול בה, שונים בני האדם משאר היצורים החיים. כל מערכת החי מתרבה, משחזרת את עצמה, ומולידה ישויות חיות חדשות לפי הוראות הדני"א, המעתיק במדויק את כל התכונות שלו לצאצאיו. כאשר חלקיקים קוסמיים או חומרים רדיואקטיביים מתנגשים בחומר התורשתי [או פגיעה בגן על ידי נגיף], הם יכולים לגרום לשינויים בהוראות ה"טקסט" של הדני"א, בדרך כלל השינויים מזעריים. שינויים אלו נקראים "מוטציות", והם בדרך כלל מזיקים, וגורמים להעתקת דור פגום, כגון גמדות, לבקנות, מחלות תורשתיות, וכדומה. אך ישנם שנויים גם לטובה, שעל ידיהם ישתפר הדור החדש. בסיכום צירוף מנגנון התורשתיות, עם המוטציות, והברירה הטבעית, הן מרכיבי תאוריית הניאו-דארווניזם.

תהליכי ההתפתחות החלו מלפני כ-3 מליארד שנים, בתקופה המכונה קדם קמבריון, שבה נוצרו האורגניזמים הראשונים, אצות כחולות וחיידקים. ומהם נוצרו בתקופה שאחריה ראשוני בעלי השלד, ואחריהם חסרי החוליות, ואחריהם בתקופת דבון (לפני 400-360 מליון שנים) נוצרו דו החיים, ובתקופת פרם שאחריה (לפני 250

מליון) הזוחלים, חרקים, צדפות ויצורי ים קדומים. ובתקופת קרטיקון (לפני 135 מליון שנים) הדינוזאורים וראשוני העופות, עד תקופת המיוקן (לפני 23 מליון עד 5 מליון) התפתחו הצמחים היונקים והציפורים. [כל שמות התקופות כמובן הומצאו מכח הדמיון בלבד, ולצורך ה"אותנטיות" קיבלו שמות "עתיקים".]

ראיותיהם

ב. ראיות לתאוריה זו הובאו מכמה כיוונים, תחילה, הדמיון הנמצא בין המינים, מראה שלכולם ישנו מוצא אחד, ורק ההתפתחות והשינויים שחלו במשך השנים, הם שהולידו מינים שונים. ונבאר, כשילדי משפחה אחת דומים זה לזה בתכונות, אנו אומרים שקבלום בתורשה מהוריהם. כשאנו מוצאים באדם ובדג למשל, תכונות דומות במבנה גופם, כגון חוליות, מח שדרה ומח הראש, קשר בין אברי הנשימה לחלק הקידמי של צנור העיכול, וכדומה. יאמר הביאולוג, אם נניח שגם הדמיון בין אדם ודג נוצר על ידי כח טבעי של תורשה, מוכרח הדבר ששניהם התפתחו מהורים משותפים. וממילא צועד המדען הלאה לחפש את ההורים המשותפים במינים נמוכים יותר. בנוסף רואות עינינו שישנה מלחמת קיום בין בעלי החיים, והמנצח הוא מי שמבנה אבריו מתאים יותר לתפקודו ולסביבתו, ובראותינו שישנה התאמה בין מבנה האברים לתפקידיהם, נסיק שמי שמתאים יותר, הוא הנשאר חי, ומנחיל לצאצאיו תכונות אלו. ראיה נוספת היא מכך שנמצאו מינים מסויימים רק ביבשות מסויימות, את הדבר הסבירו על ידי נדידת היבשות, יחד עם תאוריית האבולוציה של התפתחות המינים, מה שגרם שממין אחד יצאו מינים רבים. ו"הראיה" לשיטתם הינה, המאובנים, דהיינו בשכבות גיאולוגיות נמצאו שרידים מן העבר, ובהם בעלי חיים שאינם עמנו היום. הרעיון הינו, שכל שכבה גיאולוגית עמוקה יותר, אמורה להיות קדומה יותר, וכך המאובנים הטמונים בה קדומים יותר. ובהם מצאו התאמה בין סוגי החיים שנתגלו, לבין התהליך ההתפתחותי המתאים לתקופות המשווערות. דהיינו בתקופות עתיקות יותר, מצאו בעלי חיים פשוטים יותר, ועם התקדמות התקופות, בעלי חיים מורכבים יותר, עד ימינו אנו. טענותיהם יתבארו ביתר שאת בהמשך.

אבולוציה ההיתכן?

ג. מלבד הנזכר לעיל (בפרק ב) באורך, על חוסר ההגיון בטענת היווצרות העולם

במקרה, ולמעשה היה די בזה כדי להשיב על תאוריות אלו, אולם לרוב השתרשות תאוריות אלו בעולם, מוכרחים אנו לבא ולשלול מעוד פנים רבות.

נפתח במשל, מצאתי דף שמודפסת בו האות "ש" בגופן דוד [הוא סוג הכתב] גודל 12, אני כמובן יודע שמישהו הקליד על מחשב אות זו, ובחר את הגופן והגודל, והורה למחשב להדפיסו. האפשרות שאות זו נוצרה על ידי שפיכה מיקרית של דיו על הדף, ויצרה אות מהוקצעת בכתב דוד גודל 12, היא היפוטטית, ולכן אני יודע שמישהו הדפיסה ולא קרה הדבר במקרה. ברם אם נפנה לסטטיסטיקה בודאי נמצא לאפשרות זו, מספר סטטיסטי [למספרים אין סוף, וממילא לכל דבר אפשר לתת מספר על פי הסטטיסטיקה, השאלה כמה אפשרים יעלה לבסוף המספר, אך מספר מכל מקום יהיה]. כגון שהאפשרות שיקרה הדבר באופן מיקרי, היא דרך משל 1 ל 100,000,000. נניח שיצאתי לזמן מה מן החדר, ובחזרתי ראיתי שלשמאל האות ש, נתווספה האות ל, גם כן בכתב דוד גודל 12. האם יתכן שאות זו גם כן נוצרה במקרה, על ידי שנשפכה קסת נוספת של דיו הניצבה לשמאל האות ש, וכך נוצרו האותיות "של" יחדיו? ברור שלא, אך מכל מקום מהי האפשרות הסטטיסטית שכן יקרה הדבר? כאן צריך להדגיש דבר חשוב, נניח שאני עורך ניסיון מציאותי ושפכתי דיו אין ספור פעמים, ולפתע קרה הלא יאמן, נוצרה לפני האות ש, בתנאים הנזכרים. עתה מנסה אני על ידי שפיכת דיו שניה בסמוך לאות ש ליצור את האות ל, כאן לא עומדים לפני מספר נסיונות בלתי מוגבלות, היות ועתה אני מוכרח להצליח מיד בשפיכה הראשונה! כי אם אשפוך את הדיו ליד האות ש, ויקרה הצפוי והברור שיווצר כתם דיו בסמוך לאות ש, או על גבה, הרי שמעתה אצטרך להתחיל מן ההתחלה, לקחת דף חדש ולנסות לכתוב את האות ש על ידי שפיכה מקרית, ורק אחרי שאצליח [מה שכמובן לא יקרה], אני אצטרך שוב על הפעם הראשונה שאשפוך את הדיו הנוסף, להצליח לכתוב את האות ל, ואם לא, אשוב אל ההתחלה, וחוזר חלילה. מעתה נשוב לשאלה, מהי האפשרות המציאות שאצליח בדבר? כאן כבר לא עומדת האפשרות הסטטיסטית בבחינת אפשרות מציאותית רחוקה, כאן היא לא מציאותית, ולא יתכן הדבר. וגם אם תתקש שאפשר הדבר, נמשיך הלאה ונבדוק גם אם קרה הנס, ומיד בשפיכה השניה נוצרה בסמוך לאות ש האות ל בכתב דוד גודל 12, עתה מהי ההסתברות שבשפיכה הראשונה תווצר לפני האות ו גופן דוד גודל 12 בסמוך לאות ל, וכן

הלאה, כל אות חדשה בפני עצמה עומדת במבחן זה שיצליח מיד בראשונה, מה שעושה את האפשרות המציאותית שתיווצר המילה "שלום" על ידי 4 שפיכות מקריות רצופות, בגופן דוד גודל 12, כלא אפשרית, וכלא מציאותית כלל, בטלה ומבוטלת כעפרא דארעא.

אם את המילה "שלום" אי אפשר ליצור באופן מקרי, מה יהיה הדין במכתב שלם? מה יהיה הדין בספר שלם? מה יהיה הדין באנציקלופדיה שלימה? מה יהיה הדין בהוראות מדוייקות ליצור פצצת אטום? ואם כל אלו לא יתכנו, האם יצירתו של איש העונה לשם "שלום" המורכבת לאין ערוך מכל אלו, כן תיתכן שתיווצר במקרה. אם כתיבת המילה "שלום" בלתי אפשרית, האם אדם העונה לשם שלום, כן אפשרית היווצרותו במקרה?!

מערכות מורכבות לאין ספור נמצאות בטבע, וזקוקות לפעולתם למערכות רבות הפועלות יחדיו, ובלעדי כולן, אין להן קיום כלל. אם נסתכל על תא חיים יחיד, כדי שיצליח לתפקד זקוקים לפעול בו מנגנונים רבים במקביל, גרעין התא, רשתית אנדופלסמתית, מנגנון גולג'י, מיטוכונדריה, ליזוזום ועוד, כשכל אחד מהם מורכב לאין תכלית, ואם אחד מהם יחסה, או רק חלק מתוכו, כל המערכת תקרוס, כדי להצליח ליצור תא חיים במקרה, צריך שהמקרה יפגע במטרה מיד בכל פעם ופעם, בלא שום כשל באמצע (שהדיו יצור אות, ובכל נפילה חדשה יצליח לכתוב בידיוק את האות החדשה הנצרכת לקיום המכתב). קל וחומר אם נסתכל על אבר שלם, כגון עין המורכבת מתאים רבים, שיחדיו מרכיבים בה מערכות מורכבות נפרדות, ורק יחדיו יוצרות את העין. קל וחומר אם נסתכל על אברים שלמים של בעלי החיים שמוכרחים לפעול יחדיו, לב, כבד עין, אוזן, מוח, מה שמכריח שכל חלקיהם יתפתחו יחדיו ובבת אחת, ואילולי אחד מהם, המערכת כולה תקרוס.

לשם כך ישנו פתרון אבולוציוני "פשוט" המתכסה במונח ה"מדעי" "קפיצה אבולוציונית", דהיינו, אכן כך קרה באמת, הדברים נוצרו זה אחר זה ובבת אחת. נראה שאין צורך להכביר במילים, ודי בזה.

האם בזמן אין סופי הכל אפשרי

ד. תשובת אדוקי הניאו-דארווניזם לעצם ההסתברויות הרחוקה היא, שכשיש זמן אין סוף, הרי שלבסוף גם הסתברות רחוקה תגיע ותבוצע.

נשוב ונדגיש, כשפונים לסטטיסטיקה, היא אינה נבהלת משום אפשרות מספרית, בסטטיסטיקה עסוקים בנתונים מתמטיים, ולמספרים אמנם יש התחלה, אך אין להם סוף, אפשר לכתוב מספר אין סופי, ואחריו להוסיף עוד מספרים ועוד ועוד, וממילא גם אם הגענו למסקנה שכלית, שלא יתכן שתכתב המילה שלום במקרה, על ידי 4 שפיכות רצופות, אם נפנה לסטטיקן ונשאל ממנו מהי ההסתברות הסטטיסטית להיווצרות המילה שלום בד' שפיכות מקריות גופן דוד גודל 12, הוא יערוך את חישוביו, ויתן לנו תשובה סטטסטית שאינה מציאותית כגון 1 ל-10 בחזקה 1000 [הסיפורה 1 ואחריה 1000 אפסים], **במתמטיקה הכל אפשרי, אך במציאות אנחנו יודעים שזה לא אפשרי, ולא יתכן, ובטל ומבוטל.**

לעצם הטענה שבזמן אין סופי יש אין סוף אפשרויות, כמבואה, הדבר אינו נכון, כיון שאפשרות זו צריכה להצליח בכל פעם "בשפיכה הראשונה", וממילא אין כאן אפשרות היפוטטית שמחכה ומחכה להסתברות הרחוקה, עד שתגיע, כי גם אם תגיע אפשרות זו, ההסתברות ההיפוטטית השניה צריכה להצליח מיד "בשפיכה הראשונה", ואילולי כן, נצטרך להתחיל הכל מן ההתחלה. **לזה כבר אין לפנינו זמן אין סופי,** כיון שהדבר צריך להצליח מיד. ובעיקר, גם אם היה מקום לדון בזמן אין סופי ביצירת המילה שלום [מה שגם אז המילה לא היתה נוצרת, מכל מקום לצורך הדיון] זהו לגבי מילה אחת, אך לגבי עמוד שלם, ספר שלם, ספריה שלימה וכו', לזה גם אדוקי האמונה והדת האבולוציונית בכוחו הבלתי מוגבל של הזמן, יוכרחו להודות, שהדבר לא יוכל להתבצע לעולם. עתה נתבונן סביבנו, אל העולם הנמצא לפנינו, העולה מבחינת האפשרות הסטטיסטית לאין ערוך מן המשל, בשל מורכבותו האין סופית, עולם זה כמובן לא יוכל לקום ולהיות בשום אופן, גם אם הזמן הוא אין סופי.

נתונים סטטיסטיים אפסיים

ה. נאסוף רק מספר פרטים של ההסתברות הסטטיסטית להיווצרות מקרית, מתוך אין ספור התהליכים הנצרכים ליצירת הבריאה. המתמטיקאי והאסטרונום פרופ' פרד הויל (במגזין המדעי נייצ'ר גליון 294 נובמבר 1981) חישב, מהם הסיכויים להיווצרות תא חיים בודד מחומר דומם, באופן מקרי, אפילו אם נניח מספר הנחות אופטימיות ביותר, שכדור הארץ הבראשיתי היה מוקף כולו בים, שעומקו הממוצע עשר קילומטרים והכיל בתוכו את חומצות האמינו הדרושות לחיים, ושכלל מיקרון

מעוקב של אותו "מרק בראשיתי", התקיימה ריאקציה כימית אחת בכל שנייה, **במשך מליארד שנים**, והסיכוי שהתקבל להיווצרותו של תא בודד של חיידק המכיל 2000 אנזימים וחלבונים הוא 10 בחזקת 39,950 כלומר אחד מתוך המספר 10 ואחריו 39,950 אפסים. [לו כל ספרה ממספר זה תהיה ברוחב סנטימטר, גודלו של מספר זה יהיה קרוב לחצי קילומטר].

על פי אותם עקרונות חישב הויל גם את הסיכוי להיווצרותם המקרית של 25000 האנזימים הכלולים בגוף האדם והתוצאה שהתקבלה היא 1 לעשר בחזקת 599,950!!.

דוגמה נוספת חישב ד"ר רוג'ר פנרוז (A Brief History of Time (movie). Burbank, CA. 1992) מתמטיקאי וקוסמולוג מאוניברסיטת אוקספורד, שהסתברות שמזמן ה"מפץ הגדול" היקום היה בעל אנטרופיה (דרגת אי הסדר) מספיק נמוכה כדי לאפשר אנרגיה זמינה לתהליכים הנדרשים ליצירת כל מערכות הכוכבים ביקום, היא אחד לעשר בחזקת 126.

כמו כן פרופ' ג'ראלד שרודר בספרו המדע והאל (פרק א עמ' 18) כותב, אילו הייתה האנרגיה של המפץ הגדול, שונה משהיא הייתה למעשה, באחד חלקי 10 בחזקת 120, לא היו שום חיים במקום כל שהוא ביקום שלנו. עוד הוא מביא את דברי מייקל טרנר האסטרופיסיקאי הנודע מאוניברסיטת שיקגו, שתיאר את הכוונון הזה בעזרת דימוי, "אפשר להמשיל את הדיוק הזה, למי שיורה חץ לעבר מטרה שקוטרה כמילימטר אחד, אשר נמצאת בסוף היקום (!) ופוגע בה".

כמו כן חישובו (G. Wald: Saentific American 191, 8, 1954) מהו הסיכוי ליצירת מולקולת חלבון פשוטה, אותה מולקולה שהתחילה את התהליך, ותוצאות החישוב עלו ל-10 בחזקת 252. [ממנה כמובן אל היווצרות האדם עוד רב המרחק, וצריך עוד מליוני טעויות ותקלות שארעו ברצף הגנטי, ושכל אחת מהן המשיכה על גבי חברתה, ולכל אחת מהן הסתברות חסרת שחר אחרת].

עוד נתונים רבים כאלה נמצאים בספר עולם המספרים של מק קיי, בודק לפי חוקי ההסתברות את הגורמים שהיו צריכים להזדמן ולפעול יחד "במקרה", כדי ליצור את עולמנו, בספר הוא קובע, שלא קיימת אפשרות כזו. ועל כן חתם את ספרו במילים, "לפי תורת החשבון, לה' הארץ ומלואה". גם הויל בספרו אבולוציה מהחלל (עמ' 24, 1981) בעקבות האמור הסיק בזו הלשון, גם אם היקום כולו היה

מורכב ממרק אורגני ומשמש לביצוע הריאקציות המקריות, גם אז לא היו יכולים להווצר חיים באופן מקרי. הסיכוי להופעתם של חיים מחומר דומם, קטן מהסיכוי שסופת טורנדו שתעבור בערימת גרוטאות תביא ליצירתו של בואינג 747 מחומרי הגלם שבמקום. עוד הוא אומה, הסיכוי להיווצרותם של חיים מחומר שאינו חי, הם כל כך אפסיים, שדי בזה כדי לקבור את דארווין ואת תיאוריית האבולוציה שלו גם יחד. במיוחד משום שאין שום ראייה לכך שהיה קיים אי פעם מרק בראשיתי כלשהו על כדור הארץ, או על פלנטה אחרת. ע"כ. כמו כן קרסי מוריסון אסף בספרו "האדם אינו לבדו" מאות מקרים שצריכים לקרות "במקרה" מכל המדעים.

מפעל הפיס

ו. עדיין יש לבדוק, הרי ההסתברות שכרטיס לוטו של מפעל הפיס יזכה הינו נמוך ביותר³³, ובכל זאת אנשים קונים כרטיסים, ויותר מכך כי כמעט בכל שבוע ישנו אדם אחד שזוכה, או כמה שזוכים, אם כן אנו נוכחים לדעת שגם אירועים בעלי הסתברות נמוכה קורים במציאות.

צריך להבחין, שבכרטיס הגרלה ההסתברות הסטטיסטית לזכייה, שונה בתכלית בין קונה הכרטיס, לבין מפעל הפיס. אמנם מבחינת קונה הכרטיס, הסיכוי שהוא יזכה הינו נמוך ביותר, אולם מבחינת מפעל הפיס, ההסתברות שיזכה בכל שבוע זוכה אחד, מתוך אלפי קוני הכרטיסים, הינה כגון אחד לאחד, כיון שצריך לשכלל את כל קוני הכרטיסים יחד. [כלומר ההסתברות הסטטיסטית של קונה כרטיס מפעל הפיס שממלא קוביא אחת בלבד הנה, 1:16,273,488 לזכית הכרטיס, אך היא סיכויו של כל יחיד בפני עצמו, אך ההסתברות הסטטיסטית שיזכה אחד מכל המגרילים, היא שונה לחלוטין, והיא תהיה כגון 1:1]. אנחנו העסוקים בתהליך הבריאה, מדברים על ההסתברות של "מפעל הפיס" עצמו, ולא בשל "הזוכה". עסוקים אנו, בהסתברות שלפיה עם כל הפעולות ביקום כולו, יתחילו חיים במקום אחד בכל העולם [מקביל לזוכה אחד מאושר], ואפילו שכך, עולות התוצאות הסטטיסטיות

33. הכוונה להגרלת לוטו בארץ ישראל, שבו כל קונה כרטיס, צריך לנחש את 6 המספרים שיעלו בגורל, מתוך 37 מספרים אפשריים, ולנחש עוד מספר אחד, מתוך 7 מספרים. מחישובי מפעל הפיס עולה (מופיע בגב הכרטיס בתחתיתו) שהסיכוי לזכות בפרס הראשון במילוי טבלה בודדת, הינו 1:16,273,488 (אחד ל-16 מיליון וכו'). ומי שקונה כרטיס אקסטרה, סיכויו לזכות ביחס של 1:117,649.

הבלתי אפשריות הנזכרות.

ההסתברות לאבולוציה, רחוקה אין סוף מהאפשרות שכל מגרילי מפעל הפיס, יזכו בפרס הראשון, בכל שבוע, בכל ימי חייהם.

ז. יתרה מכך, בהגיענו הלום, הבה ונטייל על כנפי הדימיון, גם אם ישנו זוכה אחד בכל שבוע במפעל הפיס, מהי דעתך שאותו זוכה, יזכה בכל שבוע, במשך כל ימי חייו בפרס הראשון במפעל הפיס, האם זה יתכן?! ומהי דעתך שלא רק הוא, אלא כל קוני כרטיסי מפעל הפיס, יזכו בפרס הראשון, בכל שבוע במשך כל ימי חייהם? האם זה יתכן?!

דע לך כי האפשרות הסטטיסטית שיקרה כך, הינה גבוהה בהרבה מן ההסתברות הסטטיסטית של היווצרות פרט אחד קטן בעולם במקריות [קרי הניאו-דארווניזם].

לצורך כך נחשב מהי ההסתברות שיזכו כל מגרילי מפעל הפיס במקום הראשון, במשך כל ימי חייהם [חמישים שנה, כיון שכרטיס מפעל הפיס נמכר רק מעל גיל 18]. תצורך כך נאמר שמספר המגרילים בכל שבוע הינו מליון [מה שברור שפחות כאן בארץ ישראל], ושכל אחד ממלא רק טבלה אחת [בזמן שבדרך כלל אנשים ממלאים את כל 14 הטבלאות, גם רבים קונים כרטיסי אקסטרא וכדומה]. והנה תוצאות החישוב עולים 1 ל-10 בחזקת 19,471,000,000 דהיינו 10 ואחריו 19 מליארד וכו' אפסים. עתה ניקח את התוצאות של ההתפתחויות הסטטיסטיות של חמשת המוטציות החיוביות הנזכרות לעיל, כדי שיחברו יחדיו ויצאו לפועל, והתוצאה העולה היא 10 בחזקת 91,323,841,845,600,000!!!!³⁴ דהיינו המספר 10

34. דרכי החישוב

החישוב נעשה על פי האמור שהסתברות הזכיה במילוי טבלה בודדת הינו 1:16,273,488. כדי לדעת מהי האפשרות הסטטיסטית לזכות במשך שבועיים רצופים, צריך להכפיל מספר זה בעצמו. ולכן במשך חמישים שנה, שבהם יש 2700 שבועות, יצא שצריך להכפיל את המספר הנ"ל בעצמו 2700 פעמים (לא המספר כפול 2700, אלא המספר כפול עצמו, והתוצאה כפול המספר הראשון, וכו' במשך 2700 פעמים), דהיינו 16,273,488 בחזקת 2700. שהינו שווה ערך ל-10 בחזקת 19,471 (או במדויק 10 בחזקת 19,470.997749620506083317738697012 שהוא כמובן קצת פחות מהנ"ל. החישוב הנ"ל נעשה דרך משוואה מתמטית בשימוש בln, כן: $\ln * 2700 (16,273,488)$ ואת התוצאה לחלק ל (10 ln). ואם נרצה לחשב את ההסתברות, שיזכו בכך בכל שבוע מליון אנשים, עלינו להכפיל את התוצאה הנזכרת בחזקת מליון פעמים, מה שנותן את התוצאה 1 ל-10 בחזקת 19,471,000,000.

ואחריו צריך לכתוב 91 קוודריליון אפסים וכו'.

אם נרצה לכתוב את המספר הנזכר על גבי דף נייר, ונניח שאני כותב במהירות יפה של 3 אפסים בשניה, ולא אפסיק מלכתוב ברציפות במשך 24 שעות כל ימות השבוע, הזמן שיקח לכתוב את המספר הזה הוא 965,286,676 שנים.

אם נחשב כמה ספרים יתמלאו, רק כדי לכתוב את המספר הזה [כשבכל עמוד נכנסים 7000 אפסים, וכל ספר מכיל 1000 עמודים]. התוצאה תהיה שמספר זה יכתב בלמעלה מ-13 מיליארד ספרים!!! [ובמדוייק 13,046,263,120 ספרים]. תוצאה זו רחוקה עוד הרבה מעבר להסתברות הסטטיסטית, שיזכו בכל שבוע, כל מגרילי מפעל הפיס, במשך כל ימי חייהם. והחישוב הנ"ל הינו רק פסיק קטן מן היקום הניצב לפנינו, וישנם עוד אין ספור חישובים סטטיסטיים, לדת המקרה, כדי להוליד את העולם הנפלא הניצב לפנינו, כשלכל אחד מהם יש הסתברות בלתי אפשרית אחרת, הנקראת רק במספרי חזקות, וכאמור.

הטענה שבזמן אין סוף, גם אפשרות סטטיסטית אין סופית תוכל להתרחש, אין לה קשר עם המציאות, לפי שגם בזמן אין סופי, לעולם לא יוכלו במשך חמישים שנה רצופות, לזכות מליון אנשים בכל שבוע, במספר הראשון במפעל הפיס. לפי שגם אם קרה שהם זכו בכך במשך שנה שלימה [מה שכמובן לא יוכל להיות לעולם, ואפי' בשבוע אחד בלבד לא יקרה כן לעולם], בשבוע הבא, אם אחד מהם לא יזכה בכרטיס הראשון, עלינו להתחיל הכל מהתחלה, דהיינו לבטל את כל השנה שבה קרה הלא יאמן, שזכו כולם במפעל הפיס בכל שבוע, ולהתחיל שוב את מנין השנים הרצופות, עד שנקבל את החמישים שנה רצופות, שעליהם דיברנו, ובהן הראנו את ההסתברות הסטטיסטית הבלתי אפשרית שלהן. לכך לא יעזור

עתה נחשב את ההסתברות לבריאה מיקרית של חמשת המוטציות החיוביות הנזכרות, ההסתברות להיווצרות תא בודד של חיידק המכיל 2000 אנזימים וחלבונים, היא 10 בחזקת 39,950, עליו נוסיף את הסיכוי להיווצרותם המקרית של 25000 האנזימים הכלולים בגוף האדם, שהסתברותם היא, 10 בחזקת 599,950, כלומר נכפיל את המספרים זה בזה, והתוצאה תהיה 10 בחזקת 23,968,002,500, וכשנכפיל זאת עם ההסתברויות הנוספות הנזכרות, דהיינו המספר הנ"ל כפול 10 בחזקת 126, כפול 10 בחזקת 120, וכפול 10 בחזקת 252, התוצאה שתעלה בידינו היא 10 בחזקת 91,323,841,845,600,000. [אף שחלק מהדוגמאות הנ"ל אינן מוכרחות להצליח להוצר מיד בפעם הראשונה, מ"מ השתמשנו בדגמאות הנ"ל, כמשל למליוני פרטים המוכרחים בטבע לחול מיד כדי להתקיים, וכנזכר לעיל].

אין סוף זמן, כי גם באין סוף זמן, בלתי אפשרי שיקרה זאת וכמבואר [ועל אף כל זאת, נתון מספרי ניתן גם לכה, כי כאמור למספרים אין סוף]. ועל כן בתורת קל וחומר בן בנו של קל וחומר, שבבריאה האין סופית הניצבת לפנינו, לא יתכן שתברא באופן מקרי, גם בזמן אין סופי.

זמן ההיווצרות מוגבל

ח. מלבד זאת, עוד יש לדחות את מאמיני יכולתו האין סופית של הזמן, היות ולפי המדע, זמן ההיווצרות העולם מוגבל ומוערך בכ-15 מליארד שנים, אם כן גם לשיטתם התפתחות העולם מוגבלת בזמן, ואינה נתונה בזמן אין סוף. וכך הרב צבי ענבל באל המקורות (ח"א עמ' 297) הביא שד"ר סימן, שהינו פרופ' לביולוגיה באוניברסיטת פירדו, לה-פייט, אינדיינה, הצליח להראות באמצעות חישובים מתמטיים, שהזמן הדרוש כדי ליצור תכונה ידועה חדשה לגמרי, בייצור כלשהו [או במילים אחרות, הזמן הדרוש כדי ליצור גן יחיד, חדש, על ידי תהליכים אקראיים]. מגיע בעצמו כמעט לגיל כדור הארץ המקובל על ידי הגיאולוגים. אם ננסה להעלות בדעתנו התפתחות הדרגתית פוריה של **מליוני גניים** בזה אחר זה, **במליוני מערכות חיים**, בתוך פרק הזמן המוגבל של קיום כדור הארץ, לא תהיה לנו כל אחיזה הגיונית. הנחתו של תיאורטיקן באבולוציה ש"כל מה שיכול לקרות אמנם מתרחש", אין לה כל אחיזה במציאות. ע"כ. כך גם הזכרנו לעיל בסמוך (אות ה) את הנתון הסטטיסטי להיווצרות תא חיים בודד מן הדומם, במשך מליארד שנים, והתוצאה היא 1 ל-10 בחזקת 39,950, שזה לכל הדעות אפס הסתברות ממש, חפצנו כעת להדגיש, שמדובר על תוך מליארד שנים! אם כן נניח שקרה הבלתי אפשרי, ולמרות ההסתברות האפסית הנזכרת, כן נוצר תא חיים בודד כעבור מליארד שנים, כיצד יוכלו להוצר כל החיים בזמן הנותר?

דעת המדע שהסתברות של עשר בחזקת

חמישים בלתי אפשרית

ט. זאת ועוד, מה שיש מדענים האוחזים וטוענים שהדבר אפשרי, אינו עומד לפי כללים מדעיים, כי המדע עצמו הגביל מה נקרא אפשרי, וכשהתוצאה הינה סיכוי פחות מאחד מתוך עשר בחזקת חמישים, נחשבת כמציאות בלתי אפשרית, כמסקנת המתמטיקאי אמיל בורל (בספרו הסתברות וחיים ניו יורק 1962 Borel).

E. "probabilities and life", p. 28. המקובלת כיום על הקהילה המדעית, שאירוע שהסתברותו קטנה מ-1050 הוא בלתי אפשרי לחלוטין. והנה המספר 1050 ליד הנתונים הסטטיסטיים הנזכרים לעיל להיווצרות שביבי חיים, הוא מספר קטנטן ביחס אליהם.

פנטזיות מדעיות

העולה מכל האמור שלפנטזיה המדעית בדבר היווצרות העולם אין גבול, לטעון שהעולם נוצר במקרה הוא הטירוף בהתגלמותו, והמסקנה הנ"ל דלת מילים, פשוט אין מילים עזות יותר לבטא את המסקנה האמורה. ומעתה מה מובנים דבריו של פרופ' ארנסט בוריס צ'יין חתן פרס נובל לפיסיולוגיה ורפואה (New Scientist, 22 October 1970, p. 25) כי "רעיון התפתחות הדרגתית, הוא היפותזה, שאינה מתבססת על ראיות כלשהן, ואינה עולה בקנה אחד עם העובדות". ושהוא היה "מעדיף להאמין בפיות, מאשר בספקולציה כל כך פרועה".

החיים נוצרו מעבמיי"ם

י. לאור הממצאים הדוחים לחלוטין את אפשרות היווצרות חיים מקריים, הולידו חבר מדענים תאוריה חדשה, בראשה עומד פרופ' קריק, חתן פרס נובל בזכות תרומתו לביסוס השערת ההתפתחות מן "המוטציות" (Orgell, Icarus, 19,341, 1973), אחר שהסביר מדוע לא ניתן לבאר את התפתחות החיים על פני כדור הארץ לפי האבולוציה, הוא מציע רעיון של "הזרעה אוניברסלית" לפיה, מקור החיים הוא ביצורים מכוכב אחר, אשר שלחו זרעים של חיים לכדור הארץ. לא יאומן כי יסופר, חוץ מן עצם האווילות, הוא לא התחייס לשאלה הבלתי נמנעת, מנין נוצרו יצורים אלו? מכל מקום הדבר מראה עד כמה תאורית הניאו-דארווניזם אין לה מקום במציאות, עד שחלק מהמדענים המוכרחים להשאר עם דת האפיקורסיות, הגיעו לתיאוריית העבמיי"ם. [אגב, כשאנו רואים מדענים בעלי שם, היכולים לטעון ברצינות מדעית שהחיים נוצרו מעבמיי"ם, מובן כיצד מדענים אחרים, יכלו לטעון את תאוריות האבולוציה והניאו-דארווניזם.]

דחיות נוספות רבות לתאוריה זו מקריות הורסת לא בונה ומשלים

יא. נזכיר שישוד התאוריה הנזכרת, הוא המקריות, הלא הם ה"מוטציות", שעקב "תקלות ושיבושים" שחלו ברצף הגנטי, הולידו יצירות טובות ומורכבות יותר, עד לעולם הניצב לפנינו היום.

דבר ברור הוא שמקריות יוצרת הרס וחורבן, ולא בניה ושיקום, ועל כן אפשרות בריאה מן המקרה, היא ההיפך הגמור ממה שרואות עינינו. שפיכת דיו מיקרית, יוצרת כתם ולא אותיות, וקל וחומר שלא אותיות המרכיבות מלים ומשפטים בעלי תוכן. סופת הוריקן שחולפת במחסן גרוטאות, מפרקת אותו לגורמים, ומפזרת את תכולתו, ולא יוצרת מכונית. חתול המרקד על פסנתר, משמיע קטסטרופה מוזיקלית, ולא את יצירתו של שופן. טיל הפוגע בבית חרושת, משמידו עד היסוד, ולא מוציא מתחת ידו את החללית העתידית שנאס"א חולמת לייצר. ידי תינוק הבוחשות במבחנות, יוצרות בלגן ולא אנטיבייטיקה. קוף שמקיש על מקלדת, מייצר "קישקוש של אותיות, ולא מאמר מדעי מפורט לבניית פצצת אטום, וכן על זה הדרך ניתן להדגים בעוד אלפי דוגמאות, רק נביא משל נוסף מהספר המכתב (עמ' 47) מאת הרב יצחק פנגר, בבוקר קייצי נכנס אחד הרבנים לחנות מכולת שכונתית. בעל המכולת ביקש את סליחתו של הרב, ויצא מהחנות למספר דקות. בינתיים נכנס לחנות אדם אתאיסט, אשר ממראהו החיצוני ניכר שהוא משכיל ונאור. "איפה בעל הבית?" שאל האיש. הרב שתק לרגע, ואז ענה, "אין כאן בעל הבית." "למה אתה מתכוון?" השתומם החילוני. "אני מתכוון לומר, שאין לחנות זו בעל בית", ענה הרב. "אם אין כאן בעל בית", השיב החילוני, "אז מי סידר את כל קופסאות השימורים על המדפים? מי שם את מוצרי החלב במקרר? מי ארגן את מדפי הממתקים? מי רשם את המחירים? מי עשה כל זאת, סתם כך הכל הסתדר מעצמו?!" "אה, זה מה שמטריד אותך? אם כן, אסביר לך, אתמול בלילה התחוללה סערה עזה, ייתכן שאוניה שהגיעה מתורכיה עמוסה במצרכי מזון מסוגים שונים, ובמקרה התנגשה חזיתית ברציף, פיצוץ אדיר התרחש וכל המוצרים שהיו במחסני האוניה התעופפו באוויר. במקרה באה רוח צפונית והעיפה את כל המוצרים לכיוון מרכז העיר, במקרה גם נשבה רוח דרומית ודחפה את כל קופסאות השימורים למדפים שלהם, ואת כל המוצרים הקפואים למקפוא. באופן דומה הגיעו גם כל

שאר המוצרים והסתדרו להם על ידי מוטציות מקריות, כל אחד על מדפו. גם תוויות המחירים התייצבו באופן אקראי, כל אחת במקומה, תוך כדי בירור טבעי" אמר החילוני "עד היום כיבדתי רבנים, אבל עד כאן! אלו דברים חסרי כל הגיון!" אמר לו הרב בחיך "על חנות אחת, כשאתה רואה בה מעט סדה, אתה כבר בטוח ללא שום ספק, שיש לה בעל בית שסידר אותה. העולם שבו אנו חיים, שהסדר בו פי עשרות מונים יותר מדויק ומופתי, כלום יתכן שאין לו בעל הבית?! האם הכל בעולם הוא פרי המקריות?! חשוב לרגע, האוזן היא במקרה?! הלשון והעין נוצרו בעקבות מקרה סתמי?! הלב והמוח הנם תוצאה של מקרה?! כל עולם הצומח החי והדומם במקרה?!"

כך פרופ' ארנסט צ'אין, שזכה בפרס נובל על הצלחתו בהפקת פניצילין, בספרו הנקרא היכן דארווין טעה (עמ' 82 ניו יורק 1982) כותב, להניח שהתפתחות והישרדות המתאימים, הן תוצאה של מוטציות מקריות בלבד, נראה לי בלתי ניתן ליישוב עם העובדות הידועות. גם ד"ר ג'ון דרייק, חוקר בתחום הגנטיקה המולקולארית, במכון הטכנולוגי בקרליפורניה בספרו הבסיס המולקולארי של המוטציות (Table 5.3) כותב, יצורים חיים מתקיימים למרות המוטציות המשבשות את השכפול, מפני שקצב המוטציות הוא נמוך מאוד. אולם אם מגבירים את קצב המוטציות, על ידי קרינה אולטרא סגולית, הדבר מוליד הצטברות של טעויות שיכפול מדור לדור, עד לשלב בו כל היצורים נשמדים. כך גם פרופ' בנימין פיין בספרו דלות הכפירה (עמ' 125 מוסד הרב קוק ירושלים תשע"א) כותב, לדעתי, הרעיון שתהליך טבעי, חומרי, מטריאליסטי, מסוגל ליצור יצירות חדשות, הוא אבסורד!.

החוק השני של התרמודינמיקה

יב. כמו כן, החוק השני של התרמודינמיקה, סותר את מהות תאורית הניאו-דארווניזם, כאשר האריכו המדען צבי ענבל באל המקורות ("א עמ' 291), וד"ר מרדכי הלפרין באסיא (סז עמ' 44 והלאה) ועוד רבים. חוק זה אומר, שאי הסדר במערכת סגורה, גדל כל הזמן. או במילים אחרות, היקום מתקדם בהתמדה לקראת אי סדר, י, אסימוב ביאר זאת כך, כל דבר מתקלקל אם לא נשקיע בו טיפול מסוה, ושמירה נאותה. זו הסיבה שצריך להשקיע עמל רב בהחזקת בית, ובית מסודר שנעזב, העזובה תרבה בו ותגדל. וכך הדבר בתחזוקת מכונות, ובכל דבר אחר. העולה מחוק זה, מהווה סתירה גמורה לתאורית הניאו-דארווניזם, החיים אינם

יכולים להווצר לבדם, כי אם להיפך הגמור, החיים לבדם רק מתבלים ומתכלים. כך גם דורון אורבך פרופ' לכימיה באוני' בר אילן בספר שיח שבים (עמ' 162) על השאלה, האם היווה המדע מחסום שהפריע לו במפגש עם היהדות, השיב, להיפך, ככל שלמד יותר כימיה, גברו בליבו השאלות הקשות נגד האפשרות שהעולם נוצר במקרה. אחד החוקים היסודיים של הבריאה הוא החוק השני של התרמודינמיקה, חוק זה אומר, שהעולם צועד באופן טבעי וקבוע לקראת אי סדר גובר והולך, כלומר לקראת הרס עצמי. שרשרת התגובות הטבעיות בטבע [-הן התגובות הספונטניות] הינן תגובות של הרס של התפרקות מולקולות גדולות, המתפרקות לכלל מולקולות קטנות יותר. כל עקרת בית יודעת שאחרי שנים מעטות, היא חייבת להחליף את חבל הכביסה שבביתה. והנה אנחנו יצורי אנוש, הרעיון שהחלבונים המסובכים שלנו ייווצרו במקרה, בעוד העולם צועד כל הזמן לעבר פירוק, הוא בעיני אבסורד על פי חוקי התרמודינמיקה. ובהמשך (עמ' 166) צוטט, כאשר תשאל את איש מדעי הטבע בצורה הנוקבת והישירה ביותר, את השאלה הבאה, אמור לי אדוני היקה איך בעולם הפועל על פי החוק השני של התרמודינמיקה, יכולה הכימיה של החיים, להיווצר מעצמה? הוא ישאר לעמוד פעור פה, וברגע הראשון לא תהיה בפיו תשובה. כך גם הפיסיקאי פרופ' ליפסון על יצירת תא ראשון במקריות מגיב (Phys. Bull. 31, p.138., 1980) כל זה בלתי אפשרי מתוך עצם חוקי הטבע היסודיים ביותר. היווצרות ספונטאנית של תאים, נוגדת את החוק השני של התרמודינמיקה. [אגב פרופ' צ'רניבסקי בספרו בין מדע לדת (הוצאת יהושע צ'צ'יק, ת"א 1965) מראה שבתחילה חוק זה נדחה במשך שנים רבות על ידי הקהילה המדעית במאה ה-19, עקב ה"סכנה" בקבלתו, היות ועלול הוא לפגוע בעיקרון "המקודש" אז למדע- קדמות העולם.]

ממצאים גיאולוגיים סותרים

שכבות גיאולוגיות "קדומות" שבהם

נמצאו בעלי חיים מאוחרים

ג. סתירות נוספות ועצומות לתאוריה זו, עולות מן המחקר הגיאולוגי המתקדם, בעשרות השנים האחרונות, התגלו זוחלים בשכבות העליונות, ובעלי חיים בשכבות התחתונות, ולפי האבולוציה צריך להיות להיפך. כמו כן בשכבות גיאולוגיות האמורות

להיות קדומות ביותר להופעת בני האדם, התגלו חריטות וחפצים שונים, מעשי ידי אדם. רבים מממצאים אלו, קובצו בספר ארכיאולוגיה אסורה מאת מייקל קרמו וריצ'רד תומפסון (BBT Science, 1996). שם ימצא הקורא **מבול** של מקורות מדעיים לממצאים הנזכרים. גם להלן (פרק ה אות ח) הובאו ממצאים רבים כאלה קחנו משם, ואין צריך לכפול. גם תרמיתו של צ'ארלס דוליטל וולקוט, שלרוב אדיקותו הדתית באבולוציה, הסתיר את ממצאיו (והם נתגלו רק בשנת 1985, כשמונים שנה מאוחר יותר, בעת שארכיוני מכון סמית'סוניאן נבדקו). צ'ארלס גילה ואסף מהרי הרוקי שבקנדה, את המאובנים הקדומים ביותר, שגילם המשוער הינו לפני חצי מיליארד שנה, ואולם הוא לא גילה לעולם את כל ממצאיו, ולא הראה שמצא בעלי חיים **מוכרים ולא מוכרים** יחדיו, דבר הסותר את תיאורית האבולוציה מן השורש, לא שלבי התפתחות היו, אלא כולם היו יחדיו. יתכן שאילו אז היה נודע הדבר, כל האבולוציה של האבולוציה, לא היתה במציאות.

התפתחות היכן?

עוד אחת מן הבעיות של הניאו-דארווניזם נעוצה בעובדה, שהמבנה האנטומי של המאובנים עם בני מינם הנמצאים חיים עמנו היום, זהה לחלוטין, מה שמוכיח שאין התפתחות גנטית, ולא שינויים גנטיים המולידים שינויים משמעותיים, קל וחומר שהאבולוציה לא מולידה אברים חדשים, קל וחומר שלא בעלי חיים חדשים. בספר המהפך 2 (עמודים 284-220) מביא **עשרות** צילומים מרהיבים, המראים את הזהות בין ממצאי המאובנים העתיקים, למקביליהם בני מינם שנמצאים עמנו, מה שמוכיח שלא חלו בהם שינויים גנטיים, ולא התפתחו, דבר הממוטט את תאוריית האבולוציה.

הוכחות לשלילת תיארוך האבולוציה

עוד בספר המהפך 2 (עמ' 218) מביא רשימה של מאובנים, שניתן להן תיארוך מוקדם ומיקום "הולם" בסדר הכרונולוגי ההתפתחותי. בסיס התיאוריה מושתת על כך שמינים אלו נכחדו, הווה אומר שהינם קדמונים ומראשוני המתפתחים. והנה לפתע נתגלו שהם חיים וקיימים עלי תבל בימינו אנו ממש, מה שמבטל לחלוטין את התיארוך העתיק שניתן למאובנים, וגם מראה באצבע, שאין התפתחות גנטית. [בנוסף לפי זה גם יתכן שהמאובניהם שנמצאו הם מאובנים בני אלפי שנים בלבד

ועברו תהליך התאבנות מהיה, כאשר יתבאר להלן (פרק ה אות ח).

הוכחות מהמאובנים להתאבנות מהירה

גם יובאו להלן (פרק ה אות ח והלאה) הוכחות רבות לכך שישנה התאבנות מהירה, ושהדינוזאורים חיו לפני אלפי שנים בלבד, דבר הממוטט את כל הסדר הכרונולוגי של האבולוציה, ומשמיט את בסיסה. נשוב ונזכיר את ההוכחות בקצרה (החפץ לראות את הדברים לאשורם, וממקורותיהם יראה שם). נמצאו אין ספור מאובני אברים רכים, כנפי שפיריות וכדומה, שפירוקם נעשה תוך שעות ספורות, דבר המכריח שהתאבנותם היתה לכל היותר תוך מספר שעות. גם כשנשברה בטעות עצם דינוזאור, מצאו שם דם טרי, ולכן בדקו ומצאו בעצמות מאובנים רכים אחרים את אותו הדבר, מה שמוכיח שהדינוזאור אינו עתיק, כאשר דמיינו. יתרה מכך, מצאו עצמות דינוזאורים כלל לא מאובנים! גם נמצאו ציורי אנוש ופסלים וכדו' שנעשו לפני אלפי שנים, ובהם ציירו ופיסלו דינוזאורים, מה שעוד מכריח שרק לפני אלפי שנים הכירו אותם מהיכרות אישית. עוד מצאו מאובנים של כלים מן העת החדשה, שעון, פלייר, צעצוע, ועוד רבות כהנה, מה שעוד מכריח שהמאובן אינו עתיק כלל וכלל. ותשובת כל זה כשהתברר שישנם מספר דרכים להתאבנות מהירה, מה שקובר את תאוריית האבולוציה.

מה עולים הדברים יפה, עם הכרזתו של פרופ' קנת' הסו, שכיהן כנשיא של עשרות ארגונים אקדמאיים, כי "המחקרים בסטרטיגרפיה [ענף בגיאולוגיה, העוסק בסדר שכבות סלע, ותיארוך היווצרותן] שנעשו בשנים האחרונות, אכן **הנחיתו מכת מוות על תורתו של דארווין**" (The Great Dying) הרקורט ברייס יובנוביץ, ניו יורק 1986, עמ' 88). עד שבכנס מדעי לאבולוציה שנערך בשיקגו באוקטובר 1980 (כנס שהוגדר כ"היסטורי" על ידי המגזין המדעי "סיינס" 21 לנובמבר 1980 כרך 210, עמ' 883-887), על דעת רוב משתתפי הכנס- מומחים בכירים לאבולוציה מרחבי העולם, הוכח, כי **ממצאי המאובנים, לא די שאינם מאשרים את תיאוריית האבולוציה, אלא דווקא הם שמפריכים אותה.**

היכן ההתפתחויות השליליות

יד במכתב מאליהו (ח"ד עמ' 357) מרחיב סתירה זו: לדבריהם שהחזק שורד, היו צריכים להתקיים מליוני צורות שכן יכולות להתקיים, אך אינן מושלמות, ולא

מפותחות דיים. ואפילו בין המינים שנראים סמוכים ביותר, כגון הקוף והאדם, בהכרח היו צריכים להמצא לפנינו מליוני צורות ביניים, הן במאובנים, והן בבעלי החיים הנמצאים עמנו היום. וסיים, שזו פירכה עצומה להבליהם. כך גם הגאון רבי גדליה נדל בספרו בתורתו של ר' גדליה (בפירוש פסוקי בראשית) כתב, עצם ההתפתחות האקראית של דראווין, נשללת לחלוטין מן השכל, כשאי אפשר להם [למדענים הכופרים] להבין איך הדברים קרו, אומרים "התפתחות", שהינו מושג מוטעה וריק מתוכן! כיצד קרה שהמוטציות היו תמיד לכיוון החיובי המשוכלל יותר, הלא ההשתנות יכולה להיות גם לכיוון ההפוך.

האבולוציה ידעה למה זקוקים המתפתחים!?

נציג את הדברים מזוית אחרת, בקונטרס תורה מן השמים (חלק ד עמ' 31) מקשה, כיצד יתכן שבתהליך התפתחות מקרי, "יידעו" שיני כל חי לצמוח בדיוק בפה, ולא במעיים או באוזן למשל? האם יש להתפתחות "שכל", להציבם בין שער כניסת המאכל הבלתי מעובד, ובין מערכת העיכול? בנוסף גם לדאוג לשיניים חותכות, ולשיניים טוחנות "ידעה" ההתפתחות, ואף לקבוע את כל אחד מהם במקום הראוי ביותר לתיפקודו התקין. אותה שאלה ניתן להציב ביחס לכל האברים וחלקיהם, כיצד "ידעו" העיניים, כי המקום האידיאלי ביותר עבורם הוא בראש המוביל, ולא בכף הרגל למשל? ובעין עצמה, הכיצד קרה שהאישון "החליט" להתייצב בתוכה, ולא בחלל האף הסמוך? ניתן להמשיך ולהרחיב בדבר מערכות השרירים, העצבים, החיסון, השמיעה, ההרחה, מיצי העיכול וכו' וכו', ובכל אחד מהם אין ספור פרטים ופרטי פרטים, אשר בשינוי קל של מיקום, או צורה, או החומר, חיינו היו בלתי אפשריים, או קשים מנשוא. למעשה **נוכל לבחור מליוני דוגמאות** כאלה בספרי המחקר על כל גווניו בחי, בצומח, בדומם ובכל היקום.

נביא רעיון זה בסגנון אחר, לטענת האבולוציה כיון שבעלי חיים נכנסו למים, ובמשך הזמן השינויים הגנטיים פיתחו סנפירים, ובעלי חיים שקפצו מעץ לעץ, פיתחו נוצות ושאר אברי תעופה וכדומה. השאלה הנשאלת הינה, מה גרם לשינויים הגנטיים, האם הצורך לשוט או לעוף, דיבר עם הגנטיקה שבו, והסביר לו מה עליו לייצר לצרכיו, האם מדובר במעשה קסמים? לטעון שדברים ששכל האדם עדיין לא הגיע עדי חקרו בהבנת פעולתו, קל וחומר שלא לייצר כמותו בשל מורכבותו ותיכוננו המדהים, כל אלו נוצרו במקרה, ללא מתכנן, בגופם של בעלי החיים, בגלל

צרכיהם, אין זאת אלא מדע בדיוני.

רבבות צורות ביניים היכן?

טו. לטענת האבולוציה, היו צריכות להמצא, לפחות עשרות אלפי צורות ביניים, כלומר היו צריכים למצוא עדויות להתפתחות חיות המוכרות לנו, בשלב שאינו מפותח דיו, כמו למשל חתול ללא זנב, או עם עין אחת, כך נוכל להסיק שבמשך הזמן צמח לו זנב, או התפתחה לו עין. אבל לא נמצאו שום עקבות התפתחויות ביולוגיות מסוג זה. דרווין עצמו קיווה שהם ימצאו לבסוף, וכתב שאם הם לא ימצאו, הרי זה קובר את התאוריה שלו [וכדלהלן], אולם החוליות החסרות נשארו חסרות, למרות שמדע המאובנים נחקר בכל העולם רבות, והגיע לשיאו.

הודאת בעל דין

דרווין עצמו היה ער לקושי הגדול הנזכר, המשמיט את קרקעית התאוריה שלו, ולשם כך ייחד פרק שלם בספרו מוצא המינים, וכך כתב (פרק י עמ' 287 הוצאה חוזרת, מנטור, ניו יורק) מדוע אפוא לא נמצאו אותן צורות ביניים בשום שכבה גיאולוגית?... אולי זוהי הטענה הבולטת והחמורה ביותר שאפשר להעלות נגד התיאוריה שלי. וכך הוא בעצמו השיב על קושיה זו (שם עמ' 288), **אני מאמין** שההסבר טמון בעובדה, שעדיין לא התגלו רוב רובם של הממצאים הגיאולוגיים. עוד כתב דרווין (שם עמ' 336), כל הדוחה את הטענה שצורות ביניים קיימות, אלא שעדיין לא התגלו [כלומר, מי שלא מקבל את תשובתי, שבוודאי ישנם צורות ביניים, אך עדיין לא התגלו], חייב לדחות את התיאוריה כולה. עד כאן. על כך כתב פרופ' נתן אביעזר בספרו בראשית ברא (עמ' 64), יתכן שתשובתו של דרווין הייתה יפה לשנת 1859, אבל בוודאי לא לשנת 1993 (שנת כתיבת הספר "בראשית ברא"), במאה השנים האחרונות, הושגה התקדמות עצומה בגילוי מאובנים ובריטומים, וכיום אפשר לקבוע בוודאות, שאותם מאובנים של צורות הביניים אינם קיימים. ומביא ציטטות של גדולי החוקרים, על התבדות "אמונתו" [הרי הוא כתב בתשובתו הנזכרת "אני מאמין"] של דרווין, שימצאו צורות ביניים. כגון דברי פרופ' סטיבן מ. סטנלי (ספרי יסוד, ניו יורק 1981, עמ' 77 The New Avolutionary), ממצאי המאובנים שנתגלו, אינם כוללים צורות ביניים במעבר מקבוצת בעלי חיים אחת לאחרת. עוד כתב (שם עמ' 114) דרווין, ואיתו אדריכלי התיאוריה הסינתטית

(ניאו-דארוויניזם) היו עומדים פעורי פה במבוכה, נוכח המאובנים שנתגלו. גם ד"ר נילס הריברט נילסון (Synthetische Artbildung, pp. 1185 and 1212) החסרונות אמיתיים, והם לעולם לא ימולאו. ד"ר דויד ראופ (Conflicts Between Darwin and Plaeontology Field Museum of Natural History Bulletin 50 (January 1979): 22-23, 24-25). ובכן אנו 120 שנה אחרי דארווין, ואוסף הממצאים והידע שלנו גדלו מאוד... אבל המצב [בענין החוליות החסרות] לא השתנה בהרבה... לנו יש אפילו מספר קטן יותר של דוגמאות לאבולוציה, מאשר בזמנו של דארווין. עוד הביא שם בספר בראשית ברא דברי חוקרים אחרים, שאומרים כזה, וכיוצא בזה, קחנו משם. גם על מעט צורות הביניים "שנמצאו", הוכיח בספר המהפך 2 (עמ' 187) שאינם צורות ביניים, אלא הם כבעלי החיים הנמצאים בינינו עתה, שלחלקם יש שילוב של כמה סוגי בעלי חיים, אך אבריהם מושלמים, ואינם נמצאים ב"חצי הדרך". כגון הברווזון שחי כיום, שיש לו תכונות של כמה סוגי בעלי חיים יחדיו, הנקת וולדות, הטלת ביצים ובלוטות ארס. ועע"ש. ובלשונו של ד"ר תום ס. קמפ מנהל האוספים הזואולוגיים באוניברסיטת אוקספורד בספרו מאובנים ואבולוציה (עמ' 246, שנת 1999) בכל פעם כמעט שיצור חדש מתגלה לראשונה ממרבץ המאובנים, הוא מופיע שם כבר עם התכונות העיקריות שלו כשהן מגובשות, ובעצם ללא שום ווריאציות.

הפיצוץ הראשון מנין?

טז. זאת ועוד, גם לפי חלומות האבולוציה, הסבר לפיצוץ הראשון לא ניתן, ואין לו שום הבנה מבחינה מדעית, ואם כן נשארה השאלה, כיצד נוצר פיצוץ זה? וחזרנו לאפשרות היחידה שנותרה, והיא בורא שברא כל זאת. וכך כתבו הפרופ' אלן גות מן המכון הטכנולוגי במסצ'וסטס ופאול שטיינהרדט מאוניברסיטת פנסילבניה (May 1984 Scientific American vol. 250, p. 102 רגע הבריאה נותר בלי הסבר. כמו כן פרופ' סטיבן הוקינג מאוניברסיטת קיימברידג' (The Large Scale Structure of Space-Time 1973 p.364 הבריאה נמצאת מחוץ לתחום חוקי הפיסיקה הידועים. כך גם באנציקלופדיה העברית (כרך טו עמ' 703) כתוב, אין בתפיסה ההתפתחותית, תשובה לשאלת המצוי הראשון בכל תהליך של התפתחות. אותו מצוי המסוגל לשמש ושימש נקודת מוצא לתהליך ההוא. וכן כתב פרופ' אברהם שטיינברג באנציקלופדיה הלכתית רפואית (ח"א מבוא ד עמ' 204) למעשה רגע הבריאה

נותר בלי הסבר, ושכן כתב פרופ' נתן אביעזר בתוך מפרות הארץ (בעריכת י. שוורץ וד. אלגביש, עמ' 17-18) ועע"ש.

יתרה מכך פרופ' בנימין פיין בספרו דלות הכפירה (פרק ד.1 עמ' 110 והלאה) מבאה, המדע לא רק שאינו יודע, אלא גם לא ידע לעולם מה אירע ברגע הבריאה, כיון שלהסביר משהו מדעית משמעו, להשתמש בחוקים הקיימים. אולם המדע אינו מסוגל לתאר מצב גבולי שבו ברגע אחד לא היו חוקים, וברגע השני הם נבראו.

כמו כן שאלה זו תיכון גם על המעבר בין הדומם לחי, שלמדע אין שום הסבר, כאשר צוטטו מדענים רבים בספר המהפך 2 (עמ' 214 והלאה) ביניהם דרווין בעצמו בספרו מוצא המינים (פרק ד עמ' 85 הוצאת ביאליק, ירושלים, תשס"ט). ואפילו פרופ' ריצ'ארד דוקינס מראשי האיתאיסטים בעולם, אמר בראיון (בסרט דוקומנטרי בשם "מגורש"-Expelled) איננו יודעים כיצד החלו החיים... אם תבדוק את הפרטים של מדעי הביוכימיה והביולוגיה המולקולרית, יתכן שתמצא "חתימה" של מתכנן כלשהו, ויתכן שמתכנן זה הוא יישות תבונית עליונה... ע"כ. כך גם הירחון המדעי Science (-מדע, גיליון ה-1 ביולי 2005) הובאה רשימה של 125 בעיות שהמדע טרם מצא להם פתרון, בציינם שלמעשה התאספו אצלם אלפי בעיות, אלא שמחמת קוצר היריעה, הביאו רק מקצתן. ומבין הבעיות שהביאו מתבאר [שלא כדעת ההמונים וכותבי מאמרים פופוליסטיים] שמדענים רבים מכירים כיום בעובדה שאין שום פתרון למוצא החיים על פני כדור הארץ ברמת המדע הטהור, נטול הפניות, ולמעשה גם אין לצפות לפתרון כזה בעתיד. ועוד עיין להלן (פרק ה אות יא), ועוד בנוסף ראה לעיל (פרק ב אות ד בהערה) לענין מה המדע יודע.

אין סתירה בין דת לאבולוציה אלא בין דת לכפירה

יז. להלן (פרק ח) יתבאר בהרחבה שאין סתירות בין דת ומדע, עיין שם. ולצורך שלימות עיסוקנו בפרק זה, נזכיר את עיקר הדברים. כשנראה עציץ עם צמח יפה שגדל בבבית, ונשאל כמה זמן צמח זה גדל כאן בבית, המדען יחשב את כמות האור בבית ושאר תנאי מזג האוויר ביחס לגודלו וצמיחתו של הצמח והעציץ, ותוצאות מחקר יולידו כגון שהינו גדל כאן במקום זה חמש שנים ושבעים. והנה יבא בעל הבית ויספר שהוא קנה את העציץ אתמול והינו ניצב כאן יום אחד בלבד, או שעבר עמו דירה וכיוצ"ב. כמובן שאין סתירה בין בעל הבית למדע, המדע טוען את דבריו

לו העציץ היה כאן כל הזמן, ובעל הבית טוען לפי המציאות שהביאו אתמול. כן הוא אף בסתירות שבין תאורית האבולוציה בסדר התפתחות העולם עד הגיעו הלום, לבין סיפור התורה על הווצרות העולם בפחות מששת אלפי שנה, אין כאן סתירה, שגם התורה תודה למדען שאילו העולם נברא בהתפתחות טבעית, כן הם פני הדברים, וכשם שגם המדען יודה לבעל הבית כשישמע שהוא קנה אתמול את העציץ, כף אף המדען יודה ל"בעל הבית" הוא בורא העולם שאומר שברא את העולם לפני פחות מששת אלפים שנים. ראה בזה בהרחבה להלן (פרק ה) ושם (אות יא והלאה) תירוצים נוספים לשאלה זו קחנו משם.

אודות עצם התאוריה

תאוריית האבולוציה היא אפשרות ולא הוכחה

יח. הדברים האמורים יובנו ביתר עמקות כשנידע מהי תאוריה מדעית, במילון אבן שושן ערך "תיאוריה" מפרש ערך זה בזו הלשון, מערכת הנחות **והשערות**, המשמשות להסברת עובדות או תופעות מסויימות. ע"כ. דהיינו תאוריית האבולוציה הינה אפשרות הסבר להיווצרות העולם, ולא הוכחה מדעית שכך נוצר העולם. [וממילא במידה וישנה אפשרות של יצירה במקרה, נצטרך לדון איזו אפשרות הגיונית יותר, של מקרה או של בורא], אולם הוכחה שהעולם נברא במקרה אין מכאן. כך בספר אמונות (עמ' 73 בהוצאת אוניברסיטת בר אילן) כתבו, מקובלת ומוסכמת היום תורת הפילוסוף קארל פופר שאמר, המתודה המדעית אינה מתיימרת לומר את האמת על הטבע. כל תיאוריה מדעית-היא ניחוש. אנו רשאים לנהוג על פי הניחוש, כל עוד לא הופרך. אך אין זה אומר שהוא מאושר על ידי הניסיון כאמית?

הדיונים המדעיים על תאורית האבולוציה הם האם בכלל אפשרית תאוריה זו, או שניתן מדעית לפורכה, האם הראיות לאפשרותה נכונות או שאינן נכונות, ועל כך דנים המדענים העוסקים בתאורייה זו, וכאשר הבאנו לעיל ראיות למכביר המוכיחות בעליל, שתאוריה זו לא תתכן. ברם כאמור, גם אם תאוריה זו היתה אפשרית [מה שאינו מכל וכל], לא היה זה מוכיח שכך היא האמת, שכן היא הנחה והשערה ולא הוכחה. על כן באמת אין שום סתירה בין תאורית האבולוציה לבין עולם נברא על ידי בורא, שכן זו ידיעה וזו אפשרות. וכך כתב הרב מרדכי

נויירגשל בספרו מסע אל עמקי ההויה (עמ' 68) כלל טענת המדענים האתאיסטים הינה, שיקום כזה עשוי או עלול היה להוצר מאליו, למרות הסדר שבו. אך אין כל הוכחה שהוא אכן נוצר כך.

תאוריה מדעית?

אין חוקיות באבולוציה ולכן אין זו תאוריה

יט. זאת ועוד, הפיזיקאי פרופ' בנימין פיין בספרו דלות הכפירה (עמ' 120 והלאה), אחר שהסביר שתאוריית האבולוציה מושתתת על מוטציות חיוביות [כאמור, תקלות בד.ג.א. אך תקלות שיצאו לחיוב], וללא המוטציות, לא הייתה האבולוציה מתרחשת כלל, כי אז עד עתה היה רק היצור הראשון, בעותקים רבים. הוסיף, כיון שלפי תורת ההכרה של קארל פופר, כל שאפשר לשער השערה [-תאוריה] מדעית, הינה רק על בסיס חוקי, המקשר בין סיבות ותוצאות, השערה שניתן לבחון נסויית [לבודקה על ידי ניסויים במעבדה]. ממילא בתאוריית האבולוציה, שבה החוק לא קובע את קשר שרשרת אירועי התפתחות החיים על פני כדור הארץ, אלא דוקא העדר החוק- המקרה, הוא המקשר את אירועי ההתפתחות. על כן הגענו למסקנה חד-משמעית, לא קיימת תאוריה מדעית של האבולוציה, כי לא קיים חוק אבולוציה. ומסיים במילותיו של קארל פופר (Conjectures and Refutations, p. 340: emphasis mine) **לא קיים חוק אבולוציה**, יש רק עובדה היסטורית שצמחים ובעלי חיים משתנים, או ליתר דיוק, שהם השתנו. הרעיון של חוק שקובע את הכיוון ואת האופי של האבולוציה, הוא **שגיאה טיפוסית של המאה התשע עשרה**, אשר נובעת מהמגמה הכללית לייחס ל"חוקי הטבע" את התפקיד שבאופן מסורתי ייחסו לאלהות. עוד כתב בהמשך (עמ' 135), הגענו למסקנה החד-משמעית, **שלדארווניזם אין מעמד של תאוריה מדעית, אלא מעמד של אמונה פגאנית, אלילית, ביצירתיות הטבע בסדר התקדמות, כאילו בתוך הטבע טמון רעיון של קידמה, פרוגרס. דארווין עצמו בסופו של דבר הגיע למסקנה שאי אפשר להסביר את הקידמה האבולוציונית במסגרת תורת האבולוציה**, ב-4 בדצמבר 1872 הוא כתב לעמיתו אלפיס הייט (Quoted from Wonderful Life by S.J. Gould: p. 257) אחרי הרהור ממושך, איני יכול להימנע מן המסקנה שלא קיימת שום נטייה פנימית להתפתחות פרוגרסיבית. (ועוד עסק בכך בהמשך עמ' 174 ע"ש).

האבולוציה אינה ניתנת לבדיקה ולכן אינה תאוריה מדעית

מה גם שהמדע הגדיר מה נחשב מדעי ומה לא, וכאשר כתב קארל פופר בספרו השערות והפרכות (עמ' 36-7 לונדון 1963) תיאוריה שאינה ניתנת להפרכה על ידי שום אירוע שניתן להעלותו על הדעת איננה מדעית. עד כאן. וכיון שאת השערת האבולוציה לא ניתן להוכיח בשום ניסוי, כיון שאי אפשר בתנאי מעבדה לשחזר את תנאי הקיום הבראשית, לא מבחינת הטמפרטורה, הלחצים, ההרכב, החומרים מרחב הזמן ועוד, ממילא אינה נחשבת תאוריה מדעית, אלא תאוריה בלבד.

האם כל המדענים טוענים כן?

מדענים מאמינים

כ. היות ובמאה וחמשים שנים האחרונות, מדענים רבים לחמו נגד הדת, יש הסבורים שמדע ודת אינם עולים בקנה אחד. ברם באמת, ישנם מדענים רבים עד מאוד, ומתוכם ראשי וגדולי המדענים, שאינם רואים סתירה בין דת ומדע, וחלקם אף הגיעו לאמונה מתוך התבוננותם במדע, בראותם את התכנון המופלא הטמון ביקום, הגיעו להבנה שיש בורא לעולם. כמוכן שלאידך גיסא אין מכך שמדענים הגיעו לאמונה מתוך המדע הוכחה לצדקת הדבר, אולם יש בזה די להראות שמבחינה מדעית, אפשר היטב להסתדר בסתירות הנראות לכאורה בין המדע לדת, וממילא את ההנחות המוקדמות שהמדע והדת סותרים זה את זה, יש להניח בקרן זוית, ולבדוק את הדברים לאשורם באופן שכלי.

תחילה נציין שבסקר של מכון לרסון אוניברסיטת ג'ורג'יה (פורסם בבטאון Nature) עולה ש-40% מהפיזיקאים והביולוגים העוסקים במחקר פעיל, הם בעלי אמונה ביישות רוחנית.

אלברט איינשטיין כתב כן פעמים רבות, ועל כן נביא רק מספר ציטטות (comne ji vois ie monoe p.p. 210-211) לדעת כי מה שאיננו ניתן להשגה על ידינו, באמת קיים, ומגלה עצמו בחכמה העילאית, והיופי הקורן ביותר, אשר אמצעינו הדלים, מסוגלים לקלוט רק בצורות הפרימיטיביות ביותר. ידיעה זו, הרגשה זו, היא במרכז הדתיות האמיתית. עוד כתב בספרו אמונתי, בזו הלשון, האמונה שלי, נובעת מרגש של ענווה והערצה כלפי הכוח העליון, האינסופי, המגלה את עצמו בפרטים הדלים שאנו יכולים להשיג בשכלנו הרך והחלש. עוד כתב (Out of leter years,

שהמדע מסוגל לקבוע את היש, ולא את מה שצריך להיות. לעומת זאת, הדת עוסקת בהערכות של המחשבה והפעילות האנושית. יש לייחס אם כן את כל הסכסוכים הידועים היטב בין הדת והמדע בעבר, להערכה בלתי נכונה של המצב.

פרופ' מקס פלאנק חתן פרס נובל בפיסיקה כתב (Where is science going, ניו יורק 1932 עמ' 9-168), לא תיתכן סתירה אמיתית בין דת ומדע, מפני שהם משלימים אחד את השני. כל אדם רציני ומעמיק נוכח לדעת וכו', שהיסוד הדתי, באופיו, מחייב הכרה וטיפוח, כדי שכל כוחות רוח האדם יפעלו יחד באיזון והרמוניה וכו'. המדע מעמיק את הערכים המוסריים של החיים.

פרופ' וורנר פון בראון (Crusader for space, pp. 269-273) אבי תוכנית החלל האמריקאית, התבטא, עבורי אין כל סתירה בין המדע והדת. עוד כתב שם, אי אפשר לראות את החוק והסדר ביקום, מבלי להגיע למסקנה שמאחורי הכל יש תכנון ותכלית. והוסיף, האמונה, שכל המצוי ביקום נוצר במקרה, עומדת בסתירה למדע עצמו.

איזיק ניוטון (צוטט בספר בין מדע ודת מאת פרופ' א. צ'רניבסקי הוצאת יהושע צ'צ'יק ת"א עמ' 73) כתב, הסדר הנראה בבנין מערכת השמש, צריך בהדרגה להתרופף ולהיפסק, ולכן מוטל על אלהים להשיב אותו מזמן לזמן אל כנו.

לואי פסטר אבי המיקרוביולוגיה והבקטריוולוגיה אומר (Valerie Radot, La Vie de Pasteur, 1915, p. 209) ככל שאני לומד יותר על הטבע, יותר אני משתאה מפעולותיו של הבורא. עוד הוא אמה, קצת מדע, מרחיק את האדם מהאל, אבל הרבה ממנו, מקרב אותו אליו.

מ. זולה בספרו מבוא לפילוסופיה (עמ' 186) מביא את דברי גוסטאב תיאודור פכנה מיסד הפסיכו פיסיקה שכתב, קיומה של התודעה האנושית, מוכיחה את קיומה של התודעה העליונה, התודעה האלהית.

פרופ' עמנואל קאנט בתורת הטבע הכללית ותורת השמים כתב, קיים אלהים, הואיל והטבע, אף בתוהו ובוהו, אינו יכול אלא לנהוג באופן מסודר כהלכה... כל היצורים קשורים בסיבה אחת, שהיא תבונתו של אלהים, לכן אין ביכולתם לגרור תוצאות שונות מאלו המביאות לתפיסת השלמות של אותו מושג אלקי עצמו.

The works of Fr. Bacon, Vol. VII. London. 1826, p.) בקון (48) זה נכון שמעט פילוסופיה [=מדע], מטה את שכלו של האדם לאתאיזם, בעוד שידע עמוק בפילוסופיה, מחזיר את האדם לדת.

פרופ' סמרט שהינו אסטרונום ממלכתי בגלסקו בספרו בהתהוות הארץ, כתב, כאשר חוקרים אנו את התבל, ומתפלאים למראה הודה והסדר הקבוע בה, הרי אנו באים להכרה בכוח עליון, העולה על כל אשר ישיג שכלנו המוגבל. האמונה בבורא עליון הכרחית עתה, לא פחות מבכל עת בעבר.

פרופ' דוד וייס רופא וחוקר סרטן במוסף הארץ 26/7/96 אמר, כדי להסביר לא רק את בריאת העולם, אלא גם את העובדה שהאטום הזה, המולקולה הזאת, קיימת, ובמקום להתפוצץ היא קיימת באופן מסודר, אני מוכרח להניח את קיומו של האדריכל הגדול.

המתמטיקאי והאסטרונום פרופ' פרד הויל (בתוכנית מדע דוקמנטארית של ה-BBC "העיקרון האנטרופי" מובא ב: WWW). principle.net/ivrit 2001 אומר, אינני מאמין שפיסיקאי הבודק את העובדות, יכול להימנע מלהסיק שחוקי הפיסיקה הגרעינית, תוכננו בצורה מדוייקת, תוך התחשבות בהשפעה שתהיה להם על תהליכים בבטן הכוכבים.

פרופ' ג'ון ארצ'בלד ווילר נשיא האקדמיה למדעים של ארה"ב (מתוך תוכנית מדע דוקמנטארית של ה-PBS "בריאת העולם") אומר, במרכז כל החומר והתכנון של היקום, מצוי גורם, המעניק חיים לכל המכונה העולמית הזו.

הפיזיולוג אליה ציון (Dieu et Science p. 455) כל התגליות הגדולות במדעי הטבע, מאשרות את קיומו של הבורא, בעל תבונה עליונה, אשר ברא את העולם, ומשגיח באופן בלתי פוסק על קיומם של החוקים, השולטים בעולם הגשמי.

ג'יימס ג'ינס בספרו המרחב של העולם ויסודותיו כותב, התאוריה הפיסיקלית המודרנית, מכריחה אותנו לראות את פעולת הבורא, מחוץ למרחב ולזמן, שהם רק חלק מהבריאה שלו. כשם שהצייר נמצא מחוץ לציורו.

מק קיי בספרו "עולם המספרים", בודק לפי חוקי ההסתברות את הגורמים שהיו צריכים להזדמן ולפעול יחד "במקרה" כדי ליצור את עולמנו, קובע, שלא קיימת אפשרות כזו. ועל כן חתם את ספרו במילים, "לפי תורת החשבון, לה' הארץ

ומלואה". כמו כן קרסי מוריסון אסף בספרו "האדם אינו לבדו" מאות מקרים שצריכים לקרות "במקרה" מכל המדעים.

דורון אורבך פרופ' לכימיה באוני' בר אילן בספר שיח שבים (עמ' 162) השיב על השאלה, האם המדע הווה לו מחסום, במפגש עם היהדות. השיב, להיפך, ככל שלמד יותר כימיה, גברו בליבו השאלות הקשות נגד האפשרות שהעולם נוצר במקרה. עוד רשימה של גדולי המדענים המאמינים בבורא, הובאה בספר אנחנו לא לבד (מאת הרב עדי כהן עמ' 57). ובסוף ספר המהפך 1 (עמ' 306 נספח ב' מדענים מדברים). עוד מבואות של מדענים רבים המאמינים ראה ב- WWW.godandscience.org/evolution/index.

מדענים הדוחים מכל וכל את האבולוציה

כא. מלבד דברי המדענים הנזכרים לאורך כל המאמה, שכתבו לנגח את האבולוציה, כמו כן ישנה עוד רשימה ארוכה של מדענים המנגחים את האבולוציה וטוענים כנגדה, הובאה במהפך 2 (עמ' 290 והלאה) קחנו משם, כמו גם רשימת ציטוטי מדענים הבוחלים בתאוריה זו, הובאה בספר באמונתנו יחיה להרב יואל שוורץ (עמ' 19 והלאה), ועוד רבות, רק נוסף מה שראיתי עתה בנוסף שפרופ' פליישמן לזואולוגיה ולאנטומיה, כותב בספרו תורת ההתפתחות (הובא בהמעין כח גליון ג עמ' 42) הייתי זמן רב מחסידי תורת האבולוציה, אבל אחרי שהתעמקתי בהוכחות המדומות של תורה זו, נתברר לי, שהוא יותר רומן מקסים מאשר תיאוריה הבנויה על בסיסים ממשיים. עוד מהמעין (שם) הביאו את דברי הברון פון איכסקול, פרופ' לביולוגיה בספרו השקפת עולם ביולוגית שכתב, יש למחוק את הדרוויניזם משורת התיאוריות המדעיות. אמנם בציבור הרחב תהינה מקובלות עוד זמן רב, כמטבע עובר לסוחר "הדוגמות" של התיאוריה הזאת שנהפכה למין דת, אבל הביולוגים האקספרימנטליים, פונים אחד אחרי השני עורף לדתו זו.

כיצד יתכן שמדענים בכל זאת טוענים כן

כב. הגאון רבי אלחנן וסרמן מבאר זאת, מפני השוחד ברצונם בחופשיות. אם התורה ציוותה על השוחד מן החכמים ["השוחד יעוור עיני חכמים (דברים טז)]. וציווי זה אמור אף לצדיקים כמשה רבנו, כי הרצון ישפיע על השכל, כל שכן באנשים המשוקעים בתאוות העולם. וכך אלדוס האכסלי ממפרסמי האבולוציה,

כתב בסוף ימיו מאמר הנקרא "וידויו של כופר מקצועי" בזו הלשון, אני ובני דורי, רצינו שלעולם לא תהיה משמעות, ואחר שרצינו בכך, לא היה כל קושי למצוא נימוקים משכנעים שאכן אין לו משמעות. פילוסופית, חוסר המשמעות הייתה עבורינו צורך קיומי, כיון שעולם בעל משמעות, הפריע לחופש שלנו. כמו כן בספר מכתב מאליהו (ח"א עמ' 57) אחר שהאריך לפני כן לבאר ש"השכל" פועל לפי רצון ה"רגש" [עייין שם דברים נפלאים], ממילא נשללת מסקנת ה"שכל" המדעי, ע"ש. ועוד ראה אליו (שם עמ' 173). כמו כן פרופ' בנימין פיין בספרו דלות הכפירה (עמ' 123) מביא ציטוט של קארל פופר (Conjectures and Refutations, p. 340): (emphasis mine) לא קיים חוק אבולוציה, יש רק עובדה היסטורית שצמחים ובעלי חיים משתנים, או ליתר דיוק, שהם השתנו. הרעיון של חוק שקובע את הכיוון ואת האופי של האבולוציה, הוא **שגיאה טיפוסית** של המאה התשע עשרה, אשר **נובעת מהמגמה הכללית לייחס ל"חוקי הטבע" את התפקיד שבאופן מסורתי ייחסו לאלהות.**

פרופ' אברהם קושלבסקי הרחיב בזה בספר אל המקורות (ח"ג עמ' 236), כיצד יתכן שמדענים רבים טועים באבולוציה, וביאר שהשורש ההיסטורי לכך, נבע מחמת מלחמת הכנסיה במדע, על כל השלכותיהן ההיסטוריות. כמו גם התפתחות התנועות הסוציאליסטיות באותו זמן. גם שכרון החושים מהישגי המדע ואלהות האדם, תרמו לכך רבות, לך ראה שם בהרחבה. גם מביא שם מן המחקרים על שסתמו את פיות המתנגדים בכח, ופוצה פיו היה כמאבד עצמו לדעת³⁵. כך גם

35. אל תתמה על חפץ, ה"מדע הטהור" לא תמיד טהור, וההיסטוריה רצופה בכך, כגון לענין החוק השני של התרמודינמיקה (וכנזכר לעיל פרק ד סוף אות יב), וכגון הזיופים הרבים, שרימו ושיקרו מדענים כדי ל"הוכיח" את האבולוציה, נקבצו חלקם במהפך 2 (עמ' 15 והלאה, גם בעמ' 170). גם ראה במכתב של הרבי מלובביץ (כעת פרח מזכרוני היכן, ומ"מ הדברים מוכחים מתוך עצמם, כאשר יראה הרואה) שנשאל על סתירת דת ומדע, מי סובב סביב מי, השמש או כדור הארץ, והשיב שתורת הייחסות של איינשטיין הוכיחה שלא ניתן לדעת מי סובב סביב מי, ועל כן אין למדע העדכני, ידיעה בדבר זה. וסיפר ששאל מדענים, מדוע עדיין מלמדים בכל מוסדות הלימוד, שכדור הארץ סובב את השמש, אחר שתורת הייחסות התקבלה בכל הקהילה המדעית? וענהו, שהם לא רוצים לאבד את פרנסתם. כך גם באמונות (ח"א עמ' 75) בהוצאת אוניברסיטת בר אילן בתגובות על המאמר) מעיד ד"ר יוסף קדם, בזו הלשון, בעולם המדעי בו אני חי מבחינה מקצועית, אין תמימות דעים בין המדענים השונים. תוצאות נסיונות עוברות הסברים שונים בידי מדענים שונים. הסברים שונים אלה, **לא תמיד נובעים**

הר' צבי ענבל באל המקורות (ח"א עמ' 291) מבאר את ההיבטים הפסיכולוגיים וההיסטוריים שהיו קרקע דשנה לתורה זו. וכן דרך בדרך זו פרופ' אברהם שטיינברג באנציקלופדיה הלכתית רפואית (ח"א מבוא ב עמ' 53). גורם נוסף ועיקרי לך, הינו חוסר ידיעתם באמינות מעמד הר סיני, כאשר התבאר לעיל (פרק ב אות ו בהערה) ובספר שלחן ערוך המדות האמונה (חלק ההלכה סעיף כב אות א).

פרופ' דורון אורבך בספר שיח שבים (עמ' 164) מסביה, שאין למדענים זמן למרוד במערכת, היות והמדען רודף אחר המשרה בעבודה מתמדת, לכן בתחילת דרכו מוכרח הוא להאמין למדענים, ואין זמן לבדוק את דבריהם, ורק כשמגיע אל המנוחה ואל הנחלה בגיל כארבעים, בו סוף סוף הצליח להכנס בקביעות אל סגל מרצי האוניברסיטה, אז אולי יש זמן לחשוב, "אבל לא בהכרח שיש לו עוד את הכלים לחשוב נגד הזרם", "כך שיכולת החשיבה נפגמת מאוד במהלך הלימוד המדעי".

הרב דסלר במכתב מאליהו (כעת פרח מזכרוני היכן) מבאר שאמנם המדען עסוק בלגלות את הטבע, אולם עסוק הוא ב"אני גילתי" ולא בכיצד יתכן שנוצר הדבר לבדו. דומה הדבר לשני אנשים המשקיפים לעבר נוף נפלא, הראשון מתפעל עד עמקי נשמתו מהנוף, והשני כלל לא, מהסיבה שהינו מהנדס כבישים העסוק בסלילת כביש בעמק הנשקף, מוחו טרוד בכיצד סוללים כאן כביש, ולכן לא שם לב לנוף הנפלא. בדומה הרב מרדכי נויגרשל בספרו מסע אל עמקי ההויה (עמ' 77) כותב, שכפי ההבדל בין ההתפעלות של אדם הרואה אריה בגן חיות, לבין הרואהו שועט בטבע, כך ההבדל בין מדען הרואה פלא טבעי, לאדם אחו. המדען רואהו דרך עיני המיקרוסקופ וכדו', ומפסיד את חוויית ההתפעלות, ולכן לא מגיע אל האל דרך המדע.

החפץ להרחיב את ידיעותיו בסתירות תאוריות האבולוציה והניאו דארווניזם, מוזמן לעיין במראה מקום שבהערה³⁶.

משיקולים מדעיים טהורים בלבד. ראה עוד בהמהפך 2 (עמ' 163) ציטוטים אויליים של מדענים מחמת נגיעתם. גם לעיל (אות ז) הזכרנו על התפתחות החיים מהעבמי"ם, ששורשם הינו כמובן "המדע הטהור" ללא נגיעות. וכך יראה הרואה לאורך כל המאמר כאן, עד היכן הגיעו מדענים רבים בשגיונותיהם, רק כדי להעמיד את האבולוציה בכלל אופן.

להרחבה

החפץ להרחיב את ידיעותיו בסתירת האבולוציה, מוזמן לעיין בספרים: בריאה - מוצא החיים

(ירושלים 1982) מאת פרופ' משה מרדכי טרופ חבר אוניברסיטת בן גוריון ב"ש ואוניברסיטת רטגרס ארה"ב, להפריך את כל טענות האבולוציה אחת לאחת. ובמאמריו הנדפסים באל המקורות (ח"א עמ' 296, ובח"ג עמ' 253). גם בספר המהפך 2, כמעט כל הספר מוקדש לסתירת האבולוציה, בו עשרה פירוטם לשיטתם (עמ' 160-298, ועמ' 8-89) [ועוד לו בקונטרסו תורה מן השמים (ח"ב, הוצאת הידברות)], ובספר אנחנו לא לבד (עמ' 72 והלאה, פרק תאורייה במשבר, ובעמ' 44 והלאה), גם פרופ' בנימין פיין בספרו דלות הכפירה (הוצאת מוסד הרב קוק תשע"ב) פרק ד כולו מוקדש לפירכת האבולוציה, וכן לכל אורך הספר. הרבי מלובביץ בספר אמונה ומדע, ובמאמרו המדעי הנפלא הנדפס באסיא (עז-עח עמ' 38) נגד האבולוציה. הספר אל המקורות (ח"א) במאמריו הנפלאים של הרב צבי ענבל. ספרו של ד"ר יצחק רפאל הלי עציון תורת האבולוציה בעולם החי והדומם לאור המדע המדויק החדיש. ובמאמרו הנדפס בהמעייין (ח עמ' 19), הספר יהדות ומדע כחכמות משלימות מאת פרופ' יהודה לוי (הוצאת כנה 1987 עמ' 122-124), פרופ' י. פליקס בספר על בריאה ואבולוציה בהגות היהודית (ירושלים תשנ"ב עמ' 17-26), פרופ' א' צ'רניבסקי בספרו בין מדע ודת (הוצאת יהושע צ'צ'יק, תל אביב 1987), אברהם קורמן באבולוציה ויהדות (תל אביב 1974), ד. גראוה, אבולוציה: מדארווין עד ה-DNA, (אוניברסיטה משודרת הוצאת משרד הבטחון 1990 עמ' 67 ואילך). פרופ' אברהם שטיינברג באנציקלופדיה הלכתית רפואית (כרך א מבוא ד' עמ' 190-226 מכון שלזינגר ירושלים תשס"ו). ושם (הערה 23 עמ' 206) מראה מקום לביקורות מדעיות על תאוריה זו, וביניהם ציין לסיני כרך ו, עמ' תקיט-תקכו, וכרך יב, עמ' תיז-תכח. וכרך יט עמ' לד-מ. פרופ' י. ליבוביץ התפתחות ותורשה (1988) ועוד לו (מחשבות, י.ב.מ. חוברת 35, 1972). גם בספר מדעי הטבע והאמונה מאת ד"ר שלמה ברוך אולמן (ירושלים תש"ו), גם בספר הרהורים בפילוסופיה של ההיסטוריה (עמ' 16). כמו כן מאמרו של ד"ר מרדכי הלפרין באסיא (חלק סז עמ' 42 והלאה). גם בספר הצעיר הדתי בישראל מול שאלות מדע ואמונה מאת רפאל שנלר (הוצאת אוניברסיטת בר אילן תשל"ד עמ' 90-49). ובספר תורה ומדע (הוצאת שורשים עמ' 13-121). כמו כן מידע בביליוגרפיה על ספרות המטפלת במדע ואמונה בקובץ מדע ואמונה (עמ' 43 ירושלים תש"ז, בעריכת ד"ר ש. ב. אולמן).

פרק ה

סתירות דת ומדע³⁷

א. ישנם לכאורה הוכחות מדעיות הסותרות את גיל העולם הכתוב בתורה, הוכחות אלו ניתנות ליישוב קל, תוך כדי התבוננות בפסוקי התורה. כדי להקל על המעיין נתבונן תחילה במשל, כשרואים עציץ שגדלים בו פרחים יפייפים, וחפצים לדעת כמה זמן העציץ נמצא בבית זה. ישנן כמה השערות אפשריות, האחת, שבבית זה שתלו את זרעי הפרחים, והם גדלו עד עתה. לפי השערה זו, אם נפנה לחקירה מדעית, המדען יבדוק את גודל העלים, עובי הגבעול וגובהו, יחד עם תנאי המחיה האור והשמש, וגודל העציץ, לפיהם יסיק, שפרח זה גדל כאן כגון, חמש שנים וכוחדשים. ישנה גם השערה אחרת לפיה יתכן שהעציץ הגיע לכאן לפני כשעה הישר מן המשתלה, וכל תהליך גדילתו היה שם. אין סתירה בין שתי ההשערות, שתיהן אפשריות, השאלה מה קרה באמת. שתי האפשרויות מודות, שאם העציץ גדל כאן, הרי שהוא ניצב כאן חמש שנים. ואם הוא נקנה רק לפני שעה, הרי שהוא נמצא כאן שעה אחת בלבד. זה שהשערה הראשונה הסתמכה על מחקרים מדעיים ומדוייקים שהעלו את תוצאות זמן גדילת צמח זה בגודל כזה וכזה, אינה סותרת את השניה. במידה ויגיע בעל הבית ויגלה שהוא הביא את העציץ לפני שעה, לא נטען כנגדו דבריך סותרים את המדעים המדוייקים. כיון שבעל הבית ישיב, המדען צודק אילו היה גדל כאן הצמח מתחילתו, ברם אני יודע שהבאתו

37. המקורות המדעיים למאמר זה הינם מן הספרים, אנחנו לא לבד מאת הרב עדי כהן (תשס"ח ישראל), המהפך 1 מאת הרב זמיר כהן (הוצאת הידברות תשס"ה) והמהפך 2 (כנ"ל תשע"א), מסילות אל האמונה מאת הרב יוסף גבאי (מכון אור החיים ירושלים תשנ"ח), ודלות הכפירה מאת פרופ' בנימין פיין (מוסד הרב קוק, ירושלים, תשע"א).

לכאן לפני שעה, ואז גם המדען יודה שעציץ זה נמצא כאן שעה ותו לא. כך הוא בכל הסתירות בין דת ומדע לגבי גיל העולם, המדען חוקר לפי קצב ההתפתחות המוכר למדע, כמה זמן יקח לעולם כזה הניצב לפנינו להתפתח לבדו. ואולם אם הוא נברא על ידי בורא, כאשר יודעת הדת, גם המדע מודה שגילו יהיה שונה בתכלית, וימדד מן זמן בריאתו, וכזמן שעציץ שקנו אותו נמצא בבית, נמדד מהזמן שהובא לבית. מאידך גם הדת תודה שעולם המתפתח לבדו [במידה וזה יתכן] יקח לו מליוני שנים.

ממילא אין כאן סתירה, אלא שתי אפשרויות נכונות התלויות בשאלה יסודית, האם העולם נברא בידי יוצר, או שהוא נוצר לבדו. [כמובן בשאלה זו אין למדע מקום כלל, משום שקודם בריאת העולם לא שלטו חוקי הטבע, וכל ידיעות המדע הם לפי חוקי הטבע. וכמו שהמדענים מודים שבשלב הבריאה אין להם שום ידיעה, וכאשר יתבאר כל זה בהמשך.]

העולם נברא מוכן

ב. עתה נבא בהרחבה לבאר, מדוע אין סתירה בין דת ומדע. בפרשת בראשית מתוארת בריאת העולם, הצומח נברא ביום שלישי, המאורות ברביעי, בחמישי נבראו בעלי החיים הימיים והעופות, ובשישי כל החיות והאדם. ואז מתואר האדם ביום הראשון לחייו, והקורות אותו ציווי ה' והחטא וכו'. מובן הדבר, שהאדם לא נולד כתינוק בן יומו, כי אז לא היה הולך, מדבר ופועל את כל אשר עשה ביום הראשון ליצירתו, כמתואר בתורה, לפי התורה אדם הראשון נוצר אדם מבוגר ולא תינוק בן יומו. כך גם כל החיות והצומח נבראו שלמים ולא בתחילת גדילתם. מלבד שאילולי כן, היה צריך האדם לחכות למאכלים שיצמחו במשך חודשים רבים, וממה היה ניזון, גם מפורש הדבר בציווי ה' לו (א, טז-יז) מכל עץ הגן אכל תאכל ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו. כן מפורש הדבר בעצם חטאו באכילת עץ הדעת, הרי שהעץ עם פרותיו היה כבר ניצב בשלמות ביום השישי לבריאה. אכן מפורש כאן שהאדם הושם בעולם מוכן ובשל, ולא בעולם מתחיל. וכך כתוב בגמרא ראש השנה (דף יא ע"א) אמר ר' יהושע בן לוי, כל מעשה בראשית בקומתן נבראו. לדעתו נבראו, לצביונן נבראו. עד כאן.

ממילא חישוב המדענים בגיל העולם, מתוך ראייתם את הטבע הניצב לפנינו

היום, אין בו שום סתירה לתורה, כי אם לפי המדע גיל הר מסויים הוא כגון מליון שנה, אכן כן הוא, אולם הר זה נברא בעת בריאת העולם בהיותו כבר מוכן ושלם כהר בן כמליון שנה, וממילא אין שום סתירה בין תיארוך התורה לממצאי המדע, כשם שאין סתירה בין חישוב המדען את גילו של העציץ הנזכר בתחילת דברינו, לבין המציאות שעציץ זה הגיע לפני כשעה. ועוד יתבאר הדבר היטב בהמשך.

כזאת גם כתב הרבי מלובביץ במכתבו שהתפרסם רבות (ניתן לראות את תרגומו בספר אמונה ומדע עמ' 89, שהינו קובץ מכתביו) בו ביאר שתאוריית האבולוציה הוסקה מן התוצאה אל הסיבה, דהיינו כשראו עולם בנוי, חיפשו את סיבתו. כל תאוריה שבנויה על דרך זו, הינה תאוריה קלושה, קל להראות זאת בדוגמה, אם נשאל מהי התוצאה של 4:2? התוצאה האפשרית היא אחת בלבד. אולם אם ידועה לנו רק התוצאה הסופית, כלומר המספר 2, ואנו שואלים את עצמנו, באיזו דרך הגיעו למספר זה? לכך ישנן תשובות רבות $2=1+1$, או $2=4-2$, או $2=4:2$, ואם מותר להשתמש בספרות נוספות, אזי יש אין סוף אפשרויות. תאוריית האבולוציה מתאימה לדוגמה השנייה, ישנו עולם [במשל מספר 2], והשאלה כיצד הגיעו אליו. התאוריה בחרה דרך אחת אפשרית, ולכן גם לפי תאוריה זו, אין בכך סתירה לכל האפשרויות האחרות, ובהם הנאמר בתורה. גם אילו הוכחה התאוריה היום, ומוטציות (תמורות) של מינים, היו מוכחות בניסויים מעבדתיים, גם אז לא היה זה סותר את אפשרות בריאת העולם כנאמר בתורה, על ידי בורא שברא את כל הבריאה יחדיו, ולא על ידי תהליך ההתפתחות.

כזאת כתב גם הרב ד"ר יצחק רפאל הלוי עציון בחוברת "המדע והדת" (יצא בשנת תש"ז, ותוכנה נכתב גם באל המקורות חלק ג עמ' 231) אחרי שביאר את דרכי חשיבת תורת ההתפתחות [ויובא תוכן דבריו בסמוך בעזרת ה'] סיים, אכן לפי דרכי חשיבתנו, צודק המדען, וגם התורה תודה לדבריו. אולם לפי התורה, יצירת העולם הייתה בדרך שאינה טבעית, על ידי האל, וממילא כל כוחות הטבע המוכרים לנו היום, לא פעלו אז, אלא כוח מחוץ לטבע פעל ובראם, וממילא אין כל מקום לחישוב המדעי, ואין כל סתירה בין יצירת המינים ותיארוך התורה, המתבסס על הידיעה שבורא העולם בראו יש מאין, לבין התפתחות המינים ותיארוך המדע, המושתת על הנחה שהעולם נברא במקרה, וממילא תהליך ההיווצרות חייב להיות בדרך זו וזו, ומניינו יעלה כך וכך מליונים. ולפי התורה כמובן, מציאות המינים

הנגלת לעינינו [שאלו הן ראיות האבולוציה] עולה יפה יותר, והדברים מובנים יותר והגיוניים יותר, לפי שכל העולמות ועולם החי, נבראו על פי תוכנית אחידה, של בורא יחיד, ולכן ישנם קוים משותפים למבנה הגופות, ולכן האברים מתאימים נפלא לתפקידיהם, שכן יוצר חכם התאימם, יצרם אף עשהם.

וכבר קדמם בשו"ת הרשב"א (ח"א סי' ט, נדפס גם בפירושי הגדותיו ב"ב דף עד ע"ב) בדברו אודות אמינות המסורת, ועדות עם ישראל בחוש, העדיפה על פני הוכחות מדעיות של אנשים שאין להם מסורת זו. וביאר שאין להאשים מדענים כופרים, כי אין להם מסורת, ואילו היתה להם מסורות היו מודים בה ומסדרים את הידיעות המדעיות לפיה. וכן כתבו עוד גאונים (ראה לעיל פרק ב אות ו בהערה).

חישובי גיל העולם המדעיים המפץ הגדול

ג. נציג את החישובים המדעיים לגיל העולם, ותוך כדי הבאתם נראה כיצד מיושבים הם עם התורה. לפי תאורית המפץ הגדול (מתוך דלות הכפירה עמ' 169) חישובו את גיל העולם בדרך זו, כדי ליצור את מרכיבי היסוד של החיים, שהם פחמן, חנקן, חמצן ופוספור, צריך שהיסודות הפשוטים [שהם מימן והליום], שהיו נוכחים בשלב הראשוני של המפץ הגדול, "יתבשלו" על ידי תגובות תרמו-גרעיניות המתרחשות בתוך הכוכבים. כאשר כוכבים דועכים הם מתפוצצים, ואז היסודות החיוניים הללו מתפזרים במרחב ומשתלבים בכוכבי הלכת ובסופו של דבר בתוכנו. נחוץ זמן ממושך מאוד לביצוע ה"אלכימיה" הכוכבית הזאת. כדי שיעבור די זמן לכה, חייב גיל היקום להיות לפחות עשרה מיליארד שנים, ולפיכך בשל התפשטותו, צריך היקפו להיות לפחות כעשרה מיליארד שנות אור. [אי אפשר שלא להביא את סיום דבריו, אל לנו להיות מופתעים שהיקום הוא כה גדול. שום אסטרונום לא יוכל להתקיים ביקום קטן יותר. היקום חייב להיות גדול כפי שהוא, כדי לפתח אפילו יחידת חיים אחת, המבוססת על פחמן.] (J.D. Barrow and F.J. Tipler, The Anthropic Cosmological Principle, p. 3). כאמור, הכל טוב ויפה אילו העולם נברא מעצמו, לא כן אם בראו בורא ומתכנן, הרי שגילו ישתנה בתכלית, ואפילו אם יתכן שבורא העולם בראו בדרך הנזכרת, מכל מקום עשה זאת בתהליכים מוצאים, כפי שבורא העולם הכל יכול, יכול לעשות.

חישוב גיל כדור הארץ

ד. הרב ד"ר יצחק רפאל הלוי עציון בחוברת "המדע והדת"³⁸ מבאר שחישוב גיל כדור הארץ, מבוסס על שלש "הנחות", א, בעבר הכדור היה במצב גזי, בחום גבוה, ונקרע מן השמש. הגז שינה את מצבו והפך כדור נוזלי. היו בו יסודות כימיים שמהתפוררותם הרדיו-אקטיבית, נוצרו היסודות הכימיים המוכרים לנו היום. ב, מדידות הזמן של תופעות המתהוות עכשיו, מתאימות לזמנים עברו, כגון הזמן המוכר לנו היום בהתקררות גזים, עד למצב נוזלי או מוצק. כמו כן זמן יצירת שכבת חול ושלדי חיות ים בעובי מסויים, עד נופלן לקרקעית הים. זמן התפוררות רדיו-אקטיבית של אטומים וכדומה, כל מדידות זמנים אלו בתנאי שמתאימים לזמנים עברו. ג, שבעבר פעלו רק אותם כוחות טבע הפועלים עתה, ושכולם יודעים לנו, וששום כוח שמעל לטבע לא פעל ביצירת כדור הארץ. אכן לפי "הנחות" אלו, צודק המדען במספר השנים שנותן הוא לזמן יצירת כדור הארץ, אולם מי ערב לנו ששלוש הנחות אלו שעליהם עומדת התאוריה, כולם נכונות? וכשאנו יודעים שהבריאה נבראה בבת אחת, ושנוצרה בדרך לא טבעית, על ידי בורא העולם, בכלים שמעל הטבע, וששום הנחה מכל ההנחות הנזכרות אינה נכונה, ממילא גם המדען יודה, שמנין השנים משתנה בתכלית.

שכבות גיאולוגיות

ה. כמו כן ממשיך ומבאר את הבסיס לפיו מתייחס המדע לשכבות הגיאולוגיות, הגיאולוג קבע ארבע תקופות ראשיות בהתפתחות קליפת האדמה. א, התקופה האזואית, בה התקררה האדמה מאלפיים מעלות צלזיוס ל-40 מעלות. ב, הפליאוזואית-הופעת צמחים, בעלי חיים עתיקים עד אבן הפחם. ג, המיזוזואית-מעבר מבעלי חיים בעבה, לאלו של היום. ד, קאינוזואיל-הופעת בעלי חיים של היום והאדם. כל תקופה מוערכת במאות מליוני שנים. לשם הקיצור נבדוק רק את התקופה הראשונה, איך הגיעו אליה. כיום מוצאים גבישי סלעים בהרים, לפי תנאי הטבע היום, גבישי סלעים נוצרים ממצב של נוזל למוצק. המסקנה המוכרחת, הסלעים

38. יצא בשנת תש"ז, ותוכנה נכתב גם באל המקורות (חלק ג עמ' 231), וכן צעדו לרגליו בספר אמונות (עמ' 73 בהוצאת אוניברסיטת בר אילן). כמו כן כתב את הספר תורת האבולוציה בעולם החי והדומם לאור המדע המדויק החדש. ועוד ראה במאמרו הנדפס בהמעין (ח' עמ' 19).

היו במצב נוזלי. כיום נחוצה טמפרטורה של 2000 מעלות להפיכת הסלע לנוזל. בהנחה שאז פעלו בטבע אותם כוחות של היום, המסקנה המוכרחת שחום קליפת האדמה היה 2000 מעלות. כמובן שבעלי חיים לא יוכלו להתקיים בחום כזה, כיום יש בעלי חיים, המסקנה, האדמה התקררה עד 40 מעלות, כיון שרק בחום זה הם מתקיימים. קל לבדוק מהו הזמן הדרוש בתנאים הקיימים כיום, ובכוחות הידועים לנו הפועלים כיום בטבע, לקרר חומר מסויים בעל מסה ושטח מסויים, במעלה אחת. אם אז פעלו רק הכוחות הידועים כיום, ובאופן פעולתם כיום, ניתן לחשב במדוייק שמשך התקופה האזוואית הוא, כך וכך מאות מליוני שנים. זהו הבסיס לתיארוך שעושה המדען. אכן לפי דרכי חשיבתנו, צודק הוא, וגם התורה תודה לדבריו. אולם לפי התורה, יצירת העולם הייתה בדרך שאינה טבעית על ידי האל, וממילא כל כוחות הטבע המוכרים לנו היום, לא פעלו אז, אלא כוח מחוץ לטבע פעל ובראם, וממילא אין כל מקום לחישוב המדעי, ואין כל סתירה בין תיארוך התורה, המתבסס על הידיעה שבורא העולם בראו יש מאין, לבין תיארוך המדע, המושתת על הנחה שהעולם נברא במקרה, וממילא תהליך ההיווצרות חייב להיות כך וכך מליונים.

לסיכום, המדען בודק מה היה צריך להיות מהלך הבריאה ומשך זמנם, לו פעלו בעבר רק אותם הכוחות הפועלים עתה. דהיינו, אלמלא בריאת העולם ביצירה אלהית, כמה שנים הדבר היה מתמשך. ממילא אין המדען טועה, בהחלט ייתכן שגיל העולם לפי בדיקותיו היה צריך להיות כטענתנו, אילו הבריאה היתה תוצאת תהליך פעולות כוחות הטבע, ולא פעולה אלהית. ברם ביודענו שהבריאה נוצרה על ידי הבורא, שוב אין סתירה או קושיה בין המדע לדת, כי גם המדען יודה לכך. היוצא מן האמור, **אין סתירה בין חישובי המדע לבין הדת, אלא ישנה סתירה בין הכפירה** [ה"מאמינה" שהעולם נברא במקרה], **לבין הדת** [ה"יודעת" שהעולם נברא על ידי מתכנן].

עומק הנהרות

ו. לפי דרכים אלו, יישובו כמו כן שאר חישובי המדע בגיל העולם, כגון חישוב זמן היווצרות הנהר, על פי עומקו. החישוב נעשה בדרך זו, בודקים את כמות המשקעים שהוציא הנהר במשך שנה שלימה, ולפיה מחשבים בכמה מלימטר

"גירד" הנהר את תחתיתו במשך השנה. שוב מודדים את גובהו של ערוץ הנחל, ועל ידי כן עולה לפנינו מספר ימיו של הנהר. חישוב המצביע פעמים רבות על נהר בן מליוני שנים. הכל טוב ויפה, אילו הנהר התחיל ללא מקום חתור בקרקע. אך בראותנו את פסוקי בראשית, נוכחים אנו לדעת, שהאדם הונח בגן עדן עם נהרות שכבר זורמים וחוקקים בקרקע.

שנות העצים, אור הכוכבים ונטיפים

כן הדבר גם לגבי מנין שנות העצים, הנמדד לפי מנין טבעותיהם החקוקות בגזע העץ, מה שמראה בגזעי עצים מסויימים ששנותיהם למעלה מששת אלפים שנה. אכן כן הוא, אולם עץ זה נולד ונוצר כבר בגיל כגון 1000 שנה בעת בריאת העולם, שכן העולם בציביונו נברא. כמו כן אור הכוכבים הרחוקים מאיתנו מליוני שנות אור, ומגיע אלינו, כמו כן גידול נטיפים וזקיפים, שלפי קצב גדילתם ואורכם עולה מנין שנותיהם רבות, התשובה לכל אלו כאמור, הקדוש ברוך הוא ברא בריאה לפני פחות מששת אלפים שנה, שנבראה כבר מוכנה ובנויה, ולא בתחילתה. כשם שהאדם היה בשל ושלם ביום הווצרו, כך גם הבריאה נבראה "זקנה". וכשם שכשנודע לנו שהעציץ נקנה לפני שעה, אין בזה סתירה לממצאים המדעיים שהעציץ נמצא כאן חמש שנים ועשרים יום, כן הוא גם כאן.

חישובים מדעיים שהוכח שאינם נכונים

פחמן 14

ז. אודות לתיארוך הנעשה בפחמן 14, על ידי שמודדים את ההתפרקות הרדיואקטיבית של פחמן זה. פחמן 14 נמצא בכל גוף חי ומתחדש תדיר, אולם מרגע מותו של החי, מתחיל פחמן 14 להתפרק מבלי שיתחדש. מחצית חייו של יסוד זה הוא כ-5500 שנה, כלומר לאחר תקופה זו, מכיל גוף המת מחצית הכמות שהיתה לו ביום מותו, וכן הלאה. כשמשווים את הכמויות שבו, לכמות האוויר, ניתן לחשב את גיל העצם. וכך נמצאים פרטים רבים המוערכים שהם בני מניין שנים הרבה מעבר לששת אלפים שנה. אולם כאמור ה' ברא עולם "זקן", ואם צייר מצייר בית קברות בציורו, קל וחומר שבורא העולם שבנה עולם הכולל מליארדי פרטים פלאיים, ואין צייר כאלהינו, כשבחפצו בנה עולם "זקן" ומוכן, ברא בו גם דברים ש"מתו" מזמן. זאת ועוד מתברר שאמינותה של בדיקה זו לוקה בחסר, בדיקת פחמן 14 שנערכה

בכלבי ים בני זמננו שגילם שנים אחדות, נתנה תוצאה שגילם הוא 1300! שנה (Antarctic Journal vol. 6, 10/1971, p. 211). כמו כן רכיכות צעירות שעדיין בחיים, נמצאו לפי בדיקה זו, בגיל מתקדם של 23,000 שנה (Science vol. 141, 1963, p. 634-7).

מה גם שישנן השפעות חיצוניות שבכוחן לשבש את תוצאות הבדיקה, כגון חשיפת העצמות לגופרית, וכיון שבמבול נבקעו כל מעיינות תהום רבה, הדבר שינה את תוצאות תאריכי הבדיקה.

אברהם קורמן בספרו אבולוציה ויהדות (עמ' 160 הע' 19), מביא את השיטות המדעיות לבדיקה זו וקלישותן, כגון אודות ההנחה [שהיא מהווה יסוד לבדיקה זו], שכמות הקרינה באטמוספירה בימים קדומים זהה לימינו אנו, הנה מדידות במעבדות קיימברידג' ג'לו, ש"כמות הרדיו פחמן (פחמן 14) באטמוספירה הוכפלה בין השנים 1958 ל-1969, בשנת 1959 הגיע שיעור הרדיו פחמן המלאכותי (כתוצאה מפיצוצים אטומיים) לכדי 32 אחוזים מכל הרדיו פחמן המצוי בטבע ("מדע" חלק כה, מס' 3, עמ' 42). כמו כן תנאי המזון שהשתנו, בודאי גם להם השפעה על מידת הספיגה של פחמן 14. ועוד הראה שם ראיות רבות לחוסר האמינות והדיוק, והטעויות הנופלות בבדיקה זו.

פחם

פחם, בירחון המדעי "סיינס" (אוקטובר 1976) פורסמה הוכחה מדעית, שהמקובל להעניק לפחם הנמצא במכרות במדינת יוטה ארה"ב גיל 140 מליון שנים, הינו טעות מוחלטת. הדבר התברר אחר ששמו לב לדמיון הרב בין הפחם ביוטה, לפחם שנעשה על ידי אנוש. הדבר הוביל לחקירת הפחם ביוטה, מה שהעלה שכאשר מתבוננים על הפחם תחת עיני המקרוסקופ, אחר ששיקעו את הפחם בחומר אפוקסי, ופרסו אותו, רואים הילה צבעונית שנוצרת על ידי חלקיקים רדיואקטיביים, המתפשטים ממרכזים זעירים. מה שמפריך לגמרי את הטענה שהפחם נוצר בתקופה עתיקה. כמו כן בירחון גיאולוגיה (ספטמבר 1978) פורסמו תוצאות כנס מדעי אודות גיל הפחם, שהוכיחו שמדובר בכמה אלפי שנים. המידע נותר בלא מענה או הפרכה, בכל כתבי העת המדעיים מאז פורסם ב-1976, מה שמדבר בעד עצמו.

מאובנים

ח. אודות המאובנים שהינם מיסודי "הדת" האבולוציונית, המאובנים הם עצמות בעלי חיים וכיוצא, שבמשך זמן רב הפכו לאבנים, כשתבניתם נשארה חקוקה בגוף האבן, לפי טענת המדענים משך זמן התאבנות הינו מליוני שנים, כל מאובן לפי גילו, כאשר עולה מבידיקות מדעיות. ותשובתו בצידו שה' ברא עולם "זקן" וכאמור. זאת ועוד ד"ר נילס הריברט נילסון, שהינו מומחה בינלאומי לגנטיקה ובוטניקה, הוכיח (Sunthetisch Artbildung pp. 1195-1196)) שנמצאו מאובנים רבים הסותרים את הטענה שגיל המאובנים הינו מליוני שנים, וזו לשונו, עובדה בולטת במיוחד היא הישמרותם [בצורת מאובנים] של איברים רכים של החרקים: שרירים, בלוטות, עור, חומרי צבע, ותכולת המעי... כל אלה דברים שניזוקים בקלות, ומתפרקים תוך שעות או ימים מועטים! היוצא מכך הוא, שקבורתם הייתה מהירה מאוד. עד כאן דבריו. כלומר, מכאן הכרח גמור שתהליך התאבנותם היה תוך שעות ספורות או פחות, ולא במשך מליונים, כהערכת המדענים. בספר המהפך 2 (עמ' 43 והלאה) מביא תמונות מרהיבות של מאובנים, שבהכרח התאבנותם היתה לכל היותר במשך שעות בודדות, ואפילו צילומי מאובנים מיקרוסקופיים! מובאים שם, ביניהם מצולם דג מאובן בעת שבלע דג אחר, או דג שבלע דג והוא נמצא במעיו שלם ולא מעוכל. כמו כן מאובנים של עלי צמחים, זבובים, שפיריות, חרגולים וחרקים אחרים בעלי כנפיים שברירות, אשר איבריהם ועיניהם ואפילו צבע כנפיהם המקורי נשתמרו היטב. וכיון שריקבון ופירוק של אברים אלה הינו מהיר מאוד, על כן מוכרח הדבר שהתאבנו בצורה מהירה.

מאובנים טריים

כמו כן שם (עמ' 55 והלאה), הביאו סדרה של מחקרים מדעיים של מאובנים "טריים", כגון מחקרה של ד"ר מריה מק-נמרה גיאולוגית מאוניברסיטת הקולג' בדבלין, יחד עם צוות מדענים בינלאומי שבראשותה, מצאו בתוך סלמדרה שגילה מוערך ב-18 מליון שנים, רקמות שריר, וכלי דם מלאים בדם, במצב כה טוב, עד שניתן לצפות בפרטי פרטיהן במיקרוסקופ. חלק מבשרה ודמה של הסלמנדרה נשמרו בטריותם. גם פרופ' מרי שוויצר וקבוצת חוקרים מאוניברסיטת מדינת מונטנה (The Real Jurassic Park', Earth, June 1997 pp. 55-57) מצאו כלי דם ותאי דם במצב "טרי" ולא מאובן, בשלד מאובן של טירנוזאור רקס שנתגלה ב-1990, אחת מעצמותיו

נשברה בטעות, ואז בדקו את רקמת הבשר שנמצאה "גמישה, וכשמותחים אותה ומשחררים, היא חוזרת למצבה הקודם". כלי הדם מלאים, עד כדי ש"ניתן ללחוץ על כלי הדם, ולהוציא החוצה את תוכנם". "העצם נראית בדיוק כמו עצם חדשה", "ועם ריח אופייני לעצמות". אחר חקירות מחמירות ביותר, ובגופי מאובנים שונים שהועלו ממצאים זהים, הוברר שהמצאים אמיתיים.

המבול

ט. ובאמת כיצד יתכן הדבר, תשובה לכך נותן הספר, על פי מחקרים עדכניים, שבהם מתברר כי חומרים כמו אפר וולקני ושפע מים זורמים, יוצרים תנאים טובים לשימור גופות בעלי חיים, למשל מחקר של אוניברסיטת אוסטרליה שהתפרסם ב-2007 (Department of and Mar Sciences, The Australian National University.) (P. 41,49) בדק מרבץ של מאובני חרקים משומרים היטב "שנקברו כהרף עין תחת מעטה אפר שנוצר מהתפרצות וולקנית", וקבע כי, "ככל שהחרק קטן יותר, כך גדלים סיכוייו להתאבן בשלמותו". במקביל חוקרים מארה"ב ומגרמניה גילו ב-2007, כי שילוב של מים רבים ושכבת אדמה שנסחפה ושקעה, יוצרים תנאים אידיאליים לשימור מהיר ומדויק של בעלי חיים וצמחים עדינים בשרף שנטף מעצים שנחתכו או נשברו [שימור בשרף עצים, הוא אחת הצורות הנפוצות של מאובנים]. לדברי השבועון המדעי "ניו סיינטיסט" (2007, 21:2625) (196) המים מאיטים את התייבשותו המהירה מטבעה של השרף הטרי, וכך הוא יכול ללכוד בתוכו עוד ועוד חרקים. ולאחר מכן שכבות סחף האדמה, מכסות את גושי השרף, ומשמרות אותן היטב. על סוג מאובנים אלה שנלכדו בשרף עצים, כתב ד"ר הריברט נילסון (Sunthetisch Artbildung pp. 1194-1195)) כי הם מראים עקבות ברורות של מאורע אסון כלל עולמי. מה שמוביל אותנו אל התשובה הפשוטה, שמאובנים אלו נוצרו במהירות, כתוצאה מהמבול, בו הציפו ושטפו את העולם מעיינות תהום רותחים, גשמי זעף וסחף בוצי אדירים, והתפרצויות געשיות. ולא במשך מיליוני שנים. כך גם פרופ' משה טרופ בספרו הבריאה מוצא החיים, מראה שאת כל ממצאי המאובנים, ניתן לייחס בלי מאמץ לתקופות של לפני אלפי שנים בודדות, בעת שהתחוללה הקטסטרופה העולמית- המבול, שגרמה להכחדתם המהירה של ייצורים רבים.

דינוזאורים

אודות מאובני שלדי דינוזאורים ענקיים, המוערכים שחיו לפני מליוני שנים. הנה מתברר שלא רק יצורים קטנים מתאבנים במהירות, אלא אף בשלדים ענקיים תיתכן התאבנות מהירה, על ידי חדירה של חומר מינרלי מהסביבה לגוף החיה, וכאשר עם הזמן רקמותיה הרכות מתפוררות, נשארת תבניתה מחומר אבני. כך כתב פילפ קורי, שהינו מומחה בינלאומי לדינוזאורים מהמוזיאון המלכותי טירל בקנדה (ב-1996 בספרו Questions about Dinosaurs 101)) "משך הזמן שלוקח לעצם להפוך לגמרי למאובנת אינו קבוע כלל... אם הסביבה עשירה במינרלים, התהליך עשוי להתרחש מהר... בימינו עצמות טריות שנופלות לתוך מעיינות מים מינרלים, מתאבנות תוך שבועות".

דינוזאורים לא מאובנים

יתרה מכך מביא קורי בספרו (שם עמ' 12) דוגמאות לעצמות שלפי מנין שנות המאובנים, אמורות להיות בנות "מיליוני שנים", אך מתברר כי אינן שונות כלל מעצמות בעלי חיים בני זמננו, מה שמוכיח את הטעות בחישוב שנותיהן. ומסיים בתיאור מדהים של מרבץ עצמות דינוזאורים שנמצאו "בחופה הצפוני של אלסקה [שם] קיים מרבץ של אלפי עצמות שאין להן סימן התאבנות כלשהו, הן נראות ומורגשות במישוש כעצמות בקר ישנות. מגלי המרבץ לא דיווחו עליו במשך 20 שנה, כי חשבו שהן עצמות בקר, ולא העלו בדעתם שמדובר בעצמות דינוזאורים...". כמו כן נמצאו על ידי גיאולוגים באלסקה ב-1961 (Geological Society of America) (abstract programs VOL. 17, p. 548), וב-1992 עצמות דינוזאורים בלתי מאובנות!!

ראיות מן הארכיאולוגיה

י. כמו כן במהפך 2 (עמ' 50) ושם נמצאים כל המקורות המדעיים לממצאים שיובאו (עתה) מביא ממצאים ארכיאולוגים רבים, שיצרו בני אנוש לפני אלפי שנים, ובהם פסלים וציורים של דינוזאורים, ציוריהם ופיסליהם זהים לממצאים של הדינוזאורים הניצבים לפנינו, מה שמוכיח שלפני אלפי שנים היו חיים דינוזאורים. אילולי כן, כיצד יכלו ליצור דמויות של דינוזאורים שנכחדו לפני מליוני שנים, ורק עתה התגלו עצמותיהם, וחוברו זה לזה, כך שמראיהם ניתן לדימיון? כגון ציורי הבושמנים שהתגלו בדצמבר 1969 בזימבבואה, כמו כן בציורי מערות ופסלוני אקמברו שנתגלו

במקסיקו, פסלוני קרמיקה רבים המציגים בין השאר דמויות דינוזאורים ובני אדם יחדיו, וגילם המשוער הינו 2500-3000 שנים. כמו כן אבני איקה שבפרו, שעליהן חרוטים ציורי דינוזאורים ובני אדם יחדיו, ועוד דוגמאות רבות עיין שם.

גם פרופ' אמניאזוב מנהל המכון הגיאולוגי הטורקמני (Tracking Dinosaurs,) (Moscow News, No. 24, p. 10, 1983) גילה בהרי דרום מזרח טורקמניסטן, טביעות כפות רגלי אדם ליד טביעות כפות רגלי דינוזאור. [זמנם הגיאולוגי מוערך שהוא לפני 250 מליון שנים, כמובן קביעת זמן זה היא סתירה פנימית]. עוד שם (המהפך 2 עמ' 172) ראיות מממצאים ארכיאולגים נוספים, שבהם נמצאו עקבות אנושות וזוחלי ענק יחדיו. כל זאת (ועוד רבות כהנה, לך ראה שם במהפך 2), מוכיחים בעליל, כי הדינוזאורים חיו בעולמנו, עד לפני אלפי שנים בודדות, ולא מליוני שנים.

מאובנים בני ימינו

יתרה מכך מביא במהפך 2 (שם עמ' 45) עובדות על מאובנים בני ימינו שהתאבנו מאליהן, כגון בלואיזיאנה נמצא צינור גז ממתכת, מלא בתוכו באבן שנתהוותה מאליה (Creation 20(4):6 September 1988)). כמו כן גליל חוטי ברזל, מצופה בשכבת אבן, שנמצא במערב אוסטרליה (Creation 20(3):6 June 1998). פלייר מכוסה ברובו באבן, נמצא בחוף קווינסלנד שבאוסטרליה (Creation 14(1):20 December 1991). מכונית צעצוע בתוך חלוק אבן גדול, נמצא בחוף בריבסיין שבאוסטרליה (Creation 29(4):49 September 2007)). חלקי שעון טמונים חלקית באבן, נמצאו בחוף קווינסלנד שבאוסטרליה (Creation 19(2):6 March 1998)). ועוד עיין שם. כל אלו מוכיחים בעליל, שהתאבנות יכולה להיות תוך זמן מועט, ולא כאשר הוכיחו מן המאובנים על עולם שקיים מליוני שנים.

ברא עולם "זקן"

זאת ועוד, התשובה הנזכרת לעיל שה' ברא עולם בצביונו, תיכון גם כאן לגבי המאובנים והדינוזאורים, האלהים שהינו שיא השלמות החכמה והיכולת, בנה בריאה מושלמת בתכלית, על כל פרטיה ופרטי פרטיה. וכשם שהוא ברא כוכבים הרחוקים מאתנו מליוני שנות אור, כך גם בראם שאורם כבר מגיע אלינו. בדרך זו ניתן ליישב אף את המאובנים הדינוזאורים והפחם שגם הם בכלל הברכה, אם אומן שמייצר דבר אומנות דואג גם לרקע שיתאים, על כל פרטיו ופרטי פרטיו

[כגון בציוה, נראה בית קברות] מובן הדבר בתורת קל וחומר, שהאומן הגדול ביותר שיצר את האומנות הגדולה ביותר, היא היקום, ידאג גם לרקע ולפרטים הקטנים, וביניהם גם מאובנים ופחם שנראים בני מיליוני שנים, כדי שיתאימו היטב לעולם בנוי גמור ומוכן, עולם "זקן", על כל פרטיו. [אך כאמור אין צריך להגיע לכך, כי העובדות והראיות המדעיות האחרונות, מוכיחות שלא מדובר במיליוני שנים כי אם באלפים].

תירוצים נוספים לסתירה בזמן הווצרות העולם בין הדת למדע

אין ביכולת המדע לחקור את היווצרות הבריאה

יא. הרב ד"ר יצחק רפאל הלוי עציון בחוברת "המדע והדת" (יצא בשנת תש"ז), כתב שבאמת אם נבחן את דרך חקירתו של המדען בבריאת העולם, נראה שהיא לוקה בחסר, כיון שהמדע חוקר את השנויים והתופעות בחומר ובאנרגיה, אך כשברצוני לדעת מאין באו החומר והאנרגיה, אין לידיעה זו כל אחיזה בתוך תחומי הטבע. כדי לדעת את תהליך יצירת חוקי הטבע, בזמן שאין חוקי טבע, מוכרח אני לצאת מעולם הטבע, ולהגיע לזמן בו הטבע וממילא חוקיו עדיין לא היו קיימים, זמן זה כמובן אינו ניתן לחקורו בכלים מדעיים, המושתתים על חוקי טבע.

כך גם כתב פרופ' בנימין פיין בספרו דלות הכפירה (עמ' 109 והלאה, מוסד הרב קוק, ירושלים, תשע"א) בריאת העולם היא אירוע מיוחד, שייחודו מתבטא גם בבריאת חוקי הטבע, ולפיכך היא אינה שייכת למדע. ולכן כתב קודם לכן, לספק הסבר מדעי, פירושו, להסביר ולתאר משהו על ידי החוקים הקיימים, בזמן ובמרחב הקיימים. ולכן, כאשר מדובר על בריאת העולם, אין זה דבר אשר טרם הוסבר על ידי המדע, ואשר ללא ספק יוסבר תוך כדי התפתחות המדע במוקדם או במאוחר. אין זה "חור" או חיסרון בהסבר המדעי, אשר יתמלא במרוצת הזמן! יש להיפתר מהגישה הלא תבונית, שכל דבר בעולם, וגם בריאת העולם עצמה, יכולים להיות מוסברים ומתוארים על ידי המדע. ולכן ממשיך (בעמ' הבא 110) וכותב, להסביר משהו מדעית, משמעו, להשתמש בחוקים הקיימים, אולם המדע אינו מסוגל לתאר מצב גבולי, שבו ברגע אחד לא היו חוקים, וברגע השני הם נבראו. עוד כתב (עמ' 113) המדען, במסווה של ניתוח מדעי, במקום להכיר בכך שהוא עוסק

במטפיזיקה גרידא, ושהוא חדל לפעול כאן כמדען, מניח הנחה, היפותזה מטפיזית, וכך מנסה "להסביר" את התיאום בין חוקי הטבע, ובין היווצרות החיים. וכך מסכם הוא (עמ' 174), להתפתחות וליצירת הרכיבים החומריים החיוניים לחיים, נדרש תהליך אשר כלל את **בריאת העולם**, המלווה ב**בריאת חוקי הטבע המתאימים** (העיקרון האנתרופי) אשר מקורם חיצוני לעולם, ואחידותם מצביעה על כך. כפי שראינו, לדברים האלה, אין, ולא יכול להיות טיפול מדעי, משום שהם אינם שייכים לתחום המדע. אם כן מגיעים אנו למסקנה, שתולדות העולם הטרומ אבולוציוני בכללותן, אינן שייכות למדע, יש להן רכיבים אשר אינם שייכים למדע כלל וכלל. ועוד ראה לעיל (פרק ד אות טז).

זמן ההתהוות שונה מזמן ההתפתחות

יב. עוד מוסיף ומחדד הרב ד"ר יצחק רפאל הלוי עציון במאמרו הנ"ל, בנוסף לכך שתאוריות אלו אינן סותרות את התורה, ושעצם תאוריות אלו עומדות על משענת רעועה, הנקראת "הנחה", יתרה מכך מסתבר שהתאוריה לא נכונה [ולהלן (בסמוך) נוכיח גדולה מזאת, שבודאי הנחות התאוריה אינן נכונות]. הרמב"ם במורה הנבוכים (מאמר ב פרק יז) ממשיך זאת לספינה שטבעה בים, ורק גבר אחד עם בנו בן השבוע ניצלו ועלו על אי שומם. לאחר עשרים שנה, שאל התינוק את אביו, הרי כל העולם הוא רק אתה ואני, אם כן כיצד נוצרנו? האב סיפר לו על יצור הנקרא אשה, שברחמה מתפתח עובר במשך תשעה חודשים, הרחם כמובן סגור, ראשו של העובר בין ברכיו, פיו סגור, וניזון מן הטבור ודרכו גם הוא נושם וכו'. תגובת הבן היתה בצדק, אבי, הכנס אותי מקופל לקופסא, ללא אויר, ללא אפשרות הליכה וחילוץ עצמות, ללא אוכל ושתיה, רק לתשע שעות, לא לתשעה חודשים, לא רק שלא אגדל, אלא בודאי אמות. אכן לפי חוקי הטבע שמכיר הבן, צודק הינו. אולם אנו יודעים שישנו הבדל מהותי, בין זמן התהוות הדבר, כי אז יש לו חוקי התהוות שונים, לבין מה שכבר נוצר וקיים. כך רואים אנו חוקי התהוות שונים בין זמן היווצרות כל צומח לזמן קיומו, בתחילה זורעים גרעין באדמה עד שיירקב, עד ש"ימות", ורק אז יתהווה עץ. כשאנו בוחנים את חוקי היווצרות העולם לפי חוקי הטבע המוכרים לנו, לא בהכרח שאנו צודקים, ומסתבר שאנו טועים!. גם בספר אנחנו לא לבד (עמ' 84) תירצו בדרך זו, המדע בחישוביו השונים לגיל העולם, מתבסס על הנחה שקצב ההתפתחות הבוטנית

והביולוגית בעת הבריאה, היה מקביל לקצב ההתפתחותי הנוכחי, מה שלא הוכח ולא מוכרח. נתאר לעצמנו שנחשב קצב התפתחות של עובר במעי אימו, ולפי תוצאות המחקר נסיק שבעוד עשרים שנה יהיה גודלו מאות קילומטרים ומליוני קילוגרמים, מה שמראה את האבסורד שבדבר.

האם קצב התפתחות העולם, היה זהה לכל אורך ימיו?

יג. כאמור אחת מן "הנחות" היסוד לחישובי גיל העולם המדעיים הינה, שקצב התפתחות העולם, היה זהה לזה של עכשיו. כמובן הנחה זו אינה מוכחת, ובודאי יתכן שאינה נכונה, וכאשר התבאר לעיל. ועתה נראה יתרה מכך שבהכרח הנחה זו אינה נכונה.

הרבי מלובביץ בספר אמונה ומדע (עמ' 92, שמלבד גאונותו בתורה, גם נשא שלשה תוארים אקדמיים מ-ג' אוניברסיטאות בעולם, רוסיה, צרפת וגרמניה, וראה במכתבו הנדפס בספר מה רבו מעשיך ה' מאת פרופ' ברנובר ירמיה עמ' 286) מצביע על נקודות התורפה היסודיות של תאוריה זו, וביניהן ההתעלמות בקלות ראש מגורמים המקובלים על כל אנשי המדע, והם שבתקופה ההתחלתית של "לידת" העולם, היו תנאי הטמפרטורה, הלחץ האטמוספרי, הרדיו-אקטיביות וגורמים מהפכניים רבים אחרים, **שונים לחלוטין** מאלו הקיימים במצב הנוכחי של העולם. כמו כן ישנה אחדות דעים במדע, **שחייבים היו להיות** הרבה יסודות רדיו-אקטיביים בשלב ההתחלתי, אשר אינם קיימים עוד, או קיימים בכמויות מזעריות. אחדים מאלו, יסודות שעוצמתם הקטקליסטית [המהפכנית, ההרסנית] אפילו בכמויות מזעריות, ידועה היטב. זאת ועוד יצירת העולם לפי תאוריות אלו, התחילה בתהליך של התחברות אטומים בודדים, או של חלקי האטום, צבירתם והתגבשותם בתהליכים, ותוך שינויים **בלתי מוכרים לחלוטין**.

כך גם פרופ' דורון אורבך מהמחלקה לפיסיקה אוניברסיטת בר אילן (הובאו דבריו בספר אנחנו לא לבד עמ' 52) מבאה, שחישובי המדע מבוססים על הנחות שאינן מבוססות, על כך שקצב התהליכים היה אחיד במשך מיליארדי שנים. על כך שכל היסודות שנמצאים כתוצרים סופיים של תגובת השרשרת הרדיואקטיבית, נוצרו אך ורק בתגובות הללו. כל אלו דברים שאינם מוכרחים. זאת ועוד, **כיון שברגעי התהוות היקום שררו תנאי לחץ וטמפרטורה אדירים, אין להשוותם**

עם שום דבר המוכר לנו היום, וממילא יש להניח שחוקי הפיזיקה הידועים לנו לא היו תקפים בו. יש לשער אם כן, שגם קצב התהליכים הכימיים, הפיסיקליים, הגיאולוגיים, הקוסמולוגיים היו שונים בתכלית ממה שהן כיום, ועל כן אין שום טעם להקיש מן ההווה אל העבר.

גם הזכרנו לעיל (פרק זה אות ט), שהמבול בוודאי שינה את כל החישובים המדעיים הנזכרים, וכך כבר כתב המלבי"ם (בראשית פרק ז, כג).

תורת היחסות

יד. בדרך נוספת כתב ליישב את הסתירה בין התיארוך המדעי לשל התורה פרופ' דורון אורבך מהמחלקה לפיסיקה אוניברסיטת בר אילן (הובאו דבריו בספר אנחנו לא לבד עמ' 52), תורת היחסות של איינשטיין מלמדת, שהזמן הוא יחסי ותלוי במצבה של המערכת שבה הוא נמדד, ככל שהמערכת נעה מהר יותר (במהירויות שקרובות למהירות האור), קצב התהליכים בה איטי יותר. [אם בחללית הטסה בקירוב למהירות האור, נשלח תאום בגיל עשרה וישוב כעבור עשר דקות, יפגוש את אחיו התאום שכבר הגיע לגיל זיקנה]. לפי התיאוריה המקובלת כיום, היקום הופיע מתוך התפוצצות עצומה של אנרגיה, שהיתה מרוכזת בנקודה זעירה, והפכה בחלקה לחומר שהתפזר מהנקודה המרכזית הזו, תוך שהוא נע במהירויות עצומות. ומכיוון שהמהירויות בנקודות שונות ביקום, היו שונות זו מזו, אם כן גם שטף הזמן היה שונה, ולכן אין אפשרות לקבוע באופן מוחלט את קצביהם של התהליכים. עד כאן. בדרך זו גם דרך בספר תורה ומדע (עמ' 71) וזו לשונו, אחד מן האספקטים הידועים ביותר של תורת היחסות המיוחדת של אלברט איינשטיין הוא היחסיות של הזמן. ולכן כאשר אנו קוראים שהאדמה היא בת שלשה או ארבעה מיליארד שנה, עלינו לשאול, לפי שעונו של מי? התשובה היא כמובן, לפי שעון האדמה. אך ייתכן, כי מה שנמשך ארבעה מיליארדי שנים לפי ה"שעונים" במסגרת שלנו, יכול להמשך ששה ימים (או שש דקות) בלבד, כאשר הוא נראה ממסגרת התייחסות אחרת (זו של הקדוש ברוך הוא). הכל תלוי במהירותה של המערכת האחרת ביחס למהירות האדמה בזמן הבריאה. חשוב גם להבין שהקדוש ברוך הוא ברא את הזמן, אך הקדוש ברוך הוא עצמו הוא מעל מגבלות הזמן, ואין הוא עצמו קשור בסייגיו, הזמן מואט או מואץ בהתאם לרצונו ולא להיפך. כך גם פרופ' ג'רלד שרודר במאמרו גיל העולם (<http://www.geraldschroeder.com/sog>).

(html) מיישב סתירה זו מבחינה מדעית, ובסיסה הינו היות ובעת בריאת העולם נוצר גם הזמן, והיות וצפיפות החומר בעת הבריאה היה דליל ביותר ביחס לימינו, ממילא הזמן זרם בקצב איטי פי מיליון מליון מהזמן המוכר לנו עתה, וממילא זמן של ששת ימי הבריאה, היה לפי קצב הזמן של הבריאה. אולם לפי הזמן שאנו מכירים, היה זמן של פי מיליון מליון, מה שמוליד תוצאה מפתיעה, זמן של כ-15 מליארד שנים, והוא הזמן שהמדענים מעריכים את גיל העולם.

זמן בריאת העולם אינו כפשוטו

טו. בדרך אחרת יצא ליישב את הסתירה בין הדת למדע לגבי זמן התהוות העולם באגרות ראי"ה (ח"א מכתב צא) היות ופסוקי פרשת הבריאה, שונים משאר פסוקי התורה, כיון שחז"ל אמרו עליהם פעמים רבות, שמעשה בראשית הן סודות התורה, ואם פירוש פסוקים אלו הוא כפשוטם, איזה סתר יש כאן? לפי זה, כלל לא תהיה סתירה בין הממצאים המדעיים לבין פסוקי התורה, כיון שיתכן שפסוקי הבריאה כלל אינם כפשוטם. כגון "יום" שכתוב בבריאת העולם, אינו יום של עשרים וארבע שעות, אלא מושג בתורת הסוד. אלא שמסייג זאת, שלמעשה אין צורך להילחץ מן התאוריות המדעיות, אחר שההיסטוריה רצופה באמיתות מדעיות, שהחזיקו בהן אפילו למעלה מאלף שנים, בתור אמת גמורה, ולבסוף הוברר שהן שטויות גמורות, כגון מערכת הגלגלים, ד' יסודות, ועוד רבות. [בדומה לכך, כתב גם בספר מכתב מאליהו (ח"ב עמ' 151) על פי דברי הרמב"ן (בראשית א, ג ובראשית ב, ג) והגר"א (בליקוטים שבסוף ספרא דצניעותא דפוס ראם), והובאו בהרחבה בספר המהפך 2 (עמ' 80 והלאה)].

בדרך זו וביתר הרחבה דרך הגאון ר' גדליה נדל זצ"ל בספרו בתורתו של ר' גדליה (הוצא על ידי הרה"ג יצחק שילת בשנת תשס"ד משיעוריו ובהסכמתו) בו מבאר את כל פסוקי התורה בפרשת בראשית, שיתאימו אף לפי המדע, ואפילו לפי דרווין. תוכן דבריו בקיצור מושתתים על דברי הרמב"ם במקומות רבים (כגון בהקדמתו למורה) שכל שיש ראייה גמורה, מכוחה נדחוק את פסוקי התורה, ונבארם בדרך שתעלה יפה עם הידיעה. כגון, פסוקי התורה המורים על הגשמה, את כולם נבאר שאינם כפשוטם. ויתרה מכך כתב הרמב"ם במורה הנבוכים (ח"ב פכ"ה), שאילו היו למדע הוכחות מוחלטות לכך שהעולם קדמון, אף היינו דוחקים את פסוקי בראשית, שיעלו עמהן. ברם היות ואין לכך הוכחות חלוטות, ממילא בודאי שפרשת

בראשית תשאר כפשטה. עכ"ד. [ראה עוד באורך לעיל בחלק ההלכתי (סעיף טז) בביאור מאמרי חז"ל]. על פי כך, יצא הגר"ג נדל בשיעוריו, לבאר את פסוקי בראשית שיעלו עם המדעים, כגון שיום האמור בפרשת בראשית, אינו יום של עשרים וארבע שעות, שהרי עדיין לא היו מאורות, ולא הסיבוב של גרמי השמים, המילה "יום" יכולה להתפרש כתקופה, כמידת זמן, וכפי שמצאנו בחז"ל (בראשית רבה ח, ב) שיומו של הקדוש ברוך הוא הוא אלף שנה. וכך הוכיח ר' אברהם בן הרמב"ם בפירושו ל"ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים", שאומרו "יום" כאן, אינו יום אחד, אלא לזמן הכולל את כל ששת ימי בראשית. וראיה לדבר מהנאמר בתורה "כל המצוה אשר אנכי מצוך היום", וציווי התורה נצטוו במשך שנים רבות, על כן המילה "יום" כאן, היא זמן רחב. ובזה מיישב את כל הקושיות מן הבדיקות הרדיאקטיביות, ומן המאובנים, ומשכבות הגיאולוגיה, ועומק הנהרות, ועוד, שכולם מגיעות למנין מליוני שנים. ואומנם המנין שאנו מונים, הוא לקיום העולם, שלא עלה לששת אלפי שנים, הוא מדויק לחלוטין, אך מנין זה אינו כולל את מנין ימי בריאת העולם, שהוא כאמור יתכן שהיה מליוני שנים. כמו כן לגבי יצירת הצומח ביום השלישי, מבאר שהיה דרך השתלשלות מינים, ולא בבת אחת. אולם עצם ההתפתחות האקראית של דראווין, נשללת לחלוטין לא רק מן התורה, אלא גם מן השכל, כשאי אפשר להם להבין איך הדברים קרו, אומרים "התפתחות", שהינו מושג מוטעה וריק מתוכן, שהרי כיצד קרה שהמוטציות היו תמיד לכיוון החיובי המשוכלל יותר, הלא ההשתנות יכולה להיות גם לכיוון ההפוך. אין זאת, אלא שצורת החומר השתכללה והתקדמה מדרגה לדרגה ברצון ה', ולא באקראיות. ועוד ראה שם (עמ' צט) על יצירת האדם. גם בספר אנציקלופדיה הלכתית רפואית (ח"א מבוא ד עמ' 213) הביא לרעיון זה סיועים מדברי חז"ל. [בספר המהפך 2 (עמ' 80 והלאה) כרך את שני התירוצים יחדיו, שששת ימי הבריאה ארכו זמן רב ביחס אלינו, בגלל תורת היחסות. ואולם לתפוס תירוץ זה לבדו, דהיינו לשנות את תורת ההתפתחות בבריאה המתוארת בתורה, דעתו נחרצת כנגדה, כאשר כתב בסוף הספר (עמ' 293) וחילו מתוך שמפורש בפסוקי בראשית, שהאדם והחי נבראו היישר מן העפר והמים, ע"ש. ע"כ. ולהאמור שההכרח גורם, ולדעתם מוכרח הדבר, יש להשיבו, ואכמ"ל. ברם לאור האמור, כלל אין צריך לכל זאת, וכמבואר. ועוד ראה בזה להלן (בסמוך אות טז בהערה)].

בורא עולמות ומחריבן

טז. תשובה נוספת ניתנה על פי מדרש בראשית רבה (ג, ז) אמר רבי אבהו, מלמד שהיה בורא עולמות ומחריבן, עד שברא את אלו. על כך נשען התפארת ישראל (בסוף נזיקין דרוש אור החיים דפוס ווילנא תרנ"ב) לבאר את הסתירות בין הממצאים המדעיים לגיל העולם, לבין התורה, שאכן היו עוד עולמות שבנאם והחריבן, והעולם שלנו הוא האחרון, ולכן מנין שנות העולמות, יכול לעלות מליונים רבים, ובהם היו גם יצורים שנכחדו. את דבריו יסד גם על פי דברי רבינו בחיי (במדבר י, לה) שישנם כמה מחזורי שמיטות בעולם, ובהם החריב את העולם כמה פעמים ובראו. בספר המהפך 2 (עמ' 25 הע' 55) הראו שבדרך זו דרכו עוד ראשונים רבים, הלא הם הראב"ד (בהקדמה לביאורו על ספר יצירה), הרמב"ן (ויקרא כה, ב), רבנו יצחק דמן עכו בשם אוצר החיים, ספר התמונה (תחילת תמונה שלישית), החינוך (מצוה של), ספר הקנה (ד"ה עניין יראת המקום, ובעוד כשלושים מקומות בספר), ספר הפליאה (ד"ה ועתה אודיעך מה שלא שמעת מימך, ובעוד מקומות רבים בספר), הריקאנטי (בעשרות מקומות בספרו, כגון בפרשת ואתחנן על הפסוק לאלף דור) ושכן כתבו הרמ"ק, הרמ"א בתורת האדם, הגר"א, החת"ס ועוד. וכן הוא באגרות ראייה (חלק א אגרת צא, ואגרת קלד), והוסיף על פי הזוהר (ויקרא דף י), שהיו כמה מיני אנשים חוץ מאדם הנזכר בתורה. ועוד לו באורות ראי"ה (ח"ב עמ' תקלז ואילך) דרך בדרך זו. [ועוד ראה אליו באדר היקר (עמ' לד), ובאורך באורות הקדש (ח"ב עמ' תקנח ואילך), ובאגרות הראייה (ח"א עמ' קמז) כתב, אין אנו צריכים להיות כל כך אדוקים לשיטת ההתפתחות, יש בה וודאי כמה ניצוצי אמת, אבל גם כן כמה כזבים ודמיונות]. וראה בתכלת מרדכי למהרש"ם (בראשית א, ב) מראה מקומות להנ"ל, וסיים, ומזה יש תשובה למינים שמצאו עלילה ממה שנמצא בעומק הארץ ברואים גדולים. ומבלעדי זאת יש לומר, שנתהווה כן על ידי המבול, כמו שכתבו קצת מחברים, שנתהווו כמה הרים על ידי המבול, שלא היו בתחילת הבריאה, ושזהו כוונת הירושלמי (פ"ג דנדה)³⁹.

39. מאידך באמונה ומדע (עמ' 88) דוחה זאת על פי התניא, שהכוונה במאמר זה, לבניית עולמות רוחניים, ובפרט שהאר"י בליקוטי תורה (פרשת קדושים) דחה את הטוענים לשבעיות. גם את הישוב שיום בבריאה היה ארוך, כתב שאינו עולה עם פשטי הכתובים, בפרט שנוגע הדבר להלכה, כי זהו מקור יום השבת. ומבאר שההכרח של המשתמשים במדרש זה, הוא

מדענים אודות דת ומדע

יז. מעתה מה יכוננו דברי גדולי המדענים, שהנה כתב אלברט איינשטיין (Out of leter years, Gramercy, 1950, p. 25) התנגשויות בין הדת והמדע, הן בלתי אפשריות, מכיוון שהמדע מסוגל לקבוע את היש, ולא את מה שצריך להיות. לעומת זאת, הדת עוסקת בהערכות של המחשבה והפעילות האנושית. יש לייחס אם כן, את כל הסכסוכים הידועים היטב בין הדת והמדע בעבר, להערכה בלתי נכונה של המצב. פרופ' מקס פלאנק, חתן פרס נובל בפיסיקה (Where is science going, ניו יורק 1932 עמ' 168-9) כתב, לא תיתכן סתירה אמיתית בין דת ומדע, מפני שהם משלימים אחד את השני. פרופ' וורנר פון בראון (Crusader for space, pp. 269-273) אבי תוכנית החלל האמריקאית, התבטא, עבורי אין כל סתירה בין המדע והדת. וכך גם פרופ' בנימין פיין בספרו דלות הכפירה (פרק א עמ' 21) כתב, אין זה נכון שהשקפת העולם האתאיסטית מבוססת על המדע ונתמכת על ידו, ושכביכול יש הוכחות מדעיות ליצירת האדם על ידי הטבע. אין, ולא יכולות להיות שום הוכחות כאלו! [וזוהי אחת מתכליות כתיבת ספרו הנ"ל]. בנוסף ראה עוד לעיל (פרק ד) אודות האבולוציה פרטים רבים הקשורים לכאן, וביניהם (שם אות כ והלאה) דברי מדענים רבים הדוחים את האבולוציה, ושהכירו את הבורא מתוך הבריאה. ועוד ראה באנציקלופדיה הלכתית רפואית (ח"א מבוא ב) העוסק בדת ומדע.

מתוך אי ידיעתם במדעים, בסוברים שהתאוריה המדעית מוכחת, ולא ידעו שהתשתית המדעית לכך, היא השערות בלבד, כמו שביאר זאת במכתבים הקודמים באורך, וכמו שאנשי המדע מודים בכך בעצמם. וכן כתב וביתר תקיפות בשערי אמונה (מהדורה מחודשת עמ' קפח) ראה שם. גם בשו"ת ושב ורפא (סימן ג) בשם הגאון הרב וואזנר, כתב שמי שחושב כך, אינו ראוי להיות ש"ץ. [ראה גם בקריינא דאגרתא (א, קטו)]. ועתה ראיתי באנציקלופדיה הלכתית רפואית (ח"א מבוא ד עמ' 215) שהרמב"ם במורה הנבוכים (ח"ב פרק ל) תמה על מאמר זה, וכתב שהוא מוזר. וע' באוצרות הראיה (ח"ב עמ' 946) מש"כ על כך.

פרק 1

נצרות ואיסלם

קריאת הפרקים דלהלן מיועדת רק למי שהוטרד בשאלות מחמתם בפרקים הבאים, נבא לסתור טענות כפירה אחרות שיכולות לעלות בלב החוקר מחמת הנצרות והאיסלם, ונתבאר לעיל בחלק ההלכה (סעיף ט) שאין מצוה לחקור את הנצרות והאיסלם ולסותרם, רק אם הם מטרידים את מנוחתו מבחינה דתית, ואינו שקט ושאנן מחמתם, עליו לעמוד עליהם ולסותרם, ולשם כך נכתבו הפרקים דלהלן. ולפיכך מי שלא הוטרד בשאלות הדת מחמתן, עדיף לו שלא לעסוק בכך, ולא יקרא את הפרקים הבאים.

א. נבא עוד מפן חדש לחיזוק דת ישראל, גם הנצרות והאיסלם לא הכחישו את ההיסטוריה הכתובה בתורה, אלא הודו לה ונשענו עליה, ומתוכה באו בטענת דתם, הנצרות טענה שהשם התיימש מעמו, והתגלה בצורת ישו, ונתן עידכונים לדת. גם דת האיסלם נשענה על ההיסטוריה היהודית ומודה באמיתותה, אלא שטענה שנביאם קיבל את העידכונים האחרונים. אם כן, גם הנצרות וגם האיסלם מודות בדת ישראל ובסיפורי התורה, כי כאמור (לעיל פרק א) לא ניתן להכחיש את ההיסטוריה, בפרט היסטוריה שחוו כה רבים, אלא שהם טענו לכתה, עכב עידכונים שירדו משמים, ושניתנה תורה חדשה וברית חדשה. אם כן כולם מודים ואומרים, שדת ישראל נכונה ואמיתית, רק שעתה לדעתם ישנם עידכונים. ממילא ההגיון מורה שתחילה נקבל את המוסכם שדת ישראל אמיתית ויציבה, והמתואר בתורה אירע בהיסטוריה.

בבואנו הלום אל הנצרות והאיסלם, פטור בלא כלום אי אפשר, ועל כן נתייחס אל

לב ליבם של דתות אלו. כמו כן לא ראינו צורך לגעת בשאר דתות מלבד הנצרות והאיסלם, שכן נראה בכלליות ששאר הדתות אינן מפריעות לבן ישוב, אחר שיסודות דתן מושתתות על אלילות, או שאינם דתות, אלא הוראות לחיים טובים וכדומה. [ועל כן גם להלן נבא תחילה אל הנצרות, שכן האיסלם מבחינה טכנית רחוקה עוד יותר בליבם של הרבים, מחמת רוחה המזרחית, לעומת הנצרות אשר רוחה רוח מערבית]. ובתחילה נכתוב את יסודות הנצרות והאיסלם.

יסודי הנצרות

ב. יסודי הנצרות הינם, כל כתבי התנ"ך אמת, וישו הוא המשיח עליו נאמרו כל נבואות התנ"ך, והוא עצמו האלהים, כי האלהים הם שלשה, הבן, האב ורוח הקודש, שלשה שהם אחד [הם בעצמם לא מבינים מה שהם שאומרים, כפי שגדוליהם השיבו לרמב"ן ראה בסוף וויכוח הרמב"ן]. וכיון שעם ישראל לא עמד בציווי התורה, כי רבים הם, עזב אותם השם, ונתן דת חדשה וקלה לקיום, ואת העולם הבא ירכשו לא עוד בקיום מצוות התורה הרבות, כי אם בהתקשרות לישו, וכך גם כפרת עוונות תרכש, לא עוד בהקרבת קורבנות, כי אם בהתקשרות אליו, ואז מיתתו תהיה כפרתם.

יסודי האיסלם

יסודי האיסלם הינם, רק השם הוא האלהים, ואסור לשתף עימו שום אלהות. מוחמד נביאו האחרון, החותם את הנבואה. המלאך גבריאל התגלה אל מוחמד בגיל 43 (בשנת 613 לספירת הנוצרים), ובו הורה לו את דבר השם, ובהם העידכונים האחרונים לדת. משה נביא אמת, וגם ישו נביא אמת, וכל דבריהם בצדק, ברם מאמיניהם סטו ועיוותו את הדרך, וזייפו את כתביהם, היהודים את התורה, והנוצרים את הברית החדשה, והשמיטו את הנבואות על בואו העתידי של הנביא מוחמד, ושינו כל מה שלא עולה עם דברי מוחמד. זאת ועוד לדעת מוחמד שתי דתות אלו שיתפו, היהדות שיתפה באלהות את בן האל עזרא הסופר [כן לא תאמין, אך כך כתוב בקוראן, וזה משורשי דתם. ונדבר על כך בהמשך]. והנצרות שיתפה כמובן את ישו עם האלהים.

דחיית שתי דתות אלו

ב. תחילה נשיב יחד מספר תשובות הסותרות את שתי דתות אלו יחדיו, ואחר כך

נפן אל כל דת בפני עצמה, מה שקשור רק אליה.

כיון שהוכח שתורת ישראל אמת, ממילא נדחות הדתות האחרות, הן התורה עצמה והזוהרה אותנו מפני בואם של נביאי השקה, הם וכיוצא בהם, והזוהרה לנו כיצד להתייחס אליהם, שאם יבא נביא או חולם חלום ויעשה לפנינו אותות ומופתים, ומכוחם יטען לשנות איזה דבר מן התורה, שקרן הינו, כנאמר בתורה (דברים יג, ב-ו) כי יקום בקרבך נביא או חולם חלום, ונתן אליך אות או מופת. ובא האות והמופת אשר דבר אליך לאמר, נלכה אחרי אלהים אחרים אשר לא ידעתם ונעבדם. לא תשמע אל דברי הנביא ההוא, או אל חולם החלום ההוא, כי מנסה השם אלהיכם אתכם, לדעת הישכם אהבים את השם אלהיכם, בכל לבבכם ובכל נפשכם. אחרי השם אלהיכם תלכו, ואתו תיראו, ואת מצותיו תשמרו, ובקלו תשמעו, ואתו תעבדו, ובו תדבקו. והנביא ההוא או חולם החלום ההוא יומת, כי דבר סרה על השם אלהיכם, המוציא אתכם מארץ מצרים, והפדך מבית עבדים, **להדיחך מן הדרך אשר צוך השם אלהיך, ללכת בה**, ובערת הרע מקרבך. ע"כ. הנה מפורש, שאף אם יבא מי שיעשה מופתים עצומים, ויטען מכוחם שה' נגלה אליו והורהו לשנות איזה דבר מן התורה, להדיח אותך מן הדרך שצוה אותנו השם בתורה, הינו נביא שקר, ועצם זה ששינה איזה דבר מן התורה, הינה ההוכחה הגדולה ביותר לשקריותו, שכן התורה העידה עליו שעד שקר הינו. [בזה באנו להשיב על הנצרות, שלטענתם עשה ישו מופתים, אך מוחמד שלא עשה שום מופתים, ממילא דבריו בטלים ומבוטלים בתורת קל וחומר, וכן הוא ביחס להמשך הדברים].

ועוד הרי כתוב בתורה (דברים כח, יד) לא תסור **מכל** הדברים אשר אנכי מצוה אתכם **היום** ימין ושמאל, ללכת אחרי אלהים אחרים לעבדם. הנה לנו ציווי התורה שלא תשתנה בשום זמן חס ושלום, ושלא נעזוב שום דבר מכל דבריו, וכיון שהנצרות והאיסלם שינו את כל ציווי התורה, אם כן התורה העידה שהנצרות והאיסלם שקר. עוד אמרה תורה (דברים יג, א) לא תוסף עליו ולא תיגרע ממנו. גם אמרה תורה (דברים ד, ב) לא תוסיפו על הדבר אשר אנכי מצוה אתכם, ולא תגרעו ממנו. אם כן אסרה התורה להוסיף איזו מצוה או לגרוע איזו מצוה, וכשבאו הנצרות והאיסלם, ושינו בתורה כאשר עלה על ליבם, ממילא מוכחשים הם מן התורה, ולכן דחויים דבריהם, אחר שהוכח שהתורה אמת. וכן עוד הם סותרים את התורה שחייבה אותנו להאמין בה [בתורה שניתנה לנו, ולא במה שתבא אחר כך]

אנחנו ובנינו ובני בנינו עד סוף הדורות בלא שום שינוי, כאשר אמרה תורה (דברים כט, כח) לנו ולבנינו **עד עולם**. עוד סתירתם מתוך הנאמר בתורה (שמות יג, ט) וגם בך יאמינו **לעולם**, הנה שהתורה מעידה שלעולם ועד נאמין במשה, ושלכן לא נסור מדבריו שהורה לנו, ודתות אלו שינו את כל מצוותיו. ועוד אמרה תורה (ויקרא כו, מד) ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם, לא מאסתים ולא געלתים לכלתם **להפר בריתי אתם**, כי אני השם אלהיהם. ע"כ. ומפורש אם כן שבריתנו עם השם, לא תופר לעולם. ואילו להבלם של דתות אלו ה' כרת עמהם ברית חדשה. וכן בישעיה (נט, כא) נאמר, ואני זאת **בריתי** אותם אמר השם רוחי, אשר עליך, **ודברי אשר שמתי בפיך, לא ימושו** מפיו זרעך ומפי זרע זרעך אמר השם **מעתה ועד עולם**. ע"כ. אם כן השם מדבר על ה"דברים שהוא שם בפנינו" היינו התורה, ושנאחזו אותם **לעד**. וכן נאמר בירמיה (לא, לו) כה אמר השם, אם ימדו שמים מלמעלה, ויחקרו מוסדי ארץ למטה, גם אני אמאס בכל זרע ישראל על כל אשר עשו נאם השם. ומפורש גם כאן שלעולם השם לא ימאס בעמו ישראל ויחליפם באומה אחרת [כאשר טוענים שעשה השם, גם הנצרות וגם האיסלם]. וכיוצא בזה עוד כתוב בשמואל (א, יב, כב) כי לא יטוש השם את עמו בעבור שמו הגדול, כי הואיל השם לעשות אתכם לו לעם. ובתהלים (צד, יד) נאמר, כי לא יטוש השם עמו ונחלתו לא יעזוב.

פיהם ענה בהם

ג. עוד זאת, כאמור דתות אלו מודות בדת ישראל במופתי מצרים ומעמד הר סיני⁴⁰, כי להכחיש עובדות היסטוריות אלו אי אפשר. ברם הם בדו שהאלהים הורה

40. כמו שבברית החדשה, מצוטטים פסוקים מן התנ"ך. גם הורה ישו שלא בא לסתור את התורה (מתי ה, 17-20) אל תחשבו כי באתי להפר את התורה או את דברי הנביאים, לא באתי להפר כי אם למלא. כי אמן אומר אני לכם, עד כי יעברו השמים והארץ, לא תעבור יוד אחת, או קוץ אחד מן התורה, עד אשר יעשה הכל. לכן מי אשר יפר אחת מן המצוות הקטנות האלה, וכן ילמד את בני האדם, קטון יקרא במלכות השמים. ואשר יעשה וילמד אותן, הוא גדול יקרא במלכות השמים. כי אני אומר לכם, אם לא תרבה צדקתכם מצדקת הסופרים והפרושים, לא תבאו אל מלכות שמים. ועוד כתוב במתי (1, 23) שהורה ישו לתלמידיו לשמוע לא רק לתורה שבכתב אלא אף לתורה שבעל פה וז"ל, על כסא משה ישבו הסופרים והפרושים [דהיינו חכמי ישראל], לכן כל אשר יאמרו לכם תשמרו לעשות, אך כמעשיהם לא תעשו, כי אומרים הם ואינם עושים. וכן הוא שם בהמשך הפרק. גם בלוקוס (פרק 16)

להם תורה חדשה, תיקונים ועידכונים וכדומה, ואם כן גם פיהם ענה בהם, והודיע בקול גדול כי בדאים הנם, כשהם אמרו שהתורה אמת, וכבר הראנו לדעת לעיל בסמוך שהתורה כתבה שלא תשתנה בשום זמן, ושוב הם באו וסתרו את ציווי התורה וביטלו את מצוותיה.

הציבו לנו כמעמד הר סיני

ד. בנוסף לזאת, מעמד הר סיני דוחה כל היווצרות של דת חדשה, כי אף אם יגיע איש פילאי, ויקים דת חדשה על ידי מופתים כמופתי יציאת מצרים [מה שלא קרה ולא יקרה], ויטען שהשם הורה לו את הדת החדשה. היות ולא יתכן שהאלהים ישנה את מצוותיו ואת דתו, והשם ציווה אותנו שנשמור את המצוות שהורה לנו, אנו מחוייבים רק למה שהוא הורה לנו, וכדי לדעת שהאלהים עשה את הבלתי אפשרי חזר בו ושינה את דתו, לא מספיקה לנו אמירה של מי שיהיה שהשם אמר לו כזאת, אלא רק כשיראה לנו כמעמד הר סיני, שנשמע את השם מצווה עלינו לקבל את דבריו, רק באופן זה יהיה מקום לדון אם לקבל את דבריו, אך בלא שיראה לנו כזאת נדע שהוא שקרן, שכן ישנה לפנינו הוראת השם שכולנו ראינו ושמענו בהר סיני, וישנה הוראה סותרת מ"נביא" זה, ובודאי שלא נשמע לו. אילו יסוד דת ישראל היה מושתת על מופתי יציאת מצרים שעשה משה לעינינו, הרי שבמקרה שיבא "נביא" חדש, ויעשה כיוצא באלו המופתים, ומכוחם יטען לדת אחרת, היו דבריו מעוררים אצלנו ספיקות. אך במעמד הר סיני, שכל אבותינו ראו את כבוד השם, ושמעו את קולו, על כן כל אבותינו היו הם עצמם מולידי דת ישראל, כי כולם היו נביאים, שבמעמד זה ראו את כבוד השם, ושמעו את קולו

כי יותר נקל הוא כליון שמים וארץ מאשר יפול מן התורה תג אחד. גם במתי (23,2-3) שישו צוה את תלמידיו שיעשו כל מה שיאמרו אליהם הסופרים והפרושים להיותם יושבים על כסא משה. ועוד כיוצא במתי (26,66). ובמרקוס (7,3) שהיו מדקדקים אף בנטילת ידיים. עוד ראה בספר כלימת הגוים (נדפס באוצר ויכוחים ח"ב עמ' 260) שמאריך להוכיח שאף ישו ואף תלמידיו לא כיוונו לשנות דבר מן התורה כמבואר בדבריהם הזכרים ובעוד מקומות, רק הבאים אחריהם לא הבינו דבריהם, ובדו מליבם שינויים, ע"ש ותרווה נחת. וכן בספר המכתב (עמ' 142 והלאה, 2018) מאת הרב יצחק פנגר

וכן הוא גם באיסלם, שמשה נביא אמת ככתוב בסורה (34,33-34), (68,37), (158-155,6), (4,2-3), (28,48), (21,48) ועוד. וכן סמך את דבריו על פי היהדות ככתוב בסורה (46,8). גם בסורה (43,4) כתוב, שהמקור לקוראן הוא התנ"ך, ועוד ראה בזה להלן (אותיות כא,כו).

מצוום מצוות. וכדי שנחשוש לדברי "נביא" חדש, נאמר לעושה מופתים אלו, הראה לנו כמעמד הר סיני, שבו נראה אנחנו את השם, ונשמע אנחנו את קולו, שיורה לנו את הדרך שלך, כאשר ראו כל אבותינו. לא משה אחד היה לנו, אלא כל עם ישראל היו משה, כולם יחד ייסדו והולידו את היהדות, וזה חילה ומשענתה, וכדי לערערה, הראה לנו כמותה⁴¹.

41. כתב הרמב"ם באגרת תימן, מי שמביא דת אחרת [בזה הוא] סותר דברי משה, שאמר לנו שלא נשארה בשמים דת אחרת שתרה, אמר (דברים ל, יב) לא בשמים היא. וכן מי שמוסיף או גורע מצוה ממצוות השם, הוא מכזב נבואת משה שאמר (דברים יג, א), לא תוסף עליו ולא תיגרע ממנו. וחייבנו להאמין בה אנחנו ובנינו ובנינו עד סוף כל הדורות, והוא אמרו (דברים כט, כח) לנו ולבנינו עד עולם. ולא נביט אל אותותיו, ונדע שהאות שעשה המתנבא בשם עבודה זרה, הוא תחבולה וכישוף [ובהערות הגר"י קאפח (דף לז מס' 3) שכך אומר מחוקק האסלאם בסורה אלצף פסוק 5, כי היהודים כאשר בא אליהם הנביא (כוונתו על ישו) ועשה לפנייהם מופת, אומרים זה כשוף ברור. וראה גם רס"ג בהאמונות והדעות (מאמר ג פ"ט מהדורת קאפח עמ' קמב)]. לזה כל נביא שאומר שהתורה היתה לזמן, נדע מטענתו שהוא נביא שקר, ודינו כנביא לעבודה זרה שאמרה תורה, ובא האות והמופת וגו', לא תשמע וכו'. כי האמינו במשה, לא היה בגלל האותות, עד שיתחייב מזה להקיש בין אותות זה לזה, ואולם האמנו בו בהיותנו שומעים הדבור כמו ששמעו הוא, ובזה התאמתה האמונה אמיתות שלימה וקיימת עד עולם, כמו שאמר (שמות יג, ט) וגם בך יאמינו לעולם. ומשלנו [מלשון משל] עם משה רבנו משל, שני עדים שראו דבר אחד ביחד, שכל אחד יודע אמיתת עדות חברו ואמיתת מאמרו, ואינם צריכים על זה אות ומופת. ואף על פי ששאר בני אדם שיעידו להם, לא ידעו אם הוא אמת, ויצטרכו ראייה על דברם, ומופת אצל בני אדם. כן אנחנו קהל ישראל, ידענו אמיתת משה רבנו בראותנו אותו במעמד הר סיני בדברו עם השם יתעלה, לא בנפלאותיו לבד. ואולם עשה כל מה שעשה מן האותות כפי הצורך, כמו שהתבאר בכתוב בתורה וכו'. [עיקר אמונתנו במשה, כשראו אבותינו בעצמם את השם מצוום מצוות במעמד הר סיני, אותו בורא שמשה בא בשמו. ואין עיקר אמונתנו במשה משום המופתים שעשה. ותכלית המופתים שמשה עשה הם כל אחד לצורכו, דהיינו כדי לצאת ממצרים, הוצרכו לעשרת המכות. כדי להנצל מהמצרים, נעשה נס בקיעת ים סוף, וכדומה. ולא היתה תכלית המופתים שעשה כדי שנאמין בו, כי כאמור עיקר אמונתנו בו הינה מכח מעמד הר סיני.] ומפני זה אמר שלמה על לשון האומה, מה תחזו בשולמית כמחולת המחנים, אומר, שאתם אם תוכלו להעמיד לי כמעמד הר סיני [המכונה מחולת המחנים], אז אאמין בכם. עכ"ל. וכיוצ"ב כתב הרמב"ן (בהשגותיו על ספר המצוות שכחת לא תעשה) שנמנענו שלא נשכח מעמד הר סיני, ולא נסיר אותו מדעתנו, אבל יהיו עינינו ולבנו שם כל הימים, והוא אמרו יתעלה (דברים ד, ט-ז) השמר לך ושמור נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך, ופן יסורו מלבבך כל ימי חייך, והודעתם לבניך ולבני בניך, יום אשר עמדת לפני השם אלהיך

מי העדים

ה. לחדד את הדברים נוסיף, כי להבדיל מדת ישראל, היווצרות הנצרות והאיסלם, הינה על פי עדות יחיד הטוען לכתה, שאליו נגלה השם, או מלאך, והורה לו את הדרך שיש לילך בה, ועשה אותות או מופתים, שבהם הראה את כוחו כי רב הוא. ואחר שלכל הדתות והדעות, כל הדתות משקרות חוץ מאחת, וכל דת כמובן טוענת לכתה. ממילא על כל דת מוכרחת השאלה, שמא יוצר דתה אינו אלא רמאי, אשר היטיב להונות את שומעי לקחו, וזאת אף אם עשה מופת או מופתים לעיניהם. סוף סוף, איש לא ראה את מוחמד פוגש את המלאך גבריאל, או את ישו מדבר עם השם, וכל ההולכים לרגלם, אינם אלא מאמינים לסיפוריהם, או לסיפורים שמספרים עליהם. ממילא הכחשתם, שהיא הכחשת עדות יחיד, תיתכן עד מאוד. בשונה מדת ישראל הנשענת על מה שחוו מליוני בני אדם, על כן הכחשתה אינה אפשרית רק לשוטים, כי איך יעידו רבים על דבר שלא ראו. המכחיש את המהפכה הצרפתית כי עיניו לא ראוה, או את שלטון היטלר כי הוא לא היה שם וכדומה, מקומו במוסד המתאים לכך. וכיון שכאמור מוסכם על כל הדתות, שכל הדתות אינן יכולות להתקיים יחדיו, ממילא דת ישראל הנשענת על עדות רבים, שהיא עדות שאינה ניתנת להכחשה, מוכרח שהיא דת האמת, ואילו כל דת אחרת, כיון שנשענת על יחידים המעידים עדותם, אינה אלא משענת קנה הרצוץ, כיון שעדות יחיד ניתנת להכחשה, ובנידוננו גם מוכרחת ההכחשה, שכן רק דת אחת הינה דת האמת.

בחורב וגו'. והכוונה בזה גדולה מאד, שאם היו דברי תורה באים אצלנו מפי הנביא עליו השלום בלבד, אף על פי שנתאמת אצלנו ענין נבואתו באותות ומופתים, אם יקום בקרבנו נביא או חולם חלום בזמן מן הזמנים, ויצונו בשום הפך מן התורה, ונתן אלינו אות או מופת, תהיה התורה נסוחה על יד השני, או יכנס בלבנו ספק על זה. אבל כשהגיענו ביאור התורה מפי הגבורה לאזנינו, ועינינו רואות, אין שם אמצעי, נכחיש כל חולק וכל מספק, ונשקר אותו [נדע שהוא משקר] ולא יועילהו אות, ולא יצילהו מידינו מופת. שאנחנו היודעים ועדים בשקרותו ובפחזותו. זה הוא שנאמר במעמד ההוא (יתרו יט) וגם כך יאמינו לעולם. והוא הענין הבא בפרשת כי יקום בקרבך נביא או חולם חלום וגו' (ראה יג). וכבר באר הרב זה בספר המדע (יסוה"ת פ"ח). והוא יסוד גדול בתורה, והיא המניעה [דהיינו ציווי לא תעשה] הבאה לנו בפסוק, פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך. והזהיר, פן יסורו מן הלב מהודיעם לבנים ולבני בנים לדורות עולם.

פרק ז (המשך להנ"ל)

נצרות

א. כאמור לעיל (בתחילת פרק ו) קריאת פרק זה אינה מיועדת לכל אדם, רק למי שהוטרדה מנוחתו באמונה מחמת דת זו.

עד כה עסקנו בטענות שחלות יחד על הנצרות והאיסלם, ועתה נעבור אל כל אחת בנפרד, ונתחיל בנצרות, כאשר יעדנו לעיל.

אף שדתות אחרות גם הן מספרות על ניסים שעשו מייסדי דתם, הבדל מהותי ותהומי ישנו בין ניסי יסוד דת ישראל, לביניהם. המכנה המשותף של ניסי שאר דתות הינו נס הנעשה בפני יחידים, ונעשה לזמן קצר. מה שאין כן דת ישראל מושתתת על ניסים שנעשו לפני מליוני אנשים, ולמשך זמן ארוך, וכאשר נקבצו חלקם לעיל (פרק א אותיות ז,ח) קחנו משם. אכן, ניסים יחידים ניתן לתלותם במרמה, או בתמימות המספרים, או שבהעברתם מפה לפה עברו הגדלה, או שעברו פרשנויות עד שמכלום נעשה נס, או שהמופתים היו אחיזת עינים, או כישוף וכדומה. בשונה מרבים מניסי יציאת מצרים והמדבה, שנעשו במשך למעלה מארבעים שנה, לפני מליוני אנשים, והחווים ניסים אלו הם מעבירי התורה בעצמם, כל זה מוציא כל חשד מרמה.

נכתבו שנים רבות אחר מעשה

ב. כמו כן, עצם כתבי הנוצרים, נכתבו שנים רבות אחר מיתת ישו, מפי "עדי ראיה" לתלמידים, כמו שכתוב בלוקוס (1,1-3). ואם כן עצם כתביהם המה שמועות, ולא נכתבו בזמן אמת, מה שעוד מחליש את אמיונתם, ומעורר את החשד שכתבו ככל העולה על רוחם. גם מי יעמוד להכחיש את סיפורי הניסים שהם טוענים

שהיו לפני 60 שנה. ממילא מלבד חולשת הבריה של הנצרות שהתבארה לעיל (פרק א אות ד), עוד חלשה השרשרת. שהנה מרקוס כתב את ספרו כ-40 שנה אחרי מיתת ישו, לוקס כ-55 שנה, מתי כ-60 שנה, ויוחנן כ-80 שנה אחר מיתתו. וראה עוד בזה בספר על פתחה של רומי (עמ' 269 והלאה, ועמ' 350 והלאה) שחוקרי הכנסייה עצמה הודו, שאף אבות הכנסייה הנזכרים כלל לא כתבו את ספריהם, אלא נערכו שנים רבות אחריהם על ידי הכנסייה, שכן כיצד יתכן שנעלם מכותבי העתים שהיו בזמן ישו ואחריו, את המאורעות שעברו על ישו, בזמן שבכתבי הברית החדשה מסופר, שמאורעותיו עוררו רעש גדול בעולם, כיצד שום אחד מהם אינו מוזכר בכתבי ניקולאוס דמאסקובס, ולא בפילון, ולא ביוסף בן גוריון, אף שחיו בסמיכות אליו וכתבו את כל קורות אותם זמנים. ועוד טענו טענות אחרות המוכיחות כן, שאין כאן המקום להביאם. ולכן כתב בספר ישו הנוצרי (עמ' 63,105) בגלל עובדות אלו ודומיהם, הודו מזמן חוקרי הכנסייה בעצמם, שחומר רב של האוונגליון מזויף, ואין לו כל קשר עם מחבריו המדומים. אין פתגם אותנטי אחד מבין הפתגמים החיצוניים, או הפתגמים הבלתי כתובים המיוחסים לישו, אלא הם ספרי יצירותיהם של אבות הכנסייה, שחיו שנים רבות אחרי ישו. ע"כ. ועוד כתב שם (עמ' 117) חוקרים אחרים הגיעו לידי הכרה, שגם סיפורי תולדותיו של ישו בספריהם, הם פרי דמיונו של מרכוס בלבד. ע"כ. לך ראה בכל זה בעל פתחה של רומי (פרק ו) ובספר המכתב (עמ' 99 והלאה), וגם בסמוך (אותיות ג, ד).

הודאת בעל דין שסיפורי הניסים שלהם אינם עובדות אלא אליגוריה

ג. מה גם כי סיפורי המופתים המסופרים בכתבי הנצרות, רצופים סתירות בעצם עובדות הסיפורים בין כתביהם, עד שמוכח מתוכם על רעיעות עדותם וקלישותה. אולם להעמיס על הקורא את הבאת לשונותיהם יארך הדבר, והחפץ יראה כל זאת באורך בספר על פתחה של רומי (פרק ה) סתירות רבות עד מאוד. ושם (עמודים 90,328) מצוטט מכתב תשובה מאת דובר האפיפיור, אל דויד בן משה כותב הספר פתחה של רומי, אודות הסתירות המהותיות והרבות שבכתבי הברית החדשה, ומשיבו, שאכן מתוך כתביהם עצמם מוכח שלא היו הסיפורים ולא נבראו, ועל כן כתב הדובר, שחייבים אנו להודות שהסיפורים נבדו, כדי להעביר את רוח הדברים, ובאמת אין פירוש הדברים ככתבם, אלא בצורה אליגורית, ונכתבו לצורך חיזוק

הדת, והאמצעים מקדשים את המטרה. הדברים אמורים לגבי יחוסו של ישו לדוד, שאינו עולה נכון מתוך כתביהם. כמו כן לגבי תקומתו, כמו כן לגבי עצם משיחיותו, וכן לגבי עיבור הבתולה ועוד עיין שם. (מכתב זה פורסם גם בחוברת הרשות להאמין, וניתן לראות את המקור אצל המחבר). עכ"ד. אם כן פיהם ענה בהם, לא מופתים ולא ניסים, כי אם אליגוריה. וממילא נפל כל בסיס האמונה בישו, שהם המופתים, ובלעדיהם אין כאן אלא מי שמספר שהוא נביא, או משיח, או אלהים, או שמספרים עליו כזאת, אין זה משנה, העיקר שבלא מופתים ודאי שאין שום מקום לשמוע אליו, כי העולם מלא בטוענים למשיחיות או נביאות, צא וראה לאורך ההיסטוריה המלאה מהם, וגם כעת תוכל לראות ולפגוש רבים מהם בעולם.

המשיח הגיע?

ד. כאמור מיסוד דתם, שהמשיח כבר בא, ובו התקיימו כל נבואות התנ"ך. אולם מה לעשות שהזמן אינו חס עליהם, וככל שחולף הזמן, וההיסטוריה נכתבת, כך נתקע עוד מסמר בארון הקבורה של דת זו. הן הלא נאמר על זמן המשיח (ישעיה ב, ד) וכתתו חברותם לאתים, וחניתותיהם למזמרות, לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה. והנה לנו כי מימיו של ישו והלאה, העולם מלא חמס ושוד ויתר על כן, הנוצרים שופכים דם יותר מכל האומות. ובירמיה (לא, לד) כתוב על זמן המשיח, לא ילמדו איש את רעהו ואת אחיו לאמר דעו את השם, כי כולם ידעו אותי וכו'. ומה לעשות שעד עכשיו ובמשך אלפים שנה, הנוצרים בכוח החרב ובכח הממון, מנסים לשכנע את העולם בדתם. עוד כתוב על המשיח (תהלים עב, ח) וירד [מלשון ממשלה ושלטון- רודה בהם] מים עד ים, ומנהר עד אפסי ארץ. ולישו לא היתה ממשלה כלל, כי בחייו נרדף והתחבא, ולבסוף גם נפל בידי אויביו והרגוהו. גם מפסוקי ישעיה (יא, ו-יא) לא נתקיים בו דבר, ועל כן נעתיקם [שים לב לכל משפט!], וגר זאב עם כבש, ונמר עם גדי ירבץ, ועגל וכפיר ומריא יחדו, ונער קטן נהג בם. ופרה ודב תרעינה, יחדו ירבצו ילדיהן, ואריה כבקר יאכל תבן. ושעשע יונק על חר פתן, ועל מאורת צפעוני גמול ידו הדה. לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי, כי מלאה הארץ דעה את השם, כמים לים מכסים. והיה ביום ההוא, שרש ישי אשר עמד לנס עמים, אליו גוים ידרשו, והיתה מנחתו כבוד. והיה ביום ההוא, **יוסיף אדני שנית** ידו, לקנות את שאר עמו אשר ישאר מאשור וממצרים ומפתרוס ומכוש ומעילם ומשנער ומחמת ומאיי הים. ע"כ. כמו כן ישנן

עוד נבואות רבות שנאמרו על המשיח, ולא נתקיים מהם כלום בישו, ברם כאן עמד קנה, וכל הקורא נ"ך ימצאם, ובספר חרב פיפיות מאת הרה"ג יאיר בן שבתאי (פרק ט בהוצאת מוסד הרב קוק תשי"ח) ליקטם למכביר והביא מאה יעודים בתנ"ך שיתקיימו לימות המשיח, ועדיין לא נתקיים שום אחד מהם.

תשובת הנוצרים לקושיא זו הינה, הן אמת שלא התקיים דבר מכל הנבואות במשיחם, ברם נאמר כאן בפסוק "יוסיף אדני שנית", ואם כן לישו תהיה התגלות שניה, ושם עתידים כל אלו להתקיים. ברם באמת, אף אם פירוש הפסוק היה כן, מה עם כל הנבואות שכתובות על "ביאה ראשונה", וגר זאת עם כבש וכו', כי רק אחר כולם נאמר, והיה ביום ההוא יוסיף אדני שנית וכו', לאמור לשיטתם, כל האמור קודם, הינו ביאה ראשונה, ועל כן היה צריך כבר להתקיים בישו, ומה לעשות שלא אירע ממנו דבר, עד כה לא זכינו שיגור זאב עם כבש, ושנער קטן ינהיג חיות טרף, ושיונק ישחק על מאורת צפעוני וכו', ומתוך שלא התקיים כלום מזה בישו, ברור שגם ביאה שניה אינה. עוד ראה בקונטרס בטול עקרי דת הנוצרים (נדפס באוצר ויכוחים ח"ב עמ' 295) עוד ראיות רבות מן הפסוקים שהמשיח לא בא, כגון שהמשיח צריך להיות אדם ולא אלוה (יחזקאל לד, כג-כד), ובני ישראל צריכים להיות זמן רב בגלות קודם בואו (הושע ג, ה) וקודם בואו צריכה להיות מלחמת גוג ומגוג (יחזקאל לח ולט, וזכריה יד), גם אליהו צריך להיות בבואו (סוף מלאכי), כמו כן צריכה להיות קיבוץ גלויות וחזרת עשרת השבטים (יחזקאל לו, טז-כב), וצריכים להיות אותות ומופתים (זכריה יד, ד), ועוד רבות לך ראה שם.

זיופים ורמאויות

ה. מלבד זאת, תורתם עברה שידרוגים התאמות ושינויים מעצם ציוויו של ישו, כגון השילוש, שנוצר מאות בשנים אחר מיתת ישו, רק במאה הרביעית לספירתם, מתוך רעיונו של טריטוליון, ובקביעתו של קונסטנטין (ראה בספר על פתחה של רומי פרק ד). על דרך זו גם סילפו במזיד את תרגום התנ"ך, כדי למשוך את לב הקוראים אל דתם, ראה בספר על פתחה של רומי (בהקדמה ובעמ' 120, 141, ובעיקר 173 והלאה) כגון תירגומם לישעיה (נגח) מפשע עמי נגע למו. שהינו לשון רבים, תירגמו נגע לו, לחפצם לפרש את הפסוק לעבד יחיד, ולא לעבדי יעקב. המילה "למו" מופיעה בתנ"ך 54 פעמים, ובכולם חוץ מבשנים תירגמו "להם", כאמור, לחפצם, ושיקרם. כמו כן בדניאל (ט, כה) את המילה משיח, שפירושו

"המשוח", תירגמו, המלך המשיח בן דוד. גם הוסיפו ה' הידיעה בראשו, ועוד בראשו שמו אות גדולה (אנגלית), שמשמעותם המשיח הידוע. גם העבירו את ספר עזרא ממקומו אחרי דניאל, משום הפסוק שבו הוא פותח, ועוד כהנה, לך ראה שם. ועוד ראה בספר כלימת הגוים (נדפס באוצר ויכוחים ח"ב דף 273 פרק ה, וגם בהערה שם) על זיופים מכוונים שעשו בתירגומם את כתבי הקודש. גם באוצר ויכוחים (ח"ב דף 319) על טעויות רבות בכתביהם כשמביאים תוכן הכתוב בכתבי הקודש, דברים המראים עד כמה בורים היו. ושם (עמ' 321) בסתירות הרבות בכתביהם. ושם (עמ' 332) מאמר המראה, שרעיונות רבות בכתביהם הינן גניבות ספרותיות מספרינו. ושם (עמ' 348) על הסתירות בכתביהם על זמנו של ישו. ובהמשך (עמ' 360) מאמר אודות הכתות השונות שנוצרו בנצרות ששורשם הוא הסתירות המהותיות בכיתביהם.

הוראת הנצרות אל תחשוב

ו. אכן, מה עושה הנצרות עם שאלות יסודיות כגון אלו? בדתם הפתרון פשוט, הנצרות דוגלת בשיטה, שהשאלות הן מהשטן, כל מי שיש לו שאלה על יסוד דתם, חובה עליו לסתום את מוחו ולחמוק מן השאלה, כי מקורה הוא כאמור מהשטן, וחובה להוציא את השטן מן הלב⁴². כמובן זו שיטה מצויינת לשמור את הדת, כל עוד הדת היא שקרית, ובדרך זו אפשר לשכנע כל אחד שהוא מלפפון

42. כך כתוב בברית החדשה (בראשון אל טימותיוס פ"א, 4) ולא ישימו לבם להגדות וללימודי תולדות אין קץ, המביאים יותר לשאלות, מלבנות בית אלהים באמונה. ע"כ. כלומר, על קושיות המתעוררות בלימוד שושלת ישו לבית דוד, "לא ישימו לבם" [שהיא מיסודות דתם, שאם לא כן, לא יתכן שישו משיח, ובשושלת זו, סתירות וקושיות למכביר]. וממשיך בזו הלשון, מלאי אהבה, בלב טהור, וברוח טובה, ובאמונה לא צבועה. ע"כ. מכלל הן אתה שומע לאו, העוסקים בלימוד זה, אף אם הם מאמינים נוצרים אדוקים, וחפצם רק בלימוד לשמה, עבור פאולוס הנם "מלאי שנאה, בלב טמא, וברוח רעה, ובאמונה צבועה". ומסיים שם (פסוק 6), יש אשר תעו ממנה, ויפנו אחרי לימודי תהו. וכך כתב בספר על פתחה של רומי (במבא לפרק א), כך היא הוראתה של הכנסייה הנוצרית כולה, כבר מראשיתה ועד ימינו אלו, מכריזה הכנסייה "אין להתעסק בלימוד ובחקר מגילות היוחסין של ישו" וכו'. כל תלמיד המתחיל ללמוד נצרות בותיקן, או בכל מקום אחר בעולם, ילמד את ההסבר הראשוני והבסיסי באשר להגדרתו של המושג "אמונה". אמונה היא דבר הנתון ללב בלבד, היא איננה הגיונית. ההגיון צריך להישאר מחוץ לותיקן, או מחוץ לכנסייה. ההגיון מנוגד לאמונה, והאמונה מנוגדת להגיון. לכן אנו מאמינים, מפני שאין זה הגיוני, ואם העניין הגיוני, אין צורך באמונה.

ושהוא חי במאדים, ושאם מתעוררת לו קושיה על כך, ידע שהיא מהשטן וחובה קדושה עליו לגרשה.

החפץ להעמיק חקר בעניני הנצרות, מוזמן לעיין בספרים שבהערה⁴³.

43. מראה מקום לחפץ בהרחבה נגד הנצרות

מי שיש לו צורך להרחיב יותר בסתירת הנצרות, מוזמן לעיין בספרים, על פתחה של רומי מאת משה בן דוד, מאמרי אמונה להרשב"א (מאמר ב הוצאת פלדהיים תש"ע) גם בשו"ת הרשב"א (ח"ח מכת"י סי' שסז הוצאת מכון ירושלים, ושם סי' שסח ועיקרו להוכיח שהמצוות שבתורה כפשוטן ולא אליגוריה), ובשו"ת הרשב"א (ח"ד סי' קפז), הספר חזוק אמונה מרבי יצחק בן אברם מטרוקי (הובא לדפוס בניו יורק תרצ"ב בההדרת מרדכי וקסלר), ספר חרב פיפיות מאת הרה"ג יאיר בן שבת (בהוצאת מוסד הרב קוק תשי"ח), כולו ויכוח דרך שאלה ותשובה בין נכרי ליהודי, שו"ת יפה תאר להרה"ג יוסף פנחסי (סימן ט) באורך, מאמרו המאלף של פרופ' יהודה רוזנטל "מדינת ישראל לאור התיאולוגיה הנוצרית" (נדפס בסורא ח"ב עמ' 106) על תיקוני הדת שנעשו בנצרות לאורך ההיסטוריה, ועל סתירת יסוד דתם מתוך הקמת מדינת ישראל. חוברת הזיוף הגדול-כל האמת על הזיוף הנוצרי (הוצאת מכון O.V). ובספר המכתב (עמ' 99 והלאה, ועמ' 142 והלאה, 159, 2018) מאת הרב יצחק פנגר גם בעל המאורות בספרו מלחמת מצוה (נדפס מכת"י בתשל"ד ניו יורק) כולו להשיב על טענות הנוצרים ובנוי בדרך ויכוח, ובסופו ויכוחים שהיה לו עמהם. ספר הבתים חלק האמונה (עמוד רביעי על כל פרקי, ועמוד שישי פרקים ג-ו) הרשב"ץ בספרו קשת ומגן, ובספרו מגן אבות (פרק ב משנה יז על המילים דע מה שתשיב) הרשב"ש במלחמת מצוה (פיטרקוב תר"ע), גן השכלים לרבי נתנאל בירב פיומי (פרק ו עמ' קד והלאה), ספר הנצחון (ליפמן, נדפס באמשטרדם תקפ"ז, כל יום ראשון הינו נגד הנצרות) בשבילי המוסר לר' אליהו בן אמוזג, כור מצרף האמונות ומראה האמת (נדפס בשנת תר"ז), ספר הברית (ח"א מאמר כ פרק ל והלאה) מלחמת שמואל לר' שמואל וינטרויב (ירושלים תר"ס), ספר מלחמות השם לר' יעקב בן ראובן, אוצר ישראל (אייזנשטיין, ח"ג ערך ברית החדשה, ח"ה ערך ישו), ספר ודע מה שתשיב, לרב חיים בלאך (ניו יורק תשכ"ב) ספר היהדות מול בנותיה הסוררות, מסדרת דע מה שתשיב (תשס"ג מאת הרב י' אהרונזון). הרס"ג בהאמונות והדעות (מאמר ב אות ה והלאה) סתירה השילוש, ובספר העיקרים (ח"א פרקים יח, יט וסוף ח"א) ובאורך בח"ג (פרק כה), הכוזרי (מאמר א אותיות ד-ה) הרמב"ם במורה הנבוכים (ח"א פרק נ) ובאגרת תימן, ובמשנה תורה (הלכות מלכים פי"א ה"ד במהדורות שאינם מצונזרות), ובתשובות הרמב"ם (סי' תמח וסי' קמט). וראה בזרמים וכתות ביהדות מאת אברהם קורמן (עמ' 7-333) לגבי סתירת הנצרות, והתפתחות הנצרות, והוספות ומחיקות ובניית סיפורים וכו'. גם בתחילת הפרק על ספריהם שנכתבו שנים רבות מאוחר לזמן המעשים ולפיכך אין בהם אמינות. ועוד שם (עמ' 336 ועמ' 357 והלאה, ועמ' 373 והלאה) על השתלשלות כתיבת ספריהם. ושם (עמ' 576) על תרגומיהם המעוותים בגלל שלא הבינו כדבעי.

אוצר הוויכוחים (אייזנשטיין, ח"ב מעמ' 236 נדפס בישראל תשכ"ט) ועד סוף הספר, נפלא עד מאוד. ושם (עמ' 236) ליקוט מספר הנצחון, לדחות את ראיות הנוצרים מפסוקי התנ"ך, להבליהם. [ועוד ראה בזה באיגרת תימן, מה שהשיב נפלא על כגון זה על האיסלם, ויכון אף כאן]. ושם (עמ' 260) ספר כלימת הגוים, הראה את כזביהם וטעויותיהם הרבים בהבנת הפסוקים של התנ"ך, וגם של כתביהם עצמם, מה שהוסיפו ושיבשו מדעתם במרוצת הזמן ושינו גם בדעת רבם, ועע"ש בהמשך (עמ' 289) מאמר המבטל את כל עקרי דת הנוצרים. ובהמשך (עמ' 310) מאמר אחר, הסותרם ואת אמונתם באלהות ישו. ובהמשך (עמ' 315) והלאה מאמר על ספרי האונגליון, תוכנם, סדר כתיבתם, ועריכתם במשך הזמנים כדי להמעיט בסתירות ובהמצאות. ודרכי העורמה בחיקוי כתבי הקדש, ובטעויות הרבות בהעתקת פסוקים, המראה על בורות עצומה. ושם (ח"ב דף 319) מאמר על טעויות רבות בכתביהם כשמביאים תוכן הכתוב בכתבי הקודש, כי בורים היו. ושם (עמ' 321) מאמר בסתירות הרבות בכתביהם. ושם (עמ' 332) מאמר המראה שרעיונות רבות בכתביהם הינן גניבות ספרותיות מספרינו. ושם (עמ' 348) מאמר על הסתירות בכתביהם על זמנו של ישו. ושם (עמ' 359) סדר ההתפתחות הדתית, ושינויי יסודי דתם לצורך המטרה שהיא השלטת הדת הנוצרית. ובהמשך (עמ' 360) מאמר אודות הכתות השונות והרבות בצורות, ששורם הוא הסתירות המהותיות בכתביהם [מה שעוד שגם מוכיח עוד שעדיין לא בא המשיח, לא רק שלא נעשתה אמונה אחת בעולם, אלא אדרבה אמונות רבות נעשו].

על השילוש בפרט, ראה בספרים האמונות והדעות (מאמר ב ובפרט אותיות ה-z תרגום הגר"י קאפח, כי באבן תיבון הושמט מאימת הצנזורה. וכן מאמר ח ובפרט באות ט) ובספר האמונה הרמה (מאמר ב עיקר ו), ובחובות הלבבות (שער א פרק ז) ובסוף וויכוח הרמב"ן (כתבי הרמב"ן ח"א מוסד הרב קוק).

וויכוחים שנערכו בין יהודים ונוצרים: ויכוח הרמב"ן (כתבי הרמב"ן ח"א עמ' רצט הוצאת מוסד הרב קוק) מלחמת חובה (קושטא ת"ע), והוא לקט ויכוחי הראשונים נגד הנצרות, חכמת יהודה לר' דוד כהנא (ניו יורק תרנ"ב) והוא אוסף וויכוחים, וכן הספר שבט יהודה, והספר אוצר ויכוחים אייזנשטיין שהינו ליקוט של כל הויכוחים שהוכרחו היהודים להתווכח עמהם, והעלו אותם בעט סופר.

פרק ח (המשך להנ"ל)

איסלם

א. נשוב ונזכיר שכאמור לעיל (בתחילת פרק ו) קריאת פרק זה אינה מיועדת לכל אדם, רק למי שהוטרה מנוחתו באמונה מחמת דת האיסלם.

לצורך הבהירות, נחזור שנית על יסודות האיסלם (וביתר הרחבה), מוחמד נביא אמת כשהתגלה אליו המלאך גבריאל, והורה לו את דבר השם, ובו עידכונים אחרונים לדת. עיקר דבריו להודיע שהשם הוא לבדו האלהים. [מוסלם פירוש, מתמסר לאמונה באל אחד]. משה נביא אמת [סורה (3,33-34), (68,37), (6,155-158), (4,2-4). 3,2,48], (21,48) ועוד]. גם ישו נביא אמת [כגון בסורה 3,3. 3,65 ששם כתוב שגם הברית החדשה הורדה ממרומים (בשונה ממסורת הנצרות שהיא נכתבה בידי תלמידי ישו, כחמשים שנה אחר מיתתו, וכנזכר לעיל פרק ז אות ב). ולכל אורך זה הפרק המכונה בן עמרם, ועוד שם (55-60), (5,5), (4,158), (6,146), ועוד]. אף על פי כן, שתי הדתות, גם היהדות וגם הנצרות, כתבי קודשיהם אינם אמינים, וכל מה שסותר בהם את דברי מוחמד, מזוייף הוא (ככתוב בסורה 3, 31). על ידי טענה זו, מציל מוחמד את עצמו מכל הסתירות שבין התורה והברית החדשה לדתו, למרות שטוען הוא שנביאיהם היו נביאי אמת, לא כן הבאים אחריהם שזייפו רבות. [הזיופים לדעתו אינם רק בעניני דת, אלא אף בסיפורי ההיסטוריה, כאשר נראה להלן].

גם לדעתו שתי דתות אלו שיתפו, היהדות שיתפה באלהות את בן האל, את עזרא הסופר [כן לא תאמין, אך כך כתוב בקוראן בסורה 9,30-33 וזו לשונו, היהודים אומרים, עוזיר (היינו עזרא הסופר) הוא בן האלהים. והנוצרים אומרים, המשיח (דהיינו ישו) הוא בן אלהים וכו'. עוד שם כתוב, כשם שהנוצרים חטאו לקבל את

ישו לאלוה, כך קיבלו היהודים את עזרא, ועל כן הם ימותו. ועוד שם, הנוצרים מחשיבים את כומריהם לאלוה, והיהודים את רבניהם. גם כיוצא בזה כתוב בסורה (70-68,10). וכן כתב (סורה 3 בית עמרם 65-68) אברהם לא היה יהודי ולא נוצרי, כי אם חניף ומתמסר, ולא היה במשתפים. הראויים מכל להיות יורשי אברהם, הם אשר הלכו בדרכו. והנצרות שיתפה כמובן את ישו, עם האלהים, בזה אכן דיבר מוחמד נכונה.

הוכחות מוחמד לאמינותו

כאשר התבקש מוחמד בידי מנגדיו [שבתחילה היו רבים, ורק כעבור שנים הצליח לגייס לצידו המון, שאחר כך בכח הזרוע סיפחו אל דתם עוד ועוד] להביא הוכחה לנבואתו, הביא ראיות מפלאי הטבע ואיתניו, לאות על השגחה פרטית. ואחרי שהוכיח שיש משגיה, אין זה נמנע שהתנבא. וצידקת דרכו תוכח, היות ורק דתו היא היחידה הנאמנה לאמונה באל אחד [וכנ"ל, שהיהדות והנצרות שיתפון], שהוא מנווט דרכה, ועל כן זו תהווה הוכחה לאמינות נבואתו (ככתוב בסורה 55). ראיה נוספת שהינו נביא אמת, הינה מעצם הקוראן, לפי שכל רואה יראה שאין בן אנוש יכול לחבר ספר כזה, ועל כן יודה מיד, שאין זאת אלא שקיבל את דברי הספר ממרום [ככתוב בסורה (2 פסוק 23), (88-17,90), וגם (סורה 4 הנשים, פסוק 82) ויובאו להלן]. וגם מתוך שלטענתו לא נמצאות סתירות בספר, הרי זו ראיה לקבלתו ממרום (סורה 4,82). ובפרט שמוחמד מעיד על עצמו שמעולם לא קרא בשום ספר (סורה 29 פסוקים 48,49), הרי בזה הכרח גמור שידיעותיו נבואיות הן. עד כאן שורשי דת זו.

לא יאומן כי יסופר

ב. נסכם את דברי מוחמד, היהדות והנצרות אמת. כל המופתים, יציאת מצרים, המכות, ההליכה במדבר ומעמד הר סיני וכו', כולם היו, אבל כל מאמיניה נמשכים אחר זייפנים שזייפו את כתבי הקודש, ואני אגלה את הזיופים, והינם כך וכך. ולא הביא שום אות ומופת לדבריו, חוץ מטענתו שהשם אחד, ושכיון שהוא מגלה אמת זו, על ידי זה יודע שהוא דובר אמת, ועוד כמה טענות קלושות.

לא יאומן כי יסופר, דת המונה מילארדים, מושתתת על יסודות כאלו. אילולי הייתי יודע לא הייתי מאמין. מה יעשה מוסלמי אדוק אם יבא היום לפניו אדם

ויאמר שהוא נביא אמת, ושכל ההיסטוריה של כל העולם מזוייפת, ובכללה כמובן של מוחמד, ויספר היסטוריה מעודכנת, ויוסיף שדתו שיקרית, ויורה לו את הדת האמיתית... כיצד היה מגיב לטענות אלו? הן דבריו אפילו לא היו מצחיקים, והיה נשלח הישר אל מוסד סגור... בלא ראיות לאמיתות דבריו, כלל לא היו מתייחסים אליו. ואף אם היה עושה אותות ומופתים, היה עוד לעמוד על דבריו רבות. אך לדעת שנמשכו אחריו והלכו לרגליו, ולצווי הרגו מליונים רק על משענתו משענת קנה הרצוף, אין זאת אלא משום שראשית מאמיניו היו עמי הארצות גמורים [שכן היו כולם עובדי עבודה זרה] שיכל להזינם בהבליו, ובהתרבותם ובכח החרב, הגדילו את דתם, כאשר מתואר בקוראן, וכאשר יבואר בהמשך.

הדחיות הנזכרות לעיל

נינחת אל עובי הקורה, אל תוך תוכו של האיסלם, כאמור לעיל (פרק ו) הראנו באותות ומופתים שדת זו שקרית ונזכרים בראשי פרקים, אחר שהוכח שדת ישראל אמת, על פי המסורת האמינה וכו', ממילא נשללת האחרת, שהרי כתוב בתורה שלא תשתנה בשום זמן. וכתוב בה שנביא שיעשה מופת ויורה לשנות פרט אחד מן התורה הינו נביא שקר. [גם בזה שאמר מוחמד שדת ישראל אמת, הודה שהינו דובר שקר, שהרי אמרה תורה שלא תשתנה]. יתרה מכך, כדי לשנות את הדת, נבקשהו שיעמיד לנו כמעמד הר סיני, ולא רק שלא הראה כמעמד זה, אלא גם לא הראה שום מופת לדבריו, ואפילו היה עושה לפנינו כמופתי מצרים, לא היינו מאמינים לו, ועתה שלא עשה דבר, בודאי שלא נאמין לו. עיין בכל זה לעיל (פרק ו). זאת ועוד, כיון שכאמור מיסודי דת האיסלם, שהנצרות אמת, ממילא כשדחינו את הנצרות לעיל, בראיות למכביר, נדחית גם דת האיסלם, ומתברר מעוד פן שאין בה ממש, אלא שקר וכזב.

דחיות נוספות

ג. ועתה נוסיף עוד דחיות נוספות לאיסלם. לאור דברי מוחמד עצמו יוצא ברור, שאין הוא נביא, וזאת אף אם לא היה משנה שום דבר מן התורה, והיה מלמדנו את התורה כאחד הצדיקים אשר בארץ. כיון שלנביא יש תנאים, והראשון הוא שיתן אות או מופת לנבואתו, ככתוב בתורה (דברים יג ב-ו) כי יקום בקרבך נביא או חולם חלום, ונתן אליך אות או מופת. ובא האות והמופת אשר דבר אליך

וגו'. ע"כ. אם כן תנאי ראשון לטענת נבואה, הוא שיעשה לפנינו אות או מופת וכמובן שיתקיים במלואו. וכיון שמוחמד לא נתן שום אות לדבריו [חוץ מן הראיות שהביא מן הטבע, ומכך שהספר יעיד עליו, וכל שומע יצחק על ראיות אלו, ועוד נדבר על כך בהמשך. וגם אם היו בהוכחותיו ממש, אין אלו אותות או מופתים, שפירושם גילוי עתידות או שיראה לנו ניסים גלויים, אלא הם הוכחות שכליות, וממילא אינם ראייה לנביאות, אלא לכך שאדם חכם הינו.] על כן אינו נביא, ובודאי שלא נשמע לקולו.

זאת כתבנו, אף אם היה מורה את התורה שלנו כאחד החכמים הישראלים הכשרים, היינו יודעים שאינו נביא אמת, כיון שלא נתן "אות או מופת". ואולם עתה ששינה מן התורה ככל העולה על רוחו, ביטל ושינה מכל הכתוב והמסור בה, פשוט שאין שום תוקף לדבריו, כיון שהתנאי השני לאמיתות נבואה הוא, שלא ישנה דבר ממה שכתוב בתורה, ואם ישנה, הרי הוא נביא שקר, שנאמר (דברים יג, ב-ו) כי יקום בקרבך נביא או חולם חלום, ונתן אליך אות או מופת. ובא האות והמופת אשר דבר אליך לאמה, נלכה אחרי אלהים אחרים אשר לא ידעתם ונעבדם. לא תשמע אל דברי הנביא ההוא, או אל חולם החלום ההוא וכו', והנביא ההוא או חולם החלום ההוא יומת, כי דבר סרה על השם אלהיכם, המוציא אתכם מארץ מצרים, והפדך מבית עבדים, להדיחך מן הדרך אשר צוך השם אלהיך, ללכת בה, ובערת הרע מקרבך. ע"כ. הרי, שאם מדיח אותך מן הדרך שהשם צוה ללכת בה, הינו נביא שקר.

זאת ועוד, אף אם היו מתמלאים בו תנאי הנבואה, כיון שנבואתו סותרת את נבואת משה, ואת מעמד הר סיני, שבו כל עם ישראל היו נביאים, ראו את כבוד השם ושמעו את ציוויו, כמה מן השטות היא לתפוס נביא אחד, נגד שישים רבוא נביאים.

בלי הוכחה לנבואה

והאמת כי במוחמד בכלל אין צורך להגיע לסתירתו מתוך כללי הנבואה שנתנה לנו התורה, וכי יעלה על הדעת שנאמין לכל מי שיבא לפנינו ויאמר שהוא נביא, וימציא איזה דברים, וכי העולם חסר משוגעים שטענו במשך ההיסטוריה שהינם נביאים או משיחים [כגון ראה באיגרת תימן, ועוד רבות ואכ"מ], ולך נא ראה גם היום שבתי המשוגעים מלאים בטוענים כאלה.] פשוט שבלא שיביא לפנינו

הוכחות, לא נשמע לו. וזה אף אם לא היה משנה דבר מתורתנו, קל וחומר שלא נאמין למי שישנה את הידוע לנו, רק בגלל שהוא אמר שהוא נביא, ולא יביא על כך אות ומופת. וברור שבשקרן עסוקים אנו, כיון שאנחנו שמענו את ציווי השם, וראינוהו, ואיך נאמין למי שיאמר לנו שעתה השם שינה את ציווי השם, בלא שום אות ומופת, הרי זו כיסלות, אין אנו מתעסקים בציווי איש את רעהו, שאם יפר את דבריו אין בכך כלום, אלא עסוקים אנו בציווי הבורא שציוה אותנו, כשראוהו אבותינו במעמד הר סיני, וכיצד נאמין למי שיאמר שהוא שמע עתה דבר חדש מהשם. אם השם היה חפץ בכך, היה לו להשמיע זאת לנו. מה גם שמופקע מן השכל שהשם ישנה את תורתו, ולא אדם הוא להנחם, ואיך נאמין למי שיאמר לנו שניחם הוא על מעשיו, ושינה את דבריו, רק בגלל שאותו אדם אמר לנו, וכי אנו שוטים. וראה להלן (אות ח) לגבי הוכחותיו.

עיוות ההיסטוריה

ד. מעוד פנים ברור שמוחמד זייפן לפי שהשטויות בקוראן יצחיקו כל קורא, המן הרשע לא חי בתקופת גלות פרס בין בית ראשון לשני, כאשר ידוע לכל העולם, אלא היה יועץ המלך פרעה במצרים! חטא העגל שבמדבר, נעשה על ידי ירבעם בן נבט (כאשר עולה מתוך דברי סורה 20 פסוקים 9-83 כי ירבעם מלך בשומרון). עוד שם (סורה פרק 3 הקרוי בית עמרם פסוק 35 והלאה) ישו, הוא בנה של מרים, אחותו של משה רבנו ואהרן הכהן! דהיינו חי בזמן יציאת מצרים ולא בזמן בית שני, כמו שידוע כל העולם. לא יצחק נעקד על המזבח אלא ישמעאל. כמו כן הקוראן רצוף בנאומי סיפורי המקרא עם שגיאות נוראות, ברוב הפעמים דבריו סותרים את סיפורי התורה, כותב ככל אשר יחפוץ.

מוחמד תלש את מאמיניו מן ההיסטוריה האנושית, והנחית אותם בפלנטה אחרת, הכחיש את ההיסטוריה המוסכמת על כל העולם, על היהודים, המצרים, הבבלים, הפרסים, היונים, הנוצרים, ולכן מאמיניו מחוייבים להכחיש את אמיתות ההיסטוריה הידועה, ואינם יכולים להודות בה, אחרת יתברר הקוראן כספר שלא נכתב בנבואה או רוח הקודש, ובכך גם תתברר "אמיתות" נבואת מוחמד, למורת רוחם. לא לחינם היהודים היו מכנים אותו בשם "המשוגע". [גם מובן מדוע חשדוהו בני דורו בשגעון, שאינו אלא הוזה, או מדבר עם השדים, כאשר טען להכחיש חשד זה בקוראן כמה פעמים. אכן החשד יכון, ועל כן יפול עליו השם "המשוגע"

היטב. גם יעלו הדברים בקנה אחד עם עדות בעל דין עצמו, שחלק נבואותיו באו בעירוב עם דברי השטן שבילבלו, ככתוב בקוראן (סורה 53-22,52). אגב, לשיטתם כיצד יאמנו דבריו, כשהוא מודה שהשטן התערב בנבואותיו, הרי בזה ביטל את כל אמינותו, כי כשדברי אמת ושקר מעורבים, אינם נאמנים כלל.]

מוחמד מעיד על עצמו שמעולם לא קרא בשום ספר [וזו לדעתו הוכחה שידיעותיו הן נבואיות] ככתוב בסורה (29 פסוקים 48,49). מעתה מובן הדבר על שום מה ישנה בורות היסטורית כזו בספר. ברור על כן שראשית מאמיני מוחמד היו בורים ועמי הארצות, ולא ידעו דבר על ההיסטוריה, ועל העולם [על פי המתואר בקוראן היו שומעי לקחו עובדי אלילים], לכן לא יכלו להכחיש בשעתו את מוחמד.

שיתוף היהודים

ה. גם כאמור בקוראן כתוב שעם ישראל מאמין שיש שני אלהים, ואלוהיהם השני הוא עזרא הסופר בן האלהים.

היהודים משתפים?! כל איש תורני שיקרא זאת יעלה החיוך על שפתיו, אין אף יהודי, מכל יהודי העולם, בכל הדורות כולם, שקרב אפילו להאמין כי "עזרא הסופר" הוא בן האלהים. ספרי היהודים, כמו המשניות ומדרשי התנאים התלמוד בבלי והירושלמי ומדרשי האמוראים, היו כבר חתומים לפני הולדת מוחמד, ואין בהם לא כזאת ולא כדומה לו, כי אם ההיפך הגמור. מייסודי דת ישראל הוא איסור השיתוף. תשאל כל יהודי מאמין ויאמר לך שאחד מי"ג עיקרי האמונה, המודפסים בכל סידור (אחרי תפילת שחרית) הינו שהקדוש ברוך הוא אחד, ואין לו גוף ולא דמות הגוף. [אם נחפוץ רק לכתוב מראה מקומות של ספרי יהדות שמרחיקים את השיתוף, נצטרך לכך עשרות דפים, רק ראה ברמב"ם (תחילת הלכות יסודי התורה) ובנושאי כלים שם, ובספר המפתח (במהדורת פרנקל), כמו כן ישנם ספרים רבים שחלקים שלמים מהם בנויים על איסור זה, והם כבר מזמן הראשונים, כגון הרס"ג באמונות והדעות (מאמר ב), רבנו בחיי בחובות הלבבות (שער היחוד) האמונה הרמה לראב"ד (מאמר ב עיקר ב), רבנו שלמה ן' גבירול במקור חיים, הרמב"ם במורה הנבוכים (לכל אורך הספר). גן השכלים לרבי נתנאל בירב פיומי (פרק א), הרוקח בסודי רז"י, הרלב"ג במלחמות השם, העיקרים (לכל אורך הספר), אהל מועד (שער ראשית חכמה), רבנו בחיי בכד הקמח (לאורך הספר, וכגון בשער

קדושה). ועוד רבות, אין צורך למנותם לרוב פירסומם, החפץ יראה בשו"ע המדות חלק יחוד השם שכולו עסוק בכך (ושם לגבי הגשמה עמ' נא והלאה) ושבספרי היהדות הקדומים הרבה קודם זמנו של מוחמד מורחקת ההגשמה כגון אונקלוס לאורך כל תרגומו מרחיק את ההגשמה, וכן כתב יוסיפון בספרו יוסף בן מתתיהו נגד אפיון (ספר שני אות כא). ולכן בשו"ת הרמב"ם (בלאו, סימן תמח) על שנשאל האם הערבים עובדי עבודה זרה, השיב בזו הלשון, אלו הישמעאלים אינם עובדי עבודה זרה כלל, וכבר נכרתה מפיהם ומלבם, והם מיחדים לאל יתעלה יחוד כראוי, יחוד שאין בו דופי. **ולא מפני שהם משקרים עלינו** ומכזבים ואומרים, שאנו אומרים, שיש לאל יתעלה בן, נכזב כך אנחנו עליהם ונאמר, שהם עובדי עבודה זרה. עכ"ל. וכן כתב בשו"ת רב פעלים (סוד ישרים ח"א סוף סימן א) על כזב זה שתלה בנו מוחמד.

זאת ועוד, כתוב מפורש בספר עזרא (פרק ז פסוקים א-ו) את ייחוסו של עזרא, עד אהרן הכהן, ושם מפורש בזו הלשון, עזרא **בן שריה**, בן עזריה, בן חלקיה וכו', בן אלעזה, בן אהרן הכהן הראש. ע"כ. ואם כן מפורש בתנ"ך שעזרא הסופר הוא בן שריה, ואינו בן האלהים לפי דת ישראל, אלא בן אנוש ובן תמותה.

כמו כן הספרות היהודית היתה ידועה לנוצרים במדינות אירופה, אליהם גלו יהודים והיו תחת ממשלתם. כידוע הנוצרים ביקרו את התלמוד ואת שאר ספרי היהדות וצינזרו אותם, וניסו בכל דרך אפשרית להוכיח את דתם מתוכם, או לנגח את דתנו מתוכם [ראה את הוויכוחים הרבים שהוכרחו היהודים להתווכח עמהם, ונכתבו למשמרת בעט סופר, בספר אוצר הוויכוחים (אייזינשטיין), ועוד במראה מקום המובא לעיל (סוף פרק ז)]. ופשוט שווכחני הנוצרים היו משתמשים בטענה זו נגדנו בויכוחים ההיסטוריים המפורסמים, על מנת להוכיח כי גם לדעת היהדות המשיח בתנ"ך הוא "אלהים- אדם". ואין זאת אלא מפני שמעולם לא נזכר כן בשום ספר יהודי, ואפילו לא בדרך רמז אמונה מסוג זה. יעז אותנו מוסלם מאמין לכתת רגליו לארכיונים באוניברסיטאות העולם או אל מרתפי הוויקי, על מנת להוכיח שערוריה שכזאת מתוך כתבי חז"ל.

להזכירם, יסוד דת האיסלם מיוסדת על כך, שרק דת מוחמד אינה משתפת, בשונה מן היהדות והנצרות שהשתבשו בכך, וזו העדות על אמינות נבואת מוחמד, שכן הוא היחידי המגלה את האמת. וכיון שאנו יודעים שהיהדות אינה משתפת כלום,

על כן מלבד שבזה הוכח שמוחמד אינו נביא אלא בדאי, כי המציאות סותרת על פניו. עוד בזה לשיטתו נשלל יסוד דתו, שבסיסו היה צורך בואו לעולם לתקנו, מפני השיבוש שאירע ליהדות ולנצרות בענין השיתוף, ושזו הראיה לעצם נביאותו. וכיון שבאמת לא אירע שיבוש זה מעולם ביהדות, אם כן שוב אין מקום לתיקונים, ולא לעצם בואו לשיטתו, וגם הוכח כיזובו⁴⁴.

44. שמא תאמר, כי היתה כת יהודית שאבד זכרה, שהם שיתפו את עזרא, ועליהם דיבר מוחמד. תחילה, לא יתכן שהיתה כת כזו ביהדות, כי אז היכן רשום זכרונה באיזשהו מקום יהודי או באיזה זכרון היסטורי, וכנזכר? גם אם היתה כת כזו, לפי דת ישראל, כת כזו יוצאת מתוך עם ישראל, ולא נחשבת בכללה, כמו שאירע לכתות אחרות שיצאו מתוך עם ישראל, והקימו דתות אחרות, ואם כן לא היה נכון לקרא להם יהודים או ישראלים, ואם קראם "יהודים", מורה הדבר שכוונתו לעם ישראל ולא לכת אחרת. אף לו יצוייר שהיתה כת כזו בתוך עם ישראל, על שום מה רצחו המוסלמים במשך ההיסטוריה מאות אלפי יהודים, בהשען על דברי מוחמד שהיהודים משתפים, והם אינם מכת זו? כמו כן, מכח מה שיעבדו המוסלמים תחת עול ממשלתם במשך מאות בשנים, מליוני יהודים, וחילם היה והינו גם היום, הוראת מוחמד שכך יש לנהוג עם המשתפים, אם אין שום דבר מזה במציאות?

גם טענה זו [שהייתה כת יהודים ששיתפה את עזרא] לא תיכון אליבא דמוחמד, שבטענה שהיהודים משתפים, התיר את דמם של כל היהודים, ואם כוונתו לכת מסויימת, מדוע התיר את דמם של כל היהודים, ולא סייג זאת רק בכת האמורה. [וכלשונו, הנוצרים מחשיבים את כומריהם לאלוה, והיהודים את רבניהם (9,31)]. למה כלל את היהודים כולם, ולמה השווה אותם לנוצרים, ובעקבות כך אמר, הילחמו באנשים אשר אינם מאמינים באלהים ולא ביום האחרון, ואינם מקדשים את אשר קידשו אלהים ושליחו, ואינם מחזיקים בדת האמת, אלה בהם אשר ניתן להם הספר, עד אשר ישלמו את הג'זיה כמו ידיהם, בעודם מושפלים (קוראן סורה 9, 29). ובהמשך, הילחמו במשתפים כולם. ואלו הדברים הם בסיס הנהגת מלחמת הדת המוסלמית, באלף שנים האחרונות, וגם בימינו אנו, הינה ראש הפעור בשנאתם ובמלחמתם במדינת ישראל וביהודים]. על כן אף לפי תירוץ זה [שהיתה כת יהודית ששיתפה את עזרא (מה שכמובן לא היה)], מוכרח הדבר, או שמוחמד הכיר רק כת זו, וסבר שכל היהודים כן. או שטעה מוחמד ביהודים, ברם באמת לא היתה כת כזו ביהדות. על הצד שהכיר כת כזו בתוך היהודים, וסבר שכן דעת כולם, בזה הוכח שאינו נביא אמת, אלא בדאי, כי כיצד נביא אמת לא ידע שאין זו אלא כת קטנה מהיהדות, ואיך מכח כן התיר את דם כולם. ועל הצד שלא ידע על היהדות די, וטעה שכן סוברים היהודים, מה שבאמת לא היה. לצד זה, לא רק שנביא אינו, אלא יפה יפול עליו הכינוי "המשוגע", מה שבאמת יותר מתאים לכל האמור, ונראה נכון יותר מבחינה היסטורית.

תשובתם הכל מזויף

ו. על הכל ישיבו המוסלמים, אתם זייפתם את התורה, וכל מה שהשבתם עלינו לא כתוב בה. [מוחמד לכד אותם בשטות כזו, וכך נעל אותם בדתו. כאמור הנצרות לכדה את מאמיניה בפטנט אחר וטוענת, שכל שאלה על הדת, היא מן השטן וחובה לגרשה מן המחשבה. והאיסלם תפס את פטנט הזיוף.] נתייחס תחילה לשינויים ההיסטוריים, ולשינויי המצוות בין הכתוב בתורה לדברי מוחמד.

טענה זו הינה מדהימה ביותר. הרי מאורעות היסטוריים מפורסמים אינם ניתנים לזיוף, כדי לשים את המן ואחשוורוש בזמן יציאת מצרים, או את לידת ישו בזמן זה, יש צורך לזייף ולשנות את דברי הימים של כל כותבי ההיסטוריה בכל העולם, של מלכות פרס יון רומא וכו'. גם יש צורך לזייף את החרסים והמצבות ושאר תעודות, שנמצאו בפרס רק במאה השנים האחרונות, שבכולם מתוארך המן בזמן הידוע לנו, על כן פשוט שאי אפשר מבחינה מציאותית לזייפם.

כיצד יכולים היהודים לזייף את התנ"ך הנמצא בכל העולם כבר מימי בית ראשון [ומאז חיים הם על פיו, ומוסרים את נפשם על מצוותיו], שאז גלו היהודים לכל קצוות תבל, לבבל לתימן לאיטליה וכו', ובידי כולם התנ"ך שוה איש לרעו, עוד קודם בואו של עזרא הסופר לעולם, וכאלף שנה עוד קודם הוולדו של מוחמד, ולכולם ישנו אותו תנ"ך, כאשר רואות עינינו, שכל עדה באה מן הגלות והתקבצו אל ארץ ישראל, עם אותו התנ"ך (וכאשר התבאר לעיל פרק א אות כ ועע"ש).

כיצד יכולים היהודים לזייף את התנ"ך, בעוד שמאות בשנים כבר קודם בואו של מוחמד, כבר תורגם התנ"ך לתרגום השבעים, ומצוי הוא בידי העולם במספר רב של שפות, ותורגם לפני כאלפים ומאתים שנה, ולא נמצא בתרגום, שום שינוי מהותי מן המקור? [ראה אודותיו בצפונות (חי"ט עמ' סח) מאמרו של הרב יוסף באב"ד]. כמו כן ישנו התרגום הסורי (הקרוי פשיטא, מהדורא מדעית מאת הר' חיים העלה, תרפ"ח) והשומרני (ראה עליו בספר נוסחאות התרגומים לתורה מאת הרב חיים הלר ברלין תרפ"ד) ועוד, שכולם נכתבו עוד קודם בוא מוחמד, וכולם תואמים למקור בלא שינוי מהותי, ובכל אופן, ללא שום שינוי שהיה צריך להיות לפי דברי מוחמד. כגון לצורך מחיקת שמו של מוחמד מן התנ"ך [כאשר הוא טוען שנעשה], לא די שהעם היהודי בתפוצות ימחק בכל מקום ואתר את מוחמד מן

התנ"ך, כי אם גם הנוצרים, גם מעתיקי התרגומים שבכל אומה, צריכים היו לחבור יחדיו בקונספירציה כלל עולמית כנגד מוחמד, על מנת למוחקו כאחד מן התנ"ך, מכל הכתבים ומכל התרגומים הקיימים, דבר שלא יתכן מצד עצמו, ואף לו היו חפצים לעשותו, לא היו מצליחים מבחינה טכנית.

גם על פי הראיות שהבאנו לעיל

ז. חוץ מכך, עוד ידחו טענות הזיוף, מכח המסורת האדוקה ביהדות, העוברת מדור לדור, וכמשל השואה לעיל (פרק א אות יד), וכן מרצף ההיסטוריה שאינו מניח מקום לבדיא, כאשר הוכח לעיל (פרק א) באורך וברוחב קחנו משם, ואין צורך לכפול את הדברים.

אפילו טענת הזיוף לא תצילם

גם לטענתם שטענת הזיוף שייכת בהכל, ואף בהיסטוריה [מה שלא יתכן וכאמור, ואפילו שכך, נדבר לשיטתם] מכל מקום, זיוף אינו שייך במה שטוען מוחמד שאנו משתפים. ונבאר, מוחמד טען שמשה רבנו היה נביא אמת ולא שיתף, ואולם בדורות שאחריו באו החכמים ושיתפו. כלומר לפי מוחמד, אחר כך החל הזיוף, והשיתוף נמצא בדת ישראל עד ימינו אנו. אם כן, כאן לא תציל טענת הזיוף את מאמיני מוחמד, כי לפי מוחמד אנחנו צריכים גם עתה, או לפחות באיזה זמן בהיסטוריה, לשתף את עזרא לאל, ובכל הספרים מפורש הדבר שלא כן, כאשר נזכר לעיל.

סתירתו מתוכו

מלבד זאת, מוחמד עצמו הביא ראיה לאמינות דבריו, כשיקישו את דבריו אל ספר התורה, ויווכחו בהשוואתם. בזה אם כן סמך על ספרינו, וסתר את דבריו שספר התורה מזויף בידינו, כי אם ספר התורה מזויף, איזו ראיה הביא לדבריו ממסמך מזויף, אין זאת אלא שמודה שהוא ישר, אם כן כיצד אמר שהוא מזויף, וממילא הודה שהינו בדאי. [גם מכאן מתגלה בורותו בהיסטוריה ובספרים הכתובים, כשטען שבדיותו ההיסטוריות שוות לכתוב בספר התורה, ובאמת כתוב בתורה אחרת, ובזה עוד נתגלה קלונו.] שהנה כתב, יש לי עד בן ישראל [כיניו שניתן בקוראן ליהודים ולנוצרים] המעיד שדברי הספר הערבי הם אותם הדברים שבתורה. (46,8), דהיינו הביא ראיה לסיפוריו שבקוראן על יציאת מצרים וכדומה, מספר התורה שלנו הנמצא בזמנו, שבו תמצאו ככל אשר אני אומר לכם, כמו שאמר לי ה"בן ישראל"

שכן הוא. אם כן מורה הוא באצבע שספר התורה שלנו אינו מזוייף בזמנו. [כי אם כוונתו לספר התורה שהיה פעם, ואומנם אחר כך הזדייף. כיצד מפנה הוא לראות את אמיתות דבריו בספר שאינו בנמצא]. עוד אמר, המקור של ספר הקוראן הערבי הזה נמצא בכתב האם (43,4). [דהיינו בתנ"ך] עוד אמר, משום שירדה התורה רק לעם ישראל, ולערבים אנשי מכה לא היה ספר [היינו התנ"ך], כדי שלא יאמרו ביום הדין, לא ניתן לנו הספר אלא רק לאלו שהיו לפנינו, לכן באתי לתת לכם את הספר בערבית, שהוא מכוון לספרו של משה. (12-11,46), (156-155,6), (סורה 37,68). עוד אמר, משה קיבל בסיני ספר שיש בו את האמת, האור והברכה לבני ישראל, ולעולם כולו (21,48), (28,43), (3,2-4). [אם כי על שלשת הפסוקים האחרונים ניתן להתפלפל ולהשיב בדוחק שכוונתו לספר המקורי שאינו מזוייף. ברם אחר ראותינו את הפסוק הראשון, שוב לא שייך לטעון כן].

עוד על הוכחותיו לאמינות הספר

ח. מלבד מה שהשבנו לעיל על "הוכחותיו" לאמינות דבריו, מתוך שהוא היחידי המורה את האמונה באל אחד. שזהו שקר, משום שכן היו עם ישראל בכל הדורות, עד ימינו אנו, ואם כן נפל בסיס דתו לדעתו, ושוב אין מקום לבואו לעולם, כאשר התבאר לעיל (סוף אות ה). עוד כתוב בקוראן הוכחה שספר זה הינו מאת האלהים, משום שלא יתכן שכן אנוש יכתוב ספר כזה. והוכחה נוספת כתב כיון שלא נמצאה בו שום סתירה⁴⁵.

אך מה אפשר לעשות, שהאמת היא, שהסתירות בספר זה אינן יכולות להימנות, לך ראה בספר באוהלי קדר (מאת אפרים בן יוסף תשע"ב), לאורכו ולרוחבו, שאסף

45. שהנה כתוב (סורה 2 פסוק 23), אם יש בכך ספק באשר לדברים שהורדנו ממרומים אל עבדנו [אם אתם מסופקים אם דברי באו בנבואה], הביאו ולו סורה אחת כמותם. [ההוכחה לנבואה תהיה מכך, שבודאי אף בן אנוש אינו יכול לחבר אפילו פרק אחד כפרקי הקוראן]. ועל כן כתב בזו הלשון, אתם חושבים כי אני מחבר סיפורים אלו מעצמי, הלא אפילו כל בני האדם ביחד לא מסוגלים לחבר קוראן כזה (88-17,90). לכן קורא גם לספרו "הספר הברור" (סורה 2,26, ובסורה 12,7). ועוד כתב ראייה על אמינות הספר ואלהותו, בזו הלשון, אלמלא בא [הקוראן] מעם אלהים, היו מוצאים בו ניגודים למכביר (סורה 4 הנשים פסוק 82).

כעמיר גורנה סתירות למכביר בקוראן, וחלקן הבאנו כאן בהערה⁴⁶. אם כן כשהספר

46. סתירות בקוראן

תחילה וראש, כל חלק הקוראן בהיות מוחמד במכה, סותר את החלק בהיותו באל-מדינה, מבחינת השקפת עולמו של מוחמד בקשר ליהודים, לישו, ועוד רבות. כגון אם להעניש את המשתפים שישלמו את הג'יזה בעודם מושפלים (סורה 29,9), או להורגם (סורה 36,9).

כמו כן מחד כתוב, כל ספק שיש לכם בדת תשאלו את בני ישראל, כי הם מכירים אותה (את התורה) היטב (קוראן 10,94). ועוד כתב, מכיון שלנביאים ולרבנים שלהם ניתנה התורה לשמירה, והם מעידים על אמיתותה (קוראן 5,44,48). ועוד כתב, הם מכירים אותה היטב, כמו שמכירים את בניהם (קוראן 2,141,146). כלומר מוחמד נותן ראייה לאמיתות הספר שניתן לכם בערבית [דהיינו הקוראן], מהרבנים של בני ישראל שיודעים אותו ומעידים עליו (קוראן 197-26,192) [כוונתו שבקוראן הוא סיפר את סיפורי התורה בערבית, והיהודים היודעים עברית, יעידו על אמיתות ספרו הקוראן, שתואם הוא למקור]. ומאידך טען מוחמד כלפי היהודים, מדוע אתם מעלימים את האמת במזיד וז"ל, אוי בעלי הספר, מדוע תערבו את האמת בהבל, ותסתירו את האמת ביודעין? (סורה 3, בית עמרם פסוק 31). ועוד ראה לעיל (אותיות א, ז) פסוקים נוספים המורים כן.

המוסלמים משיבים בקשר לנושאים אלו, כי ההוראות האחרונות מוחקות את הראשונות. מלבד שדבר זה מעורר תמיה גדולה, כיצד יתכן כזאת בדברי "נביא". העיקר, כיון שהספר העיד שאין בו שום סתירות, ושזו ראייה לכך שדבריו באו ממרום. אחרי שנמצאו סתירות בספר, גם אם מצאת דרך ליישבם, אין זאת אלא ששקר הספר דובר.

נמנה עוד חלק מן הסתירות שבספר.

א. האם לפני שטבע פרעה בים סוף הוא עשה תשובה ולא נתקבלה תשובתו, או שהוא כלל לא עשה תשובה ואף לא ניסה לעשות תשובה? תשובת הקוראן בשני מקומות: פרעה טבע בים סוף ללא כל ניסיון לעשות תשובה (103-17,102), (28,40). ובמקום אחר כתוב שפרעה עשה תשובה ואללה לא קיבל את תשובתו, ואחר כך טבע בים סוף (92-10,90).

ב. מה נברא ביום הראשון, השמים או הארץ? תשובה: השמים (30-79,27). תשובה נוספת: הארץ (2,29), (12-41,9).

ג. כמה זמן לקח לאללה לברוא את השמים ואת הארץ? תשובה: שישה ימים (3,10) (7,11), (38,57,4). תשובה נוספת: שמונה ימים (12-41,9).

ד. כמה מלאכים נלחמו עבור מוחמד? תשובה: ביקש שלושת אלפים מלאכים. אללה ענה לו שהוא יתן לו חמשת אלפים (126-3,124). תשובה נוספת: אללה אמר למוחמד, אני נותן לך אלף מלאכים, הם ירדו אחד אחרי השני (10-8,9).

ה. האם חכמי פרעה האמינו באללה ובמשה? תשובה: כן האמינו (7,120). תשובה נוספת: לא האמינו (83,10).

- ו. מי יסבול אבדון אם מוחמד היה טועה? תשובה: רק מוחמד יאבד (34,50). תשובה נוספת: כל מי שישמע לבנותו ויאמין בו (29,12), (16,25).
- ז. כמה מלאכים דיברו עם מרים אמו של ישו? תשובת הקוראן: רק מלאך אחד (סורה 19 פסוקים 16-19). תשובה סותרת בקוראן: יותר ממלאך אחד (סורה 3 פסוקים 42 ו 45).
- ח. כמה זמן הוא יומו של אללה? תשובת הקוראן: אלף שנים (סורה 22 פסוק 47). תשובה סותרת: חמישים אלף שנים (סורה 70 פסוק 4).
- ט. האם כל היהודים והנוצרים ילכו לגהינום? תשובת הקוראן: כן, כל היהודים והנוצרים ילכו לגהינום (סורה 5 פסוק 72), (סורה 5 פסוק 85). תשובה סותרת של הקוראן: לא, הם לא ילכו לגהינום (סורה 2 פסוק 62), (סורה 5 פסוק 69).
- י. האם מוחמד ביקש רווחים? תשובת הקוראן, לא מוחמד לא ביקש רווחים (12,104), (36,21), (52,40), (42,23), (68,46). תשובה סותרת בקוראן: כן, מוחמד ביקש רווחים (2,195), (8,41), (9,103), (9,111), (47,38), (57,10).
- יא. כיצד יש לנהוג בנוצרים וביהודים? תשובה: עם נדיבות וסבלנות (2,109). תשובה סותרת: במלחמה ורדיפה נגדם (9,29).
- יב. האם אללה סולח למישהו במשהו? כן, אללה סולח לכל אחד על כל דבר (39,153), (4,110). תשובה סותרת: לא, ישנם דברים וישנם אנשים שאללה לעולם לא יסלח להם (4,137), (4,116), (4,48), (4,168), (9,80), (47,34), (63,3-6).
- יג. מי בחר שהשטן יהיה חברם של הלא מאמינים? תשובת הקוראן: הלא מאמינים (7,30). תשובה סותרת: אללה (7,27).
- יד. מתי עם ישראל חזרו בתשובה על חטא העגל? תשובת הקוראן: לפני שמשה ירד מהר סיני (סורה שבע פסוקים 148-150). תשובה סותרת: אחרי שמשה ירד מהר סיני (20,88-91).
- טו. ממה נברא האדם הראשון? תשובה אחת: ממים (24,45), (25,54). תשובה שנייה: מטיט נוקשה, מעיסת בוץ שחורה (32,7), (38,71), (15,26). תשובה שלישית: אבק (30,20), (35,11). תשובה רביעית: קריש דם (96,1-2).
- טז. האם יש לגבר לנהוג באשתו בצורה הגונה? תשובת הקוראן: כן, זו אפשרות (4,3). תשובה שנייה: לא, לא תוכל לעשות כן (4,129).
- יז. האם כל היצורים בשמים ובארץ נשמעים לאללה? תשובת הקוראן: כן, נשמעים לאללה (30,26). תשובה נוספת: לא, אינם נשמעים לו (2,34).
- יח. האם לכל אדם הזכות להאמין בדתו או לא? תשובת הקוראן: כן, הם בדתם ואנחנו בדתנו (2,256), (18,29), (109,6). תשובה סותרת: לא, רק האיטלאם היא דת האמת, ורק היא מתקבלת בשמים (3,32), (30,45), (18,29), (4,144), (5,51), (60,1), (4,89), (3,28), (3,85).
- עוד על הסתירות בקוראן כתב הרשב"ץ בספרו קשת ומגן (פרק סתירת אמונת הישמעאלים,

מעיד על מהימנותו, מתוך שלא נמצאו בו סתירות, והן נמצאות למכביר, בזה נודע, כי שקר הינו דובר. לא על עצם הסתירות אנו טוענים, כי סתירות ניתן ליישב. ברם כשהספר מעיד שאין בו סתירות, ושלכן הוא מהימן. וכשהוא מעיד שאין בן אנוש יכול לכתוב כמותו, כאשר יראה כל רואה את הספר, ועינינו רואות, שהינו מלא סתירות, ושכן אנוש יכול לכתוב עשרת מונים טוב הימנו, אם כן מכאן פירכתו.

אף לו היה ככל טענותיו, שהוא היחידי המורה על האמונה באל אחד, ושהספר שלו מופלא, פשוט שאין אלו הוכחות על נביאות [אף ללא תנאי התורה הנזכרים קודם (סוף אות ג) שלפיהם ברור שאינו נביא, אלא משום השכל לא נאמין לו.] כי מכאן נלמד שהינו אדם חכם, אך לא נביא, וכי כל מי שיאמר דבר חכם נביא הינו, אם כן כל מגלי החוכמות והמדעים איש איש בדורו, שיטענו לנביאות הינם נביאים!;

ט. יש לסייג את האמור, אף כי ביסודות דתם יראה הרואה שאין להם שום כר ומשענת, רק כסילות ואיוולת. אין זה אומר שכל כתביהם וכל דבריהם אין בהם שום חוכמה. כי כשתמצא בספריהם חקירות עמוקות וחכמה רבה בעניני פילוסופית האלהות, חוקים הגונים, או דברי מוסר יפים וכדומה [עיין במורה הנבוכים (ח"א ר"פ עא)]. אין זה נוגע לעצם יסוד דתם שעליו אנו עומדים, ובו כל עיסוקנו כעת, ובו כאמור אין להם שום בסיס. אלא שאחרי שהעמידו את דתם על ההבל, העמיקו חקר בדברי חכמה כאלה ואחרים, ואין זה מורה על אמיתות הדת, אלא על חכמה אנושית. לא כן ביסוד דתם שבו אנו עסוקים, ובו כאמור יראה הרואה שאין בו דבר⁴⁷.

נדפס במהדורה מדעית באוצר טוב תרמ"א תרמ"ב עמ' 3 והלאה).

47. החפץ בהרחבה נגד האיסלם, יעיין בספרים, באוהלי קדר מאת אפרים בן יוסף (נדפס תשע"ב), הרשב"א במאמרי אמונה (תש"ע מאמר א, מהדו' פלדהיים) להשיב אל טענות מוסלמי שכתב על דתינו. ובשו"ת הרשב"א (ח"ח סי' שסז-שסח, מכון ירושלים תשס"ה). הרשב"ץ בספרו קשת ומגן (פרק סתירת אמונת הישמעאלים, נדפס במהדורה מדעית באוצר טוב תרמ"א תרמ"ב עמ' 3 והלאה) עיין שם נפלא. ועוד לו בספרו מגן אבות (פ"ב משנה יד) דע מה שתשיב, הרמב"ם באיגרת תימן (אגרות הרמב"ם מוסד הרב קוק), ובמורה הנבוכים (ח"ב פרק מ), ובתשובות הרמב"ם (בלוי, סי' תמח), הכוזרי (מאמר א אותיות ה-י), גן השכלים לרבי נתנאל בירב פיומי (פרק ו עמ' קד והלאה), שו"ת רב פעלים (סוד ישרים ח"א סוף סימן א), סיני (חלק יח עמ' צב) על הגנבות הספרותיות של האיסלם מן היהדות [ובזה גם בסיני (חלק קג עמ' רסא והלאה באורך)], ובתלפיות (ח"ה עמ' 845), עוד ראה במחניים (חלק קז תשכ"ו עמ' עד) ובסיני (חלק עא עמ' קמו) על "שיתוף היהודים". בספר המכתב (עמ' 104,

משל הפירמידה

מה שרואות עינינו מאמינים רבים בנצרות ובאיסלם, אין בזה בכדי לגרוע, או לערער כי הוא זה מן האמוה, שכביכול ריבוי מניינם יוכיח על אמינות דתם. נראה כי הפירמידה הינו מבנה יציב ביותר, אולם אם נהפוך את הפירמידה, כך שתעמוד על חודה, פשוט שמבנה זה יקרוס במהרה. כך הם פני הדברים ביסוד דת הנצרות והאיסלם, תחילת היווצרותם היא על עדות יחיד, ששיכנע אנשים בדבריו, או בכח החרב, והם אחרים, עד שגדלה והתבססה דתם. איש לא ראה את מיסד הנצרות מקבל שליחות כלשהי מאלהים, גם דת האיסלם מושתתת על דברי מוחמד שפגש את המלאך גבריאל במדבר, וציווה לו לשנות את חוקי דת ישראל, איש לא היה עמו, הוא המספר והמעיד, הוא העד והוא הדיין והוא הבעל דין. ממילא גם אם ברבות הימים רוב העולם האמין בדתות אלו, משענתם אינה אלא פרמידה הפוכה, העומדת על חודה של לבנה אחת, היא עדות יחיד ממציא הדת. ולאור זאת, אינה אלא משענת קנה הרצוף. מה שאין כן דת ישראל שהינה כפרמידה יציבה, היושבת בטח על בסיסה, לפי שכל אחד ואחד מיוצאי מצרים משול לעוד לבנה הניצבת בבסיס הפירמידה, ויחדיו יוצרים המה את מבנה הפירמידה הניצבת איתן, היא עדות כל עם ישראל, ולכן אינה ניתנת להכחשה.

זאת ועוד, התורה ניתנה לעם ישראל דוקא ולא לגוים, אין מצוה לגייר גויים אלא אדרבה להרחיקם, רק גוי שיתאמץ עד מאוד להתגייר אז יגירוהו. ממילא התורה בעצמה הרחיקה את אפשרות התפשטות דת ישראל בכל העולם, ולכן כמות האנשים המועטה באופן יחסי שמאמינים בה, אין ממנה שום ראיה.

(2018) מאת הרב יצחק פנגה, ובספר היהדות מול בנותיה הסוררות, מסדרת דע מה שתשיב (תשס"ג מאת הרב י' אהרונון).